

Brüssel, 28. november 2022
(OR. en)

Institutsioonidevaheline
dokument:
2021/0425(COD)

15111/1/21
REV 1

ENER 562
ENV 1016
CLIMA 457
IND 389
RECH 570
COMPET 917
ECOFIN 1261
CODEC 1670
IA 211

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2021) 803 final/2
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV, mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside ja maagaasi ning vesiniku siseturgude ühiseeskirju (uuesti sõnastatud)

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2021) 803 final/2.

Lisatud: COM(2021) 803 final/2

Brüssel, 23.11.2022
COM(2021) 803 final/2

2021/0425 (COD)

CORRIGENDUM

This document corrects document COM (2021) 803 final of 15.12.21

Concerns all language versions.

The text shall read as follows:

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

**mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside ja maagaasi ning vesiniku
siseturgede ühiseeskirju (uuesti sõnastatud)**

{SEC(2021) 431} - {SWD(2021) 455} - {SWD(2021) 456} - {SWD(2021) 457} -
{SWD(2021) 458}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

1.1 Sissejuhatus

Euroopa Liit on seadnud auahne eesmärgi olla 2050. aastaks esimene kliimaneutraalne maailmajagu. Selle saavutamiseks on liikmesriigid ja Euroopa Parlament leppinud Euroopa kliimamääruses kokku, et 2030. aastaks vähendatakse kasvuhoonegaaside heidet vähemalt 55 %. Nende eesmärkide saavutamiseks ning selleks, et samal ajal suurendada konkurentsivõimet, edendada majanduskasvu ja luua töökohti, peab energiasüsteemis toimuma süsteemne muutus: tuleb vähendada fossiilkütuste, sealhulgas fossiilse gaasi kasutamist ja suurendada taastuvate energiaallikate kasutamist. Järelikult peame kohe kavandama auahne plaani, kuidas gaasisektoris toimuks üleminek vähese CO₂ heitega gaaside ja taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside kasutamisele.

Fossiilsed gaasid moodustavad praegu ELis tarbitavatest gaaskütustest umbes 95 %. Gaaskütused moodustavad praegu ligikaudu 22 % ELi kogu energiatarbimisest, sealhulgas umbes 20 % ELi elektrienergia tootmisest ja 39 % soojusenergia tootmisest. Kliimaeesmärgi kava mõjuhinnaangus kasutatud asjakohaste stsenaariumide kohaselt moodustaksid gaasilised kütused 2050. aastal ELi kogu energiatarbimisest umbes 20 %. Gaasilised kütused on 2050. aastaks energiaallikate jaotuses olulisel kohal ja seetõttu tuleb konkurentsivõimeliste vähese CO₂ heitega gaasiturgude tulevikku suunatud korralduse abil gaasisektori CO₂ heidet vähendada. Hoolimata sellest, et biogaas, biometaan, taastuvallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega vesinik ning sünteetiline metaan (kõik on taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaasid) ei ole ELi praeguses energiaallikate jaotuses tugevalt esindatud, moodustaksid need 2050. aasta energiaallikate jaotuses gaasilistest kütustest umbes 2/3, kusjuures ülejäänud moodustaks fossiilne gaas, mille puhul toimub süsinikdioksiidi kogumine, utiliseerimine ja säilitamine. Käesolev algatus on ka paketi „Eesmärk 55“ osa. Selles kavandatakse turud gaaside, sealhulgas vesiniku jaoks. Algatusega eemaldatakse olemasolevad regulatiivsed tõkked ja luuakse tingimused, et see saaks toimuda kulutõhusal viisil. See on oluline üleminekul integreeritud energiasüsteemile, mille abil minimeeritakse kliimaneutraalsusele ülemineku kulud eelkõige tarbijate jaoks ning leitakse uued võimalused, et vähendada nende energiarveid ja võimaldada neil turul aktiivselt osaleda.

Eeldatavasti kasutatakse vesinikku peamiselt valdkondades, kus elektrifitseerimine ei ole võimalik, sealhulgas praegused energiamahukad tööstusharud (nt rafineerimistehased, väetiste tootmine, terase tootmine) ja teatavad suure jõudlusega sõidukeid kasutavad transpordisektorid (meretransport, lennundus, raskeveokitega pikamaatransport). Vesiniku jaoks tuleb ehitada spetsiaalne taristu, et nendes konkreetsetes lõppkasutusrakendustes saaks ära kasutada vesiniku täieliku potentsiaali. Taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside edendamise eesmärk on nende sektorite süsinikuheite vähendamine, elektrisüsteemi paindlikkuse suurendamine Power-to-X tehnoloogiate abil, energiavarustuskindluse tugevdamine sõltuvuse vähendamise abil maagaasi impordist ning elektrienergia salvestamise (ja tootmise) võimaldamine. See võimaldab koos muude salvestamise ja paindlikkuse vormidega, nagu patareid ja akud ning tarbimiskaja, ühendada eri majandussektoreid. Samuti toetab see isetootmist ja jaotatud energia arukat kasutamist ning aitab suurendada tarbijate mõjuvõimu. Samuti vajavad tarbijad energiatarbimise harjumuste muutmiseks ning taastuvenergial põhinevatele ja vähese CO₂ heitega lahendustele üleminekuks (sarnaselt sellega, mida nad saavad teha elektriturul) selget ja kergesti kättesaadavat teavet.

Samal ajal kui eesmärk on alates 2030. aastast maksimaalselt kasutada taastuvallikatest toodetud vesinikku, võib lühiajalises ja keskpikas perspektiivis olla oma osa muudel vähese CO₂ heitega gaasidel, eelkõige vähese CO₂ heitega vesinikul, eelkõige selleks, et kiiresti vähendada olemasolevast vesinikutootmisest tulenevat heidet ning toetada taastuvallikatest toodetud vesiniku samaaegset ja tulevast kasutuselevõttu. Taastuvallikatest toodetud vesiniku tootmiskaht peaks ELis kooskõlas ELi vesinikustrateegiaga jõudma 2024. aastaks 1 miljoni tonnini ja 2030. aastaks 10 miljoni tonnini. Sellest ajast alates tuleks taastuvallikatest toodetud vesinik laialdaselt kasutusele võtta ja vähese CO₂ heitega vesinik sellega asendada.

Taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside ning vesiniku turu tõhusaks ja kestlikuks arenguks tuleb kohandada tururaamistikku. Seda seetõttu, et praegu esinevad taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside turule ja võrgule juurdepääsu puhul regulatiivsed tõkked, mis asetavad need gaasid võrreldes maagaasiga ebasoodsasse olukorda. Peale selle on vähese süsinikuheitega gaasituruloomiseks ja energiasüsteemi ümberkujundamisele kaasa aitamiseks vaja, et olemas oleks integreeritud energiasüsteem, kus taastuvate energiaallikate osakaal oleks tunduvalt suurem, ja et tarbijad osaleksid aktiivselt konkurentsiturudel. See peaks võimaldama tarbijatel saada kasu taskukohastest hindadest, headest teenusestandarditest ja tehnoloogia arengut peegeldavate pakumiste tõhusast valikust.

Mitmesuguste taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside kasutuselevõtt toimub tõenäoliselt samal ajal ja eeldatavasti areneb see ELis erinevas tempos:

- vesinikupõhine taristu täiendab järk-järgult maagaasivõrku;
- gaasitaristu, kus fossiilne gaas asendatakse järk-järgult muude metaaniallikatega.

Lisaks on energiahindade tõusuga seotud sündmused meile meelde tuletanud, et Euroopa energiasüsteemi vastupanuvõime on üha olulisem, kuna ELi energiasüsteemi integreeritakse detsentraliseeritumat taastuvenergiat ja järk-järgult kaotatakse fossiilkütused. Gaasisektori varustuskindluse tagamise ja ohuvalmiduse kord peab olema puhtale energiale üleminekuks sobilik. Komisjoni teatises „Toimetulek energiahindade tõusuga: meetme- ja toetuspakett“¹ rõhutatakse energiavarustuskindluse, salvestusvõimsuse optimaalse kasutamise ja energiahindade kõikumise vastastikust mõju.

1.2 Ettepaneku eesmärgid

Käesoleva algatuse eesmärk on hõlbustada taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside kaasamist energiasüsteemi, võimaldades üleminekut maagaasilt, ning võimaldada neil uutel gaasidel täita oma vajalikku rolli 2050. aastaks ELi kliimanetraalsuse eesmärgi saavutamisel.

Sellega seoses käsitletakse selles järgmisi valdkondi:

Vähene tarbijate kaasamine ja kaitse roheline gaasi jaemüügiturul. Selleks et uutel gaasidel oleks energiasüsteemi ümberkujundamisel täisväärtuslik roll, peaksid jaeturu eeskirjad õigustama tarbijate valikuid, mis tehakse taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega energia kasuks. Praegu see nii ei ole. Peale selle puudub vähese CO₂ heitega kütuste ja gaaside jaoks ELi ühine terminoloogia ja sertifitseerimissüsteem. Lisaks iseloomustab gaasi jaemüügiturget turu kontsentratsioon ning uute turuletulijate ja uuenduste vähesus. See ei võimalda klientidel konkurentsist kasu saada vähese CO₂ heitega valikute tegemise teel.

¹ COM(2021) 660 final.

Säästvate energiaalavalkute tegemiseks vajavad tarbijad piisavalt teavet oma energiatarbimise ja energia päritolu kohta ning tõhusaid vahendeid turul osalemiseks. Lisaks peaksid liikmesriigid võtma vajalikke meetmeid, et kaitsta kaitsetuid ja energiaostuvõimetuid tarbijaid. Väheste CO₂ heitega gaasi turgu ei tohiks arendada, ilma et nemad sellest täit kasu saaksid.

Vesinikutaristu ja vesinikuturud. Kehtivas gaasiliste energiakandjate õigusraamistikus ei käsitleta vesiniku kasutuselevõttu sõltumatu energiakandjana spetsiaalsete vesinikuvõrkude kaudu. ELi tasandil puuduvad eeskirjad tariifidel põhinevate võrguinvesteeringute kohta ning spetsiaalsete vesinikuvõrkude omandiõiguse ja haldamise kohta. Lisaks puuduvad ühtlustatud eeskirjad (puhta) vesiniku kvaliteedi kohta. Sellest tulenevad tõkked kulutõhusa ja piiriülese vesinikutaristu ning konkurentsivõimelise vesinikuturu väljaarendamisele, mis on vesiniku tootmise ja tarbimise alustamise eeltingimus. Käesoleva ettepaneku eesmärk on need puudused kõrvaldada. See sisaldab ettepanekut väheste CO₂ heitega vesiniku ja väheste CO₂ heitega kütuste terminoloogia ja sertifitseerimise süsteemi kohta.

Taastuvatest energiaallikatest toodetud ja väheste CO₂ heitega gaasid olemasolevas gaasitaristus ja olemasolevatel gaasiturgudel ning energiajulgeolek. Praegu moodustavad taastuvatest energiaallikatest toodetud ja väheste CO₂ heitega gaasid ELi energiaallikate jaotuses väikese osa. Peamine eeldus nende potentsiaali ärakasutamiseks on juurdepääs gaasi hulgemüügiturule, st virtuaalsetele kauplemispunktile. Äritegevust edendab ka nende gaaside piiriülese kaubanduse kulude kaotamine ja tootmisrajatiste ühendamise hõlbustamine. Gaasi kvaliteedi parameetrite ja maagaasisüsteemi segatud vesiniku mahu erinevused võivad mõjutada gaasitaristu projekteerimist, lõppkasutaja rakendusi ja süsteemi piiriülest koostalitlusvõimet ning seetõttu võib siseturg killustuda. Praegused gaasi kvaliteedi eeskirjad ei sobi siiski tulevaste arengusuundadega toimetulekuks. Veeldatud maagaasi puhul võiks veeldatud maagaasi terminalidele juurdepääsuga seotud allesjäänud tõkete kõrvaldamine avada tee taastuvatest energiaallikatest toodetud ja väheste CO₂ heitega gaaside importimiseks välismaalt, mis toetaks ELi gaasituru CO₂ heite vähendamist. Lisaks nõuab vastupanuvõime säilitamine ja tugevdamine üleminekul asjakohast varustuskindluse korraldust.

Võrgu planeerimine. Nagu on märgitud komisjoni ELi energiasüsteemi loimimise strateegias, on 2050. aasta kliimaeesmärkide saavutamise eeltingimus kogu ELi energiasüsteemi koordineeritud kavandamine ja haldamine, mis hõlmab paljusid energiakandjaid, taristuid ja tarbimis sektoreid. Praegused võrgu planeerimise kavad ja tavad on puudulikud, kuna kogu ELi hõlmava kümneaastase võrgu arengukava ja riiklike võrgu arengukavade vahel on lahknevusi. Kümneaastase võrgu arengukava ja riiklike võrgu arengukavade parem seos võimaldaks riikidevahelist teabevahetust põhivõrkude kasutamise kohta.

Energiavarustuskindlus ja hoiustamine. Vastuseks energiahinna märkimisväärsel ja kogu ELi hõlmavale tõusule 2021. aasta sügisel kutsus Euroopa Ülemkogu komisjoni üles kiiresti kaaluma keskmise kestusega ja pikaajalisi meetmeid, mis suurendavad ELi energiasüsteemi vastupanuvõimet, sealhulgas energiarustuskindlust suurendavaid meetmeid. Selleks et aidata liidu tasandil sellele kriisile ja võimalikule uuele kriisile õigel ajal reageerida, sisaldab käesolev ettepanek erimeetmeid koostöö ja vastupanuvõime parandamiseks, eelkõige selleks, et tagada tõhusam ja koordineeritud hoiustamise ja operatiivse solidaarsuse kord. Meetmete eesmärk on aegsasti tugevdada ELi energiasüsteemi vastupanuvõimet tulevastele šokkidele. Need hõlmavad käesolevas määruses ja määruses (EL) 2017/1938 (gaasivarustuskindluse kohta) sätestatud meetmeid. Selleks et tagada ühtne reageerimine, on varustuskindlust käsitlevad meetmed osa käesolevast seadusandlikust ettepanekust ja neid ei esitata eraldi seadusandliku ettepanekuna. Nagu on märgitud 13. oktoobri 2021. aasta teatistes energiahindade kohta „Toimetulek energiahindade tõusuga: meetme- ja toetuspakett“, on

varustuskindluse piiriülene koordineerimine äärmiselt oluline, et tagada vastupidavus tulevastele šokkidele.

Kavandatud meetmetega nõutakse, et liikmesriigid muudaksid hoiustamise sõnaselgelt oma varustuskindluse riskihindamise osaks nii riiklikul kui ka piirkondlikul tasandil, sealhulgas riskid, mis on seotud kolmandatest riikidest pärit üksuste poolt kontrollitava hoiustamisega. Kui tegemist on riskidega, millega ei ole tegeletud, peaksid liikmesriigid kaaluma hoiustamismeetmeid piirkondliku koostöö kaudu. Ettepanekus määratakse kindlaks eeltingimused hädaolukorras kasutatavate strateegiliste gaasivarude vabatahtliku ühishanke kasutuselevõtuks. Samuti võetakse meetmeid, et parandada läbipaistvust ja juurdepääsu hoidlatele, tegeleda gaasi küberturvalisuse riskidega ja hõlbustada kriisiolukorras liikmesriikidevahelisi kahepoolseid solidaarsuskokkuleppeid. Komisjon julgustab liikmesriike rakendama solidaarsusmeetmeid viivitamata, et isegi suure kriisi korral saaksid kodumajapidamised vajalikku gaasi.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Kavandatud algatus on tihedalt seotud seadusandlike ettepanekutega, mis on esitatud paketi „Eesmärk 55“ raames Euroopa rohelise kokkuleppe rakendamiseks, ja täiendab neid, sealhulgas järgmised.

Läbivaadatud taastuvenergia direktiiv (edaspidi „II taastuvenergia direktiiv“), mis on peamine taastuvatest energiaallikatest toodetud energia edendamist käsitlev ELi õigusakt. Selle eesmärk on kiirendada taastuvenergia, sealhulgas taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside kasutuselevõttu energiasüsteemis. Selle kavandatud muudatusettepanekuga suurendatakse taastuvate energiaallikate kasutamise eesmärki ELi energiaallikate jaotuses 40 %ni ning edendatakse taastuvkütuste, näiteks taastuvallikatest toodetud vesiniku kasutuselevõttu tööstuses ja transpordis, kehtestades lisaeesmärgid. Seoses selle algatusega on II taastuvenergia direktiivis taastuvallikatest toodetud vesinik määratletud kui „muu kui bioloogilise päritoluga taastuvkütus“ ja „biomasskütus“, mille kasvuhooonegaaside heide on võrreldes fossiilkütustega 70 % väiksem, ning taastuvallikatest toodetud vesiniku tarbimisele on seatud konkreetsed alleesmärgid (50 % vesiniku kogutarbimisest energia ja lähteainena tööstuses 2030. aastaks ning 2,6 % transpordisektorile tarnitud energias).

Energiatõhususe direktiiv ja sellega seotud hoonete energiatõhususe direktiiv, sealhulgas nende muutmise ettepanekud, on käesoleva algatusega vastastikmõjus, kuna need mõjutavad gaasinõudluse taset ja struktuuri. Energiatõhususe meetmed võivad leevendada energiaostuvõimetust ja vähendada tarbijate haavatavust. Kuna Euroopa kütte- ja jahutussüsteemides ning koostootmisjaamades domineerivad praegu gaaskütused, jääb nende tõhus kasutamine energiatõhususe meetmete keskmesse. Gaasidirektiiv ja gaasimäärus on kooskõlas energiatõhususe esikohale seadmise põhimõttega: avatud ja konkurentsivõimeline ELi turg, kus hinnad kajastavad energiakandjate tootmiskulusid, CO₂-ga seotud kulusid ning väliskulusid ja saadavat tulu, tagaks tõhusalt saastevaba ja ohutu vesiniku lõppkasutajatele, kes seda kõige rohkem väärtustavad.

Komisjoni 2020. aasta detsembris esitatud **üleeuroopalisi energiavõrkusid (TEN-E) käsitleva määruse** eesmärk on paremini toetada Euroopa piiriülese energiataristu ajakohastamist Euroopa rohelise kokkuleppe jaoks. Sellega kehtestatakse vesinikutaristu Euroopa võrgu arendamise uue taristukategooriana. Käesolev algatus täiendab kavandatavat üleeuroopalisi energiavõrkusid (TEN-E) käsitlevat määrust, kuna selles keskendutakse riiklike kavade kooskõlastamisele üleeuroopalise kümneaastase võrgu arengukava nõuetega.

Nagu on teatatud ELi metaaniheite vähendamise strateegias, esitab komisjon **õigusakti ettepaneku energiasektori metaaniheite vähendamiseks**. Algatuse eesmärk on parandada

teavet kogu energiaga seotud metaaniheite kohta. Käesolev algatus on täiendav, kuna selle eesmärk on hõlbustada taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside kasutuselevõttu ning võimaldada sellega üleminekut maagaasilt.

- **Kooskõla liidu muude poliitikameetmetega**

Heitkogustega kauplemise süsteem (HKS) tõstab fossiilkütuste kasutamise hinda võrreldes taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaasidega ning soodustab seega nõudlust selliste gaaside järele ja investeringuid nendega seotud tootmistehnoloogiasse. Komisjon on teinud ettepaneku tugevdada ja laiendada lennundussektorit, mere- ja maanteetransporti ning hoonesektorit. Kava hõlmab kõiki vesinikutootmisrajatise ja elektrolüüsiseadmeid tootmisvõimsusega üle 25 tonni päevas. Innovatsioonifond, mis loodi ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (ELi HKS) direktiiviga aastateks 2021–2030, on üks rahastamisvahenditest, millega toetatakse 2050. aastaks kliimanetraalsele Euroopale üleminekut. Innovatsioonifond, mis loodi ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (ELi HKS) direktiiviga aastateks 2021–2030, on üks rahastamisvahenditest, millega toetatakse 2050. aastaks kliimanetraalsele Euroopale üleminekut.

Energia maksustamise direktiivi läbivaatamise eesmärk on viia energiatoodete maksustamine kooskõlla ELi energia- ja kliimapolitikaga, edendada puhtaid tehnoloogiaid ning kaotada aegunud maksuvabastused ja vähendatud maksumäärad, mis praegu soodustavad fossiilkütuste kasutamist. Muudetud direktiivi kohaselt on direktiiviga hõlmatud tooted rühmitatud ja järjestatud nende keskkonnatoime järgi. Selle kohaselt kehtestatakse läbivaatamisega mootorikütusena kasutatavate taastuvallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega vesinikkütuste maksustamise soodus-miinimumtasemeks 0,15 €/GJ (fossiilkütuste puhul 10,75 €/GJ). Kütteinena kasutatavate taastuvallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega vesinikkütuste maksustamise soodus-miinimumtasemeks kehtestatakse sellega 0,15 €/GJ (maagaasi puhul 0,6 €/GJ).

Muudetud alternatiivkütuste taristu määruse (AFIR) puhul, millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2014/94/EL alternatiivkütuste taristu kasutuselevõtu kohta (AFID) ja mille kohta komisjon tegi ettepaneku 2021. aasta juulis, on eesmärk vähendada maanteetranspordi suurenevat heidet, et toetada 2050. aastaks peaaegu heitevabale autopargile üleminekut. Määruses nõutakse, et liikmesriigid laiendaksid oma laadimis- ja tankimistaristu võrku kooskõlas heiteta autode müügiga ning paigaldaksid suurtele maanteedele korrapäraste vahemaade järel laadimis- ja tankimispunktid. Muudetud alternatiivkütuste taristu määruse järgi on TEN-T põhivõrgus ja igas linnatranspordisõlmes 2030. aastaks vaja iga 150 km järel ühte tanklat (vähemalt 2 tonni päevas, 700 baari); selle tulemusena oleks transpordisõlmedes umbes 700 vesinikutanklat ja linnatranspordisõlmedes 88 vesinikutanklat.

Sõiduautode ja kaubikute CO₂ heite norme kehtestava määruse muudatuse eesmärk on tagada alates 2025. aastast selge suund heitevabale transpordile. Määruses määratletakse heiteta sõidukid akutoitega elektrisõidukite, kütuseelemendiga sõidukite ja muude vesinikkütusega sõidukitena ning seatakse eesmärgiks, et 2030. aastaks peaks uute sõidukiparkide keskmine heitkogus olema null.

Ettepaneku „FuelEU Maritime“ eesmärk on suurendada rahvusvahelises meretranspordis vähese CO₂ heitega ja heiteta säästvate alternatiivkütuste osakaalu, sealhulgas vedelad biokütused, e-vedelikud, vähese CO₂ heitega gaas (sealhulgas bio-LNG ja e-gaas), vähese CO₂ heitega vesinik ja vähese CO₂ heitega vesinikust saadud kütused (sealhulgas metaan ja ammoniaak). Kütustele ja energiatehnoloogiatele keskendumine peaks võimaldama heitkoguseid märkimisväärselt ja kiiresti vähendada, kasutades täiel määral olemasolevaid tehnoloogiaid ja taristut koos stiimulitega, mida pakuvad muud kavandatavad meetmed. Samuti hõlbustab see kogu merendusklatri CO₂ heite vähendamise viiside määratlemist.

ELi lennundust käsitlev ettepanek „**The REFuel EU Aviation**“, mille eesmärk on edendada lennunduse kasvuhoonegaaside jalajälje vähendamiseks säästvate lennukikütuste potentsiaali, on veel suures osas kasutamata. Heitkoguste märkimisväärseks vähendamiseks peab lennundussektor vähendama oma praegust sõltuvust fossiilsetest reaktiivkütustest ja toetuma lähiaastatel üha enam säästvate lennukikütuste kasutamisele. Ettepanekus sätestatakse, et õhusõiduki käitajatele tarnitud „sünteeiliste lennukikütuste“ minimaalne osakaal lennukikütustes on 0,7 % ning „sünteeilised lennukikütused“ on muud kui bioloogilise päritoluga taastuvkütused, nagu on määratletud taastuvenergia direktiivis.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Käesoleva algatuse eesmärgi ei ole võimalik saavutada riiklikul tasandil. Käesoleva algatuse raames kavandatud meetmete eesmärk on edendada Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklis 194 sätestatud nelja eesmärgi, aidates samal ajal kaasa ELi majanduse CO₂ heite vähendamisele. Kavandatud meetmed tuleb vastu võtta ELi toimimise lepingu artikli 194 lõike 2 ja artikli 114 lõike 1 alusel. ELi toimimise lepingu artikli 4 lõike 2 punkti i kohaselt on ELil energeetikavaldkonnas jagatud pädevus.

Käesolev algatus tugineb ka viimase kahe aastakümne jooksul vastuvõetud ja ajakohastatud õigusaktide ulatuslikule kogumile. Energia siseturu loomise eesmärgil võttis EL ajavahemikus 1996–2019 vastu neli järjestikust õigusaktide paketti, mille üldeesmärk on lõimida turud ning liberaliseerida riiklikud elektri- ja gaasiturud. Nimetatud sätted hõlmavad mitmesuguseid aspekte alates turulepääsust kuni läbipaistvuse, tarbijaõiguste, gaasiturgude likviidsuse suurendamise ja reguleerivate asutuste sõltumatuseni.

• Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)

Praegu puuduvad ELi tasandil eeskirjad, millega reguleeritakse spetsiaalseid vesinikuvõrke või -turge ning vähese CO₂ heitega vesinikku ja vähese CO₂ heitega kütuseid. Pidades silmas praegu ELi ja liikmesriikide tasandil tehtavaid pingutusi, et edendada taastuvallikatest toodetud vesiniku kasutamist fossiilkütuste asendajana, oleks liikmesriikidel stiimul võtta riiklikul tasandil vastu eeskirjad vesiniku transportimiseks spetsiaalse taristu kaudu. See tekitab ELis killustunud õiguskeskkonna ohu, mis võib takistada riiklike vesinikuvõrkude ja -turgude integreerimist, pärssides või takistades seeläbi piiriülest vesinikukaubandust.

Vesinikutaristut käsitlevate eeskirjade ühtlustamine hilisemas etapis (st pärast riiklike õigusaktide kehtestamist) suurendaks liikmesriikide halduskoormust ning ettevõtjate regulatiivseid kulusid ja ebakindlust, eriti kui tegemist on pikaajaliste investeeringutega vesiniku tootmisel ja transporditaristusse.

Spetsiaalsete vesinikuvõrkude ja -turgude ELi tasandi õigusraamistiku loomine edendaks riiklike vesinikuturgude ja -võrkude lõimimist ning omavahelist ühendamist. Selliste spetsiaalsete vesinikuvõrkude kavandamist, rahastamist ja haldamist käsitlevad ELi tasandi eeskirjad peaksid seda liiki pikaajalise taristu potentsiaalsete investorite jaoks pikaajalise prognoositavuse, eelkõige piiriüleste ühenduste puhul (mille suhtes võivad muidu kehtida erinevad ja võimalik et erineva sisuga riigisisised õigusaktid).

Biometaanil on tõenäoline, et ilma ELi tasandi algatuseta oleks õigusraamistik seoses juurdepääsuga hulgimüügiturgudele, ühenduskohustustega ning ülekandesüsteemi haldurite ja jaotussüsteemi haldurite koordineerimismeetmetega 2030. aastaks endiselt ebaühtlane. Samuti seisavad taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside tootjad ilma mõningase ELi tasandil toimiva ühtlustamiseta silmitsi väga erinevate ühendus- ja võrku suunamise kuludega kogu ELis, mis toob kaasa ebavõrdsed tingimused.

Ilma täiendavate ELi tasandi õigusaktideta kohaldaksid liikmesriigid jätkuvalt erinevaid gaasi kvaliteedistandardeid ja vesiniku segamise tasemeid käsitlevaid eeskirju, mis võivad kaasa tuua piiriüleste voogude piiramise ja turu killustumise. Gaasi kvaliteedistandardid määratletaks jätkuvalt peamiselt maagaasi kvaliteediparameetrite alusel, mis piiraks taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside võrku integreerimist.

Kõik need aspektid vähendavad tõenäoliselt taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside piiriülest kaubandust, mida võib kompenseerida maagaasi suurem import. Veeldatud maagaasi terminalide kasutamine ja import võib jääda piirduma maagaasiga hoolimata sellest, et veeldatud maagaasi terminale ei oleks vaja kohandada, kui väljastpoolt ELi pärit allikatest oleks kättesaadav konkurentsivõimeline biometaan või sünteetiline metaan.

Riiklik võrguplaneerimine tuleb välja töötada ainult liikmesriikides, kus tegutsevad sertifitseeritud sõltumatud põhivõrguettevõtjad ja sõltumatud süsteemihaldurid. Kuigi enamikul liikmesriikidel on üks riiklik gaasi arengukava, mille raames gaasiettevõtjad koostööd teevad, on valdkondadevaheline koostöö endiselt piiratud.

ELi koordineeritud valmisolek hädaolukorraks on praeguses gaasisektoris osutunud tõhusamaks kui ainult riiklikul tasandil võetavad meetmed.

- **Proportsionaalsus**

Algatus on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega. See kuulub Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 194 kohaldamisalasse. Sekkumine on proportsionaalne määratletud probleemide ulatuse ja olemusega ning seatud eesmärkide saavutamiseks.

Ettepanek ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik, et saavutada üldeesmärk, mis on gaaskütuste CO₂ heite vähendamise hõlbustamine konkurentsivõimelisel viisil vähimate majanduslike kuludega, tagades samal ajal energiapuuduse ja asetades tarbijad energiaturgude keskmesse. Eelistatud variantide kogumit peetakse proportsionaalseks ja see põhineb võimalikult suurel määral olemasolevatel lähenemisviisidel. Arvestades vajadust saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsus, peetakse asjakohaseks tasakaalu kohustuste ning liikmesriikide ja erasektori üksuste erineva tegutsemisvõime arvessevõtmise vahel.

- **Vahendi valik**

Gaasituru praeguse õigusraamistiku üldhinnangule tuginedes on valitud vahenditeks direktiiv, et sõnastada uuesti direktiiv 2009/73/EÜ, ja määrus, et sõnastada uuesti määrus nr 715/2009. Nimetatud õigusaktide uuesti sõnastatud versioon parandab õigusselgust. Muutmisaktile tuginemisest ei pruugi suure hulga uute sätetega tegelemiseks piisata. Seetõttu tingib vahendite valik olemasolevate õigusaktide loomuliku arenguna juba vastu võetud ja rakendatud eeskirjade läbivaatamise, võttes arvesse neid muudatusi. Gaasimäärusega tuleb muuta ka muid õigusakte, näiteks varustuskindluse määrust (EL) 2017/1938, ACERi määrust (EL) 2019/942 ning energia hulgimüügituru terviklikkuse ja läbipaistvuse määrust (EL) nr 1227/2011.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuskontroll**

Kolmanda energiapaketi jõustumine on aidanud kaasa energia siseturu konkurentsile ja toimimisele. Sellest hoolimata keskendutakse praeguses gaasivaldkonna õigusraamistikus fossiilsetel allikatel põhinevale maagaasile ega prognoosita täielikult, et metaanil põhinevatele gaasidele (sealhulgas maagaasile ja biometaanile) tekivad alternatiivid, näiteks vesinik.

Vaja on läbi vaadata praegune gaasiturust õigusraamistik ning see on juba välja kuulutatud Euroopa Komisjoni teatises „Kliimaneutraalse Euroopa vesinikustrateegia“. Arvestades ELi liikmesriikide erinevat potentsiaali taastuvallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega vesiniku tootmisel, võiks vesiniku energiakandjana ja energiasüsteemi loomimise võimaldajana kasutamisele kaasa aidata sobiv tururaamistik.

Selle põhjal on mõjuhinna esimese probleemse valdkonna raames kindlaks tehtud probleemide neli peamist põhjust: i) CO₂ heite vähendamise tulemusena tekib piiriülesest vesinikuturust sõltuv Euroopa vesiniku väärtusahel; ii) vesinikutaristu investeeringute puudumine takistab turu arengut; iii) vesinikutaristu kujutab endast tõenäoliselt loomulikku monopoli, mis toob kaasa konkurentsil mittepõhinevad turustruktuurid; iv) erinevad vesiniku kvaliteedinõuded võivad takistada piiriülesteid vooge ja tekitada lisakulusid.

Kehtivates gaasieeskirjades, milles keskendutakse peamiselt väljastpoolt ELi imporditud fossiilsetel allikatel põhinevale maagaasile, ei käsitleta taastuvatest energiaallikatest toodetud ega vähese CO₂ heitega gaaside detsentraliseeritud tootmise eriomadusi ELis. Lisaks mõjutavad suurenevad biometaani, vesiniku, aga ka veeldatud maagaasi mahud gaasi kvaliteeti ning seetõttu gaasitaristu ja lõppkasutaja seadmete projekteerimist. Eelkõige tunnistatakse mõjuhinna selle probleemse valdkonnaga seotud probleemide viit peamist põhjust: i) jaotusvõrguga ühendatud biometaani kohalike tootjate piiratud juurdepääs turule ja võrgule, taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside võrku ühendamise kohustust ja võrguühenduse kulusid käsitlevate eeskirjade lahknevus ning ELi-sisesed sisenemis- ja väljumistariifid takistavad täielikult integreeritud, likviidse ja koostalitlusvõimelise ELi gaasi siseturu loomist; ii) erinevused gaasi kvaliteedis ja vesiniku segamise tasemes võivad avaldada negatiivset mõju piiriülestele gaasivoogudele ja lõppkasutajatele, samal ajal kui kehtivad gaasi kvaliteeti käsitlevad eeskirjad ei sobi tulevaste arengusuundadega toimetulekuks; iii) veeldatud maagaasi terminalid on varustatud peamiselt maagaasi vastuvõtmiseks, uute gaaside juurdepääs veeldatud maagaasi terminalidele on piiratud; iv) pikaajalised lepingud sellise fossiilgaasi tarnimiseks, mida kasutatakse ilma kasvuhoonegaase oluliselt vähendava tehnoloogiata, võivad tuua kaasa sõltuvuse maagaasist ja takistada 2050. aastaks taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside tarnimist; v) praeguse energiapuuduse korra raames käsitletakse üksnes riske, mis on seotud maagaasi, mitte taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside tarnimisega.

Võrgu planeerimisel tuleb ülekandesüsteemi haldurite ja reguleerivate asutuste vahelist koostööd edasi arendada. Katkendlike energiaallikate üha laialdasem kasutuselevõtt nõuab kogu energiasüsteemi paremat integreerimist ja taristu suuremat ühendatust, tuginedes terviklikumale ja kaasavamale lähenemisviisile. Mõjuhinna tuuakse selle probleemse valdkonnaga seoses välja probleemide kolm peamist põhjust: i) võrgu planeerimine erineb liikmesriikide ja ülekandesüsteemi haldurite vahel, elektri ja gaasi planeerimine toimub eraldi; ii) puudub läbipaistvus olemasoleva taristu kasutusotstarbe muutmise või kasutuselt kõrvaldamise potentsiaali kohta; iii) jaotussüsteemi haldurid ei ole ülekandesüsteemi haldurite planeerimisse sõnaselgelt kaasatud. Lisaks suurendaks ühtlustatum süsteemiarendusstrateegia elektri- ja gaasisüsteemide (sealhulgas vesinikusüsteem) omavahelisi seoseid.

Hindamine näitas, et konkurentsi tuleb parandada, et kogu turuintegratsioonist saadav kasu kanduks üle ELi tarbijatele. Lisaks pole tarbijatel endiselt vajalikke vahendeid, et turul aktiivselt osaleda. Analüüsitud õigusaktide tarbijakaitset käsitlevad sätted sobivad selleks vaid osaliselt. Eelkõige kaitstakse liikmesriigiti endiselt ebaühtlaselt kaitsetumaid tarbijaid ja energiaostuvõimet on kogu ELis endiselt märkimisväärne. Samal ajal tuvastati IV probleemses valdkonnas kolm probleemide põhjust: i) kasutamata konkurentsipotentsiaal jaeturgudel; ii) tarbijate mõjuvõimu ebapiisav suurendamine teenuseosutaja vahetamise, hinnavõrdlusvahendite, arvetel esitatava teabe, energiakogukondade ja andmetele juurdepääsu

vallas ning iii) ebapiisav tarbijakaitse, eelkõige kaitsetumate ja energiaostuvõimetute tarbijate puhul.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Kooskõlas parema õigusloome suunistega korraldas komisjon sidusrühmadega põhjaliku ja kaasava konsultatsiooni, mis põhines mitmesuguseid meetodeid ja vahendeid hõlmanud konsultatsioonistrateegial. Strateegia eesmärk oli tagada, et arvesse võetaks kõiki asjakohaseid tõendusmaterjale, sealhulgas andmeid kulude, ühiskondliku mõju ja algatuse kasu kohta. Kasutati mitut konsulteerimisvahendit: konsulteerimine esialgse mõjuhinnangu (tegevuskava) üle, küsimustikul põhinev veebipõhine avalik konsultatsioon, komisjoni ettekanne ja sidusrühmadelt, sealhulgas gaasivaldkonna reguleerimise foorumilt saadud tagasiside, arutelud liikmesriikide, Euroopa Parlamendi liikmete ja riikide reguleerivate asutustega ning arutelud sidusrühmadega suure sidusrühmade seminari raames.

Komisjon sai avalikule konsultatsioonile 263 vastust. Üldiselt kinnitasid vastajad, et nende arvates on gaasidirektiiv ja gaasimäärus vaja läbi vaadata, et aidata saavutada CO₂ heite vähendamise eesmärke. Lisaks eeldab üle 60 % vastajatest, et gaasiturul CO₂ heite vähendamiseks vajalikud tehnoloogilised ja regulatiivsed muudatused võivad 2030. aastaks luua uusi töökohti.

Seoses vesinikutaristu ja -turgude arendamisega toetab enamik vastajatest määruse kehtestamist varases etapis, et edendada hästi toimivat ning konkurentsivõimelist vesinikuturgu ja -taristut. Vastajad pooldasid ELi õigusraamistikku, milles määratletakse peamised reguleerimispõhimõtted ja kasutatakse järkjärgulist lähenemisviisi. Valdav osa toetab näiteks kolmandate isikute juurdepääsu, eeskirju vesinikutorustikele, imporditerminalidele ja hoidlatele juurdepääsu kohta ning pooldab võrgutegevuste eraldamist. Enamik vastajaid pidas oluliseks määratleda varakult eraõiguslike isikute roll vesinikutaristu arendamisel. Valdav osa vastajatest leiab ka, et olemasolevad ja tulevased eravõrgud võivad olla teatavatest regulatiivsetest nõuetest (ajutiselt) vabastatud, kuid tagada tuleb ühtsele õigusraamistikule lähenemine. Valdav osa vastanutest on seisukohal, et uue vesinikutaristu õigusi ja lubade andmist käsitlevad nõuded peaksid olema sarnased nendega, mida praegu kohaldatakse metaangaasi torujuhtmete suhtes.

Mis puudutab taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside juurdepääsu edendamist olemasolevale gaasiturule ja -taristule, nõustuvad sidusrühmad vajadusega vaadata läbi kehtiv õigusraamistik, et aidata saavutada CO₂ heite vähendamise eesmärke. Enamik sidusrühmi peab oluliseks tagada täielik turulepääs ning hõlbustada taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside gaasivõrku suunamist. Paljud vastajad pooldavad võrguhaldurite kohustust ühendada taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside tootjad ning vähendada võrku suunamise maksu. Enamik vastajaid toetab ka veeldatud maagaasi terminalide läbipaistvusraamistiku parandamist. Samuti on tugev toetus gaasi kvaliteedistandardite ühtlustatud kohaldamisele kogu ELis, tugevdatud piiriülesele koordineerimisele ja suuremale läbipaistvusele. Vastajad on vesiniku segamise küsimuses eriarvamusel, kuid enamik nõustub, et see võib hoolimata suurtest tehnilistest kuludest olla kulutõhus ja kiire esimene samm energiasüsteemi CO₂ heite vähendamiseks. ELi-siseste piiriüleste tariifide kaotamist toetab vähe sidusrühmi. Enamik vastajatest peab gaasiga seotud julgeolekuhte ja küberjulgeoleku meetmeid oluliseks.

Võrgu planeerimise integreerimise küsimuses toetab enamik sidusrühmi võrgu arengukava ajakava vastavusse viimist kümneaastase võrgu arengukavaga ning ühtset gaasikava, olenemata valitud eraldamismudelist. Enamik vastajatest väljendas veelgi suuremat toetust ühisele elektri- ja gaasistsenaariumile. Suur hulk sidusrühmi soovib vesinikuprojektide lisamist võrgu arengukavasse. Enamik sidusrühmi nõustub, et jaotussüsteemi haldurite roll on

esitada ja jagada teavet, kusjuures mitu vastajat toetasid ka seda, et jaotussüsteemi haldurid esitavad oma kava, mis hõlmab süsteemi optimeerimist eri sektorites. Vastajad eelistasid ka eraldi kavadega ühistele stsenaariumidele ühist gaasi- ja elektrikava. Mitu sidusrühma juhtis tähelepanu sellele, et eelistatud variant oleks ühine metaani- ja vesinikukava koos eraldi elektrikavaga.

Mis puudutab tarbijate kaasamist ja kaitset rohelise gaasi jaemüügiturul, kutsus enamik sidusrühmi üles seadma kodanike ja tarbijatega seotud sätetes suuremaid eesmärke, peegeldades elektrituru omasid. Samuti peaksid energiaostuvõimetust käsitlevad sätted aitama tagada, et saastevabale gaasile ülemineku kulusid ei maksa tarbijad. Erasektori esindajad toetavad reguleeritud hindade järkjärgulise kaotamise plaani, samal ajal kui mõned tarbijaorganisatsioonid valiksid nende säilitamise, et kaitsta energiaostuvõimetuid ja kaitsetumaid tarbijaid. Pääaegu pooled kõigist vastajatest soovivad tugevdada sätteid, mis käsitlevad pakkumiste võrreldavust ja andmete kättesaadavust, läbipaistvust, arukaid arvestisüsteeme ning teenuseosutaja vahetamist. Mitteregulatiivset lähenemisviisi ei toetanud ükski vastaja.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Kavandatud algatus ja selle aluseks olev mõjuhinnang tuginevad sel teemal korraldatud ulatuslike konsultatsioonide käigus sidusrühmadelt saadud teabele, samuti kirjanduse ülevaatele ja modelleerimisele. Kirjanduse ülevaade sisaldas mõjuhinnangu jaoks tehtud või selle ulatusele kaasa aidanud päevakajaliste uuringute tulemusi, milles käsitleti selliseid põhielemente nagu vesiniku ja vähese CO₂ heitega gaasi taristu, turu ja tootmise roll, samuti muude asjakohaste komisjoni algatuste puhul tehtud hindamisi. Analüüsis võeti arvesse ka järeldusi, mis võeti vastu mitme sidusrühmade foorumi raames, eelkõige gaasivaldkonna reguleerimist (Madridi foorum) ja elektrivaldkonna reguleerimist käsitleva foorumi (Firenze foorum) raames. Samuti kaaluti arutelusid liikmesriikide, Euroopa Parlamendi liikmete, riikide reguleerivate asutuste, Euroopa Liidu Energeetikasektori Reguleerivate Asutuste Koostöö Ameti ja teiste sidusrühmadega.

- **Mõjuhinnang**

Parema õigusloome suuniseid järgides tegi komisjon mitme poliitikavariandi mõjuhinnangu. Seda tööd toetas komisjonisisene konsulteerimine talitustevahelise juhtühmaga kaudu.

Mõjuhinnang esitati arutamiseks õiguskontrollikomiteele. Õiguskontrollikomitee esitas reservatsioonidega positiivse arvamuse. Reservatsioone käsitleti eelkõige järgmistes valdkondades: i) hindamise järelduste lisamine probleemi kirjeldusse, ii) algatuse rolli täpsustamine paketi „Eesmärk 55“ tugiraamistiku osana, iii) poliitikavariantide mõju lähtetaseme selgitamine, iv) eri osalejate, eelkõige maagaasi ja vesiniku tootjate ning tarbijate suurem eristamine, v) hinnangu andmine selle kohta, kuidas algatus võib avaldada erinevat mõju VKEdale võrreldes teiste (suuremate) ettevõtetega, vi) aruandes, sealhulgas probleemi määratluses, variantide koostamises, mõjuanalüüsis ja eelistatud variandi valikus, eriarvamuste ja vähemuse seisukohtade parem kajastamine, vii) aruande narratiivi parandamine ning viii) kulude ja tulude tabelite täitmine asjakohases vormis.

Mõju hindamise käigus kaaluti neljas probleemses valdkonnas mitmesuguseid meetmeid, et tegeleda tuvastatud probleemide ja probleemide põhjustega, et saavutada algatuse eesmärgid: Pärast nende mõjususe, tõhususe, sidususe ja proportsionaalsuse hindamist leiti seatud eesmärkide saavutamiseks kõige sobivam eelistatud variantide pakett.

I probleemne valdkond: vesinikutaristu ja vesinikuturud

I probleemse valdkonna puhul kaalutakse järgmisi poliitikavariante: korraldada vesinikuvõrgu haldamise õiguste andmiseks hange (1. variant); võtta kasutusele peamised regulatiivsed

põhimõtted, mille puhul on eeskuju võetud praegu maagaasiturul kohaldatavatest põhimõtetest, kuid mis on kohandatud vesinikuturgude arenguetapile (2. variant), ning kehtestada vesiniku jaoks täielikult välja töötatud regulatiivne kord (sarnane praegu maagaasisektoris kohaldatava korraga), ilma et oleks vaja üle minna arenenumale vesinikuturule (3. variant). Eelistatud variant on võtta algusest peale kasutusele peamised regulatiivsed põhimõtted, tagades samal ajal selguse lõpliku (tulevase) regulatiivse korra kohta. (Variant 2b „Põhilised regulatiivsed põhimõtted koos visiooniga“). Selle variandi peamine eelis on, et see soodustab turgude integreerimist, pakub investoritele selgust, väldib konkurentsil mittepõhinevate turustruktuuride tekkimist ja eeskirjade tagantjärele kohandamise kulusid pärast turu väljakujunemist, kuid säilitab paindlikkuse, et kohandada määrust vesinikusektori järkjärgulise kasvu alusel.

II probleemne valdkond: taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaasid olemasolevas gaasitaristus ja -turgudel ning energiajulgeolek

II probleemne valdkond sisaldab variante, millega edendatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside juurdepääsu olemasolevale gaasiturule ja -taristule. Kõik variandid hõlmavad ka sekkumise järkjärgulist suurendamist, et lahendada energiajulgeolekuga seotud probleemid, eelkõige olemasolevate vahendite, standardite ja menetluste laiendamist taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaasidele, tõhusat solidaarsust ja gaasisektori küberturvalisusega seotud riskide käsitlemist. 3. variant „Taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside täieliku turulepääsu võimaldamine ja edendamine“ on eelistatud variant II probleemses valdkonnas. See variant sisaldab meetmeid, millega toetatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside juurdepääsu hulгимүүгитurule, veeldatud maagaasi terminalidele ja ülekandevõrgule (olenemata ühenduskohast), sealhulgas tariifide soodustusi võrku suunamise ja piiriülese transpordi puhul. Gaasi kvaliteeti reguleeriks ELi ühtlustatud lähenemisviis piiriülestele ühenduspunktidele, jättes samas liikmesriikidele paindlikkuse. Vesinikusegude lubatud ülempiiriks on kõigis piiriülestes punktides kehtestatud 5 % – see on kliimamuutustega kohanemise ja heitkoguste vähendamise kulude seisukohalt kulutõhus tase.

Taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside täieliku turulepääsu võimaldamine ja edendamine: kavandatud meetmed on kooskõlas liidu pingutustega võidelda kliimamuutuste vastu ja on vajalikud Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks. Peamine kasu seisneb selles, et meetmetega vähendatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside tootjate tootmiskulusid, suurendatakse konkurentsi, likviidsust ja taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasidega kauplemist ning soodustatakse samal ajal kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist. Nii saavad tarbijad ja maksumaksjad kasu, samal ajal kui toetust saaks vähendada. Samuti vähendab see energiajulgeolekuga seotud riske ning säästab aega ja ressursse, vähendab ebakindlust, parandab kiireloomuliste meetmete tõhusust ning tugevdab gaasiettevõtjatele esitatavaid julgeolekunõudeid.

III probleemne valdkond: võrgu planeerimine

III probleemses valdkonnas kaalutakse integreeritud võrgu planeerimise variante. III probleemse valdkonna puhul on eelistatud 2. variant „Euroopa stsenaariumidel põhinev riiklik planeerimine“. See variant võimaldab riiklikku planeerimist, kuid eeldab, et see põhineb gaasi ja elektri ühistel stsenaariumidel, mis on kooskõlas kümneaastase võrgu arengukavaga ning seotud asjaomase riikliku energia- ja kliimakavaga. See hõlmab kõiki asjaomaseid osalejaid (jaotussüsteemi haldureid) ja võimaldab kindlaks teha torujuhtmed, mille kasutusotstarvet saaks muuta metaani transportimiselt vesiniku transportimisele sellise üksikasjalikkusega, mida ei oleks Euroopa tasandil lihtne saavutada.

Euroopa stsenaariumidel põhineva riikliku planeerimise loomine: peamine kasu seisneb selles, et sellega kõrvaldatakse riskid, et elektri- ja gaasi ülekandesüsteemi haldurid kavandavad oma süsteemide arendamist kokkusobimatute eelduste alusel. See võimaldab sektorite integreerimist ja kontseptuaalset süsteemikava, säilitades samal ajal üksikasjalikumate sektoripõhiste võrgu arengukavade eelised. Sellega tagatakse eri sidusrühmade ühine visioon, mis tähendab, et võrgu planeerimisel võetakse riiklikul ja ELi tasandil arvesse CO₂ heite vähendamise strateegiaid, tänu millele vähendatakse võimaliku sõltuvuse või varade kasutuskõlbmatuks muutumise riski.

IV probleemne valdkond: vähene tarbijate kaasamine ja kaitse roheline gaasi jaemüügiturul

IV probleemne valdkond sisaldab variante, milles viidatakse konkurentsiga ja tarbijate kaasamisega tegelemisel mitteregulatiivsele lähenemisviisile või nõutakse selle asemel probleemide põhjustega tegelemist uute õigusaktide abil, mis kajastaksid peamiselt elektrisektoris juba kehtestatud lähenemisviisi. Analüüsi põhjal on eelistatud 2. variant „Paindlikud õigusaktid“, milles kajastatakse elektrituru tarbijakaitset ja mõjuvõimu suurendamise sätteid. See variant on tõenäoliselt kõige tulemuslikum, tõhusam ja kooskõlas teiste probleemsete valdkondadega.

Peamine kasu seisneb selles, et see pakub märkimisväärset säästupotentsiaali, aitab uutel tarnijatel ja teenuseosutajatel turule siseneda, arendada uuenduslikke tooteid, mis suurendab konkurentsi, tarbijate kaasatust ja majanduslikku kasu. Samuti võimaldaks see kodanikel ja kogukondadel suurendada ühiskondlikku heakskiitu, kaasata erakapitali ning hõlbustada taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside kasutuselevõttu. Üleinvesteermise riski vähendamisel on positiivne keskkonnamõju.

• Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine

Kehtivate õigusaktide muutmise ettepanekud on kavandatud kooskõlas mõjuhinnangus uuritud kõige kulutõhusamate poliitikavariantidega. Mõne eelistatud variandi puhul eeldatakse, et see suurendab reguleerivate asutuste ning turuosaliste haldus-, rakendus- ja täitmise tagamise kulusid. Kavandatavatest meetmetest võivad tuleneda näiteks riikide reguleerivate asutuste ja maagaasitarnijate vaheline suurem haldusalane teabevahetus, jaotussüsteemi haldurite ja ülekandesüsteemi haldurite vaheline suurem koordineerimine ning liikmesriikide ja riikide ametiasutuste täiendavad regulatiivsed ja rakenduslikud jõupingutused. Siiski eeldatakse, et muudetud raamistik toob kaasa väiksemad ja tõhusamad regulatiivsed kulud.

Lisaks näitab mõjuhinnang, et kavandatud meetmed pakuvad kõige kulutõhusamaid regulatiivseid võimalusi, et saavutada algatuse üldeesmärk, milleks on ülekandmise, jaotamise, tarnimise ja hoiustamise eeskirjade kehtestamine metaan- ja vesinikgaasi jaoks, mis võivad toetada energiasüsteemi CO₂ heite vähendamist, tagades samal ajal turvalise ja taskukohase energia.

Mõne eelistatud meetmega kaasnevaid lühiajalisi regulatiivseid kulusid tuleb hinnata kulude ja pingutuste alusel, mida energiasüsteemi hiline integreerimine ja CO₂ heite vähendamine pikas perspektiivis nõuaksid. Kasu, mida variantidelt oodatakse taastuvate energiaallikate toetamise, energiasüsteemi lõimimise, tarbijakaitse ja energiajulgeoleku kujul, kaalub suuresti üles vahetud haldus- ja rakenduskulud.

Tänu sellele, et gaasitaristut ja -turgu käsitlevad sätted ühtlustatakse uue regulatiivse struktuuriga, mis loodi elektrisektori jaoks puhta energia paketiga, aitab ettepanek kehtivat õigusraamistikku veelgi enam lihtsustada. Suurem kooskõla sektorite vahel peaks tooma kasu paljudele reguleerimisvaldkondadele, eelkõige tarbijate mõjuvõimu suurendamisele ja

tarbijakaitsele, valitsemisele ning regulatiivsele järelevalvele. Samalaadsed panused on ette nähtud ka vesinikutaristute ja -turgude õigusraamistiku varajases kasutuselevõtus. Kuigi need eeskirjad suurendavad tõenäoliselt riikide ametiasutuste ja turuosaliste otseseid halduskulusid ja regulatiivset koormust, peaks vesinikku käsitlevate reguleerimispõhimõtete varane ühtlustamine märkimisväärselt vähendama tulevase nõuete täitmisega seotud kulusid ning vältima suurte regulatiivsete erinevuste ja rakendamiskulude ohtu.

- **Põhiõigused**

Arenevas rohelises ja digitaalses energiakeskkonnas on äärmiselt oluline kaitsta ELi väärtusi ja kodanike põhiõigusi ning julgeolekut. Seda silmas pidades töötati välja andmehaldust käsitlevad kavandatud poliitikameetmed, mille eesmärk on tagada laialdane juurdepääs digitehnoloogiale ja andmepõhistele teenustele ning nende kasutamine, tagades samal ajal kõrgetasemelise õiguse eraelu puutumatusele ja isikuandmete kaitsele, nagu on sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklites 7 ja 8 ning isikuandmete kaitse üldmääruses.

4. MÕJU EELARVELE

Käesoleva paketi kohase ettepanekuga seotud mõju ELi eelarvele puudutab Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti (ACER) ja Euroopa Komisjoni energeetika peadirektoraadi inimressursse, mida on kirjeldatud komisjoni [gaasimääruse] uuesti sõnastamise ettepanekule lisatud finantsselgituses. Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti uued ülesanded, eelkõige seoses konkurentsivõimelise vesinikusektori arengut hõlbustavate eeskirjadega, aga ka gaasiturude üha keerukamaks muutumine muude gaaside kui maagaasi osakaalu suurenemise tõttu nõuavad ACERis alates 2023. aastast 21 täiendava täistööajale taandatud töötaja järkjärgulist rakendamist. Uue ja kasvava sektori jaoks kavandatud uute eeskirjade rakendamiseks, uut liiki gaaside gaasiturule ja -taristusse integreerimiseks ning tugevdatud tarbijakaitsesätete jõustamiseks tuleb ka energeetika peadirektoraadi inimressursse suurendada veel 5 täistööajale taandatud töötaja võrra.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Edusammude järelevalve koosneb kaheastmelisest lähenemisviisist, mis hõlmab iga-aastast aruandlust ACERi poolt ja komisjonipoolset hindamist.

ACERi volitused turu toimimise iga-aastaseks järelevalveks ja aruandluseks iga-aastases turujärelevalve aruandes (määruses (EÜ) nr 715/2009 sätestatud kohustus) säilitatakse ning nende ulatust laiendatakse vesinikule. Ühe aasta jooksul alates ettepanekute vastuvõtmisest kutsub komisjon ACERit üles oma praeguseid seirenäitajaid läbi vaatama ja ajakohastama (kaasates mõjutatud sidusrühmad), et tagada nende jätkuv asjakohasus käesolevate ettepanekute aluseks olevate eesmärkide saavutamisel tehtud edusammude järelevalves. ACER tugineb jätkuvalt juba olemasolevatele andmeallikatele, mida kasutatakse turujärelevalve aruande koostamiseks ja mida on laiendatud asjakohaste andmetega vesiniku kohta.

ACERi iga-aastane aruandlus asendab komisjoni aruandluskohustused, mis praegu gaasidirektiivi kohaselt veel kehtivad. Üksikasjalike ettepanekutega tagatakse, et ACERi järelevalve täiendaks muid järelevalvetoiminguid (eelkõige energialiidu ja kliimameetmete juhtimise kohane järelevalve), vältides kattuvusi.

Komisjon hindab ettenähtud aja jooksul pärast vastuvõetud meetmete jõustumist (soovituslikult viis aastat) täielikult kavandatud algatuste mõju, sealhulgas ettepanekute

mõjusust, tõhusust, jätkuvat sidusust ja asjakohasust. Komisjon vaatab selle direktiivi 31. detsembriks 2030. aastaks läbi ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Lähtudes Euroopa Kohtu otsusest kohtuasjas komisjon vs. Belgia (C-543/17), peavad liikmesriigid riigisisestest ülevõtmismeetmetest teatamisel esitama piisavalt selge ja täpse teabe selle kohta, millised direktiivi sätted võetakse üle milliste riigisiseste õigusnormidega. Teave tuleb esitada iga kohustuse kohta, mitte ainult artikli tasandil. Kui liikmesriigid seda kohustust täidavad, ei ole neil põhimõtteliselt vaja komisjonile ülevõtmise kohta selgitavaid dokumente edastada.

Määrust rakendatakse liikmesriikides otse ja ühetaoliselt, mistõttu selgitavat dokumenti ei nõuta.

- **Ettepaneku erisätete üksikasjalik selgitus**

Kavandatud **läbivaadatud direktiiv** koosneb kümnest peatükist, mis sisaldavad 90 artiklit.

1. peatükk. Reguleerimisese, kohaldamisala ja mõisted

Selles peatükis sätestatakse maagaasisüsteemi kasutavate gaaside ülekandmise, jaotamise, tarnimise ja hoiustamise eeskirjade reguleerimisese ja kohaldamisala ning vesinikusüsteemi kasutava vesiniku transpordi, tarnimise ja hoiustamise eeskirjad. Samuti määratletakse kavandatavas direktiivis kasutatavad põhimõisted.

2. peatükk. Turukorralduse üldeeskirjad

Selles peatükis sätestatakse eeskirjad konkurentsivõimeliste, tarbijakesksete, paindlike ja mittediskrimineerivate gaasiturude tagamiseks. See sisaldab sätteid turulepääsu kohta, nagu vabadus valida tarnija, turupõhised tarnehinnad, avalike teenuste osutamise kohustused, jätkusuutlikkus, taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside sertifitseerimine, piirkondliku koostöö edendamine ning tehnilised eeskirjad.

3. peatükk. Tarbijate mõjuvõimu suurendamine ja tarbijakaitse ning jaeturud

Selles peatükis sätestatakse eelkõige tarbija õigused: selles käsitletakse põhilisi lepingulisi õigusi, teenuseosutaja vahetamise õigusi ja tasusid ning võrdlusvahendeid, aktiivseid tarbijaid ja kodanike energiakogukondi käsitlevaid eeskirju. Samuti sisaldab see sätteid arvete esitamise, arukate ja tavapäraste arvestisüsteemide ning andmehalduse kohta.

Samuti sisaldab see sätteid ühtsete kontaktpunktide, vaidluste kohtuvälise lahendamise õiguse, kaitsetumate tarbijate ja jaeturude kohta.

4. peatükk. Kolmandate isikute juurdepääs taristule

See peatükk on jagatud kolmeks osaks, mis hõlmavad järgmist: juurdepääs maagaasitaristule, juurdepääs vesinikutaristule ning juurdepääsu ja ühenduse võimaldamisest keeldumine.

5. peatükk. Maagaasi ülekandesüsteemi haldurite, hoidlate haldurite ja süsteemihaldurite suhtes kohaldatavad eeskirjad

Selles peatükis käsitletakse üksikasjalikult ülekandesüsteemi, hoidlate ja maagaasi veeldusjaamade haldurite ülesandeid, konfidentsiaalsust ja otsustusõigust.

6. peatükk. Maagaasi jaotussüsteemi haldurid

Selles peatükis sätestatakse jaotussüsteemi haldurite määramine, nende ülesanded, otsustusõigus taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside uute tootmisrajatiste jaotussüsteemiga ühendamisel, jaotussüsteemi haldurite sõltumatuse

tagamine, jaotussüsteemi haldurite konfidentsiaalsuskohustused, suletud jaotusvõrke ja ühendhaldureid käsitlevad sätted.

7. peatükk. Spetsiaalsete vesinikuvõrkude suhtes kohaldatavad eeskirjad

Selles peatükis sätestatakse eelkõige vesinikuvõrgu, hoidlate ja terminalide haldajate ülesanded, olemasolevate vesinikuvõrkude, geograafiliselt piiratud vesinikuvõrkude, kolmandate riikidega loodud võrkudevaheliste ühenduste ja haldajate konfidentsiaalsuse sätted.

8. peatükk. Integreeritud võrgu planeerimine

Selles peatükis käsitletakse võrgu arendamist ja investeerimisotsuste tegemise volitusi, vesinikuvõrgu arendamise aruandlust ning piiriülese vesinikutaristu rahastamist.

9. peatükk. Ülekandesüsteemi haldurite sõltumatuse tagamine

See peatükk on jagatud kuueks osaks, mis hõlmavad järgmist: omandisuhete eraldamine, sõltumatud süsteemihaldurid, sõltumatud ülekandesüsteemi haldurid, spetsiaalsete vesinikuvõrkude haldurite sõltumatuse tagamine, maagaasi- ja vesinikusüsteemi haldurite määramine, sertifitseerimine ning raamatupidamisarvestuse eristamine ja läbipaistvus.

10. peatükk. Reguleerivad asutused

Selles peatükis keskendutakse reguleerivate asutuste määramisele ja sõltumatusele, reguleerivate asutuste üldistele eesmärkidele, nende kohustustele ja volitustele, piiriüleste küsimuste reguleerimise korrale, võrgueeskirjade ja suuniste järgimisele ning arvestuse pidamisele.

11. peatükk. Lõppsätted

Viimases peatükis keskendutakse lõppsätetele ja see sisaldab eelkõige kaitsemeetmeid, võrdseid tingimusi, tehnilisi kokkuleppeid, erandeid, volitamiskorda, delegeerimist, komiteemenetlust, aruandlust, kehtetuks tunnistamist, ülevõtmist, jõustumist ja adressaate käsitlevaid artikleid.

I lisas käsitletakse arvete esitamise ja arvetel esitatava teabe miinimumnõudeid.

II lisas käsitletakse arukate arvestisüsteemide kasutamist maagaasi puhul.

III lisas on esitatud vastavustabel.

Kavandatud **läbivaadatud määrus** koosneb viiest peatükist, milles on kokku 69 artiklit.

1. peatükk. Reguleerimisese, kohaldamisala ja mõisted

Selles peatükis sätestatakse energialiidu, kliima- ja energiarahastiku ning tarbijate eesmärgke käsitlevate eeskirjade reguleerimisese ja kohaldamisala. Samuti määratletakse kavandatavas määruks kasutatavad põhimõisted.

2. peatükk. Turukorralduse ja taristule juurdepääsu üldeeskirjad

Selles peatükis sätestatakse üldpõhimõtted, samuti reguleeritud varabaasi eraldamine, juurdepääsuteenused kolmandatele isikutele, taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside turu hindamine, võimsuse jaotamise mehhanismide ja ülekoormuse juhtimise korra põhimõtted, võimsusega seotud õigustega kauplemine, tasakaalustamiseskirjad ja tasakaalustamatuse eest määratavad tasud, sertifitseerimine ning ülekandesüsteemi haldurite koostöö.

3. peatükk. Juurdepääs võrgule

Selles peatükis käsitletakse võrkudele juurdepääsu tariife ja allahindlusi.

4. peatükk. Ülekandesüsteemi, hoidlate, maagaasi veeldusjaamade ja vesinikuterminaalide haldamine

Selles peatükis esitatakse sätted, mis käsitlevad taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside kindlat võimsust, gaasi kvaliteedi piiriülest koordineerimist, vesinikusegusid, Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustikku, ACERi tehtavat järelevalvet, reguleerivaid asutusi, konsultatsioone, kulusid, piirkondlikku koostööd, kümneaastast võrgu arengukava, läbipaistvusnõudeid ja arvestuse pidamist.

5. peatükk. Jaotussüsteemi haldamine

Selles peatükis sätestatakse eeskirjad, mis käsitlevad taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside kindlat võimsust, jaotussüsteemi haldurite ja ülekandesüsteemi haldurite vahelist koostööd, läbipaistvusnõuet, Euroopa jaotusvõrguettevõtjate üksust. See sisaldab menetlusi ja ülesandeid.

6. peatükk. Juurdepääs spetsiaalsetele vesinikuvõrkudele

Selles peatükis keskendutakse vesiniku kvaliteedi piiriülesele koordineerimisele, Euroopa vesinikuvõrgu haldurite võrgustikule, selle ülesannetele, kümneaastasele vesinikuvõrgu arengukavale, kuludele ja konsulteerimisele, ACERi tehtavale järelevalvele, piirkondlikule koostööle ja läbipaistvusnõuetele.

7. peatükk. Võrgueeskirjad ja suunised

See peatükk sisaldab sätteid võrgueeskirjade ja suuniste vastuvõtmise, võrgueeskirjade kehtestamise, võrgueeskirjade ja suuniste muutmise, liikmesriikide õiguse kohta kehtestada üksikasjalikumaid meetmeid, teabe esitamise ja konfidentsiaalsuse ning karistuste kohta. Kõik kolm eeskirja on kohandatud vesinikule.

8. peatükk. Lõppsätted

Selles peatükis keskendutakse lõppsätetele ning see sisaldab artikleid, mis käsitlevad eelkõige uut maagaasi- ja vesinikutaristut, komiteemenetlust, erandeid, mööndusi, delegeerimist, määruste muudatusettepanekuid, muudatusettepanekut, millega laiendatakse gaasivarustuskindluse määrust taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaasidele ning lisatakse meetmed küberturvalisuse, solidaarsuse ja hoiustamise kohta, kehtetuks tunnistamist ja jõustumist.

Suunised on esitatud 1. lisas.

2. lisas on esitatud vastavustabel.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

mis käsitleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside ja maagaasi ning vesiniku siseturgude ühiseeskirju (uuesti sõnastatud)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut ☒ Euroopa Liidu toimimise lepingut ☒, eriti selle artikli 47 lõiget 2 ning artikleid 55 ja 95 ☒ artikli 194 lõiget 2, ☒

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust²,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust³,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

↓ uus

- (1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/73/EÜ⁴ on oluliselt muudetud mitu korda⁵. Kuna kõnealusesse direktiivi on vaja teha uusi muudatusi, tuleks see selguse huvides uuesti sõnastada.

↓ 2009/72/EÜ põhjendus 1
(kohandatud)

- (2) ~~Ühenduses~~ ☒ Liidus ☒ alates 1999. aastast järk-järgult välja kujundatud maagaasi siseturu eesmärk on pakkuda kõikidele Euroopa Liidu tarbijatele – nii kodanikele kui ka ettevõtjatele – tõelist valikuvõimalust, uusi ettevõtlusvõimalusi ja rohkem piiriülest kaubandust, et saavutada tõhususe kasv, konkurentsivõimelised hinnad ja kõrgemad teenindusstandardid ning toetada varustuskindlust ja säästlikkust.

² ELT [...], [...], lk [...].

³ ELT [...], [...], lk [...].

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/73/EÜ, mis käsitleb maagaasi siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2003/55/EÜ (ELT L 211, 14.8.2009, lk 94).

⁵ Vt III lisa A osa.

- (3) Euroopa Parlamendi ja nõukogu ~~26. juuni 2003. aasta~~ direktiiv 2003/55/EÜ (~~maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta~~)⁶ ☒ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/73/EÜ ☒ on andnud sellise maagaasi siseturu rajamisse olulise panuse.

- (4) 30. novembril 2016 esitatud paketi „Puhas energia kõikidele eurooplastele“ osana aitasid määrus (EL) 2019/943⁷ ja direktiiv (EU) 2019/944⁸ liikuda veelgi lähemale sellise elektrienergia siseturu arendamisele, mille keskmes on kodanikud ja mis aitab saavutada liidu eesmärki minna üle puhtale energiasüsteemile ja vähendada kasvuhoonegaaside heidet. Maagaasi siseturg peaks põhinema nendel samadel põhimõtetel ja eelkõige tagama tarbijate samaväärse kaitse.
- (5) Liidu eesmärk on kasvuhoonegaaside heidet vähendada. Ta on selle eesmärgi saavutamiseks vastu võtnud mitu algatust, sh energiasüsteemi lõimimise strateegia ja vesinikustrateegia, mille komisjon avaldas 2020. aasta juulis ja milles oli kirjeldatud, kuidas ajakohastada energiaturge ja sh vähendada gaasiturgudega seotud süsinikuheidet, ning ka määruse (EL) 2018/1999 ja määruse (EL) 2021/1119. Käesolev direktiiv peaks aitame neid eesmarke saavutada, tagama varustuskindluse ja gaaside, sh vesiniku siseturu tõrgeteta toimimise.
- (6) Käesoleva direktiivi eesmärk on hõlbustada taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside lõimimist energiasüsteemi, võimaldades kaugeneda fossiilgaasi kasutamisest ja andes nendele uutele gaasidele olulise rolli ELi 2030. aasta kliimaeesmärkide saavutamisel ja 2050. aastaks kliimanetraalsuseni jõudmisel. Direktiivi eesmärk on ka luua õigusraamistik, millega võimaldatakse kõigil turuosalistel võtta oma tegevuse kavandamisel arvesse fossiilgaasi rolli üleminekuetapis ja antakse vastavaid stiimuleid, et vältida seotuse mõju ja tagada fossiilgaasi kasutamise järkjärguline ja õigeaegne lõpetamine, eelkõige kõigis asjakohastes tööstussektorites ja kütte puhul.
- (7) ELi vesinikustrateegias tunnistati, et kuna taastuvallikatest vesiniku tootmise potentsiaal on ELi liikmesriikides erinev, on avatud, konkurentsivõimelisel ja tõrgeteta piiriülest kauplemist võimaldaval ELi turul olulised eelised konkurentsi, taskukohasuse ja varustuskindluse seisukohast. Lisaks rõhutati selles, et liikumine likviidse turu suunas, kus vesinikuga kaubeldakse kaubapõhiselt, hõlbustaks uute tootjate turule sisenemist ja aitaks kaasa süsteemi tihedamale lõimimisele teiste energiakandjatega. See annaks usaldusväärseid hinnasignaale investeringuteks ja käitamisotsusteks. Käesolevas direktiivis sätestatud eeskirjad peaksid seega soodustama vesinikuturgude, vesinikuga kaubapõhise kauplemise ja likviidsete kauplemiskohtade tekkimist ning liikmesriigid peaksid kõrvaldama mis tahes liigsed tõkked. Tunnistades olemuslikke erinevusi, tuleks kehtivaid eeskirju, mis võimaldasid

⁶ ELT L 176, 15.7.2003, lk 57.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/943, milles käsitletakse elektrienergia siseturgu (ELT L 158, 14.6.2019, lk 54).

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (ELT L 158, 14.6.2019, lk 125).

elektri- ja gaasiturgudel tõhusaid äritehinguid ja kauplemist, kohaldada liidu vesinikuturu suhtes asjakohases ulatuses ja sobiva ajakava raames.

(8) Kooskõlas ELi vesinikustrateegiaga võetakse taastuvatest energiaallikatest toodetud vesinik eelduste kohaselt laiaulatuslikult kasutusele alates 2030. aastast, et vähendada CO₂ heidet teatavates sektorites alates lennundusest ja laevandusest kuni selliste tööstussektoriteni, kus on CO₂ heidet raske vähendada. Kõigi vesinikusüsteemiga ühendatud lõpptarbijate suhtes hakatakse kohaldama neid samu peamisi tarbijaõigusi, mida kohaldatakse maagaasisüsteemiga ühendatud lõpptarbijate suhtes, nt õigus tarnijat vahetada ja täpne arvel esitatav teave. Juhul, kui tarbijad on ühendatud vesinikuvõrguga, nt tööstustarbijad, hakatakse nende suhtes kohaldama samu tarbijakaitseõigusi nagu maagaasi tarbijate suhtes. Tarbijakaitse sätteid, mis on kavandatud kodumajapidamiste turul osalemise innustamiseks ja mis hõlmavad nt hinnavõrdlusvahendeid, aktiivseid tarbijaid ja kodanike energiakogukondi, vesinikusüsteemi puhul siiski ei kohaldata.

(9) Kooskõlas ELi vesinikustrateegiaga on ELi prioriteet arendada vesiniku tootmist peamiselt sellistest taastuvatest energiaallikatest nagu tuule- ja päikeseenergia. Pikas perspektiivis on taastuvatest energiaallikatest toodetud vesinik parim lahendus ELi kliimanetraalsus- ja nullsaaste-eesmärgi saavutamiseks ning sidusaim võimalus energiasüsteeme lõimida. Siiski võib vähese CO₂ heitega kütustel, nt vähese CO₂ heitega vesinikul olla energiapöördes oluline roll eriti lühikeses ja keskpikas perioodis, aidates olemasolevate kütuste heidet kiiresti vähendada ja toetades taastuvatest energiaallikatest toodetud kütuste, nt taastuvatest energiaallikatest toodetud vesiniku kasutuselevõttu. Sellise ülemineku toetamiseks on vaja kehtestada kasvuhoonegaaside heite vähendamise künnis vähese CO₂ heitega vesiniku ja sünteetiliste gaasiliste kütuste jaoks. See künnis peaks olema rangem vesiniku puhul, mida toodetakse rajatistest, mis alustavad tegevust alates 1. jaanuarist 2031, et võtta arvesse tehnoloogia arengut ja paremini stimuleerida vesiniku tootmisel tekkivate kasvuhoonegaaside heite vähendamise suunas liikumise dünaamilist protsessi. ELi energiasüsteemi lõimimise strateegias rõhutati vajadust võtta kasutusele kogu ELi hõlmav sertifitseerimissüsteem, mis hõlmaks ka vähese CO₂ heitega kütuseid, et liikmesriigid saaksid neid muude CO₂ heite vähendamise võimalustega võrrelda ja neid oma energiaallikate kogumis toimiva lahendusena arvesse võtta. Tagamaks, et vähese CO₂ heitega kütustel on muude alternatiivsete taastuvate energiaallikatega võrreldes sama mõju CO₂ heite vähendamisele, on oluline, et nende sertifitseerimisel kasutatakse sarnast meetodit, mis põhineb nende olulusringi jooksul tekkival kasvuhoonegaaside koguheitel. See võimaldaks võtta kasutusele kogu ELi hõlmav sertifitseerimissüsteem, mis hõlmab kogu liidu energiaallikate kogumit. Arvestades et vähese CO₂ heitega kütused ja vähese CO₂ heitega vesinik ei ole taastuvatest energiaallikatest toodetud kütused, ei saa nendega seotud mõisteid ja sertifitseerimist lisada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2018/2001⁹ läbivaatamise ettepanekusse. Seepärast täidetakse see lünk nende lisamisega käesolevasse direktiivi.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 3

(10) Liidu kodanikele asutamislepinguga tagatud vabadused – muu hulgas kaupade vaba liikumine, asutamisvabadus ja teenuste osutamise vabadus – on saavutatavad üksnes

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

täiesti avatud turul, kus kõik tarbijad saavad vabalt valida tarnijaid ja kõik tarnijad saavad vabalt teenindada oma tarbijaid.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 4

- (4) ~~Sellel põhjal on praegu võrdsel tingimustel ja diskrimineerimisvaba gaasimüük, millega ei seataks kedagi ebasoodsasse olukorda, ühenduses takistatud. Eelkõige ei ole veel seni igas liikmesriigis olemas diskrimineerimiseta juurdepääsu võrgule ega võrdselt tõhusa tasemega ametlikku järelevalvet.~~

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 5

- (5) ~~Komisjoni 10. jaanuari 2007. aasta teatistes pealkirjaga „Euroopa energiapoliitika” rõhutati, et oluline on viia lõpule maagaasi siseturu rajamine ning kehtestada võrdsed tingimused kõikidele ühenduse maagaasiettevõtjatele. Komisjoni 10. jaanuari 2007. aasta teatistest pealkirjadega „Gaasi ja elektri siseturu väljavaadete kohta” ning „Määruse (EÜ) nr 1/2003 artikli 17 kohase Euroopa gaasi ja elektrisektoreid käsitleva uurimise kohta (lõpparuanne)” ilmnas, et olemasolevad eeskirjad ja meetmed ei moodusta hästi toimiva siseturu saavutamiseks vajalikku raamistikku.~~

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 48
(kohandatud)
⇒ uus

- (11) Direktiivi keskmes peaksid olema tarbijate huvid ning maagaasiettevõtjate keskseks kohustuseks peaks olema teenuse kvaliteet. Kehtivaid tarbijaõigusi ⇒ ja õigusi pääseda ligi esmatähtsatele teenustele ja sh energiale ning energiaostuvõimetute kaitse, nagu on märgitud Euroopa sotsiaalõiguste samba teatistes, ⇐ on vaja tugevdada, need õigused tuleb tagada ja nad peaksid olema läbipaistvamad. Tarbijakaitse peaks tagama, et kõik tarbijad laiemas ühenduse ☒ liidu ☒ mastaabis saavad kasu konkurentsile rajatud ☒ gaasi ☒ turust. Tarbijaõiguste järgimist peaksid tagama liikmesriigid või reguleerivad asutused, kui liikmesriik on nii sätestanud.

↓ uus

- (12) Euroopa sotsiaalõiguste samba kohaselt on energia esmatähtis teenus, millele kõigil peaks olema juurdepääs, ning selles on kutsutud üles võtma abivajajate aitamiseks toetusmeetmeid (põhimõtte 20). ÜRO kestliku arengu eesmärgi nr 7 siht on tagada kõigile juurdepääs taskukohasele, usaldusväärsele, säästvale ja kaasaegsele energiale.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 47
(kohandatud)

- (13) Avaliku teenusega seotud nõudeid ja neist tulenevaid ühiseid miinimumstandardeid on vaja veelgi tugevdada, et tagada kõikidele tarbijatele, eelkõige kaitsetumatele

tarbijatele võimalus konkurentsist ja õiglastest hindadest kasu saada. Avaliku teenuse nõuded tuleks määratleda riigi tasandil, võttes arvesse siseriiklikke tingimusi; liikmesriigid peaksid siiski austama ühenduse ☒ liidu ☐ õigust. ~~Liidu kodanikud ja, juhul kui liikmesriigid seda kohaseks peavad, väikeettevõtjad peaksid saama kasu avalike teenuste osutamise kohustusest eelkõige seoses varustuskindluse ja mõistlike tariifidega.~~

↓ uus

- (14) Liikmesriikidel peaks olema laialdane kaalutusõigus gaasiettevõtjatele üldistest majandushuvidest lähtuvate avaliku teenuse osutamise kohustuse kehtestamisel. Siiski tähendab avaliku teenuse osutamise kohustus tarnitava maagaasi hinnakujundusse sekkumise vormis turgu olemuslikult moonutavat meetet, mis toob sageli kaasa tasupuudujääkide kuhjumise, tarbijate valikuvõimaluste piiramise, nõrgemad stiimulid energia säästmiseks ja energiatõhususe suurendamiseks, madalama teenuste kvaliteedi, tarbijate vähesema kaasamise ja rahulolu, konkurentsi piiramise ning innovaatiliste toodete ja teenuste osakaalu vähenemise turul. Järelikult peaksid liikmesriigid oma kodanike jaoks taskukohaste maagaasitarnete säilitamiseks kasutama muid poliitikavahendeid, eelkõige suunatud sotsiaalpoliitika meetmeid. Riiklikku sekkumist tarnitava maagaasi hinnakujundusse tuleks kasutada üksnes avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmiseks ning see peaks toimuma eritingimusi järgides. Täielikult liberaliseeritud, hästitoimiv maagaasi jaemüügiturg stimuleerib hinnapõhist ja muud konkurentsi olemasolevate tarnijate vahel ja meelitab uusi turuletulijaid, suurendades nii tarbijate valikuvõimalusi ja rahulolu.
- (15) Avaliku teenuse osutamise kohustust tarnitava maagaasi hinnakujundusse sekkumise vormis tuleks kasutada ilma, et rikutakse avatud turgude põhimõtet, sekkumise asjaolud ja sellest kasusaajad peaksid olema selgelt määratletud ning selle kestus peaks olema piiratud. Selleks, et vähendada avaliku teenuse osutamise kohustuse moonutavat mõju tarnitava maagaasi hinnakujundusse, peaksid sellist sekkumist rakendavad liikmesriigid võtma lisameetmeid, sealhulgas meetmeid hulgimüügituru hinnakujunduse moonutuste vältimiseks. Liikmesriigid peaksid tagama, et kõigil reguleeritud hindadest kasu saajatel oleks soovi korral võimalik täiel määral kasutada vabaturu pakkumisi. Selleks tuleks neid otse ja korrapäraselt teavitada vabaturu pakkumistest ja säästuvõimalustest ning neil tuleks aidata turupõhiseid pakkumisi kasutada ja neist kasu saada.
- (16) Riiklik sekkumine tarnitava maagaasi hinnakujundusse ei tohiks põhjustada tarbijate eri kategooriate vahelist otsest ristsubsideerimist. See tähendab, et hinnasüsteemid ei või panna teatavaid tarbijate kategooriaid selgelt kandma teisi tarbijate kategooriaid mõjutava hinnasekkumise kulusid.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 49
(kohandatud)
⇒ uus

- (17) Tarbijad peaksid saama selget ja arusaadavat teavet oma õiguste kohta seoses energiasektoriga. Komisjon peaks ☒ on ☐ pärast konsulteerimist asjaomaste sidusrühmadega, sealhulgas liikmesriikidega, ~~riiklike~~ reguleerivate asutustega, tarbijaorganisatsioonidega ja maagaasiettevõtjatega koostanud kättesaadava ja

kasutajasõbraliku energiatarbija kontrollnimekirja, milles antakse tarbijatele praktilist teavet nende õiguste kohta. See energiatarbija kontrollnimekiri tuleks ⇒ hoida ajakohasena, ⇐ edastada kõigile tarbijatele ja teha avalikult kättesaadavaks.

↓ uus

- (18) Liikmesriigid peaksid võtma arvesse asjaolu, et edukaks üleminekuks on vaja täiendavalt investeerida gaasisektoris töötavate inimeste haridusse ja oskustesse, sh seoses taristu arendamisega. Sellekohane märge oleks energiatohususe direktiivi läbivaatamise ettepanekuga (2021/0203 (COD) kooskõlas.
- (19) Turueeskirjad peaksid vähese CO₂ heitega lahenduste kasuks otsustavaid tarbijaid kaitsma ja nende mõjuvõimu suurendama, et uusi taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaase saaks energiapöördesse täielikult lõimida.
- (20) Maagaasil on energiavarustuses endiselt keskne roll, kuna kodumajapidamised tarbivad ikka veel rohkem maagaasi kui elektrienergiat. Kuigi elektrifitseerimine on rohepöörde keskne element, tarbivad kodumajapidamised tulevikus ikkagi maagaasi, sh üha rohkem taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi.
- (21) Kuna maagaasisektorit ja sh maagaasi jaemüügiturgu ei käsitletud paketi „Puhas energia kõikidele eurooplastele“ raames, ei ole vastavaid tarbijate mõjuvõimu suurendamist ja kaitset käsitlevaid sätteid energiapöörde vajadustele vastavalt kohandatud ja olukord vastab rohkem kui kümne aasta tagusele ajale, mil võeti vastu kolmas energiapakett.
- (22) Tarbijad ei ole maagaasituruga rahul ja nende mõjuvõim ei ole suur ning uute taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside kasutuselevõtt on aeglane, mis kõik kajastab piiratud konkurentsi paljudes liikmesriikides. Erinevalt hulgimüügituru langevatest hindadest on maagaasihinnad viimasel kümnel aastal kodutarbijate jaoks suurenenud ja kodutarbijad maksavad maagaasi eest kaks-kolm korda rohkem kui tööstustarbijad.
- (23) Nagu elektrisektoris, on ka gaasisektoris turu paindlikkusmeetmed ja sobiv liidu tarbijaõiguste raamistik olulised tagamaks, et tarbijad saavad energiapöördes osaleda ja kasu taskukohastest hindadest, kõrgetest teenusestandarditest ning pakkumiste laiaast valikust, mis kajastavad tehnika arengut.
- (24) Üleminek fossiilgaasilt alternatiivsele taastuvatest energiaallikatest toodetud energiale leiab aset, kui taastuvatest energiaallikatest toodetud energia muutub tarbijate jaoks huvipakkuvaks, mittediskrimineerivaks valikuks, mis põhineb täiesti läbipaistval teabel ja mille puhul üleminekuga seotud kulud jaotuvad õiglaselt eri tarbijarühmade ja turuosaliste vahel.
- (25) Praeguste jaemüügituru lünkade täitmiseks on vaja kõrvaldada olemasolevad konkurentsi- ja tehnoloogilised tõkked, mis takistavad uute teenuste, teenuste parema taseme ja odavamate tarbijahindade kujunemist, tagades samal ajal energiaostuvõimetute ja kaitsetumate tarbijate kaitse.
- (26) Selleks et tagada kogu energiasektoris ühtlane kõrge tarbijakaitse tase ja suur mõjuvõim, peaks gaasiturgude CO₂ heite vähendamist käsitlevate õigusaktide õigusraamistik kajastama elektrituru sätteid, milles käsitletakse tarbijakaitset ja vajaduse korral mõjuvõimu suurendamist.

- (27) Sidususe ja tõhususe tagamiseks peaks selline kajastamine hõlmama kõiki tarbijakaitset ja mõjuvõimu suurendamist käsitlevaid sätteid, kui see on võimalik ja kui neid saab gaasituru vajadustele vastavalt kohandada. See peaks hõlmama nii põhilisi lepingulisi õigusi kui ka eeskirju, milles käsitletakse arvel esitatavat teavet, energiateenuseosutaja vahetamist, usaldusväärsete võrdlemisvahendite tagamist, kaitsetumaid ja energiaostuvõimetuid tarbijaid, piisavat andmekaitset nutiarvestite puhul ja andmehaldust ning tõhusat vaidluste kohtuvälist lahendamist.
- (28) Sätete sektoriülese ühtsuse tagamisel peaks riiklike haldusasutuste ja ettevõtjate koormus olema piiratud ja proportsionaalne, võttes aluseks paketi „Puhas energia kõikidele eurooplastele“ raames saadud kogemusi.
- (29) Gaasisektori ajakohastamisega peaks kaasnema märkimisväärne majanduslik kasu, kuna suurenevad nii jaemüügituru konkurentsivõime kui ka ühiskondlik kasu, jaotuslik mõju ning tarbijate mõjuvõim, sh tugevnevad lepingupõhised õigused, teave tarbimise ja energiaallikate kohta muutub paremini kättesaadavaks, mis võimaldab teha keskkonnasõbralikumaid valikuid. Taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi kasutuselevõtt peaksid kaasa aitama energiahuvikogukonnad.
- (30) Tarbijate kaasatuse oluline näitaja ning maagaasi- ja vesinikuturu konkurentsivõime suurendamise oluline vahend on teenuseosutaja vahetamine. Teenuseosutaja vahetamise määr on liikmesriikides jätkuvalt ebaühtlane ning teenuseosutaja vahetamist ei soodusta tarbijatel maksta tulevad väljumis- ja lõpetamistasud. Kuigi selliste tasude kaotamine võib piirata tarbija valikuid, kuna jäetakse välja tarbija lojaalsust premeerivad teenused, peaks nende kasutamise edasine piiramine suurendama tarbijate heaolu ja kaasamist ning turukonkurentsi.
- (31) Lühemad teenuseosutaja vahetamise tähtajad võivad innustada tarbijaid otsima paremaid energiapakkumisi ja vahetama tarnijat. Infotehnoloogia ulatuslikum kasutuselevõtt tähendab, et hiljemalt 2026. aastal peaks tehniliselt olema võimalik vahetusprotsess, mille puhul uue tarnija registreerimine turukorraldaja mõõtmispunktis peaks üldjuhul olema võimalik igal tööpäeval 24 tunni jooksul. Kõnealuseks kuupäevaks selle tagamine, et teenuseosutajat on tehniliselt võimalik 24 tunni jooksul vahetada, aitaks minimeerida teenuseosutaja vahetamiseks kuluvat aega ning see aiaks tõsta tarbijate kaasatust ja konkurentsi jaemüügiturul.
- (32) Mitmed tegurid takistavad tarbijatel nende jaoks eri allikatest kättesaadavale turuteabele juurdepääsemist, selle mõistmist ja selle põhjal tegutsemist. Sellepärast tuleks muuta pakkumised paremini võrreldavaks ja võimalikult vähendada teenuseosutaja vahetamist segavaid takistusi, piiramata seejuures asjatult tarbija valikuid.
- (33) Sõltumatud võrdlemisvahendid, sealhulgas veebisaidid, on väiksemate tarbijate jaoks tõhus vahend turul tehtavate energiapakkumiste eeliste hindamiseks. Võrdlemisvahendite puhul tuleks eesmärgiks seada olemasolevate pakkumiste võimalikult laia spektri hõlmamine ja turu võimalikult täielik katmine, et anda tarbijale esinduslik ülevaade. On väga tähtis, et väiksematel tarbijatel oleks juurdepääs vähemalt ühele võrdlemisvahendile ning et selliste vahenditega antav teave oleks usaldusväärne, erapooletu ja läbipaistev. Liikmesriigid võivad selleks ette näha kas ametiasutuse või eraettevõtja kasutatava võrdlemisvahendi.
- (34) Lõpptarbijad peaksid saama taastuvatest energiaallikatest ise toodetud gaasi tarbida, salvestada ja müüa ning osaleda kõigil maagaasiturudel, osutades süsteemile abiteenuseid, nt energia salvestamise kaudu. Liikmesriikidel peaks olema õigus

kehtestada oma õiguses erinevad sätted üksikult ja ühiselt tegutsevate aktiivsete tarbijate maksude ja lõivude kohta.

- (35) Tunnistades teatavate energiaga seotud kodanikualgatuste võimalikku rolli energiasüsteemi CO₂ heite vähendamisel, tuleks neid maagaasiturul liidu tasandil tunnustada kodanike energiakogukondadena. Need kogukonnad peaksid hõlbustama maagaasisüsteemis taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi kasutamist. Selleks et tagada neile toetav raamistik, õiglane kohtlemine, ja võrdsed tingimused, tuleks sätestada täpselt määratletud õigused ja kohustused, mis põhimõtteliselt kajastaksid direktiivi (EL) 2019/944 kohaste kodanike energiakogukondade liikmeskonna struktuuri, juhtimismõudeid ja eesmärki.
- (36) Sätted kodanike energiakogukonna kohta ei välista teisi selliseid kodanikualgatusi nagu näiteks direktiivi (EL) 2018/2001 kohased taastuvenergiakogukonnad või eraõiguslikest lepingutest tulenevad kodanikualgatused. Kodanike energiakogukonna liikmeskond peaks olema avatud kõikidele üksuste kategooriatele. Otsustamisõigus peaks aga kodanike energiakogukonnas olema üksnes nendel liikmetel, aktsionäridel või osanikel, kes ei tegele suuremahulise ettevõtlusega ja kelle jaoks energeetika ei ole peamine majandustegevuse valdkond. See tähendab, et kodanike energiakogukonnad ja üksikliikmed või aktsionärid peavad olema sellise tegevusega tegelevatest üksustest rahaliselt ja majanduslikult sõltumatud, olenemata sellest, et kodanike energiakogukonnad võivad delegeerida oma tegevuseks vajalike rajatiste haldamise, sh paigaldamise, käitamise, andmehalduse ja -hoolduse kellelegi teisele.
- (37) Arved ja arvetel esitatav teave on oluline vahend lõpptarbijate teavitamiseks ja nende mõjuvõimu suurendamiseks. Siiski valmistavad arved endiselt tarbijatele kõige rohkem muret ja on üks peamisi kaebuste allikaid, mis aitab kaasa tarbijate püsivale rahulolematusele ja vähestele kaasatusele elektrisektoris. Arvel esitatavat teavet käsitlevad gaasisektori sätted jäävad maha elektrienergiasektoris tarbijatele antud õigustest. Seepärast on vaja need sätted kooskõlla viia ja näha gaasisektoris ette miinimumnõuded arvete ja arvetel esitatava teabe jaoks, et tarbijatel oleks juurdepääs läbipaistvale ja hõlpsasti mõistetavale teabele. Arvetel tuleks lõpptarbijatele esitada teavet nende tarbimise ja kulude kohta, hõlbustades seega pakkumiste võrdlemist ja tarnija vahetamist, ja ka teavet nende tarbijaõiguste (nagu nt vaidluste kohtuvälise lahendamise) kohta. Lisaks peaksid arved olema vahendiks, millega tarbijaid aktiivselt turule kaasata, et tarbijad saaksid hallata oma tarbimist ja teha keskkonnasõbralikuma valiku.
- (38) Tegelikul gaasitarbimisel põhineva arvetel esitatava täpse teabe korrapärane esitamine, mida hõlbustab nutiarvestuse kasutamine, on oluline, et aidata tarbijatel kontrollida oma gaasitarbimist ja kulusid. Siiski peaks tarbijatel, eriti kodutarbijatel, olema võimalik kasutada tegelike maksete tegemiseks paindlikke võimalusi.

↓ 2009/73/EÜ	põhjendus	47
(kohandatud)		
⇒ uus		

- (39) Tarbijate varustamisel on üheks võtmeteguriks juurdepääs objektiivsetele ja läbipaistvatele tarbimisandmetele. Seetõttu peaks tarbijatel olema juurdepääs oma tarbimisandmetele ja nendega seotud hindadele ja teenuste maksumusele, et nad saaksid kutsuda konkurente nende andmete ☒ selle teabe ☒ alusel pakkumisi tegema. Tarbijatel peaks olema ka õigus saada nõuetekohast teavet oma

energiatarbimise kohta. Ettemaksed ⇒ ei tohiks panna nende kasutajaid ebaproportsionaalselt ebasoodsasse olukorda, sest ⇐ ~~peaksid kajastama maagaasi eeldatavat tarbimist ning~~ erinevad maksesüsteemid peaksid olema mittediskrimineerivad. Piisava sagedusega tarbijatele esitatavad andmed energiakulude kohta ☒ peaksid motiveerima ☒ ~~motiveerivad~~ energiat kokku hoidma, kuna need annavad tarbijatele vahetut tagasisidet energiatõhususse tehtud investeeringute ja käitumismuudatuste mõju kohta.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 52
(kohandatud)
⇒ uus

- (40) ⇒ Kui riiklikul tasandil otsustatakse maagaasi nutiarvestisüsteemi kasutuselevõttu, ⇐ peaks olema võimalik, et ~~arukate arvestisüsteemide kasutuselevõtt~~ ☒ selline otsus ☒ põhineks majanduslikul hinnangul. ⇒ Majanduslikus hinnangus tuleks võtta arvesse pikaajalist kasu, mida nutiarvestisüsteemi kasutamine annab tarbijatele ja kogu väärtusahelale. ⇐ Kui nimetatud hinnangust nähtub, et selliste arvestisüsteemide kasutuselevõtt on majanduslikult mõistlik ja kulutõhus ainult tarbijatele, kes tarbivad teatava hulga ⇒ maa ⇐ gaasi, siis peaks liikmesriikidel olema võimalik seda ~~arukate arvestisüsteemide rakendamisel~~ ☒ kasutuselevõtu puhul ☒ arvesse võtta. ⇒ Siiski tuleks tehnoloogia kiire arengu tõttu majanduslik hinnang korrapäraselt läbi vaadata selle lähte-eelduste olulise muutumise korral või vähemalt iga nelja aasta tagant. ⇐

↓ uus

- (41) Selleks et aidata lõpptarbijatel aktiivselt turul osaleda, tuleks kasutuselevõetavate nutiarvestisüsteemide puhul nõuetekohaselt arvesse võtta asjakohaste olemasolevate standardite kasutust, sh neid, mis võimaldavad andmemudeli ja rakenduskihi tasandi koostalitlust, ning parimaid tavasid ja andmevahetuse arendamise tähtsust ning tulevasi ja uuenduslikke energiateenuseid. Peale selle ei tohiks kasutuselevõetavad nutiarvestisüsteemid takistada tarnija vahetamist, need peaksid olema varustatud asjakohaste funktsioonidega, mis võimaldavad tarbijal saada õigel ajal juurdepääsu oma tarbimisandmetele, need peaksid võimaldama muuta oma energiatarbimist ja saada sellest kasu ning vähendada oma kulusid.
- (42) Liikmesriik, kes maagaasisüsteemi puhul nutiarvestisüsteemi süstemaatiliselt kasutusele ei võta, peaks tarbijatel võimaldama saada kasu nutiarvesti paigaldamisest, kui tarbija seda nõuab, tagama talle õiglased ja mõistlikud tingimused ning kogu asjakohase teabe.
- (43) Pärast nutiarvestisüsteemide kasutuselevõttu on liikmesriikides praeguseks juba välja töötatud või arendatakse erinevaid andmehalduse mudeleid. Olenemata andmehalduse mudelist on oluline, et liikmesriigid kehtestaksid läbipaistvad normid, mille järgi oleksid andmed mittediskrimineerivatel tingimustel kättesaadavad, ning et nad tagaksid kõrgeimal tasemel küberturvalisuse ja andmekaitse ning andmekäitlejate erapooletuse.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 51
(kohandatud)

- (44) Parem tarbijakaitse tagatakse seeläbi, et kõikidele tarbijatele on kättesaadavad tõhusad vaidluste lahendamise võimalused. Liikmesriigid peaksid ~~kehtestama~~ ☒ nägema ette ☒ kaebuste käsitlemise kiire ja tõhusa korra.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 50
(kohandatud)

- (50) ~~Kütteostuvõimetuse on ühenduses üha suurenev probleem. Liikmesriigid, keda see mõjutab ja kes seda veel teinud ei ole, peaksid seetõttu välja töötama kütteostuvõimetusega võitlemiseks riikliku tegevuskava või muud sobiva raamistiku, mille eesmärk on vähendada sellise olukorra all kannatavate isikute arvu. Igal juhul peaksid liikmesriigid tagama kaitsetumatele tarbijatele vajaliku energiavarustuse. Selleks võiks kasutada integreeritud lähenemisviisi, näiteks sotsiaalpoliitika raames, ning meetmed võiksid hõlmata sotsiaalpoliitikat või elamute energiatõhususe parandamist. Direktiiv peaks vähemalt võimaldama siseriiklike poliitikameetmete rakendamist kaitsetumate tarbijate huvides.~~

↓ uus

- (45) Liikmesriigid peaksid võtma asjakohaseid meetmeid, näiteks sotsiaalkindlustussüsteemis toetuste pakkumine, et tagada vajalik tarnimine kaitsetumatele tarbijatele, või energiatõhususe parandamise toetuse ettenägemine, et lahendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999¹⁰ artikli 3 lõike 3 punkti d kohaselt kindlaks tehtud energiaostuvõimetuse probleemid, sealhulgas vaesuse laiemas kontekstis. Kõnealused meetmed võiksid erineda olenevalt liikmesriikides valitsevatest asjaoludest ning hõlmata gaasiarvete tasumisega seotud sotsiaal- või energiapolitika meetmeid, investeerimist eluasemega seotud energiatõhususe meetmetesse või tarbijakaitset, näiteks kaitsemeetmeid lahtiühendamise vastu.
- (46) Kooskõlas määrusega (EL) 2018/1999 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2019/944¹¹ andis komisjon soovituslikke juhiseid¹² selle kohta, millised on energiaostuvõimetuse mõõtmise asjakohased indikaatorid ja kuidas määratleda märkimisväärne arv kodumajapidamisi, millel on raskusi energia eest tasumisega.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (ELT L 158, 14.6.2019, lk 125).

¹² Komisjoni 14. oktoobri 2020. aasta soovitus, mis käsitleb energiaostuvõimetust, C(2020) 9600 final.

(47) Halduslubade andmise protsessi lihtsustamine ja täiustamine ning lube välja andvate pädevate asutuste otsuste tegemise selge ajapiirang peaks tagama, et vesiniku toomise rajatised ja vesinikusüsteemi taristut saab asjakohases tempos kasutusele võtta. Liikmesriikidel tuleks paluda esitada eduaruanne. Selliste lubade (nt litsentsid, load, kontsessioonid või heakskiidud) säilitamine, mis on riigi õiguse kohaselt antud olemasolevate maagaasitorujuhtmete ja muude võrguvarade ehitamiseks, muutub vajalikuks siis, kui gaasitorujuhtmetes transporditav gaasiline energiakandja muutub maagaasist puhtaks vesinikuks. See peaks hoidma ära liigsed viivitused olemasolevatele maagaasitorujuhtmetele ja muudele võrguvaradele uue otstarbe andmisel, et vesinikku transportida. Tuleks vältida seda, et vesinikusüsteemi taristu lubade andmise tingimused oleksid oluliselt erinevad, v.a, kui see on piisavalt põhjendatud. Tehnilised ohutuskaalutlused õigustaksid olemasolevate lubade säilitamise või uute andmise puhul diferentseeritud lähenemisviisi kasutamist. Lubade väljastamise korda käsitlevaid sätteid tuleks kohaldada ilma et see piiraks liidu ja rahvusvahelist õigust, sh keskkonna ja inimeste kaitset käsitlevaid sätteid. Kui see on põhjendatud erakorraliste asjaoludega, peaks lubade väljastamise korra tähtaegu olema võimalik pikendada ühe aasta võrra.

(48) Taotlejatele haldusliku kontaktpunkti kaudu juhiste andmine kogu loa taotlemise ja andmise haldusmenetluse jooksul on mõeldud vähendada keerukust projektiarendajate jaoks ning suurendama tõhusust ja läbipaistvust. Tõhusust peaks aitama suurendada ka see, et taotlejad saavad asjakohaseid dokumente digitaalselt esitada ja taotlejate jaoks on koostatud käsiraamat. Liikmesriigid peaksid tagama, et lubade väljastamise korda rakendavad ametiasutused aitavad aktiivselt kõrvaldada allesjäänud tõkkeid, sealhulgas selliseid mitterahalisi tõkkeid nagu ametiasutuste ebapiisavad digitaalsed ja inimressursid üha suureneva arvu loataotluste menetlemisel.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 6

(49) Kui võrke ei eraldata tegelikult tootmis- ja tarnetegevustest („tegelik eraldamine”), on oht, et võrke mitte üksnes ei kasutata diskrimineerival viisil, vaid vertikaalselt integreeritud ettevõtjatel puudub ka stiimul oma võrkudesse piisavalt investeerida.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 7

(50) Olemasolevad õiguslikud ja funktsionaalsed eraldamiseskirjad, mis on sätestatud direktiivis 2003/55/EÜ, ei ole aga tegelikkuses viinud ülekandesüsteemi haldurite eraldamiseni. Seetõttu kutsus Euroopa Ülemkogu oma 8. ja 9. märtsi 2007. aasta kohtumisel komisjoni üles välja töötama õigusaktide eelnõud, et tagada tarne- ja tootmistegevuse tegelik eraldamine võrkude haldamisest.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 8
(kohandatud)

(51) Tõhusa eraldamise tagab üksnes see, kui kaotatakse vertikaalselt integreeritud ettevõtjate motivatsioon diskrimineerida konkurente võrgule juurdepääsul ja investeerimisel. Omandisuhete eraldamine ehk võrgu omaniku määramine võrguhalduriks ja tema sõltumatus ükskõik millistest tarne- ja tootmishuvidest, on

tõhus ja kindel viis lahendada huvide konflikti ja tagada varustuskindlus. Seetõttu märkis Euroopa Parlament oma 10. juuli 2007. aasta resolutsioonis gaasi ja elektri siseturu väljavaadete kohta,¹³ et ülekande omandisuhete eraldamine on kõige tõhusam vahend, et edendada investeeringuid ~~infrastruktuuri~~ ☒ taristusse ☒ mittediskrimineerival viisil, uute turulesisenejate õiglast juurdepääsu võrgule ning turu läbipaistvust. Omandisuhete eraldamise tingimustes peaksid liikmesriigid seoses sellega tagama, et samal isikul või samadel isikutel ei ole õigust kontrollida tootmise või tarnimisega tegelevaid ettevõtjaid ning kontrollida samal ajal mõnd ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi või teostada selle suhtes mis tahes õigusi. Ülekandesüsteemi või ülekandesüsteemi halduri kontrollimise õigus peaks, vastupidi, välistama võimaluse kontrollida tootmise või tarnimisega tegelevaid ettevõtjaid või teostada nende suhtes mis tahes õigusi. Nendes piirides peaks tootmise või tarnimisega tegeleval ettevõtjal olema võimalik omada vähemusosalust ülekandesüsteemi halduris või ülekandesüsteemis.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 9

- (52) Igasugune eraldamissüsteem peaks tõhusalt kõrvaldama mis tahes huvide konflikti tootjate, tarnijate ja ülekandesüsteemi haldurite vahel, et luua stiimuleid vajalikeks investeeringuteks ning tagada uutele turulesisenejatele juurdepääs läbipaistva ja tõhusa reguleerimiskorra alusel, ega tohiks luua ~~riikide~~ reguleerivate asutuste jaoks liigselt koormavat reguleerimiskorda.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 10

- (53) „Kontrolli” mõiste määratlus peaks käesoleva direktiivi tähenduses olema sama kui nõukogu 20. jaanuari 2004. aasta määruses (EÜ) nr 139/2004 (kontrolli kehtestamise kohta ettevõtjate koondumiste üle (EÜ ühinemismäärus))¹⁴.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 11

- (54) ~~Kuna omandisuhete eraldamine nõuab mõnel juhul ettevõtjate ümberstruktureerimist, tuleks liikmesriikidele, kes otsustavad omandisuhete eraldamist rakendada, anda asjakohaste sätete ülevõtmiseks lisaaega.~~ Võttes arvesse vertikaalseid seoseid elektri- ja gaasisektori vahel, tuleks eraldamist käsitlevaid sätteid kohaldada mõlema sektori suhtes.

↓ uus

- (55) Erinevalt vesinikusektorist saaks vertikaalselt integreeritud ettevõtjate tekkimist ära hoida nii, et esmajärjekorras sätestatakse eelnevalt selged eeskirjad. See on soovitatav võrreldes kulukate tagantjärgi kehtestatavate eraldamismõuetega, mille rakendamine võtaks aega.

¹³ ELT C 175 E, 10.7.2008, lk 206.

¹⁴ ELT L 24, 29.1.2004, lk 1.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 12

- (56) Omandisuhete eraldamise tingimustes ei tohiks võrgu haldamise täieliku sõltumatuse tagamiseks tarne- ja tootmishuvidest ning mis tahes konfidentsiaalse teabe vahetamise vältimiseks sama isik olla ühel ajal nii ülekandesüsteemi halduri või ülekandesüsteemi kui ka mis tahes tootmis- või tarnefunktsiooni täitva ettevõtja juhatuse liige. Samal põhjusel ei tohiks sama isik nimetada ametisse ülekandesüsteemi halduri või ülekandesüsteemi juhatuste liikmeid ja kontrollida tootmis- või tarneettevõtjat või teostada tema suhtes mis tahes õigusi.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 13

- (57) Tarne- ja tootmishuvidest sõltumatute süsteemihaldurite või sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite loomine võimaldab vertikaalselt integreeritud ettevõtjatel säilitada võrguvarade omandi ja tagada samal ajal huvide tegelik eraldamine, tingimusel et sõltumatu süsteemihaldur või sõltumatu ülekandesüsteemi haldur täidab kõiki süsteemihalduri ülesandeid ning et kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad ja ulatuslikud regulatiivsed kontrollimehhanismid.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 14
(kohandatud)

- (58) Seepärast tuleks juhul, kui seisuga 3. september 2009 ~~on~~ oli ülekandesüsteemi omav ettevõtja vertikaalselt integreeritud ettevõtja osa, anda liikmesriikidele võimalus valida, kas eraldada omandisuhted või luua tarne- ja tootmishuvidest sõltumatud süsteemihaldurid või ülekandesüsteemi haldurid.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 15

- (59) Vertikaalselt integreeritud ettevõtjate aktsionäride huvide täielikuks tagamiseks peaks liikmesriikidel olema võimalik valida, kas teostada omandisuhete eraldamine otsese loovutamise teel või jagada integreeritud äriühingu aktsiad võrgu omaniku aktsiateks ja allesjääva tarne- ja tootmisettevõtja aktsiateks, tingimusel et omandisuhete eraldamisest tulenevad nõuded on täidetud.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 16
(kohandatud)

- (60) Sõltumatute süsteemihaldurite või sõltumatute ülekandesüsteemi haldurite puhul tuleks lahenduste täielik tõhusus tagada konkreetsete lisaeeskirjadega. Sõltumatuid ülekandesüsteemi haldureid käsitlevad eeskirjad loovad asjakohase reguleeriva raamistiku, ausa konkurentsi, piisavate investeeringute, uute turulesisenejate juurdepääsu ja gaasiturgude integreerimise tagamiseks. Tegelik eraldamine sõltumatuid ülekandesüsteemi haldureid käsitlevate sätete alusel peaks põhinema kahel sambal, millest esimese alla kuuluvad organisatsioonilised meetmed ja

ülekandesüsteemi haldurite juhtimisega seotud meetmed ning teine hõlmab investeringuid, uute tootmisvõimsuste võrku ühendamist ja piirkondliku koostöö kaudu turgude integreerimist. Muu hulgas tuleks ülekandesüsteemi halduri sõltumatus tagada teatavate „järelemõtlemisaegade” kaudu, mille jooksul vertikaalselt integreeritud ettevõtja ei täida ühtegi juhtimis- või muud olulist funktsiooni, mis võimaldab juurdepääsu samale teabele, millele oleks juurdepääs juhtival ametikohal. ~~Sõltumatu ülekandesüsteemi halduri tegeliku eraldamise mudel on kooskõlas Euroopa Ülemkogu 8. ja 9. märtsi 2007. aasta kohtumisel sätestatud nõuetega.~~

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 17
(kohandatud)
⇒ uus

- (61) Konkurentsi arendamiseks ~~maagaasi~~ siseturul peaks suurtel mitte-kodutarbijatel ⇒, kes tegelevad suuremahulise ettevõtlusega, ⇐ olema võimalik valida endale tarnijad ja sõlmida lepingud mitme tarnijaga, et tagada oma varustatus gaasiga. Selliseid tarbijaid tuleks kaitsta ainuõiguse klausli eest, mille mõju seisneb konkureerivate ja/või täiendavate pakkumiste välistamises.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 18
(kohandatud)

- (62) Liikmesriigil ☒ peaks olema ☒ ~~on~~ õigus valida omandisuhete täielik eraldamine oma territooriumil. Kui liikmesriik on seda õigust kasutanud, ei ~~ole~~ ☒ peaks olema ☒ ettevõtjal õigust valida sõltumatu süsteemihalduri või sõltumatu ülekandesüsteemi halduri loomist. Lisaks ei ~~tohi~~ ☒ tohiks ☒ tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvad ettevõtjad otseselt ega kaudselt kontrollida täieliku omandisuhete eraldamise valinud liikmesriigi ülekandesüsteemi haldurit ega teostada tema üle mingeid õigusi.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 19
(kohandatud)

- (63) ~~Käesolev direktiiv sätestab~~ Maagaasi siseturul ☒ eksisteerivad ☒ erinevad turukorralduse vormid. Meetmed, mida liikmesriigid võivad võrdsete võimaluste tagamiseks võtta, peaksid põhinema ülekaalukal üldisel huvil. Komisjoniga tuleks konsulteerida seoses meetmete kooskõla tagamisega ~~asutamislepingu~~ ☒ ELi toimimise lepingu ☒ ja ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ õigusaktidega.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 20
(kohandatud)

- (64) Tegeliku eraldamise käigus tuleks järgida avaliku ja erasektori vahelise mittediskrimineerimise põhimõtet. Seetõttu ei tohiks samal isikul olla võimalik ükski või koos teistega kontrollida nii ülekandesüsteemi haldurite või ülekandesüsteemide kui ka tarne- või tootmisettevõtjate organite koosseisu, hääletamist ega otsuseid ega

teostada nende suhtes mis tahes õigusi, rikkudes eeskirju, mis käsitlevad omandisuhete eraldamist või sõltumatu süsteemihalduri olemasolu. Tingimusel et asjaomane liikmesriik suudab tõendada käesolevas põhjenduses esitatud nõude täitmist, peaks kahel eraldiseisval riigiasutusel ☒ ametiasutusel ☒ olema võimalik kontrollida ühelt poolt tootmis- ja tarnetegevust ning teiselt poolt ülekandeid.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 21
(kohandatud)

- (65) Tarne- ja tootmistegevuse täielik tegelik eraldamine võrgu haldamisest peaks kehtima ☒ kogu liidus ☒ nii ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ äriühingute kui ka ~~ühenduse~~ ☒ liiduväliste ☒ äriühingute suhtes. Selle tagamiseks, et võrgu haldamine ning tootmis- ja tarnetegevused oleksid kogu ~~ühenduses~~ ☒ liidus ☒ üksteisest sõltumatud, tuleks anda reguleerivatele asutustele volitus keelduda eraldamiseeskirjadele mittevastavate ülekandesüsteemi haldurite sertifitseerimisest. Omandisuhete eraldamise eeskirjade järjekindla täitmise tagamiseks kogu ~~ühenduses~~ ☒ liidus ☒ peaksid reguleerivad asutused sertifitseerimisotsuste langetamisel võtma komisjoni arvamust täiel määral arvesse. Lisaks peaks komisjon selleks et tagada ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ rahvusvaheliste kohustuste täitmine ning solidaarsus ja energiajulgeolek kogu ~~ühenduses~~ ☒ liidus ☒, esitama arvamuse kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolt kontrollitava ülekandesüsteemi omaniku või ülekandesüsteemi halduri suhtes tehtud sertifitseerimisotsuste kohta.

↓ uus

- (66) Vesiniku torustikud peaksid olema olulised vahendid vesiniku tõhusaks transportimiseks nii maismaal kui ka avamerel. Tulenevalt nende ehitamisega kaasnevatest suurtest kapitalikuludest, võivad vesinikutorustikud kujutada endast loomulikke monopole. Maagaasiturgede reguleerimisel saadud kogemused on näidanud seda, kui oluline on tagada avatud ja mittediskrimineeriv juurdepääs torustikele, et säilitada konkurents kaubaturul. Seepärast tuleks liidus vesiniku maismaa- ja avamerevõrkude suhtes kohaldada selliseid võrkude käitamise väljakujunenud põhimõtteid nagu kolmandate isikute juurdepääs.
- (67) Vesinikuvõrkude käitamine peaks olema eraldatud energia toomise ja tarnimisega seotud tegevusest, et vältida võrguettevõtjate huvide konflikti riski. Vesinikuvõrkude omandiõiguse ning energia tootmise ja tarnimise osaluste struktuurne eraldamine tagab selliste huvide konflikti puudumise. Liikmesriigid peaksid saama tugineda alternatiivsele vesinikuvõrgu haldurite eraldamise mudelile kuni 2030. aastani, et näha olemasolevate vertikaalselt integreeritud vesinikuvõrkude jaoks ette üleminekuperiood. Liikmesriigid peaksid ka lubama kasutada sõltumatu vesinikuvõrgu halduri mudelit, et vesinikuvõrkude vertikaalselt integreeritud omanikud saaksid säilitada oma võrkude omandiõiguse, tagades samal ajal selliste võrkude mittediskrimineeriva käitamise pärast 2030. aastat.
- (68) Kuigi vesiniku- ja gaasi- või elektrivõrkude ühine käitamine võib luua sünergiat ja peaks seega lubatud olema, peaks vesinikuvõrgu käitamisega seotud tegevus olema korraldatud eraldiseisva õigussubjekti raames, et tagada läbipaistvus rahastamise ja juurdepääsutariifide kasutamise osas.

- (69) Vesinikuvõrkude käitamine peaks olema eraldatud energia toomise ja tarnimisega seotud tegevusest, et vältida võrguettevõtjate huvide konflikti riski. Vesinikuvõrkude omandiõiguse ning energia tootmise ja tarnimise osaluste struktuurne eraldamine peaks tagama selliste huvide konflikti puudumise. Liikmesriigid peaksid saama tugineda alternatiivsele vesinikuvõrgu haldurite eraldamise mudelile kuni 2030. aastani, et näha olemasolevate vertikaalselt integreeritud vesinikuvõrkude jaoks ette üleminekuperiood. Liikmesriigid peaksid ka pakkuma sõltumatu vesinikuvõrgu halduri kasutamist, et vesinikuvõrkude vertikaalselt integreeritud omanikud saaksid säilitada oma võrkude omandiõiguse, tagades samal ajal selliste võrkude mittediskrimineeriva käitamise pärast 2030. aastat.
- (70) Selleks et tagada reguleeritud tegevusega seotud kulude ja rahaliste vahendite läbipaistvus, peaks vesinikuvõrgu käitamisega seotud tegevus olema muudest võrgu käitamisega seotud tegevustest teiste energiakandjate puhul eraldatud, vähemalt õigusliku vormi ja võrguettevõtjate raamatupidamisarvestuse osas.
- (71) Kolmandatele isikutele tuleks anda juurdepääs vesinikuvõrkudele, et tagada vesinikutarnete turul konkurents ja võrdsed tingimused. Kolmandate isikute reguleeritud juurdepääs reguleeritud juurdepääsu tariifide alusel peaks pikas perioodis olema vähimisi norm. Selleks et tagada ettevõtjate jaoks vajalik paindlikkus ja vähendada vesinikuturu käivitusetapis halduskulusid, peaks liikmesriikidel olema võimalus lubada läbirääkimistel põhinevat kolmandate isikute juurdepääsu kuni 2030. aastani.
- (72) Suuremahuliste maa-aluste vesinikuhooldlate kättesaadavus on piiratud ja need paiknevad liikmesriigiti ebahülaselt. Võttes arvesse nende võimalikku positiivset mõju vesinikutranspordile ja -turgude toimimisele, peaks juurdepääs sellistele suuremahulistele maa-alustele vesinikuhooldlatele olema tagatud kolmandate isikute reguleeritud juurdepääsuna, et tagada turuosalistele võrdsed tingimused.
- (73) Vedela vesiniku või vedela ammoniaagi gaasiliseks vesinikuks muundamise terminalid kujutavad endast vesinikuimporti, kuid nad konkureerivad muude vesiniku transportimise viisidega. Kuigi juurdepääs sellistele terminalidele tuleks tagada, peaks liikmesriikidel olema võimalus kehtestada läbirääkimistel põhinevat kolmandate isikute juurdepääsu süsteemi, et vähendada ettevõtjate ja reguleerivate asutuste halduskulusid.
- (74) Pärast üleminekuperioodi tuleks olemasolevad vertikaalselt integreeritud vesinikuvõrgud õigusraamistikku lõimida.
- (75) Kohalikud vesinikuklastrid peaksid olema Euroopa vesinikumajanduse olulised osad. Selliste klastrite suhtes võiks vesinikuturu käivitamisetapis kohaldada lihtsustatud õigusnõudeid.
- (76) Kolmandaid riike hõlmavaid ühendustorusid saaks kasutada vesiniku importimiseks või eksportimiseks. Kolmandaid riike hõlmavate vesinikuühendustorude käitamise eeskirjad ja taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega vesiniku sertifitseerimise eeskirjad tuleks sätestada valitsustevahelises lepingus, et tagada sidus õigusraamistik ja selle järjepidev rakendamine kogu taristus.
- (77) Selleks et tagada Euroopa vesinikuvõrkude tõhus käitamine, peaksid vesinikuvõrgu haldurid vastutama vesiniku transportimise võrgu käitamise, hoolduse ja arendamise eest, tehes tihedat koostööd teiste vesinikuvõrgu halduritega ja ka teiste süsteemihalduritega, kellega nende võrgud on ühendatud või kellega nende võrke ühendada saab, sh selleks, et hõlbustada energiasüsteemi integreerimist.

- (78) Vesinikuvõrgu halduritele tuleks teha ülesanne luua piisavalt piiriülest suutlikkust vesiniku transportimiseks, et rahuldada kogu majanduslikult mõistlik ja tehniliselt võimalik nõudlus sellise suutlikkuse järele, võimaldades seega turu integreerimist.
- (79) Mõnel juhul (nt puhastamine) võib olla sõltuvalt muu hulgas vesinikuvõrkude topograafilistest näitajatest ja vesinikuvõrkudega ühendatud lõppkasutajate arvust olla vajalik, et vesinikuvõrgu haldurid juhivad vesiniku kvaliteeti. Seepärast võivad reguleerivad asutused teha vesinikuvõrgu halduritele ülesandeks tagada oma võrgus vesiniku kvaliteedi tõhus juhtimine, kui see on süsteemi juhtimiseks vajalik. Sellise tegevuse elluviimisel peaksid vesinikuvõrgu haldurid järgima kohaldatavaid vesiniku kvaliteedi standardeid.
- (80) Kui maagaasi süsteemihaldurid või vesinikuvõrgu haldurid keelduvad juurdepääsu saamise või ühendamise taotlustest ebapiisava suutlikkuse tõttu, tuleks keeldumist nõuetekohaselt põhjendada ja ettevõtjatel peab olema kohustus oma süsteemi täiustada, et võimaldada taotletud ühendusi või juurdepääsu, kui see on majanduslikult kasulik.

↓ (EL) 2019/692 põhjendus 3
(kohandatud)

- (81) ~~Käesoleva direktiivi eesmärk on~~ ☒ Tuleks ☒ kõrvaldada maagaasi siseturu väljakujundamise takistused, mis tulenevad sellest, et liidu turueeskirju ei kohaldata kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele gaasi ülekandetorudele. ~~Käesoleva direktiiviga tehtavate muudatuste eesmärk on~~ ☒ On vaja ☒ tagada, et vähemalt kahte liikmesriiki ühendavatele gaasi ülekandetorudele kohaldatavaid õigusnorme kohaldatakse liidu piires ka kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele gaasi ülekandetorudele. See ~~tagab~~ ☒ peaks tagama ☒ õigusraamistiku ühtsuse liidus, vältides samas konkurentsi moonutamist liidu energia siseturul ja negatiivset mõju varustuskindlusele. See ~~suurendab~~ ☒ peaks suurendama ☒ ka läbipaistvust ja tagama õiguskindluse turuosalistele, eelkõige gaasi ☒ taristusse ☒ ~~infrastruktuuri~~ investeerijatele ja võrgukasutajatele kohaldatavate õigusnormide suhtes.

↓ uus

- (82) Liikmesriigid ja energiaühenduse asutamislepingu¹⁵ lepinguosalisel peaksid tegema tihedat koostööd kõikides küsimustes, mis on seotud integreeritud gaasituru väljaarendamise ja selle CO₂ heite vähendamisega, ega tohiks võtta meetmeid, mis seavad ohtu gaasiturgude edasise integreerimise või liikmesriikide ja lepinguosaliste varustuskindluse. Siia hulka võiks kuuluda koostöö, mida tehakse hoiustamisvõimsuse valdkonnas ja ekspertide kutsumiseks asjakohastesse piirkondlikesse gaasivarustusriske käsitlevatesse töörühmadesse.

¹⁵ ELT L 198, 20.7.2006, lk 18.

↓ (EL) 2019/692 põhjendus 5

- (83) Torujuhtmeid, mis ühendavad kolmandas riigis asuva nafta või maagaasi tootmise paika liikmesriigis asuva tööstusettevõttega või lõpliku maabumisterritoriaaliga, tuleks käsitleda tootmisetapi torustikuna. Torujuhtmeid, mis ühendavad liikmesriigis asuva nafta või maagaasi tootmise paika kolmandas riigis asuva tööstusettevõttega või lõpliku maabumisterritoriaaliga, ei tuleks käesoleva direktiivi kohaldamisel käsitleda tootmisetapi torustikuna, kuna sellised torujuhtmed tõenäoliselt ei mõjuta märkimisväärselt energia siseturgu.

↓ (EL) 2019/692 põhjendus 6

- (84) Ülekandesüsteemi halduritel peaks olema õigus sõlmida kolmanda riigi ülekandesüsteemi haldurite või muude isikutega tehnilisi kokkuleppeid, mis käsitlevad ülekandesüsteemide käitamist ja nende vahelisi ühendusi, tingimusel et selliste kokkulepete sisu on kooskõlas liidu õigusega.

↓ (EL) 2019/692 põhjendus 7

- (85) Ülekandesüsteemi haldurite või muude isikute vahelised tehnilised kokkulepped ülekandetorude käitamise kohta peaksid jääma jõusse, tingimusel et need on kooskõlas liidu õiguse ja riiklike reguleerivate asutuste asjakohaste otsustega.

↓ (EL) 2019/692 põhjendus 8

- (86) Tehnilise kokkuleppe olemasolu korral ei nõua käesolev direktiiv liikmesriigi ja kolmanda riigi vahel rahvusvahelise lepingu või liidu ja kolmanda riigi vahel lepingu sõlmimist gaasi asjaomase ülekandetoru käitamise kohta.

↓ (EL) 2019/692 põhjendus 9
(kohandatud)

- (87) ~~Direktiivi 2009/73/EÜ~~ ☒ Käesoleva direktiivi ☒ kohaldamine kolmandatesse riikidesse viivatele ja sealt tulevatele gaasi ülekandetorudele ~~piirdub~~ ☒ peaks piirduma ☒ liikmesriikide territooriumiga. Gaasi avamere ülekandetorude suhtes tuleks ~~direktiivi 2009/73/EÜ~~ ☒ käesolevat direktiivi ☒ kohaldada selle liikmesriigi territoriaalmeres, kus asub liikmesriikide võrgu esimene ühenduspunkt.

↓ (EL) 2019/692 põhjendus 10

- (88) Käesoleva direktiivi kohaselt peaks olema võimalik, et ülekandetorude käitamist käsitlevad liikmesriigi ja kolmanda riigi vahelised kehtivad lepingud jäävad jõusse.
-

↓ (EL) 2019/692 põhjendus 11

- (89) Mis puudutab selliseid kolmandate riikidega sõlmitud lepinguid või nende osasid, mis võivad mõjutada liidu ühiseeskirju, siis tuleks kehtestada sidus ja läbipaistev kord, mille kohaselt antakse liikmesriigile tema taotluse korral luba sõlmida kolmanda riigiga leping, mis käsitleb selle liikmesriigi ja kolmanda riigi vahelise ülekandetoru või tootmisetapi torustiku käitamist, või luba seda lepingut muuta, laiendada, kohandada või pikendada. See kord ei tohiks lükata edasi käesoleva direktiivi rakendamist ega mõjutada liidu ja liikmesriikide vahelist pädevuse jaotust ning seda tuleks kohaldada kehtivate ja uute lepingute suhtes.
-

↓ (EL) 2019/692 põhjendus 12

- (90) Kui on ilmne, et lepingu sisu kuulub osaliselt liidu ja osaliselt liikmesriigi pädevusse, on oluline tagada tihe koostöö kõnealuse liikmesriigi ja liidu institutsioonide vahel.
-

↓ (EL) 2019/692 põhjendus 14
(kohandatud)

- (91) Selleks et ☒ tagada käesoleva direktiivi ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused ☒ võtta vastu otsused, millega antakse liikmesriigile luba sõlmida kolmanda riigiga leping, seda lepingut muuta, laiendada, kohandada või pikendada, või keeldutakse seda luba andmast, ~~tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused~~. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011¹⁶.
-

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 22
(kohandatud)
⇒ uus

- (92) Energiavarustuse kindlus on avaliku julgeoleku oluline osa ning seega tihedalt seotud gaasi siseturu tõhusa toimimisega ja liikmesriikide isoleeritud gaasiturude integratsiooniga. Gaas ~~võib~~ ☒ saab ☒ liidu kodanikeni jõuda üksnes võrgu kaudu. Toimivad avatud gaasiturud ning eelkõige gaasivõrgud ning muud gaasiga

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisvolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

varustamisega seotud varad on avaliku julgeoleku, majanduse konkurentsivõime ja liidu kodanike heaolu seisukohalt võtmetähtsusega. Seetõttu tuleks kolmandatest riikidest pärit isikutel lubada omada kontrolli ülekandesüsteemi või ülekandesüsteemi halduri üle üksnes siis, kui nad täidavad ühenduses X liidu X kohaldatavaid tegeliku eristamise nõudeid. Ilma et see piiraks ühenduse X liidu X rahvusvaheliste kohustuste täitmist, leiab ühendus X liit X, et gaasi ülekandesüsteemide sektor on ühenduse X liidu X jaoks väga oluline ning seepärast on vaja täiendavaid kaitsemeetmeid seoses ühenduse X liidu X energiavarustuse kindluse tagamisega, et hoida ära ohtu ühenduse avalikule korrale ja julgeolekule ühenduses X liidu X ning liidu kodanike heaolule. Ühenduse X Liidu X energiavarustuse kindluse tagamine nõuab eelkõige võrgu haldamise sõltumatuse hindamist, ühenduse X liidu X ja üksikute liikmesriikide sõltuvuse hindamist kolmandatest riikidest pärit energiatarnest ning konkreetse kolmanda riigi sise- ja väliskaubanduse ning energiasektori investeeringute käsitlemist. Seetõttu tuleks varustuskindlust hinnata vastavalt iga konkreetse juhtumi tegelikele asjaoludele ning samuti rahvusvahelisest õigusest, eelkõige ühenduse X liidu X ja asjaomase kolmanda riigiga sõlmitud rahvusvahelistest lepingutest tulenevatele õigustele ja kohustustele. Vajaduse korral ⇒ peaks ⇐ julgustatakse komisjoni esitama ühenduse X liidu X energiavarustuse kindlust puudutavaid soovitusi kolmandate riikidega läbirääkimiste pidamiseks asjaomaste lepingute üle või lisama vajalikud küsimused kõnealuste kolmandate riikidega peetavate muude läbirääkimiste päevakorda.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 23

- (93) Tuleks võtta täiendavad meetmed, et tagada läbipaistvad ja mittediskrimineerivad tariifid juurdepääsul transpordile. Tariifid peaksid olema võrdsetel alustel kohaldatavad kõigile kasutajatele. Kui gaasihoidla, torujuhtmete pakett või abiteenus on saadaval piisavalt tiheda konkurentsiga turul, võiks juurdepääs sellele olla rajatud läbipaistvale ja mittediskrimineerivale turupõhisele mehhanismile.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 24
(kohandatud)

- (94) On vaja tagada hoidlate võrgu haldurite sõltumatus, et parandada kolmandate isikute juurdepääsu gaasihoidlatele, mis on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik, et tagada tarbijate varustamiseks tõhus võrgule juurdepääs. Seepärast on vajalik, et gaasihoidlaid haldaksid eraldi juriidilised isikud, kellel on gaasihoidlate haldamiseks, kasutamiseks ja arendamiseks vajalike varade suhtes tegelik otsustusõigus. Tuleb tagada ka kolmandatele isikutele pakutavate hoiustamismahtude suurem läbipaistvus, seades liikmesriikidele kohustuse kehtestada ja avalikustada mittediskrimineeriv ja selge raamistik, mis määrab kindlaks gaasihoidlatele kohaldatava asjakohase reguleeriva korra. See kohustus ei tohiks nõuda uut otsust juurdepääsukorra kohta, vaid peaks parandama gaasihoidlatele juurdepääsu korra läbipaistvust. Tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse nõuded on eriti olulised strateegiliste andmete puhul või siis, kui gaasihoidlal on vaid üks kasutaja.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 25
(kohandatud)

- (95) Mittediskrimineeriv juurdepääs jaotusvõrgule määrab edaspidi tarbijatele juurdepääsu jaemüügi tasandil. Kolmandate isikute juurdepääsu ja investeringutega seotud diskrimineerimise ulatus on aga jaotusvõrgu tasandil vähem oluline kui ülekandesüsteemi tasandil, kus ülekoormus ja tootmishuvide mõju on üldiselt suurem kui jaotusvõrgu tasandil. ~~Lisaks sellele muutus jaotussüsteemi haldurite juriidiline ja funktsionaalne eraldamine vastavalt direktiivile 2003/55/EÜ kohustuslikuks alles alates 1. juulist 2007 ja selle mõju maagaasi siseturule tuleb veel hinnata. Seega võivad olemasolevad õiguslikud ja funktsionaalsed eraldamiseskirjad viia tõhusa eraldamiseni, kui need selgemalt määratleda, neid nõuetekohaselt rakendada ja nende suhtes ranget järelevalvet teostada. Et luua ☒ näha ette ☒ jaemüügi tasandil võrdsed tingimused, tuleks jaotussüsteemi haldurite tegevust jälgida, et takistada neid ära kasutamast nende vertikaalset integratsiooni seoses nende konkurentsiseisundiga turul, eelkõige väikeste kodu- ja mittekodutarbijate suhtes.~~
-

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 26

- (96) Liikmesriigid peaksid võtma konkreetseid meetmeid, et aidata kaasa biogaasi ja biomassist saadud gaasi laiemale levikule, nende tootjatele tuleks tagada mittediskrimineeriv juurdepääs gaasivõrgule, tingimusel et see juurdepääs on pidevalt vastavuses asjakohaste tehniliste eeskirjade ja ohutusnõuetega.
-

↓ uus

- (97) Taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside tootjad on tihti ühendatud jaotusvõrku. Selleks et hõlbustada nende gaaside kasutuselevõttu ja turule integreerimist, on oluline saada takistusteta juurdepääs hulgimüügiturule ja asjaomastele virtuaalsetele kauplemisskohtadele. Hulgimüügiturul osalemise määrab sisend-väljundsüsteemide määratlemise viis. Mitmes liikmesriigis ei kuulu jaotusvõrguga ühendatud tootjad sisend-väljundsüsteemi. Seepärast tuleks taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside juurdepääsu hulgimüügiturule hõlbustada, nähes ette sisend-väljundsüsteemi määratluse ja tagades, et jaotusvõrku ühendatud tootmisrajatised on selle osa. Peale selle on määrusega [uuesti sõnastatud gaasimäärus (ettepanek dokumendis COM(2021) xxx)] ette nähtud, et jaotussüsteemi haldurid ja ülekandesüsteemi haldurid peavad koostööd tegema, et võimaldada vastassuunavoogusid jaotusvõrgust ülekandevõrku või alternatiivseid viise, et hõlbustada taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside turule integreerimist.
-

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 27

- (98) Vältimaks väikeste jaotussüsteemi haldurite liigset rahalist ja halduskoormust, peaksid liikmesriigid vajalikel juhtudel suutma vabastada asjaomased ettevõtjad juriidilisest eraldumisenõudest.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 28
(kohandatud)

- (99) Kui suletud jaotussüsteemi kasutatakse selleks, et tagada spetsiifilisi talitusnorme nõudvate integreeritud energiatarnete optimaalne tõhusus, või suletud jaotussüsteemi säilitatakse peamiselt süsteemi omaniku kasutuseks, peaks jaotussüsteemi halduri ja süsteemi kasutajate vahelise suhte erilise iseloomu tõttu olema võimalik vabastada jaotussüsteemi haldur kohustustest, mis kujutaksid endast tarbetut halduskoormust. Tööstus-, äri- või ühisteenuste kompleksid, nagu rongijaamad, lennujaamad, haiglad, suured kämpingud integreeritud rajatistega või keemiatööstuse kompleksid ~~võivad~~ ☒ võiksid ☒ oma tegevuse eripära tõttu hõlmata suletud jaotussüsteeme.
-

↓ uus

- (100) Taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside suuremas mahus integreerimine maagaasisüsteemi hakkab mõju avaldama Euroopas transporditava ja tarbitava gaasi kvaliteedile. Selleks et tagada maagaasisüsteemi tõhus toimimine, peaksid ülekandesüsteemi haldurid oma rajatistes vastutama gaasi kvaliteedi juhtimise eest. Kui taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside võrku juhtimine toimub jaotustasandil ja on vaja juhtida nende mõju gaasi kvaliteedile, võivad reguleerivad asutused teha ülekandesüsteemi haldurid oma rajatistes vastutavaks gaasi kvaliteedi juhtimise eest. Gaasi kvaliteedi juhtimise ülesannete täitmisel peaksid ülekande- ja jaotussüsteemi haldurid järgima kohaldatavaid gaasi kvaliteedi standardeid.
-

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 29 (uus)

- ~~(29) Direktiiviga 2003/55/EÜ kehtestati liikmesriikidele nõue asutada eripädevusega reguleerivad asutused. Kogemus näitab aga, et sageli takistab reguleerimise tõhusust reguleerivate asutuste sõltuvus valitsusest ning ebapiisavad volitused ja otsustusõigus. Seepärast kutsus Euroopa Ülemkogu oma 8. ja 9. märtsi 2007. aasta kohtumisel komisjoni üles välja töötama õigusaktide eelnõud, milles sätestatakse energeetikasektori reguleerivate riigiasutuste volituste edasine ühtlustamine ja nende sõltumatuse tugevdamine. Nimetatud riiklikel reguleerivatel asutustel peaks olema võimalik hõlmata nii elektri kui ka gaasi sektorit.~~
-

↓ 2009/73/EC põhjendus 30
(uus)

- (101) Energeetikasektori reguleerivatel asutustel peaks maagaasi siseturu nõuetekohaseks toimimiseks olema võimalik teha otsuseid kõikides reguleerimisküsimustes ning nad peaksid olema muudest avalikest ja erahuvidest täiesti sõltumatud. ~~See ei takista kohtuliku kontrolli ega parlamentaarse järelevalve teostamist liikmesriikide riigiõiguse kohaselt. Lisaks sellele ei takista reguleeriva asutuse eelarve heakskiitmine siseriiklike seadusandjate eelarveautonoomiat.~~ Reguleerivale asutusele eraldatud eelarve kasutamise sõltumatusega seotud sätteid tuleks rakendada raamistikus, mille määravad

eelarvet käsitlevad siseriiklikud õigusaktid ja eeskirjad. Liikmesriigid aitavad kohase rotatsioonisüsteemiga kaasa riiklike reguleeriva asutuse sõltumatusele mis tahes poliitilistest ja majanduslikest huvidest, ent seejuures peaks liikmesriikidel olema lubatud võtta arvesse inimressursside olemasolu ja nõukogu suurust.

↓ 2009/73/EC põhjendus 31
(kohandatud)

- (102) Selleks et tagada tegelik turulepääs kõigile turuosalistele, sealhulgas uutele tulijatele, on vaja mittediskrimineerivaid ja kulusid kajastavaid tasakaalustusmehhanisme. Selle saavutamiseks tuleks kehtestada tasakaalustusnõuetega seoses vajalikud läbipaistvad turupõhised gaasi tarnimise ja ostmise mehhanismid. Riiklike reguleerivad asutused peaksid aktiivselt tagama, et tasakaalustavad $\times$ hinnad $\times$ tariifid oleksid mittediskrimineerivad ja kajastaksid kulusid. Samal ajal tuleks tagada sobivad stiimulid, et süsteemi ohustamata tasakaalustada gaasi sisse- ja väljavoolu.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 32
(kohandatud)

- (103) Riiklike reguleerivad asutused peaksid saama kindlaks määrata ja heaks kiita tariife või tariifide arvestamise aluseks olevat meetodikat kas ülekandesüsteemi halduri, jaotussüsteemi halduri(te) või maagaasi veeldusjaamade halduri ettepaneku alusel, või nende võrguhaldurite ja võrgu kasutajate kooskõlastatud ettepaneku alusel. Nende ülesannete täitmisel peaksid riiklike reguleerivad asutused tagama, et ülekande ja jaotamise tariifid oleksid mittediskrimineerivad ja kajastaksid kulusid, ning võtma arvesse nõudluse juhtimise abil säästetud võrgu pikaajalisi piirkulusid.

↓ uus

- (104) Reguleerivad asutused peaksid tihedas koostöös Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööametiga (ACER), mis asutati Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 2019/942,¹⁷ edendama avatud, konkurentsivõimelist, turvalist ja keskkonnakestlikku vesinikusiseturgu, kus piiriüleseid vooge ei takistata. Reguleerivate asutustel peaks vesinikusiseturu nõuetekohaseks toimimiseks olema võimalik teha otsuseid kõikides asjakohastes reguleerimisküsimustes.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 33
⇒ uus

- (105) Energeetikasektori reguleerivate asutustel peaks olema õigus teha maagaasiettevõtjate ⇒ või vesinikuettevõtjate ⇐ suhtes siduvaid otsuseid ning määrata maagaasiettevõtjatele ⇒ või vesinikuettevõtjate ⇐, kes oma kohustusi ei täida, tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi või taotleda pädevalt kohtult nimetatud ettevõtjatele selliste karistuste määramist. Energeetikasektori reguleerivatele

¹⁷

Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 1.

asutustele peaks samuti konkurentsieeskirjade kohaldamisest olenemata andma õiguse teha otsuseid asjakohaste meetmete kohta, millega tagatakse kasu tarbijatele seeläbi, et tõhustatakse maagaasi ⇨ ja vesiniku ⇩ siseturu nõuetekohaseks toimimiseks vajalikku konkurentsi. Gaasituru vabastamisprogrammide loomine on üheks võimalikuks meetmeks, millega edendada tõhusat konkurentsi ja tagada turu nõuetekohane toimimine.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 33
(kohandatud)

- (106) Energeetikasektori reguleerivatele asutustele peaks samuti andma volitused aidata tagada avaliku teenuse kõrge tase vastavalt turu avamisele, et kaitsta kaitsetumaid tarbijaid ja saavutada tarbijakaitsemeetmete täielik tõhusus. Need sätted ei tohiks piirata komisjoni õigusi konkurentsieeskirjade kohaldamisel, sealhulgas ühenduse ☒ liidu ☒ mõõtmega ühinemiste läbivaatamisel, ega siseturгу käsitlevate eeskirjade kohaldamisel, nagu näiteks kapitali vaba liikumine. Sõltumatu asutus, kellele riikliku ☒ reguleeriva asutuse ☒ otsusest mõjutatud isik võib otsuse edasi kaevata, võiks olla kohus või muu kohtuliku kontrolli pädevusega asutus.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 34

- (107) Riiklike reguleerivate asutuste volituste ühtlustamine peaks hõlmama võimet pakkuda maagaasiettevõtjatele stiimuleid ning määrata neile ettevõtjatele tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi või taotleda pädevalt kohtult selliste karistuste määramist. Lisaks peaksid reguleerivatel asutustel olema volitused nõuda maagaasiettevõtjalt vajalikku teavet, teostada asjakohaseid ja piisavaid uurimisi ning lahendada vaidlusi.

↓ uus

- (108) Reguleerivad asutused ja ACER peaksid läbipaistvuse tagamiseks andma vesinikuturu kohta teavet, sh selliste aspektide kohta nagu pakkumine ja nõudlus, transporditaristu, teenuse kvaliteet, piiriülene kauplemine, investeringud, tarbijahinnad, turu likviidsus.
- (109) Ülekandesüsteemi halduritel on oluline roll gaasivõrkudesse tehtavate kulutõhusate investeringute tagamisel. Selleks et optimeerida kavandamist kõigi energiakandjate lõikes ja ületada eri riikides ja ELi üleselt võrgu kavandamisel kasutatavate lähenemisviiside erisused, kehtestatakse täiendavad järjepideva kavandamise meetmed. Võrgu kavandamisel peaks arvesse võtma ka maagaasi ja elektri ning vesiniku üha suuremat omavahelist seotust.
- (110) Võrgu arengukava arendamisel on oluline, et taristuettevõtjad võtaksid arvesse energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtet,¹⁸ eriti stsenaariumide ühise kavandamise puhul kasutatavat eeldatavat tarbimist.

¹⁸ Komisjoni 28. septembri 2021. aasta soovitus „Energiatõhususe esikohale seadmine – põhimõtete rakendamine. Suunised ja näited põhimõtte rakendamise kohta otsuste tegemise protsessis energiasektoris ja mujal“, COM (2021) 7014 final.

- (111) Energiasüsteemi integreerimise strateegias rõhutatakse seda, kui oluline on energiasüsteemi kooskõlastatud kavandamine ja toimimine CO₂ heite vähendamise eesmärkide saavutamisel. Seepärast on vaja koostada võrgu arengukava, mis põhineb sektoriüleselt koostatud ühisel stsenaariumil. Säilitades ikka veel eraldi valdkondlikud kavad, peaksid taristuettevõtjad tegema tööd integreerituse suurendamiseks, võttes arvesse süsteemi vajadusi, mis lähevad konkreetsetest energiakandjatest kaugemale.
- (112) Võrgu arengukavad on taristu puuduste kindlakstegemisel olulised ning need annavad teavet selle kohta, millist taristut on vaja ehitada või kasutuselt kõrvaldada, ja selle kohta, millist saaks kasutada muul otstarbel, nt vesiniku transportimiseks. See kehtib võrguettevõtjate valitud eraldamismudelil olenemata.
- (113) Võrgu arengukavas teabe esitamine sellise taristu kohta, mille saab kasutuselt kõrvaldada, võib tähendada kas seda, et taristut ei kasutata enam, see demonteeritakse või seda kasutatakse muul otstarbel, nt vesiniku transportimiseks. Sellise taristut hõlmava suurema läbipaistvuse puhul võetakse arvesse, et taristule uue otstarbe andmine on suhteliselt odavam kui uue taristu ehitamine ja see peaks võimaldama kulutõhusat üleminekut.
- (114) Liikmesriikides, kus arendatakse vesinikuvõrku, peaks vesinikutaristu arendamise kohta aruannete esitamine tagama, et vesinikusüsteemi ehitamine põhineb realistlikel ja tulevikku suunatud nõudlusprognoosidel, sh elektrisüsteemi seisukohast vajalikel võimalikel vajadustel. Kui liikmesriigid otsustavad lubada vastavaid teenustasusid kui uue vesinikutaristu kaasrahastamise viise, peaks aruanne toetama reguleerivat asutust nende tasude hindamisel. Aruanne tuleks esitada reguleerivale asutusele korrapäraselt, nagu reguleeriv asutus otsustab. Võttes arvesse, et vesinikuturg on käivitusetapis, tuleks siiski vältida, et aruandekohustus on ebaproportsionaalne ja pidevalt muutuv.
- (115) Võrgu arengukavas sisalduv teave peaks võimaldama prognoosida tariifidele avalduvat mõju, võttes aluseks reguleeritavate varade kavandamise ja kasutuselt kõrvaldamise, nagu on märgitud käesoleva direktiivi artiklis 51.
- (116) Liikmesriigi tasandil riikliku võrgu arengukava esitamise asemel peaks liikmesriikidel olema lubatud koostada piirkondlik võrgu arengukava, mis hõlmab rohkem kui üht liikmesriiki ja mis on kooskõlas gaasituru vabatahtliku piirkondliku integreerimisega.
- (117) Erinevalt elektrist peaks maagaasi osatähtsus vähenema, mis mõjutab ka nõudlust taristuinvesteeringute järele. Seepärast tuleb võrgu arengukavaga tasakaalustada konkurentsiprobleeme ja hoida ära varade kasutuskõlbmatuks muutumist. Järelikult ei peaks omandiõiguse alusel eraldatud ülekandesüsteemi haldurid olema hõlmatud artikli 51 lõikega 7.

↓ 2009/73/EÜ	põhjendus	35
(kohandatud)		
⇒ uus		

- (118) Tuleks tugevalt toetada investeeringuid uude olulisse ~~infrastruktuuri~~ ☒ taristusse ☒, tagades samas ~~maagaasi~~ ☒ gaaside ☒ siseturu nõuetekohase toimimise. Et tugevdada nõuete täitmisest vabastatud ~~infrastruktuuriprojektide~~ ☒ taristuprojektide ☒ positiivset mõju konkurentsile ja varustuskindlusele, tuleks kontrollida turu huvi projektide kavandamisetapil ning rakendada ülekoormuse juhtimise eeskirju. Kui ~~infrastruktuur~~ ☒ taristu ☒ asub mitme liikmesriigi territooriumil, peaks ACER menetlema viimase instantsina nõuete täitmisest vabastamise taotlust, et võtta

paremini arvesse selle piiriülest mõju ja hõlbustada selle haldamist. Nende nõuete täitmisest vabastatud suurte ~~infrastruktuuriprojektide~~ ☒ taristuprojektide ☒ ehitamise erandlikku riskiprofiili silmas pidades peaks olema võimalik tarne- ja tootmishuve omavatel ettevõtjatel nende projektide puhul teha ajutiselt osadest ☒ või kõigist ☒ eraldamiseeskirjadest erandeid. Ajutiste erandite tegemise võimalust tuleb varustuskindlusega seotud põhjustel võimaldada eelkõige ~~ühenduses~~ ☒ liidus ☒ asuvate uute torujuhtmete puhul, millega transporditakse gaasi kolmandatest riikidest ~~ühendusse~~ ☒ liitu ☒. Direktiivi 2003/55/EÜ ☒ ja direktiivi 2009/73(EÜ (koos muudatustega) ☒ kohaselt antud vabastused ☒ ja erandid ☒ peaksid ☒ kehtima kuni määratud tähtaja lõpuni, nagu on otsustatud antud vabastusotsuses ☒ või erandiotsuses ☒.

↓ uus

- (119) Liidus on vaja liikuda ühendatud vesinikuturgude suunas ja hõlbustada seega piiriülesesse vesinikutaristusse investeerimist. Pärast 31. detsembrit 2030, kui kolmandate isikute reguleeritud juurdepääsukorda kohaldatakse kõigis liikmesriikides terviklikult ja kui puuduvad piiriülesed transporditariifid, peaks kolmandate isikute reguleeritud juurdepääsu korra kohane rahaliste hüvitiste süsteem andma turuosalistele stiimuleid piiriüleste ühenduste arendamiseks.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 36
(kohandatud)

- (120) ~~Maagaasi siseturgu iseloomustab puudulik likviidsus ja läbipaistvus, mis omakorda takistab vahendite tõhusat jaotamist, riskide hajutamist ja turule sisenemist.~~ Turu usaldusväärsust, selle likviidsust ja turuosaliste arvu on vaja suurendada ning seepärast tuleb tugevdada regulatiivset järelevalvet gaasivarustusega tegelevate ettevõtjate üle. Sellised nõuded ei tohiks piirata finantsturge käsitleva ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ õiguse kohaldamist, vaid peaksid olema sellega kooskõlas. Asjaomastel turgudel toimuvast parema ülevaate saamiseks on vajalik energeetikasektori ja finantsturgude reguleerivate asutuste koostöö.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 37
(kohandatud)

- (121) Maagaasi imporditakse ~~ühendusse~~ ☒ liitu ☒ peamiselt ja üha enam kolmandatest riikidest. ~~Ühenduse~~ ☒ Liidu ☒ õigusaktid peaksid arvesse võtma maagaasi omadusi, nagu teatud struktuuriline jäikus, mis tuleneb tarnijate kontsentratsioonist, pikaajalistest lepingutest või järgmise etapi likviidsuse puudumisest. Seepärast on vaja rohkem läbipaistvust, sealhulgas hinnakujunduses.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 38
(kohandatud)

- (122) Enne kui komisjon võtab vastu suunised, milles määratletakse täpsemalt raamatupidamisnõuded, peaksid ~~amet~~ ☒ ACER ☒ ja komisjoni otsusega 2009/77/EÜ¹⁹ loodud Euroopa väärtpaberituru reguleerijate komitee nõu pidama ja komisjoni selles osas nõustama. Samuti peaksid ~~ACER~~ ☒ ACER ☒ ja Euroopa väärtpaberituru reguleerijate komitee tegema koostööd seoses täpsema uurimise ja nõustamisega küsimuses, kas gaasitarnelepingute alusel ja maagaasi tuletisinstrumentidega tehtud tehingute suhtes tuleks kohaldada kauplemiseelseid ja/või -järgseid läbipaistvusnõudeid ning missugused peaksid need nõuded kohaldamise korral olema.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 39

- (123) Liikmesriik või reguleeriv asutus, kui liikmesriik on nii sätestanud, peaks julgustama katkestatavate tarnelepingute väljatöötamist.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 40

- ~~(40) Varustuskindluse huvides tuleks jälgida eri liikmesriikide pakutamise ja nõudluse tasakaalu ning selle põhjal tuleks koostada aruanne olukorra kohta ühenduse tasandil, võttes arvesse piirkondade gaasivõrkude vastastikuse ühendamise võimsust. Nimetatud jälgimist tuleks teostada piisavalt vara, et oleks võimalik võtta asjakohaseid meetmeid, kui varustuskindlus on ohustatud. Võrgu juurde vajaliku infrastruktuuri ehitamine ja selle hooldamine, sealhulgas gaasivõrkude vastastikuse ühendamise võimsus, peaks aitama tagada stabiilse gaasivarustuse.~~

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 41
⇒ uus

- (124) Liikmesriigid peaksid tagama, et vajalikke kvaliteedinõudeid arvesse võttes oleks gaasivõrgule mittediskrimineeriv juurdepääs ka biogaasil, biomassist saadud gaasil, ⇒ eriti biometaanil ⇐ , ja teistel gaasiliikidel, tingimusel et see juurdepääs on jätkuvalt vastavuses tehniliste eeskirjade ja ohutusnõuetega. Need eeskirjad ja nõuded peaksid tagama, et nimetatud gaase saab tehniliselt ohutult sisestada maagaasivõrku ja transportida selle kaudu, ning et need käsitleksid ka nimetatud gaaside keemilisi omadusi.

¹⁹ ELT L 25, 29.1.2009, lk 18.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud) ⇒ uus	põhjendus	42
---------------------------------------	-----------	----

- (125) Pikaajalised lepingud ~~on jätkuvalt~~ ☒ on ☒ liikmesriikide gaasivarustuses olulisel kohal⇒ . Siiski ei peaks need takistama taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside turule sisenemist, mistõttu ei saa fossiilgaasi tarnimise lepingud kesta pärast 2049. aastat. Sellised lepingud peaksid alati olema kooskõlas ☐ ning peaksid jääma gaasitarneettevõtjate ühe tarneviisina kasutusele, kui nad ei kahjusta käesoleva direktiivi eesmärkeidega ning on kooskõlas asutamislepingu ☒ ELi toimimise lepingu ☒ ja konkurentsieskirjadega. Seepärast tuleb Pikaajalisi lepinguid tuleb arvestada ~~maagaasi~~ tarne- ja transpordimahu planeerimisel.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)	põhjendus	43
------------------------------	-----------	----

- (126) Ühenduse ☒ Liidu ☒ avalike teenuste osutamise kõrgete standardite säilitamiseks tuleks komisjoni korrapäraselt teavitada kõikidest meetmetest, mida liikmesriigid võtavad käesoleva direktiivi eesmärkide saavutamiseks. Komisjon peaks korrapäraselt avaldama aruande, milles analüüsitakse avalike teenuste eesmärkide saavutamiseks liikmesriigi tasandil võetud meetmeid ning võrreldakse nende tõhusust, et anda soovitusi siseriiklikul tasandil võetavate meetmete kohta saavutamaks avalike teenuste kõrgeid standardeid.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)	põhjendus	44
------------------------------	-----------	----

- (127) Käesoleva direktiivi põhinõue on arvestada avaliku teenuse osutamise nõuetega ning seetõttu on tähtis, et käesolevas direktiivis käsitletaks kõigis liikmesriikides järgitavaid ühiseid miinimumstandardeid, milles arvestatakse üldise kaitse, varustuskindluse, keskkonnakaitse ja samaväärse konkurentsitaseme eesmarke kõigis liikmesriikides. On oluline, et avalike teenustega seotud nõudeid saaks tõlgendada siseriiklikul tasandil, võttes arvesse siseriiklikke tingimusi ja järgides ühenduse ☒ liidu ☒ õigust.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)	põhjendus	45
------------------------------	-----------	----

- (128) Peaks olema võimalik, et liikmesriikide sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse saavutamiseks võetavad meetmed sisaldaksid eelkõige piisavaid majanduslikke stiimuleid, mille puhul vajaduse korral kasutatakse kõiki olemasolevaid siseriiklikke ja ühenduse ☒ liidu ☒ vahendeid. Peaks olema võimalik, et need vahendid hõlmaksid vastutusmehhanisme, mis tagaksid vajaliku investearu.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 46
(kohandatud)

- (129) Kui liikmesriikide võetavad meetmed avalike teenuste osutamise kohustuse täitmiseks on ~~asutamislepingu~~ ☒ aluslepingu ☒ artikli ~~87 lõike 1~~ ☒ 107 lõike 1 ☒ kohaselt tõlgendatavad riigiabina, siis tuleb vastavalt ~~asutamislepingu~~ ☒ aluslepingu ☒ artikli ~~88 lõikele 3~~ ☒ 108 lõikele 3 ☒ teavitada neist komisjoni.
-

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 53

- (130) Turuhindadega tuleks anda õigeid stiimuleid võrgu arendamiseks.
-

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 54

- (131) Liikmesriikidele peaks olema ülitähtis edendada ausat konkurentsi ja eri tarnijate lihtsat turulepääsu, et võimaldada tarbijatel saada ~~maa~~gaaside liberaliseeritud siseturu võimalustest täielikult kasu.
-

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 55

- (132) Et toetada varustuskindlust ja säilitada samal ajal liikmesriikidevahelist solidaarsust, eelkõige energiavarustuskriisi korral, on oluline sätestada piirkondliku koostöö raamistik solidaarsuse vaimus. Selline koostöö võib tugineda eelkõige turupõhistel mehhanismidel, kui liikmesriik nii otsustab. Selline koostöö piirkondliku ja kahepoolse solidaarsuse edendamiseks ei tohiks panna turuosalistele ebaproportsionaalselt suurt koormust või tekitada nende vahel diskrimineerimist.
-

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 56
(kohandatud)

- (133) Maagaasi siseturu rajamiseks peaksid liikmesriigid toetama oma riigisiseste turgude integratsiooni ning süsteemihaldurite vahelist ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ tasandi ja piirkondliku tasandi koostööd, mis hõlmab ka ~~ühenduses~~ ☒ liidus ☒ veel ikka eksisteerivad isoleeritud gaasivõrgud.
-

↓ uus

- (134) Vabatahtlikul piirkondlikul turuintegratsioonil, eriti turgude ühinemistel, võib olla mitmesuguseid eelseid, sõltuvalt turgude iseärasustest. Turgude integreerimine võib anda võimaluse taristu parimaks kasutamiseks, tingimusel et see ei mõjuta negatiivselt naaberturge, nt piiriüleste tariifide suurenemise näol. Samuti on see konkrentsivõime, likviidsuse ja kauplemiste suurendamise võimalus, millest saavad kasu piirkonna lõpptarbijad, kuna see pakuks huvi tarnijatele, kes turu väiksuse tõttu ei oleks muidu huvitatud. Turgude integreerimine võimaldab ka luua suuremaid piirkondi, millel on

juurdepääs rohkematele tarneallikatele. Selline mitmekesistumine võiks mõjutada hulgimüügituru hindu tänu allikatevahelisele suuremale konkurentsile ja see võiks ka suurendada varustuskindlust, kui uues ühinenud piirkonnas puudub sisemine võimsuse piiratus. Turgude integreerimine võiks veelgi toetada maagaasituru üleminekut, sh taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside kasutuselevõttu. Liikmesriigid, reguleerivad asutused ja ülekandesüsteemi haldurid peaksid tegema piirkondliku integratsiooni hõlbustamiseks koostööd.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 57
(kohandatud)

- (135) Tõelise maagaasi siseturu arendamine ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ ühendatud võrgu kaudu peaks olema selle direktiivi üks peamisi eesmärke ning seetõttu peaksid piiriüleseid ühendusi ja piirkondlikke turge käsitlevad reguleerimisküsimused olema reguleerivate asutuste üks peamisi ülesandeid, mida nad vajaduse korral täidavad tihedas koostöös ~~ametiga~~ ☒ ACERiga ☒.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 58
⇒ uus

- (136) Käesoleva direktiivi üks põhieesmärk peaks olema ka tõelise siseturu ühise korra tagamine ja laialdane gaasiga varustatus. Moonutamata turuhinnad annaksid sellega seoses stiimuli piiriüleste ~~steeks~~ ⇒ kaubanduseks ☒ ~~võrguühenduste rajamiseks~~, viies samas ~~pikas perspektiivis~~ hindade lähenemiseni.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 59
(kohandatud)

- (137) Reguleerivad asutused peaksid teavitama turgu ka selleks, et komisjon saaks täita oma ülesannet jälgida ja kontrollida maagaasi siseturgu ning selle lühikese, keskmise ja pika aja arengut, sealhulgas selliseid aspekte nagu pakkumine ja nõudlus, edastamise ja jaotamise ~~infrastruktuur~~ ☒ taristu ☒ , teenuse kvaliteet, piiriülene kaubandus, ülekoormuse juhtimine, investeeringud, hulgimüük ja tarbijahinnad, turu likviidsus, edusammud keskkonnakaitse ja tõhususe alal. ~~Riiklikud~~ Reguleerivad asutused peaksid teatama konkurentsiasutustele ja komisjonile nendest liikmesriikidest, kus hinnad takistavad konkurentsi ja turu nõuetekohast toimimist.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 60
(kohandatud)
⇒ uus

- (138) Kuna käesoleva direktiivi eesmärki, nimelt hästitoimiva maagaasi ⇒ ja vesiniku ⇐ siseturu rajamist, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, ☒ kuid pigem saab ☒ ning seetõttu on seda ☒ selle ulatuse või mõju tõttu ☒ paremini saavutada ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ tasandil, võib ~~ühendus~~ ☒ liit ☒ võtta meetmeid kooskõlas ☒ Euroopa Liidu lepingu ☒ asutamislepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega.

Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 61
(kohandatud)
⇒ uus

- (139) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määruse (EÜ) nr 715/2009²⁰ alusel võib komisjon vastu võtta suuniseid ☒ või võrgueeskirju ☒ vajaliku ühtlustamistaseme saavutamiseks. Sellised suunised ☒ või võrgueeskirjad ☒, mis on siduvad rakendusmeetmed ⇒ ja mis võetakse vastu komisjoni määrustena ⇐, kujutavad endast ka käesoleva direktiivi teatavate sätete puhul kasulikku vahendit, kuna neid saab vajaduse korral kiiresti kohandada.

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 62

~~Käesoleva direktiivi rakendamiseks vajalikud meetmed tuleks vastu võtta vastavalt nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusele 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused²².~~

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 63

- (140) Komisjonile tuleks eelkõige anda volitus vastu võtta vajalikud suunised, et tagada käesoleva direktiivi eesmärgi saavutamiseks vajalik minimaalne ühtlustamistase. ~~Kuna need on üldmeetmed ja nende eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda uute vähemoluliste sätetega, tuleb need vastu võtta vastavalt otsuse 1999/468/EÜ artiklis 5a sätestatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.~~

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 64
(kohandatud)

~~Kooskõlas paremat õigusloomet käsitleva institutsioonidevahelise kokkuleppe²³ punktiga 34 julgustatakse liikmesriike koostama nende endi jaoks ja ühenduse huvides vastavustabeleid, kus on võimalikult suures ulatuses välja toodud vastavus käesoleva direktiivi ja ülevõtmismetmete vahel, ning tegema need üldsusele kättesaadavaks.~~

- (141) ☒ Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et selliste dokumentide

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 715/2009 maagaasi ülekandevõrkudele juurdepääsu tingimuste kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1775/2005 (ELT L 211, 14.8.2009, lk 36).

²¹ Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 36.

²² EÜT L 184, 17.7.1999, lk 23.

²³ ELT C 321, 31.12.2003, lk 1.

esitamine on põhjendatud, eriti pärast Euroopa Kohtu otsust kohtuasjas C-543/17 (komisjon vs. Belgia). ☒

↓ 2009/73/EÜ põhjendus 65
(kohandatud)

- (65) ~~Lähtuvalt direktiivi 2003/55/EÜ muudatuste kohaldamisalast on selguse ja otstarbekohasuse huvides soovitatav asjaomased sätted uuesti sõnastada esitades nad ühtse tekstina uues direktiivis.~~

↓ 2009/73/EÜ põhjendus
⇒ uus

- (142) Käesolevas direktiivis austatakse põhiõigusi ja järgitakse iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid. ⇒ Seepärast tuleks käesolevat direktiivi tõlgendada ja kohaldada kooskõlas kõnealuste õiguste ja põhimõtetega, ning eelkõige harta artiklis 8 tagatud õigusega isikuandmete kaitsele. On oluline, et isikuandmete töötlemine käesoleva direktiivi alusel toimuks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679²⁴. ☒

↓ uus

- (143) Selleks et tagada käesoleva direktiivi eesmärgi saavutamiseks vajalik minimaalne ühtlustamise tase, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte seoses teatavate konkreetsete valdkondade mitteolemuslike osadega, mis on käesoleva direktiivi eesmärkide saavutamise seisukohast olulise tähtsusega. On eriti oluline, et komisjon viiks oma ettevalmistava töö käigus läbi asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid viidaks läbi kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes²⁵ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises võrdne osalemine, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.
- (144) Selleks et tagada käesoleva direktiivi ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et määrata kindlaks koostalitlusvõime nõuded ning kehtestada mittediskrimineeriv ja läbipaistev andmete juurdepääsu kord. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas määrusega (EL) nr 182/2011.
- (145) Kohustus võtta käesolev direktiiv liikmesriigi õigusesse üle piirdub sätetega, mida on võrreldes varasema direktiiviga oluliselt muudetud. Muutmata sätete ülevõtmise kohustus tuleneb varasemast direktiivist.

²⁴ ELT L 119, 4.5.2016, lk 1.

²⁵ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

- (146) Selleks et tagada käesoleva direktiivi sätete sujuv ja tõhus rakendamine, toetab komisjon liikmesriike tehnilise toe instrumendiga,²⁶ millega antakse vajaduspõhiseid tehnilisi eksperditeadmisi, et kavandada ja rakendada reforme, sh selliseid, millega edendatakse konkurentsivõimelist maagaasi ja vesiniku siseturgu, võimaldatakse taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside turule integreerimist ning tihendatakse ülekandesüsteemi ja jaotussüsteemi haldurite vahelist koostööd ja kooskõlastamist. Selline tehniline tugi hõlmab näiteks haldussuutlikkuse suurendamist, õigusraamistike ühtlustamist ja asjakohaste parimate tavade jagamist.
- (147) Käesolev direktiiv ei mõjuta liikmesriikide kohustusi, mis on seotud III lisa B osas osutatud direktiivide liikmesriigi õigusesse ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevadega,

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I peatükk

Reguleerimisese, kohaldamisala ja mõisted

Artikkel 1

Sisu ja reguleerimisala

1. Käesolevas direktiivis kehtestatakse ühiseeskirjad ⇒ selliste artikli 2 punkti 2 kohaste gaaside, mida kasutatakse kõnealuse artikli punktis 3 määratletud maagasisüsteemis, ⇐ ~~maagaasi~~ ülekande, jaotamise, tarnimise ja hoiustamise kohta. Selles sätestatakse eeskirjad, mis on seotud ☒ kõnealuse ☒ ~~maagaasi~~ sektori korraldamise ja toimimisega, juurdepääsuga turule, ~~maagaasi~~ ⇒ maagaasisüsteemis kasutatavate gaaside ⇐ ülekande-, jaotus, tarne- ja hoiustamislubade väljastamise ning võrkude kasutamise nõuete ja korraga.
- ~~2. Käesolevas direktiivis kehtestatakse eeskirjad maagaasi, sealhulgas veeldatud maagaasi kohta kehtivad ka mittediskrimineerival viisil biogaasile, biomassist saadavale gaasile ja muud liiki gaasile sel määral, kui neid gaase saab tehniliselt ja ohutult juhtida maagaasivõrku ja selle kaudu transportida.~~

↓ uus

2. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse maagaasi transportimise, tarnimise ja hoiustamise eeskirjad ning eeskirjad maagaasisüsteemi muutmiseks taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaasidel põhinevaks süsteemiks.
3. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse vesinikusüsteemis kasutatava vesiniku transportimise, tarnimise ja hoiustamise eeskirjad. Selles sätestatakse eeskirjad, mis on seotud kõnealuse sektori korraldamise ja toimimisega, juurdepääsuga turule,

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/240, millega luuakse tehnilise toe instrument.

võrgulubade ning vesiniku tarnimise ja hoiustamise lubade väljastamise ning süsteemide käitamise nõuete ja korraga.

4. Käesoleva direktiiviga kehtestatakse eeskirjad, mille alusel järk-järgult arendada liiduülest ühendatud vesinikusüsteemi, mis aitab vähendada kasvuhoonegaaside netoheidet sektorites, kus CO₂ heite vähendamine on keeruline, ja aitab seega ELi energiasüsteemi CO₂ heidet vähendada.

↓ 2009/73/EÜ

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

↕ uus

- 1) „maagaas“ – kõik peamiselt metaanist koosnevad gaasid, sh biogaas ja biomassist saadud gaas, eelkõige biometaan, või muud liiki gaasid, mida saab tehniliselt ja ohutult juhtida maagaasisüsteemi ja selle kaudu transportida;
- 2) „taastuvatest energiaallikatest toodetud gaas“ – biogaas, nagu on määratletud direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 28, sh biometaan, ning muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest toodetud gaasilised kütused, nagu on määratletud kõnealuse direktiivi artikli 2 punktis 36;
- 3) „gaasid“ – maagaas ja vesinik;
- 4) „maagaasisüsteem“ või „maagaasivõrk“ – taristusüsteem, sh torujuhtmed, veeldatud maagaasi terminalid ja gaasihoidlad, mille kaudu transporditakse gaase, mis koosnevad peamiselt metaanist ja mille hulka kuuluvad biogaas ja biomassist saadud gaas, eelkõige biometaan, või muud liiki gaase, mida saab tehniliselt ja ohutult juhtida maagaasitorujuhtmete süsteemi ja selle kaudu transportida;
- 5) „vesinikusüsteem“ – taristusüsteem, sh vesinikuvõrgud, vesinikuhoodlad ja vesinikuterminaalid, mis sisaldab kõrge puhtusastmega vesiniku;
- 6) „vesinikuhoodla“ – kõrge puhtusastmega vesiniku hoidmiseks kasutatav rajatis:
 - a) kaasa arvatud vesinikuterminali see osa, mida kasutatakse vesiniku hoiustamiseks, kuid välja arvatud selle tootmistegevuseks kasutatav osa ja eranditult vesinikuvõrgu haldurite poolt nende ülesannete täitmisel kasutatavad hoidlad;
 - b) kaasa arvatud suured, eelkõige maa-alused, vesinikuhoodlad, kuid välja arvatud hõlpsalt jäljendatavad vesinikuhoodlad;
- 7) „vesinikutorujuhtmete pakett“ – kõrge puhtusastmega vesiniku hoiustamine survestamise teel vesinikuvõrkudes, välja arvatud vesinikuvõrgu haldurite poolt nende ülesannete täitmisel kasutatavad hoidlad;
- 8) „vesinikuterminaal“ – rajatis, mida kasutatakse vedela vesiniku või vedela ammoniaagi muundamiseks gaasiliseks vesinikuks, et juhtida see vesinikuvõrku, või

gaasilise vesiniku vedelaks vesinikuks muundamiseks, sh abiteenused ja ajutine hoiustamine, mis on vajalikud muundamisprotsessiks ja seejärel vesinikuvõrku juhtimiseks, kuid välja arvatud hoiustamiseks kasutatav vesinikuterminali osa;

- 9) „vesiniku kvaliteet“ – vesiniku puhtus ja saasteained kooskõlas vesinikusüsteemi vesiniku kvaliteedi standarditega;
- 10) „vähese CO₂ heitega vesinik“ – vesinik, mille energiasisaldus tuleneb muudest kui taastuvatest energiaallikatest ja mis vastab kasvuhoonegaaside heite vähendamise 70 % künnisele;
- 11) „vähese CO₂ heitega gaas“ – gaasilised kütused, mis on direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 2 punktis 35 määratletud ringlussevõetud süsinikupõhised kütused, vähese CO₂ heitega vesinik ja sünteetilised gaasilised kütused, mille energiasisaldus tuleneb vähese CO₂ heitega vesinikust ja mis vastavad kasvuhoonegaaside heite vähendamise 70 % künnisele;
- 12) „vähese CO₂ heitega kütused“ – direktiivi (EL) 2018/2001 artiklis 2 määratletud ringlussevõetud süsinikupõhised kütused, vähese CO₂ heitega vesinik ja sünteetilised gaasilised kütused, mille energiasisaldus tuleneb vähese CO₂ heitega vesinikust ja mis vastavad kasvuhoonegaaside heite vähendamise 70 % künnisele;
- 13) „vesinikuettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes täidab vähemalt üht järgmistest ülesannetest: vesiniku tootmine, transportimine, tarnimine, ostmine või hoiustamine või vesinikuterminali käitamine ning kes vastutab nende ülesannetega seotud kaubanduslike, tehniliste ja/või hooldusküsimuste eest, välja arvatud lõpptarbijaid;

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

- 144) „maagaasiettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, kelle ~~vähemalt üks~~ ülesanne on maagaasi, sealhulgas veeldatud maagaasi tootmine, ülekandmine, jaotamine, tarnimine, ostmine või hoiustamine, ning kes vastutab nende ülesannetega seotud kaubanduslike, tehniliste ja/või hooldusküsimuste eest, ~~välja arvatud~~ v.a lõpptarbijaid;
- 152) „tootmisetapi torustik“ – torujuhe või torustik, mida kasutatakse ja/või ehitatakse osana nafta või maagaasi tootmisest või mida kasutatakse maagaasi edastamiseks ühest või mitmest sellise tootmise paigast tööstusettevõttesse, terminali või lõplikku maabumisterminali;
- 163) „ülekanne“ – maagaasi transportimine, välja arvatud tarnimine, torustiku kaudu, mis koosneb peamiselt kõrgrsurvetorudest, mis ei ole tootmisetapi torustik ega kõrgrsurvetorustiku osa, mida kasutatakse maagaasi kohalikuks jaotamiseks tarbijatele;
- 174) „ülekandesüsteemi haldur“ – füüsiline või juriidiline isik, kes täidab ülekande ülesannet ja vastutab ülekandesüsteemi kasutamise eest, tagades selle hoolduse ja vajadusel ülekandesüsteemi ehitamise teatud paikkonnas, ning vajadusel gaasivõrkude vastastikuse ühendamise teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust ⇒ maa ⇐ gaasi transportimise järele;
- 185) „jaotamine“ – maagaasi transportimine kohalike või piirkondlike torustike kaudu tarbijatele, välja arvatud tarnimine;

- ~~196)~~ „jaotussüsteemi haldur“ – füüsiline või juriidiline isik, kes täidab gaasi jaotamise ülesannet ja vastutab jaotussüsteemi kasutamise eest, tagades selle hoolduse ja vajadusel jaotussüsteemi ehitamise teatud paikkonnas, ning vajadusel gaasivõrgu vastastikuse ühendamise teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust ⇒ maa ⇐ gaasi jaotamise järele;

↓ uus

- 20) „vesinikuvõrk“ – torustik, mida kasutatakse kõrge puhtusastmega vesiniku transportimiseks, et seda tarbijatele edastada, välja arvatud tarnimine;
- 21) „vesiniku transportimine“ – vesiniku transportimine vesinikuvõrgu kaudu, et seda tarbijatele edastada, välja arvatud tarnimine, olenemata survest, geograafilisest katvusest või võrku ühendatud tarbijate rühmast;
- 22) „vesinikuvõrgu haldur“ – füüsiline või juriidiline isik, kes täidab vesiniku transportimise ülesannet ja vastutab vesinikuvõrgu kasutamise eest, tagades selle hoolduse ja vajaduse korral vesinikuvõrgu ehitamise teatavas paikkonnas, ning vajaduse korral vesinikuvõrkude vastastikuse ühendamise teiste võrkudega, ning kes tagab võrgu pikaajalise võime rahuldada mõistlikku nõudlust vesiniku transportimise järele;

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

- ~~237)~~ „tarnimine“ – maagaasi, sealhulgas veeldatud maagaasi ⇒, või vesiniku, sh veeldatud vesiniku, ⇐ müük, kaasa arvatud edasimüük tarbijale;
- ~~248)~~ „tarneettevõtja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes täidab tarneülesannet;
- ~~259)~~ „gaasihoidla“ – maagaasi hoidmiseks kasutatav rajatis, mis kuulub ja/või mida kasutab maagaasiettevõtja, kaasa arvatud selle veeldatud maagaasi hoidmiseks kasutatav osa, kuid välja arvatud selle tootmistegevuseks kasutatav osa ja välja arvatud ka eranditult ülekandesüsteemi halduri poolt nende ülesannete täitmisel kasutatav osa;
- ~~2610)~~ „hoidlatevõrgu haldur“ – füüsiline või juriidiline isik, kes täidab ⇒ maa ⇐ gaasi hoiustamise ülesannet ja vastutab gaasihoidla kasutamise eest;
- ~~2711)~~ „maagaasi veeldusjaam“ – terminal, mida kasutatakse maagaasi veeldamiseks või veeldatud maagaasi impordiks, mahalaadimiseks ja taasgaasistamiseks, kaasa arvatud ☒ k.a ☒ taasgaasistamiseks ja selle järel ülekandesüsteemi toimetamiseks vajalikud abiteenused ja ajutised hoidlad, kuid ☒ v.a ☒ välja arvatud kõik hoidlatena kasutatavad veeldatud maagaasi terminalide osad;
- ~~2812)~~ „maagaasi veeldusjaamade haldur“ – füüsiline või juriidiline isik, kes täidab maagaasi veeldamise või impordi, mahalaadimise ja taasgaasistamise ülesannet ning vastutab maagaasi veeldusjaama kasutamise eest;
- ~~2913)~~ „võrk“ – ülekandevõrk, jaotusvõrk, maagaasi veeldusjaamad ja/või gaasihoidlad, mis kuuluvad ja/või mida kasutab maagaasiettevõtja, sealhulgas torujuhtmete pakett ja selle abiteenuste rajatised ning sidusettevõtjate rajatised, mida vajatakse juurdepääsuks ülekandele, jaotamisele ja veeldatud maagaasi käsitlemisele;

- ~~3044~~) „abiteenused“ – kõik teenused, mida on vaja juurdepääsuks ülekandevõrkudele, jaotusvõrkudele, maagaasi veeldusjaamadele ja/või gaasihoidlatele ning nende haldamiseks, kaasa arvatud koormuse tasakaalustus-, segamis- ja väärisgaaside lisamisseadmed, mis ei hõlma eranditult ülekandesüsteemi haldurite poolt nende ülesannete täitmisel kasutatavaid rajatisi;
- ~~3145~~) „⇒ maagaasi ⇐torujuhtmete pakett“ – ⇒ maa ⇐gaasi hoiustamine survestamise teel gaasi ülekande- ja jaotussüsteemides, mis ei hõlma ülekandesüsteemi haldurite ülesannete täitmisel kasutatavaid rajatisi;
- ~~(3246)~~) „ühendatud võrk“ – mitu omavahel ühendatud võrku;

↓ 2019/692 artikli 1 lõige 1

- ~~(3347)~~) „ühendustoru“ – ülekandetoru, mis ületab kas maa või õhu kaudu liikmesriikide vahelist piiri ja mille otstarve on ühendada kõnealuste liikmesriikide siseriiklikke ülekandevõrke, või liikmesriigi ja kolmanda riigi vaheline ülekandetoru kuni liikmesriikide territooriumini või kõnealuse liikmesriigi territoriaalmereni;

⇓ uus

- 34) „vesiniku ühendustoru“ – vesinikuvõrk, mis ületab kas maa või õhu kaudu liikmesriikide vahelist piiri või liikmesriigi ja kolmanda riigi vaheline ülekandetoru kuni liikmesriikide territooriumini või kõnealuse liikmesriigi territoriaalmereni;

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

- ~~3548~~) „otsetoru“ – ühendatud võrku täiendav maagaasitorujuhe;
- ~~3649~~) „integreeritud maagaasiettevõtja“ – vertikaalselt või horisontaalselt integreeritud ettevõtja;
- ~~3720~~) „vertikaalselt integreeritud ettevõtja“ – maagaasiettevõtja või maagaasiettevõtjate rühm ⇒ või vesinikuettevõtja või vesinikuettevõtjate rühm ⇐, mille üle samal isikul või samadel isikutel on otsene või kaudne kontroll ja kus asjaomase ettevõtja või ettevõtjate kontserni vähemalt üks ülesanne on maagaasi ülekandmine, jaotamine, ⇒ vesiniku transportimine, vesinikuterminali käitamine, ⇐ maagaasi veeldamine või ⇒ maagaasi või vesiniku ⇐ hoiustamine ning teine ülesanne maagaasi ⇒ või vesiniku ⇐ tootmine või tarnimine;
- ~~3824~~) „horisontaalselt integreeritud ettevõtja“ – ettevõtja, kelle vähemalt üks ülesanne on maagaasi tootmine, ülekanne, jaotamine, tarnimine või hoiustamine, ja teatav ülesanne väljaspool maagaasisektorit;
- ~~3922~~) „sidusettevõtja“ – sidusettevõtja ~~nõukogu 13. juuni 1983. aasta seitsmenda direktiivi 83/349/EMÜ (mis põhineb asutamislepingu artikli 44 lõike 2 punktil g²⁷ ja käsitleb~~

²⁷

Direktiivi 83/349/EMÜ pealkirja on kohandatud, et võtta arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite numeratsiooni muutumist vastavalt Amsterdami lepingu artiklile 12; algselt viidati artikli 54 lõike 3 punktile g.

~~konsolideeritud aastaaruandeid)~~²⁸ artikli 41 tähenduses, ☒ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/34/EL²⁹ artikli 2 punkti 12 tähenduses ☒ sidusettevõtja selle direktiivi artikli 33 lõike 1 tähenduses ja/või samale aktsionäridele kuuluvad ☒ kuuluv ☒ ettevõtte;

- ~~(4023)~~ „võrgukasutaja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes tarnib ~~maagaasi~~ võrku või kellele võrgust ~~maagaasi~~ tarnitakse;
- ~~4124)~~ „tarbija“ – ~~maagaasi~~ ⇒ gaaside ⇐ hulgemüüja või lõpptarbija ja ~~maagaasi~~ ⇒ gaase ⇐ ostev maagaasi ⇒ - või vesiniku ⇐ ettevõtja;
- ~~4225)~~ „kodutarbija“ – tarbija, kes ostab ~~maagaasi~~ ⇒ gaase ⇐ oma majapidamise tarbeks;
- ~~4326)~~ „mitte-kodutarbija“ – tarbija, kes ostab ~~maagaasi~~ ⇒ gaase ⇐, et tarvitada ~~seda neid väljaspool oma majapidamist;~~
- ~~4427)~~ „lõpptarbija“ – tarbija, kes ostab ~~maagaasi~~ ⇒ gaase ⇐ oma tarbeks;
- ~~28)~~ „vabatarbija“ – tarbija, kes saab vabalt osta gaasi oma valitud tarnijalt artikli 37 tähenduses;
- ~~4529)~~ „hulgemüüja“ – füüsiline või juriidiline isik, kes ostab ~~maagaasi~~ ⇒ gaase ⇐ ~~selle nende edasimüügiks kas oma asukohavõrgust või väljastpoolt seda, välja arvatud ülekande- ja jaotussüsteemi haldurid;~~

↓ uus

- ~~46)~~ „mikroettevõtja“ – äriühing, kus töötab vähem kui 10 inimest ja mille aastakäive ja/või aastane bilansimaht ei ületa 2 miljonit eurot;
- ~~47)~~ „väikeettevõtja“ – äriühing, kus töötab vähem kui 50 inimest ja mille aastakäive ja/või aastane bilansimaht ei ületa 10 miljonit eurot;

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

- ~~30)~~ „pikaajaline planeerimine“ – ~~maagaasiettevõtjate tarne- ja transpordimahu pikaajaline planeerimine, et rahuldada nõudlust maagaasi järele võrgus, mitmekesistada allikaid ja tagada tärned tarbijatele;~~
- ~~31)~~ „tekkiv turg“ – liikmesriik, kus esimese pikaajalise maagaasi tarnelepingu esimene kaubanduslik tarne tehti maksimaalselt kümme aastat tagasi;
- ~~4832)~~ „turvalisus“ – nii ☒ maagaasi ☒ varustuskindlus kui ka tehniline töökindlus;
- ~~33)~~ „uus infrastruktuur“ – infrastruktuur, mille ehitamine ei ole 4. augustiks 2003 lõpetatud;
- ~~4934)~~ „gaasitarneleping“ – ~~maa~~ ⇒ gaasidega ⇐ varustamist käsitlev leping, kuid mitte ~~maa~~ gaasi tuletisinstrument;

²⁸ EÜT L 193, 18.7.1983, lk 1.

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

- ~~5035)~~ „~~maagaasi~~ tuletisinstrument“ – ~~finantsinstrumentide turge käsitleva Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/39/EÜ I lisa C jao~~ ☒ finantsinstrumentide turge käsitleva direktiivi 2014/65/EL³⁰ I lisa C jao ☒ punktides 5, 6 või 7 nimetatud finantsinstrument, mis on seotud ~~maagaasi~~ga;
- ~~5136)~~ „kontroll“ – õigused, lepingud või muud vahendid, mis kas eraldi või ühiselt ning vastavaid asjaolusid või õigusnorme arvestades annavad võimaluse ettevõtjat otsustavalt mõjutada, eelkõige tulenevalt:
- a) omandiõigusest või õigusest osaliselt või täielikult kasutada ettevõtja vara;
 - b) õigustest või lepingutest, mis võimaldavad otsustavalt mõjutada ettevõtja organite koosseisu, hääletamist või otsuseid;³

↓ uus

- 52) „pikaajaline leping“ – tarneleping, mis kestab kauem kui aasta;
- 53) „sisend-väljundsüsteem“ – kõigi ülekande- ja jaotusvõrkude või kõigi vesinikuvõrkude kogum, millele kohaldatakse ühte konkreetset tasakaalustusrežiimi;
- 54) „tasakaalustusala“ – sisend-väljundsüsteem, mille suhtes on kohaldatav konkreetne tasakaalustusrežiim;
- 55) „virtuaalne kauplemisspunkt“ – mittefüüsiline kauplemisspunkt sisend-väljundsüsteemis, kus gaasi omanik vahetub, ilma et oleks vaja reserveerida ülekande- või jaotusvõimsust;
- 56) „sissevoolupunkt“ – punkt, mille võimsust saavad reserveerida võrgu kasutajad või sisend-väljundsüsteemile juurdepääsu pakkuvad tootjad;
- 57) „väljavoolupunkt“ – punkt, mille võimsust saavad reserveerida võrgu kasutajad või lõpptarbijad, kes lasevad gaasid sisend-väljundsüsteemist välja voolata;
- 58) „ühenduspunkt“ – füüsiline või virtuaalne punkt, milles on ühendatud kõrvuti asuvate piirkondade sisend-väljundsüsteemid või milles on sisend-väljundsüsteem ühendatud võrkudevahelise ühendusega, eeldusel et võrgukasutajad saavad reserveerida ühenduspunktide võimsust;
- 59) „virtuaalne ühenduspunkt“ ühtse võimsusteenuse pakkumise eesmärgil ühtseks tervikuks liidetud kaks või mitu ühenduspunkti, mis ühendavad kõrvuti asuvate piirkondade ühtesid ja samu sisend-väljundsüsteeme;
- 60) „turuosaline“ – füüsiline või juriidiline isik, kes toodab, ostab või müüb gaase või pakub hoiustamisteenuseid, sh annab kauplemisskorraldusi ühel või mitmel gaasiturul, sealhulgas tasakaalustamisenergia turgudel;
- 61) „lepingu lõpetamise tasu“ – tasu või trahv, mille tarnija või turuosaline määrab tarbijale gaasivarustus- või teeninduslepingu lõpetamise eest;
- 62) „vahetustasu“ – tasu või trahv, mille tarnija, turuosaline või võrguettevõtja otse või kaudselt määrab tarbijale tarnija või turuosalise vahetamise eest, sealhulgas lepingu lõpetamise tasud;
- 63) „arvel esitatav teave“ – lõpptarbijaja arvel esitatud teave, välja arvatud maksenõue;

³⁰ ELT L ~~445, 30.4.2004, lk 1~~ ☒ 173, 12.6.2014, lk 349–496 ☒.

- 64) „tavaarvesti“ – analoogarvesti või elektrooniline arvesti, mis ei suuda samal ajal andmeid edastada ja vastu võtta;
- 65) „nutiarvestisüsteem“ – elektrooniline süsteem, mis on võimeline mõõtma võrku saadetud gaasi ja võrgust tarbitud gaasi ja mis annab rohkem teavet kui tavaarvesti ning suudab elektroonilist sidet kasutades edastada ja vastu võtta andmeid teavitamise, seire ja kontrolli eesmärgil;
- 66) „koostalitlusvõime“ – nutiarvestuse puhul kahe või enama energia- või kommunikatsioonivõrgu, -süsteemi, -seadme, -rakenduse või -komponendi võime töötada koos ning vahetada ja kasutada teavet, et täita vajalikke funktsioone;
- 67) „uusimad kättesaadavad“ – nutiarvestuse puhul andmed, mis esitatakse ajavahemikus, mis vastab riigi turu lühimale tasakaaluarvelduse ajavahemikule;
- 68) „parim võimalik tehnika“ – nutiarvestuse puhul seoses andmekaitse ja -turvalisusega kõige tõhusamad, paremini väljaarendatud ja praktiliselt sobivad meetodid, mis põhimõtteliselt loovad aluse andmekaitset ja -turvalisust käsitlevate liidu õigusnormide järgimisele;
- 69) „energiaostuvõimetus“ – energiaostuvõimetus, nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2021/0203 COD artikli 2 punktis 49;
- 70) „kodanike energiakogukond“ – juriidiline isik,
- a) kelles osalemine on vabatahtlik ja avatud ning keda tegelikult kontrollivad liikmed, aktsionärid või osanikud, kes on füüsilised isikud, kohalikud ametiasutused, sealhulgas omaavalitsused, või väikeettevõtjad;
 - b) kelle peamine eesmärk on rahalise kasumi asemel pigem anda keskkonnaval, majanduslikku või sotsiaalset kogukondlikku kasu oma liikmetele, aktsionäridele, osanikele või neile kohalikele piirkondadele, kus ta tegutseb; ning
 - c) kes tegeleb taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi tootmise, jaotamise, tarnimise, tarbimise või hoiustamisega maagaasisüsteemi raames või osutab energiatõhususe või hooldusteenuseid oma liikmetele või aktsionäridele;
- 71) „aktiivne tarbija“ – lõpptarbija või ühiselt toimiv lõpptarbijate rühm, kes tarbib või salvestab taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, mis on toodetud tema kindlaksmääratud piirides asuvates valdustes või muudes valdustes, kui see on liikmesriigis lubatud, või kes müüb omatoodetud taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi maagasisüsteemi raames või osaleb energiatõhususkavades, tingimusel et selline tegevus ei kujuta endast tema peamist äri- või kutsetegevust;

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

II peatükk

~~Sektor~~ Turu korralduse üldeskirjad

Artikkel ~~33~~ 37

~~Turu avanemine ja vastastikkus~~ Konkurentsivõimelised, tarbijakesksed, paindlikud ja mittediskrimineerivad gaaside turud

1. Liikmesriigid tagavad, et ~~vabatarbijad on~~ kõik tarbijad võivad vabalt osta gaase oma valitud tarnijalt ja tarbijatel võib olla korraga rohkem kui üks maagaasi- või vesinikuvarustusleping, tingimusel et nõutavad ühendused ja mõõtmispunktid on olemas.

 uus

2. Liikmesriigid tagavad, et nende õiguses ei takistata tarbetult piiriülest gaasidega kauplemist, gaasidega kauplemise likviidsust, tarbijate osalemist, investeerimist, eelkõige investeerimist taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaasidesse või, energia salvestamist liikmesriikide vahel ning tagavad, et gaaside hinnad kajastaksid tegelikku nõudlust ja pakkumist.
3. Liikmesriigid peavad tagama, et gaaside siseturul ei oleks tarbetuid takistusi turule sisenemisel ja sealt väljumisel, turul kauplemisel ja tegutsemisel.
4. Liikmesriigid tagavad, et energiaettevõtjate suhtes kohaldatakse läbipaistvaid, proportsionaalseid ja mittediskrimineerivaid õigusnorme, tasusid ja kohtlemist, eelkõige hulgiturgudele juurdepääsu, andmete juurdepääsu, vahetamisprotsessi ja arvete esitamise korra ning kui see on kohaldatav, lubade osas.
5. Liikmesriigid tagavad, et gaaside siseturul tegutsevad kolmandate riikide turuosalised järgiksid kohaldatavat liidu ja liikmesriikide õigust.

 2009/73/EÜ artikkel 37

- a) ~~kuni 1. juulini 2004 vabatarbijad Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. juuni 1998. aasta direktiivi 98/30/EÜ (maagaasi siseturu ühiseeskirjade kohta) artikli 18 tähenduses³¹. Liikmesriigid avaldavad iga aasta 31. jaanuariks vabatarbija määratluse kriteeriumid;~~
 - b) ~~alates 1. juulist 2004 kõik mitte-kodutarbijad;~~
 - c) ~~alates 1. juulist 2007 kõik tarbijad.~~
2. ~~Tasakaalustamatuse vältimiseks gaasiturgude avanemisel:~~
 - a) ~~ei tohi keelata tarnelepinguid teise liikmesriigi vabatarbijaga, kui tarbija vastab mõlema asjaomase võrgu tingimustele, ja~~

³¹ ~~EÜT L 204, 21.7.1998, lk 1.~~

b) juhul kui punktis a kirjeldatud tehingust keeldutakse seetõttu, et tarbija vastab vaid ühe võrgu tingimustele, võib komisjon turuolukorda ja üldisi huve arvesse võttes kohustada keelduvat osalist soovitud gaasitarnet täitma, kui seda taotleb üks kahest asjaomase võrgu asukoha liikmesriigist.

↕ uus

Artikkel 4

Turupõhised tarnehinnad

1. Tarnijad võivad vabalt määrata hinna, millega nad tarnivad gaase tarbijatele. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada tarnijate vahel tõhus konkurents.
2. Liikmesriigid tagavad energiaostuvõimetute ja kaitsetumate kodutarbijate kaitse artikli 25 kohaselt sotsiaalpoliitika või muude meetmetega kui riiklik sekkumine tarnitavate gaaside hinnakujundusse.
3. Erandina lõigetest 1 ja 2 võivad liikmesriigid kasutada riiklikku sekkumist energiaostuvõimetutele ja kaitsetumatele kodutarbijatele tarnitava maagaasi hinnakujunduse puhul. Riiklikule sekkumisele kehtivad lõigetes 4 ja 5 sätestatud tingimused.
4. Riiklik sekkumine tarnitava maagaasi hinnakujundusse peab vastama järgmistele tingimustele:
 - a) sekkumine taotleb üldist majanduslikku kasu ega lähe kaugemale sellest, mis on vajalik sellega taotletava üldise majandusliku kasu saamiseks;
 - b) sekkumine on selgelt määratletud, läbipaistev, mittediskrimineeriv ja kontrollitav;
 - c) sekkumine tagab kõikidele liidu maagaasiettevõtjatele võrdse juurdepääsu tarbijatele;
 - d) sekkumine on ajaliselt piiratud ja sellest kasu saavate isikute suhtes proportsionaalne;
 - e) sekkumine ei too turuosalistele diskrimineerival viisil kaasa lisakulusid.
5. Liikmesriik, kes kasutab käesoleva artikli lõike 3 kohaselt riiklikku sekkumist tarnitava maagaasi hinnakujundusse, peab järgima ka määruse (EL) 2018/1999 artikli 3 lõike 3 punkti d ja artiklit 24 sõltumata sellest, kas asjaomases liikmesriigis on märkimisväärne arv energiaostuvõimetuid kodumajapidamisi.
6. Üleminekuperioodil, mille eesmärk on luua tarnijate vahel maagaasivarustuslepingute alane tõhus konkurents ning saavutada täielikult toimiv turupõhine maagaasi jaehinnakujundus kooskõlas lõikega 1, võivad liikmesriigid kasutada riiklikku sekkumist nendele kodutarbijatele ja mikroettevõtjatele tarnitava maagaasi hinnakujundusse, kelle suhtes ei kohaldata lõike 3 kohast riiklikku sekkumist.
7. Lõike 6 kohane riiklik sekkumine peab vastama lõikes 4 esitatud kriteeriumidele ning

- a) sellele peavad lisanduma meetmed, mille eesmärk on saavutada tõhus konkurents, ning nende meetmetega saavutatud edusammude hindamise metoodika;
 - b) see tuleb määrata kindlaks metoodika abil, millega tagatakse tarnijate mittediskrimineeriv kohtlemine;
 - c) see peab olema kehtestatud kulusid ületaval hinnatasemel, mis võimaldab tõhusat hinnakonkurentsi;
 - d) see peab olema korraldatud selliselt, et see vähendaks võimalikult palju negatiivset mõju maagaasi hulgemüügiturule;
 - e) sellega tuleb tagada, et kõigil riiklikust sekkumisest kasu saavatel isikutel on võimalik valida vabaturu pakkumisi ja neid teavitatakse otse vähemalt kord kvartalis vabaturu pakkumistest ja säästuvõimalustest ning et neile pakutakse abi, et üle minna turupõhisele pakkumisele;
 - f) sellega tuleb tagada, et kõigil riiklikust sekkumisest kasu saavatel isikutel on õigus saada ja neile pakutakse artiklite 18 ja 19 kohaselt nutiarvesteid, mille paigaldamisega ei kaasne tarbijate jaoks lisanduvaid algkulusid, ning et neid teavitatakse otse nutiarvestite paigaldamise võimalusest ja neile antakse vajalikku abi;
 - g) see ei tohi tuua kaasa otsest ristsubsideerimist tarbijate vahel, kellele tarnitakse vabaturuhindade alusel, ja nende vahel, kellele tarnitakse reguleeritud tarnehindade alusel.
8. Liikmesriigid teatavad lõigete 3 ja 6 kohaselt võetud meetmetest komisjonile ühe kuu jooksul pärast nende vastuvõtmist ja nad võivad hakata neid viivitamatult kohaldama. Teatamisel tuleb lisada selgitus, miks muude vahenditega ei olnud võimalik taotletavat eesmärki rahuldavalt saavutada, kuidas on täidetud lõigetes 4 ja 7 sätestatud nõuded ning kuidas mõjutavad teavitatud meetmed konkurentsi. Teates kirjeldatakse meetmest kasusaajaid, meetme kestust ja sellest mõjutatud kodutarbijate arvu ning selgitatakse, kuidas reguleeritud hind kindlaks määrati.
9. Liikmesriigid esitavad 15. märtsiks 2025 ja pärast seda iga kahe aasta tagant komisjonile lõimitud riiklike energia- ja kliimaalaste eduaruannearuannete osana aruandeid käesoleva artikli rakendamise kohta ning käesoleva artikli kohase riikliku sekkumise vajalikkuse ja proportsionaalsuse kohta ning hinnangu edusammude kohta, mida on tehtud tarnijate vahel tõhusa konkurentsi saavutamisel ja turupõhistele hindadele üleminekul. Liikmesriigid, kes kohaldavad kooskõlas lõikega 6 reguleeritud hindu, annavad aru lõikes 7 sätestatud tingimuste täitmisest, sealhulgas tingimuste täitmisest tarnijate poolt, kes peavad riiklikku sekkumist kohaldama, ning reguleeritud hindade mõjust kõnealuste tarnijate rahalisele olukorrale.
10. Komisjon vaatab maagaasi turupõhise jaehinnakujunduse saavutamise eesmärgil käesoleva artikli rakendamise läbi ning esitab sellekohase aruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule, esitades asjakohasel juhul koos sellega või hiljem ka seadusandliku ettepaneku. Kõnealuse aruande võib esitada direktiivi (EL) 2019/944 artikli 5 rakendamise aruandega koos. Seadusandlik ettepanek võib sisaldada reguleeritud hindade kasutamise lõppkuupäeva.

Artikkel 53

Avaliku teenuse osutamise kohustus ja tarbijakaitse

1. Liikmesriigid tagavad oma institutsioonilise korra alusel ja võttes asjakohaselt arvesse subsidiaarsuse põhimõtet, kuid ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, et maagaasiettevõtjad ⇒ ja vesinikuettevõtjad ⇐ tegutseksid käesoleva direktiivi põhimõtteid järgides konkurentsivõimelise, turvalise ja looduskeskkonda säästva ~~maagaasi~~ ⇒ gaaside ⇐ turu rajamise nimel ning et ettevõtjate vahel ei tehtaks vahet seoses nende õiguste ja kohustustega.
2. Liikmesriigid võivad ☒ ELi toimimise lepingu ☒ ~~asutamislepingu~~ asjakohaseid sätteid, eelkõige ~~artiklit 86~~ ☒ artiklit 106 ☒ täielikult arvesse võttes ja üldist majandushuvi silmas pidades kehtestada ~~maagaasisektori~~ ⇒ maagaasi- ja vesiniku ⇐ ettevõtjatele avaliku teenuse osutamise kohustused, mis on seotud turvalisusega, sealhulgas varustuskindlusega, tarnete korrapärasuse, ☒ ja ☒ kvaliteediga ja ~~hinnaga~~ ning keskkonnakaitsega, sealhulgas energiatõhususe, taastuvenergia ja kliimakaitsega. Need kohustused peavad olema selgelt sõnastatud, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja kontrollitavad ning tagama ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ maagaasiettevõtjatele ⇒ ja vesinikuettevõtjatele ⇐ võrdse juurepääsu liikmesriikide tarbijatele. ~~Seoses käesolevas lõikes nimetatud varustuskindluse, energiatõhususe edendava nõudluse juhtimise ning keskkonnakaitse ja taastuvenergia eesmärkide täitmisega võivad liikmesriigid rakendada pikaajalist planeerimist, võttes arvesse kolmandate isikute võimalusi võrgule juurde pääseda.~~

3. Gaasivarustuskindlusega seotud avaliku teenuse osutamise kohustus ei lähe kaugemale sellest, mida on vaja, et tagada määruse (EL) 2017/1938 artikli 6 kohase gaasivarustuskindluse normi järgimine, ning see peab olema sidus kõnealuse määruse artikli 7 lõike 3 kohase riikliku riskihindamisega, nagu on esitatud kõnealuse määruse artikli 9 lõike 1 punktide c, d ja k kohaselt koostatavates ennetavates tegevuskavades.
4. Kui liikmesriik annab tasuks käesolevas artiklis sätestatud kohustuste täitmise eest rahalist või muud liiki hüvitisi, tehakse seda mittediskrimineerivalt ja läbipaistvalt.

- ~~3. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kaitsta lõpptarbijaid, ning tagavad eelkõige kaitsetumate tarbijate piisava kaitse. Sellega seoses määratleb iga liikmesriik kaitsetumate tarbijate mõiste, mis võib osutada küttestuvõimetusele ning muu hulgas keelule selliseid tarbijaid kriitilistel aegadel gaasivõrgust välja lülitada. Liikmesriigid tagavad kaitsetumate tarbijatega seotud õiguste ja kohustuste täitmise. Eelkõige võtavad nad asjakohaseid meetmeid, et kaitsta gaasivõrguga ühendatud~~

ääremaade lõpptarbijaid. Liikmesriigid võivad gaasivõrguga ühendatud tarbijatele määrata viimasena vastutava taseme tarnija. Neil tuleb tagada tarbijakaitse kõrge tase, eriti seoses lepingutingimuste läbipaistvuse, üldise teabe ning vaidluste lahendamise mehhanismidega. Liikmesriigid tagavad vabatarbijatele reaalse võimaluse hõlpsasti tarnijat vahetada. Vähemalt kodutarbijate puhul peaksid need meetmed sisaldama I lisas sätestatud meetmeid.

4. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, näiteks koostades riiklikud energeetika tegevuskavad, pakkudes sotsiaaltoetusi, et tagada kaitsetumatele tarbijatele vajalik energiavarustus või pakkudes toetust energiatõhususe parandamiseks, et võidelda tuvastatud kütteostuvõimetusega, sealhulgas vaesuse laiemas kontekstis. Need meetmed ei tohi takistada artiklis 37 sätestatud turu tõhusat avanemist ja turu toimimist ning neist teavitatakse vajaduse korral komisjoni vastavalt käesoleva artikli lõikele 11. Selline teavitamine ei hõlma üldise sotsiaaltoetuste süsteemi raames võetavaid meetmeid.

5. Liikmesriigid tagavad, et kõikidel gaasivõrguga ühendatud tarbijatel on õigus saada tarnijalt gaasivarustust tarnija nõusolekul, olenemata sellest, millises liikmesriigis tarnija on registreeritud, kui tarnija täidab kohaldatavaid kauplemis- ja tasakaalustuseeskirju ning varustuskindluse nõudeid. Liikmesriigid võtavad sellega seoses kõik vajalikud meetmed tagamaks, et haldusmenetlused ei saaks takistuseks tarneettevõtjatele, kes on juba teises liikmesriigis registreeritud.

6. Liikmesriigid tagavad, et:

- a) kui tarbija, kes järgib lepingu tingimusi, soovib vahetada tarnijat, teostavad asjassepuutuvad haldurid muutmistoimingut kolme nädala jooksul, ning
- b) tarbijatel on õigus saada kõik asjakohased tarbimisandmed.

Liikmesriigid tagavad, et esimese lõigu punktides a ja b osutatud õigused oleksid tarbijatele tagatud mittediskrimineerival viisil hinna, töömahu ja ajakulu osas.

7. Liikmesriigid rakendavad sotsiaalse ja majandusliku ühtekuuluvuse ja keskkonnakaitse eesmärkide saavutamiseks vajalikke meetmeid, mis võivad hõlmata kliimamuutustega võitlemise vahendeid ja varustuskindlust. Need meetmed võivad eelkõige ja vajadusel kõiki olemasolevaid siseriiklikke ja ühenduse vahendeid kasutades anda majanduslikke stiimuleid vajaliku võrgu infrastruktuuri, sealhulgas gaasivõrkude vastastikuse ühendamise võimsus, hooldamiseks ja ehitamiseks.

8. Energiatõhususe edendamiseks soovitab liikmesriik või reguleeriv asutus, kui liikmesriik on nii sätestanud, tungivalt, et maagaasiettevõtjad optimeeriksid gaasikasutust, näiteks pakkudes energiauhtimise teenuseid, töötades välja uuendusliku hinnakujunduse või võttes vajaduse korral kasutusele arukad arvestisüsteemid või arukad võrgud.

9. Liikmesriigid tagavad, et luuakse ühtsed kontaktpunktid, kust tarbijad saavad kogu vajaliku teabe oma õiguste, kehtivate õigusaktide ja vaidluse korral nende käsutuses olevate vaidluse lahendamise võimaluste kohta. Sellised kontaktpunktid võivad kuuluda üldiste tarbijainfopunktide alla.

Liikmesriigid tagavad, et kaebuste tõhusaks käsitlemiseks ja vaidluste kohtuväliseks lahendamiseks luuakse sõltumatu mehhanism, näiteks energeetika ombudsman või tarbijakaitseorgan.

10. Liikmesriigid võivad otsustada, et gaasi jaotamise suhtes ei kohaldata artikli 4 sätteid, kui see takistaks juriidiliselt või faktiliselt maagaasiettevõtjatele pandud

~~üldist majandushuvi esindavate kohustuste täitmist, tingimusel et see otsus ei mõjuta kaubanduse arengut sellisel määral, mis oleks vastuolus ühenduse huvidega. Kooskõlas käesoleva direktiivi ja asutamislepingu artikliga 86 hõlmavad ühenduse huvid muu hulgas ka konkurentsi vabatarbijate leidmiseks.~~

~~544~~ Käesoleva direktiivi jõustumisel teavitavad liikmesriigid komisjoni kõigist avaliku teenuse osutamise kohustuste täitmisega seoses võetud meetmetest, sealhulgas tarbija- ja keskkonnakaitse meetmed, ning nende võimalikust mõjust riigisisesele ja rahvusvahelisele konkurentsile, olenemata sellest, kas need meetmed nõuavad või ei nõua erandi tegemist käesolevast direktiivist. Seejärel teavitatakse komisjoni iga kahe aasta tagant kõigist nende meetmete muutustest, olenemata sellest, kas need nõuavad või ei nõua erandi tegemist käesolevast direktiivist.

~~12.~~ Konsulteerides asjaomaste sidusrühmadega, kelle hulka kuuluvad liikmesriigid, riiklikud reguleerivad asutused, tarbijaorganisatsioonid ja maagaasiettevõtjad, koostab komisjon selge ja kompaktse energiatarbija kontrollnimekirja energiatarbija õigusi käsitleva praktilise teabe kohta. Liikmesriigid tagavad, et gaasitarnijad või jaotussüsteemi haldurid võtavad koostöös reguleeriva asutusega vajalikke meetmeid, et esitada kõikidele oma tarbijatele energiatarbija kontrollnimekirja eksemplar, ning tagavad selle avaliku kättesaadavuse.

Artikkel ~~67~~

Piirkondliku koostöö ☒ ja integratsiooni ☒ edendamine

1. Liikmesriigid ja reguleerivad asutused teevad omavahel koostööd, et integreerida oma siseriiklikud turud ühel või mitmel piirkondlikul tasandil, ~~mis on esimene samm~~ ☐, et liikuda piirkondlike turgude suunas, kui liikmesriigid ja reguleerivad asutused nii otsustavad, ja liikuda veelgi ☐ täielikult liberaliseeritud siseturu rajamise suunas. Eelkõige edendab ja hõlbustab reguleeriv asutus, kui liikmesriik on nii sätestanud, või liikmesriik ☐ maagaasi ☐ ülekandesüsteemi haldurite ☐ ja vesinikuvõrgu haldurite ☐ piirkondliku tasandi koostööd, sealhulgas piiriülestes küsimustes, et rajada konkurentsivõimeline ☐ gaaside ☐ ~~maagaasi~~ siseturg, ning tugevdab ~~oma~~ ☐ õigusliku, reguleeriva ja tehnilise raamistiku järjepidevust ning soodustab ~~ühenduse~~ ☒ liidus ☒ veel eksisteerivate isoleeritud gaasivõrkude integreerimist. Sellise piirkondliku koostööga hõlmatud geograafilised piirkonnad sisaldavad koostööd geograafilistes piirkondades, mis on määratud kindlaks vastavalt ☒ uuesti sõnastatud gaasimääruse (ettepanek dokumendis COM(2021) 804) ☒ ~~määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 12~~ 28 lõikele 3. Selline koostöö võib hõlmata teisi geograafilisi piirkondi. ☐ Kui komisjon leiab, et liidu tasandi eeskirjad on olulised, et lõimida gaaside turge piirkondlikult, annab ta asjakohaseid suuniseid, võttes arvesse nende turgude iseärasusi ja mõju naaberturgudele. ☐

2. ☒ Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööamet (ACER) ☒ ~~Amet~~ teeb koostööd ~~riiklike~~ reguleerivate asutuste ja ülekandesüsteemi halduritega, et tagada piirkondlike reguleerivate raamistike ☒ õigusraamistike ☒ ☐ omavaheline ja piirkondlik ☐ kooskõla eesmärgiga rajada konkurentsivõimeline ~~maagaasi~~ ☐ gaaside ☐ siseturg. Kui ~~amet~~ ☒ ACER ☒ on seisukohal, et kõnealuseks koostööks on vaja siduvaid eeskirju, teeb ta asjakohased soovitused.

~~3.~~ Liikmesriigid tagavad käesoleva direktiivi rakendamisega, et ülekandesüsteemi halduritel on võimsuse jaotamiseks ja võrgu turvalisuse kontrollimiseks piirkondlikul tasandil üks või mitu integreeritud süsteemi, mis hõlmavad kahte või rohkemat liikmesriiki.

34. Kui vertikaalselt integreeritud ülekandesüsteemi haldurid osalevad sellise koostöö rakendamiseks loodud ühisettevõttes, siis kehtestab ja rakendab nimetatud ühisettevõtte nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva ja konkurentsivastase käitumise vältimiseks. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused diskrimineeriva ja konkurentsivastase käitumise vältimise eesmärgi saavutamiseks. Programm esitatakse heakskiitmiseks ☒ ACERile ☒ ametile. Programmi nõuetele vastavust jälgivad sõltumatult vertikaalselt integreeritud ülekandesüsteemi halduri järelevalveametnikud.

Artikkel 74

Lubade väljastamise kord

1. Kui maagaasirajatiste ☒, vesinikutootmisrajatiste ja vesinikusüsteemi taristu ☒ ehitamiseks ja kasutamiseks on vaja luba (näiteks tegevusluba, luba, kontsessioon, nõusolek või heakskiit), annavad liikmesriigid või nende määratud pädevad asutused vastavalt lõigetele 2 kuni 11 4 loa selliste rajatiste, ☒ taristu, ☒ torustike ja nende juurde kuuluvate seadmete ehitamiseks ja/või kasutamiseks oma territooriumil. Liikmesriigid või nende määratud pädevad asutused võivad samadel alustel anda loa ~~maagaasi~~ ☒ gaaside ☒ tarnijatele ja hulgimüüjatele.
2. Kui liikmesriikides kehtib lubade andmise kord, tuleb neil sätestada objektiivsed ja mittediskrimineerivad nõuded, mida peavad täitma ☒ gaaside tarnimiseks või ☒ maagaasirajatiste ☒, vesinikutootmisrajatiste või vesinikutaristu ☒ ehitamiseks ja/või kasutamiseks või ~~maagaasi tarnimiseks~~ luba taotlevad ettevõtjad. Lubade andmise mittediskrimineerivad nõuded ja kord avalikustatakse. Liikmesriigid tagavad, et ☒ selliste ☒ rajatiste, ☒ taristu, ☒ torujuhtmete ja nende juurde kuuluvate seadmete jaoks lubade andmise menetluse käigus võetaks vajaduse korral arvesse antud projekti tähtsust ~~maagaasi~~ ☒ gaaside ☒ siseturu jaoks.

↓ uus

3. Lõikes 1 osutatud tegevuseks lubade andmise menetluste ja sh pädevate asutuste kõigi asjaomaste menetluste kestus ei ületa kaht aastat. Kui see on põhjendatud erakorraliste asjaoludega, võib nimetatud kaheaastast tähtaega ühe aasta võrra pikendada.
4. Liikmesriigid hindavad, milliseid seadusandlikke ja muid kui seadusandlikke meetmeid on vaja lubade väljastamise korra täiustamiseks, sh keskkonnamõju hindamise menetlustega seotud mis tahes protseduurilised sammud. Liikmesriigid esitavad Euroopa Komisjonile sellise hindamise tulemuste aruande oma lõimitud riikliku energia- ja kliimakava osana, millele on osutatud määruse (EL) 2018/1999 artiklis 3 ning artiklites 7–12 ja kooskõlas seal esitatud korraga, ning lõimitud riikliku energia- ja kliimaalase eduaruande osana vastavalt määruse (EL) 2018/1999 artiklile 17.
5. Lõikes 3 sätestatud tähtaegu kohaldatakse, ilma et see piiraks liidu keskkonnaõiguse kohaseid kohustusi, kohtulikku edasikaebamist, õiguskaitsevahendeid ega muid kohtumenetlusi ning alternatiivseid vaidluste lahendamise mehhanisme, sh kaebemenetlusi, kohtuvälist edasikaebamist ja õiguskaitsevahendeid, ning neid tähtaegu võib pikendada selliste menetluste kestuse võrra.

6. Liikmesriigid loovad või määravad ühe või mitu kontaktpunkti. Need kontaktpunktid annavad taotluse korral taotlejale lõikes 1 osutatud tegevuse alaseid juhiseid ja annavad abi kogu loa taotlemise ja andmise haldusmenetluse jooksul seni, kuni pädevad asutused menetluse lõpus loa väljastavad. Taotlejal ei ole kogu menetluse kestel vaja võtta ühendust rohkem kui ühe kontaktpunktiga.
7. Liikmesriigid tagavad, et riigi õiguse kohaselt antud maagaasitorujuhtmete ja muude maagaasi transportimiseks kasutatavate võrguvarade ehitamiseks antavad load kehtivad ka vesiniku transportimiseks kasutatavate torujuhtmete ja võrguvarade puhul.
8. Liikmesriigid tagavad, et maagaasitorujuhtmete ehitamist ja käitamist käsitlevad olemasolevad lepingulised maakasutusõigused hõlmavad ka vesiniku transportimiseks kasutatavaid torujuhtmeid ja võrguvarasid.

↓ 2009/73/EÜ
⇒ uus

- ~~93.~~ Liikmesriigid tagavad, et loa andmisest keeldutakse objektiivsetel ja mittediskrimineerivatel põhjustel, millest taotlejale teatatakse. Keeldumise põhjustest teatatakse ka komisjonile. Liikmesriigid kehtestavad korra, mille alusel taotleja saab keeldumise peale edasi kaevata.
- ~~104.~~ Ilma et see piiraks artikli ~~38~~ 30 kohaldamist, võivad liikmesriigid selliste piirkondade arendamiseks, kuhu on alles hakatud maagaasi tarnima, ja võrgu üldise toimimise tõhustamiseks keelduda uute lubade andmisest ⇒ maagaasi ⇐ jaotustorustike ehitamiseks ja kasutamiseks teatavas piirkonnas, kui selliseid torustikke on sinna juba ehitatud või ~~hakatakse~~ ⇒ lubatakse ⇐ ehitama ja kui olemasolevat või kavandatud mahtu ei ole veel täiel määral kasutusele võetud.

⇓ uus

Artikkel 8

Taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega kütuste sertifitseerimine

1. Taastuvatest energiaallikatest toodetud gaase sertifitseeritakse kookõlas direktiivi (EL) 2018/2001 artiklitega 29 ja 30.
2. Tagamaks, et kasvuhoonegaaside heite vähenemine, mis tuleneb taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega kütuste kasutamisest, on vähemalt 70 % kooskõlas artikli 2 punktide 10 ja 12 kohaste määratlustega, nõuavad liikmesriigid, et ettevõtjad peavad näitama sellest künnisest ja käesoleva artikli lõikes 5 osutatud meetodi alusel kehtestatud nõuetest kinnipidamist. Sel eesmärgil nõuavad nad, et ettevõtjad kasutaksid massibilansisüsteemi kooskõlas direktiivi (EL) 2018/2001 artikli 30 lõigetega 1 ja 2.
3. Liikmesriigid peavad tagama, et ettevõtjad esitavad usaldusväärset teavet lõike 2 kohase kasvuhoonegaaside heite 70 % künnise ja lõike 5 kohase kasvuhoonegaaside heite vähendamise meetodi järgmise kohta ning et ettevõtjad teevad asjaomasele liikmesriigile taotluse korral kättesaadavaks teabe aluseks olevad andmed.

Liikmesriigid nõuavad, et ettevõtjad tagaksid esitatava teabe asjakohasele standardile vastava sõltumatu auditeerimise ning esitaksid tõendid auditi tegemise kohta. Auditi käigus kontrollitakse, kas ettevõtjate kasutatavad süsteemid on täpsed, usaldusväärsed ja pettusekindlad.

4. Lõikes 2 sätestatud kohustusi kohaldatakse sellest olenemata, kas vähese CO₂ heitega kütused on toodetud liidus või on imporditud. Vähese CO₂ heitega kütuste või vähese CO₂ heitega vesiniku geograafilist päritolu ja lähteaineid käsitlev teave iga kütusetarnija puhul tehakse käitajate, tarnijate või asjaomaste pädevate asutuste veebisaitidel tarbijale kättesaadavaks ning seda ajakohastatakse igal aastal.
5. 31. detsembriks 2024 võtab komisjon kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud akte, millega täiendatakse käesolevat direktiivi, täpsustades vähese CO₂ heitega kütuste kasutamisest tuleneva kasvuhoonegaaside heite vähendamise hindamise meetodi. Selle meetodi puhul tagatakse, et ära hoitud heitkogustele vastavaid arvestusühikuid ei anta CO₂ eest, mille kogumise eest on juba saadud arvestusühikuid mõne muu õigusnormi alusel.
6. Komisjon võib otsustada, et vabatahtlikud riiklikud või rahvusvahelised kavad, millega kehtestatakse vähese CO₂ heitega kütuste või vähese CO₂ heitega vesiniku tootmise standardid, annavad täpset teavet CO₂ heite vähendamise kohta käesoleva artikli kohaldamise eesmärgil ja annavad tunnistust käesoleva artikli lõikes 5 osutatud meetodi järgmisest.
7. Kui ettevõtja esitab tõendid või andmed, mis on saadud vastavalt kavale, mida on lõike 6 kohaselt tunnustatud, ei nõua liikmesriik temalt täiendavaid tõendeid vastavuse kohta nendele kavaga hõlmatud nõuete kohta, millega seoses komisjon on seda kava tunnustanud.
8. Liikmesriikide pädevad asutused teevad järelevalvet selliste sertifitseerimisasutuste üle, kes teevad sõltumatut auditit vabatahtliku kava alusel. Sertifitseerimisasutused esitavad pädevate asutuste taotluse korral kogu asjakohase teabe, mis on vajalik auditi järelevalve tegemiseks, sealhulgas auditite täpse kuupäeva, kellaaja ja koha. Kui liikmesriigid leiavad nõuetele mittevastavusi, teavitavad nad sellest viivitamata vabatahtlikku kava.
9. Liikmesriigi taotlusel, mis võib tugineda ettevõtja taotlusele, uurib komisjon olemasolevate tõendite alusel, kas käesolevas artiklis sätestatud kasvuhoonegaaside heite vähendamise nõudeid, käesoleva artikli lõike 5 kohaselt loodud meetodit ning artikli 2 punktides 9 ja 10 sätestatud kasvuhoonegaaside heite vähendamise künniseid on järgitud. Kuue kuu jooksul alates sellise taotluse saamisest, otsustab komisjon, kas asjaomased liikmesriigid:
 - a) võivad vähese CO₂ heitega kütuste puhul kasvuhoonegaaside heite vähendamise nõude järgimist tunnistavaid juba esitatud tõendeid aktsepteerida; või
 - b) erandina lõikest 7 nõuavad vähese CO₂ heitega kütuste allika tarnijatelt lisatõendeid kasvuhoonegaaside heite vähendamise nõuete ja kasvuhoonegaaside heite 70 % künnise järgmise kohta.
10. Samuti nõuavad liikmesriigid, et asjaomased ettevõtjad sisestaksid liidu andmebaasi teavet tehtud tehingute ja vähese CO₂ heitega kütuste säästlikkuse näitajate kohta kooskõlas direktiivi (EL) 2018/2001 artiklis 28 sätestatud nõuetega.

Artikkel 98

Tehnilised eeskirjad

Reguleerivad asutused, kui liikmesriigid on nii sätestanud, või liikmesriigid tagavad, et määratletakse tehnilised ohutusnõuded ning koostatakse ja tehakse üldkättesaadavaks tehnilised eeskirjad, mis kehtestavad maagaasi veeldusjaamade, gaasihoidlate ning muude ülekande- ja jaotussüsteemidega³², otsetorude ja ka vesinikusüsteemiga³³ ühendamise projekteerimise ja kasutamise tehnilised miinimumnõuded. Need tehnilised eeskirjad peavad tagama võrkude koostalitlusvõime ning olema objektiivsed ja mittediskrimineerivad. ☒ ACER ☒ ~~Amet~~ võib teha vajaduse korral asjakohaseid soovitusi nende eeskirjade kooskõla saavutamiseks. Neist eeskirjadest teatatakse komisjonile vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu ~~22. juuni 1998. aasta~~ direktiivi (EL) 2015/1535³² 98/34/EÜ (millega nähakse ette tehnilistest standarditest ja eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord)³³ artiklile 5 §.

↓ uus

Kui see on kohane, nõuavad liikmesriigid, et nende territooriumil asuvad ülekande- ja jaotussüsteemi haldurid ning vesinikuvõrgu haldurid avaldaksid tehnilised normid kooskõlas artikliga 9, eelkõige seoses võrguühenduste normidega, mis sisaldavad nõudeid gaasi kvaliteedi, lõhnastamise ja surve kohta. Liikmesriigid nõuavad samuti, et ülekande- ja jaotussüsteemi haldurid avaldaksid taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi võrguga liitumise tariifid, mis põhinevad objektiivsetel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel.

III PEATÜKK

TARBIJATE MÕJUVÕIMU SUURENDAMINE JA TARBIJAKAITSE NING JAEMÜÜGITURUD

Artikkel 10

Põhilised lepingulised õigused

1. Liikmesriigid tagavad, et kõikidel lõpptarbijatel on õigus saada tarnijalt gaase tarnijaga sõlmitud lepingu kohaselt, olenemata sellest, millises liikmesriigis on tarnija registreeritud, tingimusel et tarnija järgib kohaldatavaid kauplemis- ja tasakaalustuseeskirju. Liikmesriigid võtavad sellega seoses kõik vajalikud meetmed tagamaks, et haldusmenetlustega ei diskrimineerita tarnijaid, kes on teises liikmesriigis juba registreeritud.

³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT L 241, 17.9.2015, lk 1).

³³ EÜT L 204, 21.7.1998, lk 37.

2. Ilma et see piiraks tarbijakaitset käsitlevate liidu õigusnormide, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ning nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ kohaldamist, tagavad liikmesriigid, et lõpptarbijatel on käesoleva artikli lõigetes 3–12 sätestatud õigused.

3. Lõpptarbijatel on õigus sõlmida tarnijaga leping, milles esitatakse:

- a) tarnija nimi ja aadress;
- b) osutatavad teenused, pakutava teenuse kvaliteedi tase ja ühenduse esmakordse sisseseadmise aeg;
- c) pakutavate hooldusteenuste liigid;
- d) ajakohase teabe saamise viisid kõigi kohaldatavate tasude, hooldustasude ning seotud toodete ja teenuste kohta;
- e) lepingu kestus, lepingu ja teenuste osutamise, sealhulgas seotud toodete ja teenuste, pikendamise ja lõpetamise tingimused ning teave selle kohta, kas lepingu tasuta lõpetamine on lubatud;
- f) võimalikud hüvitised ja tagasimakse kord juhul, kui teenuse kvaliteet ei vasta kokkulepitule, sealhulgas ebatäpne arve või arve hilinevad esitamine;
- g) artikli 24 kohase vaidluste kohtuvälise lahendamise menetluse algatamise kord;
- h) tarbijaõigusi käsitlev teave, sealhulgas kaebuste käsitlemine ja kogu käesolevas lõigus osutatud teave, mis edastatakse selgelt arvel või vesiniku- või maagaasiettevõtja veebilehel.

Tingimused peavad olema õiglasel ja eelnevalt hästi teada. Igal juhul tuleb see teave esitada enne lepingu sõlmimist või kinnitamist. Kui leping sõlmitakse vahendaja kaudu, peab punktides a–f nimetatud teave samuti olema kättesaadav enne lepingu sõlmimist;

Peamiste lepingutingimuste kokkuvõte esitatakse lõpptarbijatele hästi märgatavalt ning täpsel ja selges sõnastuses.

4. Lõpptarbijaid teavitatakse õigel ajal kõigist kavandatavatest lepingutingimuste muudatustest ning õigusest teate saamisel leping lõpetada. Tarnijad teatavad nende lõpptarbijatele läbipaistval ja arusaadaval viisil otse kõigist tarnehinna kohandamistest, samuti kohandamise põhjustest ja eeltingimustest ning selle ulatusest hiljemalt kaks nädalat ja kodutarbijate puhul üks kuu enne kohandamise jõustumist. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijatel oleks vabadus lepingud lõpetada, kui nad ei nõustu neile tarnija poolt teatatud uute lepingutingimustega või tarnehinna kohandamisega.

5. Tarnijad annavad lõpptarbijatele läbipaistvat teavet gaasidega seotud teenuste leppesumma ja nende kasutamise suhtes kohaldatavate hindade, tasude ja üldtingimuste kohta.

6. Tarnijad pakuvad lõpptarbijatele laia makseviiside valikut. Makseviisid ei tohi olla tarbijate suhtes asjatult diskrimineerivad. Erinevused tasudes, mis on seotud makseviisi või ettemaksusüsteemiga, peavad olema objektiivsed, mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed ega tohi ületada otseseid kulusid, mida makse saaja seoses konkreetse makseviisi või ettemaksusüsteemi kasutamisega

kandis, kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2015/2366³⁴ artikliga 62.

7. Kodutarbijaid, kes saavad kasutada ettemaksusüsteemi, ei seata ettemaksusüsteemi kohaldamise korral ebasoodsamasse olukorda.
8. Tarnijad pakuvad lõpptarbijatele õiglasi ja läbipaistvaid üldtingimusi, mis peavad olema selged ja üheselt mõistetavad ega tohi hõlmata mittelepingulisi tõkkeid tarbijaõiguste teostamisele, näiteks ülemäärase lepingulise dokumentatsiooni kasutamist. Tarbijaid tuleb kaitsta ebaõiglaste või eksitavate müügiviiside eest.
9. Lõpptarbijatel on õigus sellele, et tarnijad osutavad teenuseid ja käsitlevad kaebusi heal tasemel. Tarnijad käsitlevad kaebuseid lihtsal, õiglasel ja kiirel viisil.
10. Tarnijad annavad maagaasi kodutarbijatele piisavalt varakult enne lahtiühendamist asjakohast teavet muude võimaluste kohta kui lahtiühendamine. Selliste muude võimaluste hulka võib kuuluda teabe andmine lahtiühendamise vältimiseks pakutava toetuse, ettemaksusüsteemide, energiaauditite, energiakonsultandi teenuste, alternatiivsete maksekavade, võlanõustamise või lahtiühendamise moratoriumide kohta ning need võimalused ei tohi tuua lahtiühendamise silmitsi seisva tarbija jaoks kaasa lisakulusid.
11. Tarnijad annavad lõpptarbijale tarnija vahetuse korral lõpparve hiljemalt kuue nädala jooksul pärast vahetuse toimumist.

Artikkel 11

Vahetamisõigus ja õigusnormid vahetamisega seotud tasude kohta

1. Tarbijatel on õigus vahetada gaasitarnijaid või turuosalisi. Liikmesriigid tagavad, et tarbijal, kes täidab lepingulisi kohustusi ja soovib vahetada tarnijat või turuosalist, on õigus seda teha maksimaalselt kolme nädala jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast. Hiljemalt 2026. aastal ei tohi tarnija või turuosalise vahetamise tehniline protsess kesta kauem kui 24 tundi ning seda peab olema võimalik teha igal tööpäeval.
2. Liikmesriigid tagavad, et õigus vahetada tarnijat või turuosalist oleks tarbijatele tagatud hinna, töömahu ja ajakulu poolest mittediskrimineerival viisil.
3. Liikmesriigid tagavad, et vähemalt kodutarbijatelt ning väikeettevõtjatelt ei nõuta gaaside puhul vahetamistasu. Siiski võivad liikmesriigid lubada tarnijal või turuosalisel nõuda lepingu lõpetamise tasu tarbijalt, kes tahtlikult lõpetab kindlaksmääratud tähtaja ja kindlaksmääratud hinnaga elektrivarustuslepingu enne tähtaja saabumist, tingimusel et selline tasu on:
 - a) osa lepingust, mille tarbija on vabatahtlikult sõlminud; ning
 - b) tarbijale selgelt esitatud enne lepingu sõlmimist.

Kõnealused tasud peavad olema proportsionaalsed ega tohi olla suuremad kui otsene majanduslik kahju, mida tarnija või turuosaline kannab tulenevalt sellest, et lõpptarbija lõpetab lepingu, kaasa arvatud seotud investeeringute või selliste teenuste kulud, mida lepingu raames tarbijale juba osutati. Otsese majandusliku kahju

³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/2366 makseteenuste kohta siseturul, direktiivide 2002/65/EÜ, 2009/110/EÜ, 2013/36/EL ja määruse (EL) nr 1093/2010 muutmise ning direktiivi 2007/64/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 337, 23.12.2015).

tõendamise koormis lasub tarnijal või turuosalisel. Lepingu lõpetamise tasu lubatavust jälgib reguleeriv asutus või muu pädev ametiasutus.

4. Gaaside kodutarbijatel on õigus osaleda kollektiivsetes vahetamiskavades. Liikmesriigid eemaldavad kõik kollektiivsete vahetamiskavade regulatiivsed ja haldustõkked ning loovad tarbijakaitset tagava raamistiku, et vältida kuritarvitusi.

Artikkel 12

Võrdlemisvahendid

1. Liikmesriigid tagavad, et vähemalt maagaasi kodutarbijatel ja mikroettevõtjatel on tasuta juurdepääs vähemalt ühele vahendile, millega saab tarnijate pakkumisi ja sh teenuspakette võrrelda. Tarbijaid teavitatakse selliste vahendite kättesaadavusest nende arvetel või koos arvetega või muul viisil. Need vahendid peavad vastama vähemalt järgmistele nõuetele:

- a) need on turuosalistest sõltumatud ning tagavad, et maagaasiettevõtjaid koheldakse otsingutulemustes võrdselt;
- b) selgelt on märgitud, kes on nende omanikud ning kes on füüsilised või juriidilised isikud, kes vahendit käitavad ja kontrollivad, samuti teave vahendite rahastamise kohta;
- c) nendes esitatakse selged ja objektiivsed kriteeriumid, millel võrdlus põhineb, sh teenused, ja need kriteeriumid avaldatakse;
- d) need on selge ja üheselt mõistetava sõnastusega;
- e) nendes antakse täpset ja ajakohastatud teavet ning esitatakse teabe viimase ajakohastamise aeg;
- f) need on kättesaadavad puuetega inimestele, olles tajutavad, kasutatavad, mõistetavad ja töökindlad;
- g) need tagavad tõhusa meetodi avaldatud pakkumistes esitatud ebaõigest teabest teatamiseks;
- h) nad teevad võrdlusi, piirdudes isikuandmete küsimisel andmetega, mis on võrdluseks hädavajalikud.

Liikmesriigid tagavad, et vähemalt üks vahend annab ülevaate kogu maagaasi turust. Juhul kui turust annavad ülevaate mitu vahendit, peavad need vahendid sisaldama võimalikult mitmesuguseid gaasipakkumisi, mis hõlmavad märkimisväärset osa turust, ning juhul kui need vahendid ei anna ülevaadet kogu turust, antakse vahendites selle kohta enne tulemuste kuvamist selget teavet.

2. Vahendeid võib kasutada mis tahes üksus, sealhulgas eraettevõtja ning ametiasutus või -organ.
3. Liikmesriigid võivad nõuda, et lõikes 1 osutatud võrdlemisvahendid hõlmaksid võrreldavaid kriteeriume, mis on seotud tarnijate pakutavate teenustega.
4. Liikmesriik määrab pädeva asutuse, kes vastutab usaldusmärgi väljastamise eest võrdlemisvahenditele, mis vastavad lõikes 1 sätestatud nõuetele, ning kes tagab, et usaldusmärgi saanud võrdlemisvahendid vastaksid jätkuvalt nendele nõuetele. Kõnealune asutus peab olema turuosalistest ja võrdlemisvahendite kasutajatest sõltumatu.

5. Igale turuosaliste pakkumiste võrdlemise vahendile on võimalik taotleda usaldusmärke vastavalt käesolevale artiklile vabatahtlikul ja mittediskrimineerival alusel.
6. Erandina lõigetest 4 ja 5 võib liikmesriik otsustada võrdlemisvahenditele usaldusmärgi väljastamist mitte ette näha, kui lõikes 1 sätestatud nõuetele vastavat võrdlemisvahendit pakub ametiasutus või -organ.

Artikkel 13

Aktiivsed tarbijad

1. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijad võivad tegutseda aktiivse tarbijana, ilma et nende suhtes kohaldataks ebaproportsionaalseid või diskrimineerivaid tehnilisi nõudeid, haldusnõudeid, -menetlusi ja -tasusid ning võrgutasusid, mis ei ole kulupõhised.
2. Liikmesriigid tagavad, et:
 - a) aktiivsetel tarbijatel on õigus tegutseda otse;
 - b) aktiivsetel tarbijatel on õigus müüa taastuvatest energiaallikatest ise toodetud maagaase maagaasisüsteemi kasutades;
 - c) aktiivsetel tarbijatel on õigus osaleda paindlikkuse süsteemides ja energiatõhususe süsteemides;
 - d) aktiivsetel tarbijatel on õigus delegeerida nende tegevuseks vajalike seadmete haldamine, sealhulgas paigaldamine, käitamine, andmete töötlemine ja hooldus kolmandale isikule, ilma et seda kolmandat isikut käsitataks aktiivse tarbijana;
 - e) aktiivsed tarbijad maksavad kulupõhiseid, läbipaistvaid ja mittediskrimineerivaid võrgutasusid, millega tagatakse, et nad panustavad süsteemi üldkulude jagamisse piisavalt ja tasakaalustatud viisil;
 - f) aktiivsed tarbijad vastutavad rahaliselt sellise tasakaalustamatuse eest, mille nad maagaasisüsteemis põhjustavad, või delegeerivad oma tasakaalustamiskohustuse vastavalt [uuesti sõnastatud gaasimäärus (ettepanek dokumendis COM(2021) xxx)] artikli 3 punktile e.
3. Liikmesriigid võivad oma õiguses kohaldada erinevaid õigusnorme üksikult ja ühiselt tegutsevate aktiivsete tarbijate suhtes, tingimusel et kõiki käesoleva artikli kohaseid õigusi ja kohustusi kohaldatakse kõikide aktiivsete tarbijate suhtes. Ühiselt tegutsevate aktiivsete tarbijate erinev kohtlemine peab olema proportsionaalne ja põhjendatud.
4. Liikmesriigid tagavad, et taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi hoidlaid omavate aktiivsete tarbijate suhtes kehtib järgmine:
 - a) neil on õigus võrguühendusele mõistliku aja jooksul pärast sellekohase taotluse esitamist, kui on täidetud kõik vajalikud tingimused, näiteks tasakaalustamiskohustus;
 - b) nende suhtes ei kohaldata topelttasusid, sealhulgas võrgutasusid, nende valdusesse jääva taastuvatest energiaallikatest toodetud hoiustatava gaasi eest;
 - c) nende suhtes ei kohaldata ebaproportsionaalseid litsentsimisnõudeid ega -tasusid;

- d) neil on lubatud osutada mitut teenust korraga, kui see on tehniliselt teostatav.

Artikkel 14

Kodanike energiakogukonnad

1. Liikmesriigid kehtestavad kodanike energiakogukondi toetava õigusraamistiku, millega tagatakse, et
 - a) osalemine kodanike energiakogukonnas on avatud ja vabatahtlik;
 - b) kodanike energiakogukonna liikmetel, aktsionäridel ja osanikel on lubatud kogukonnast välja astuda, mispuhul kohaldatakse artiklit 11;
 - c) kodanike energiakogukonna liikmed, aktsionärid ja osanikud ei kaota kodutarbija või aktiivse tarbija õigusi ja kohustusi;
 - d) asjaomane jaotusvõrguettevõtja teeb reguleeriva asutuse hinnangul õiglase hüvitise eest koostööd kodanike energiakogukondadega, et hõlbustada taastuvatest energiaallikatest toodetud maagaaside ülekandeid kodanike energiakogukondades;
 - e) kodanike energiakogukondade suhtes kohaldatakse mittediskrimineerivaid, õiglasi, proportsionaalseid ja läbipaistvaid menetlusi ja tasusid, sealhulgas võrguühendus-, registreerimis- ja litsentsitasusid, samuti läbipaistvaid, mittediskrimineerivaid ja kulupõhiseid võrgutasusid, mis tagavad, et kogukonnad panustavad piisavalt ja tasakaalustatud viisil maagaasisüsteemi üldkulude jagamisse.
2. Liikmesriigid võivad toetavas õigusraamistikus sätestada, et:
 - a) kodanike energiakogukonnad on avatud piiriüleseks osalemiseks;
 - b) kodanike energiakogukondadel on õigus käesoleva artikli lõikes 4 sätestatud tingimustel omada, luua, osta või rentida jaotusvõrke ja neid iseseisvalt hallata;
 - c) kodanike energiakogukondade suhtes kohaldatakse artikli 28 lõikes 2 sätestatud erandeid.
3. Liikmesriigid tagavad, et:
 - a) kodanike energiakogukondadel on võimalik pääseda mittediskrimineerival viisil juurde kõikidele maagaasiturgudele;
 - b) kodanike energiakogukondi koheldakse mittediskrimineerivalt ja proportsionaalselt seoses nende tegevusega, õiguste ja kohustustega lõpptarbijana, tootjana või tarnijana, jaotusvõrguettevõtjana või turuosalisena;
 - c) kodanike energiakogukonnad vastutavad rahaliselt sellise tasakaalustamatuse eest, mille nad maagaasisüsteemis põhjustavad, või delegeerivad oma tasakaalustamiskohustuse vastavalt [uuesti sõnastatud gaasimäärus (ettepanek dokumendis COM(2021) xxx)] artikli 3 punktile e.
 - d) kodanike energiakogukondi koheldakse samamoodi nagu aktiivseid tarbijaid vastavalt artikli 13 lõike 2 punktile e ja lõike 4 punktidele a, c ja d;
 - e) kodanike energiakogukondadel on võimalik korraldada kodanike energiakogukonna omandis olevates tootmisüksustes taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside kogukonnasisest jagamist kooskõlas

käesolevas artiklis sätestatud muude nõuetega ja tingimused, et kogukonna liikmed säilitavad oma õigused ja kohustused lõpptarbijatena.

Esimese lõigu punkti e kohaldamise eesmärgil, kui taastuvatest energiaallikatest toodetud maagaase jagatakse, ei tohi see mõjutada kohaldatavaid võrgutasusid, tariife ja lõive kooskõlas pädeva ametiasutuse välja töötatud hajaenergia ressursside läbipaistva kulude-tulude analüüsiga.

4. Liikmesriigid võivad otsustada anda kodanike energiakogukondadele õiguse hallata jaotusvõrke oma tegevuspiirkonnas ja kehtestada asjakohased menetlused, ilma et see piiraks VI peatüki ning teiste jaotussüsteemi haldurite kohaldatavate õigusnormide ja eeskirjade kohaldamist.

Kui kõnealune õigus on antud, tagavad liikmesriigid, et:

- a) kodanike energiakogukondadel on lubatud transportida muud kui taastuvatest energiaallikatest toodetud gaasi, kui selline gaas on ette nähtud maagaasi tarbijale, kes ei ole kodanike energiakogukonna liige, või kui see on vajalik süsteemi käitamise tagamiseks;
- b) kodanike energiakogukondadel on õigus sõlmida oma võrgu käitamiseks leping asjaomase jaotussüsteemi halduri või ülekandesüsteemi halduriga, kelle võrku nad on ühendatud;
- c) kodanike energiakogukondade suhtes kohaldatakse nende võrgu ja väljaspool kodanike energiakogukonda asuva jaotusvõrgu ühenduspunktides asjakohaseid võrgutasusid;
- d) kodanike energiakogukonnad ei diskrimineeri ega kahjusta jaotusvõrku jäänud tarbijaid.

Artikkel 15

Arved ja arvel esitatav teave

1. Liikmesriigid tagavad, et arved ja arvel esitatav teave on täpsed, kergesti mõistetavad, selged, kokkuvõtlikud ja kasutajasõbralikud ning need esitatakse nii, et lõpptarbijatel oleks neid kerge võrrelda, ning need vastavad I lisas esitatud miinimumnõuetele. Lõpptarbijad saavad taotluse korral selge ja mõistetava selgituse selle kohta, kuidas nende arve on koostatud, eelkõige juhul, kui arved ei põhine tegelikul tarbimisel.
2. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijad saavad kõik arved ja arvetel esitatava teabe tasuta.
3. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijatele pakutakse võimalust saada arveid ja arvetel esitatavat teavet elektrooniliselt ning võimalust kasutada arvete maksmiseks paindlikku korda.
4. Kui leping näeb ette toote või hinna muutmist või allahindlust tulevikus, tuleb see märkida arvel koos muudatuse toimumise kuupäevaga.
5. Liikmesriigid konsulteerivad tarbijaorganisatsioonidega, kui nad kaaluvad arve sisu puudutavate nõuete muutmist.

Artikkel 16

Maagaasisüsteemi nutiarvestisüsteemid

1. Energiatõhususe edendamiseks ning lõpptarbijate mõjuvõimu suurendamiseks soovitab liikmesriik, või reguleeriv asutus, kui liikmesriik on nii ette näinud, tungivalt, et maagaasiettevõtjad optimeeriksid maagaasi tarbimist, muu hulgas energiauhtimisteenuste pakkumisega, ning selliste nutiarvestisüsteemide kasutuselevõtmisega, mis on võimalised talitlema eelkõige koos tarbija energiauhtimissüsteemi ja tarkvõrkudega, järgides liidus kohaldatavaid andmekaitsealaseid õigusnorme.
2. Liikmesriigid tagavad oma territooriumil nutiarvestisüsteemide kasutuselevõtu. Kasutuselevõtu suhtes võidakse kohaldada tasuvusanalüüsi II lisa sätetatud põhimõtetel.
3. Nutiarvestisüsteemide kasutuselevõtuga tegelevad liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad funktsionaalsed ja tehnilised miinimumnõuded nende territooriumil kasutusele võetavate nutiarvestisüsteemide kohta kooskõlas artikliga 18 ja II lisaga. Liikmesriigid tagavad, et nutiarvestisüsteemid on koostalitlusvõimelised ja võimalised andma väljundit tarbijate energiauhtimissüsteemidesse. Sellega seoses võtavad liikmesriigid nõuetekohaselt arvesse asjakohaseid olemasolevaid standardeid, sealhulgas koostalitlusvõime kohta, parimaid tavaid ning tarkvõrkude ja maagaasi siseturu arengu olulisust.
4. Nutiarvestisüsteemide kasutuselevõtuga tegelevad liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijad osalevad kasutuselevõtuga seotud kulude hüvitamises läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil, võttes samal ajal arvesse pikaajalist kasu kogu väärtusahelale. Liikmesriigid või määratud pädevad asutused, kui liikmesriigid on nii ette näinud, jälgivad korrapäraselt, kuidas kulgeb nutiarvestuse kasutuselevõtt nende territooriumil, et jälgida tarbijate saadavat kasu.
5. Kui nutiarvestisüsteemide kasutuselevõttule on lõikes 2 osutatud tasuvusanalüüsi põhjal antud negatiivne hinnang, tagavad liikmesriigid, et hinnang vaadatakse läbi vähemalt iga nelja aasta järel, vastuseks hinnangu aluseks olevates eeldustes toimuvatele suurtele muutustele ning sõltuvalt tehnika ja turu arengust. Liikmesriigid teatavad komisjonile pärast ajakohastatud tasuvusanalüüsi koostamist selle tulemuse.
6. Käesoleva direktiivi sätteid nutiarvestisüsteemide kohta kohaldatakse tulevaste paigaldiste ja vanemaid nutiarvesteid asendavate paigaldiste suhtes. Nutiarvestisüsteemid, mis on juba paigaldatud või mille „tööde algus“ leidis aset juba enne [jõustumiskuupäev], võivad jääda kasutusse kogu nende elutsükli ajaks. Siiski nutiarvestisüsteemid, mis ei vasta artikli 20 ja II lisa nõuetele, ei tohi olla enam kasutuses pärast [12 aastat pärast käesoleva direktiivi jõustumist].
7. Lõike 6 kohaldamisel tähendab „tööde algus“ kas investeeringuga seotud ehitustööde alustamist või esimest kindlat kohustust tellida seadmeid või muud kohustust, mis teeb investeeringu pöördumatuks, olenevalt sellest, milline neist on varajasem. Maa ostmist ja ettevalmistustöid, nagu lubade saamist ja esialgseid teostatavusuuringuid, tööde alustamiseks ei peeta. Ülevõtmiste puhul tähendab „tööde algus“ omandatud ettevõttega vahetult seotud vara omandamise hetke.

Artikkel 17

Vesinikusüsteemi nutiarvestisüsteemid

1. Liikmesriigid tagavad selliste nutiarvestisüsteemide kasutuselevõtu, mis suudavad tarbimist täpselt mõõta, annavad teavet tegeliku kasutusaja kohta ning suudavad

elektroonilist sidet kasutades edastada ja vastu võtta andmeid teavitamise, seire ja kontrolli eesmärgil.

2. Liikmesriigid tagavad nutiarvestisüsteemide ja vastava andmeedastuse turvalisuse ning lõpptarbijate privaatsuse kooskõlas asjakohaste andmekaitset ja eraelu puutumatust käsitlevate liidu õigusaktidega ning nende süsteemide koostalitlusvõime ja võtavad arvesse asjakohaste standardite kasutamist.
3. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu nutiarvestisüsteemide koostalitlusvõime nõuded ning korra, millega tagatakse õigustatud isikutele juurdepääs sellistest nutiarvestussüsteemidest tulevatele andmetele. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas määruse (EL) nr 182/2011 artiklis 4 osutatud nõuandemenetlusega.

Artikkel 18

Maagaasisüsteemi nutiarvestisüsteemide funktsioonid

Kui artikli 16 lõikes 2 osutatud tasuvusanalüüsi tulemusel antakse nutiarvestisüsteemide kasutuselevõtmisele positiivne hinnang või kui nutiarvestisüsteeme võetakse süsteemselt kasutusele pärast [jõustumiskuupäev], võtavad liikmesriigid neid süsteeme kasutusele kooskõlas Euroopa standardite, ning järgmiste nõuete ja II lisaga:

- a) nutiarvestisüsteemid mõõdavad täpselt tegelikku maagaasi tarbimist ja suudavad anda lõpptarbijatele teavet tegeliku tarbimisaja kohta, sh kontrollitud varasemad tarbimisandmed, mis on lõpptarbijatele taotluse alusel ja lisakuluta kergesti ja turvaliselt kättesaadavad ning nähtavad, ning uusimad kontrollimata tarbimisandmed, mis samuti tehakse lõpptarbijatele lisakuluta kergesti ja turvaliselt kättesaadavaks standardse liidese või kaugjuurdepääsu kaudu, et toetada automaatseid energiatõhususe programme ja muid teenuseid;
- b) nutiarvestisüsteemide ja andmevahetuse turvalisus vastab asjakohastele turvalisust käsitlevatele liidu õigusnormidele, võttes nõuetekohaselt arvesse parimat võimalikku tehnikat, et tagada küberturvalisuse kaitse kõrgeim tase, pidades samal ajal silmas kulusid ja proportsionaalsuse põhimõtet;
- c) lõpptarbijate eraelu puutumus ja andmekaitse vastab asjakohastele andmekaitset ja eraelu puutumatust käsitlevatele liidu õigusnormidele;
- d) kui lõpptarbijaja seda taotleb, tehakse talle või tema nimel tegutsevale kolmandale isikule kättesaadavaks tema maagaasi tarbimise andmed vastavalt artikli 23 alusel vastu võetud rakendusaktide kohaselt kergesti mõistetavas vormis standardse teabevahetusliidese või kaugjuurdepääsu kaudu, võimaldades lõpptarbijal pakkumisi võrdsel alusel võrrelda;
- e) lõpptarbijaja asjakohane nõustamine ja teavitamine toimub enne nutiarvestite paigaldamist või nutiarvestite paigaldamise ajal; eelkõige selgitatakse lõpptarbijale kõiki lugemi võtmise ja energiatarbimise jälgimise võimalusi ning talle antakse teavet isikuandmete kogumise ja töötlemise kohta kooskõlas kohaldatavate andmekaitsealaste liidu õigusnormidega;
- f) nutiarvestisüsteemid võimaldavad lõpptarbijate puhul mõõtmist ja arveldamist ajavahemikus, mis vastab riigi energiaturu kõige lühemale arveldusperioodile.

Esimese lõigu punkti d kohaldamisel peab lõpptarbijale olema tagatud võimalus teha oma mõõtmisandmetest väljavõtteid või edastada need kolmandale isikule ilma lisakuludeta ning kooskõlas andmete ülekandmise õigusega vastavalt andmekaitsealastele liidu õigusnormidele.

Artikkel 19

Õigus maagaasi nutiarvestile

1. Kui artikli 16 lõikes 2 osutatud tasuvusanalüüsi tulemusel antakse nutiarvestisüsteemi kasutuselevõtmisele negatiivne hinnang ning kui nutiarvestussüsteeme ei võeta süsteemselt kasutusele, tagab liikmesriik, et lõpptarbijal oleks taotluse alusel ja seotud kulude kandmise korral õigus nutiarvesti paigaldamisele või asjakohasel juhul ajakohastamisele õiglastel, mõistlikel ja kulutõhusatel tingimustel ning et nutiarvesti:
 - a) kui see on tehniliselt teostatav, omaks artiklis 18 osutatud funktsioone või vähemalt selliseid funktsioone, mille on kindlaks määranud ja avalikustanud liikmesriik riigi tasandil kooskõlas II lisaga;
 - b) oleks koostalitlusvõimeline ja suudaks tagada arvestitaristu soovitava ühenduse tarbija energiajuhtimissüsteemidega.
2. Kui tarbija esitab lõike 1 kohaselt nutiarvesti, siis liikmesriik, või määratud pädev asutus, kui liikmesriik on nii ette näinud:
 - a) tagab, et pakkumises, mis esitatakse lõpptarbijale, kes taotleb nutiarvesti paigaldamist, väljendatakse selgelt ja täpselt:
 - i) milliseid funktsioone nutiarvesti täidab ja milline on selle koostalitlusvõime, milliseid teenuseid see võimaldab ning milliseid tegelikke eeliseid vastaval ajahetkel sellise nutiarvesti olemasolu annab;
 - ii) milliseid nutiarvestiga seotud kulusid peab kandma lõpptarbija;
 - b) tagab, et nutiarvesti paigaldatakse mõistliku aja jooksul, kuid igal juhul mitte hiljem kui neli kuud pärast tarbija taotluse esitamist;
 - c) vaatab korrapäraselt ja vähemalt iga kahe aasta järel läbi ja teeb avalikkusele kättesaadavaks nutiarvestiga seotud kulud ning jälgib nende kulude muutumist seoses tehnika arenguga ja arvestisüsteemi võimaliku ajakohastamise vajadusega.

Artikkel 20

Maagaasi tavaarvestid

1. Kui maagaasi lõpptarbijal ei ole nutiarvestit, tagab liikmesriik, et lõpptarbija varustatakse individuaalse tavaarvestiga, mis mõõdab täpselt tema tegelikku tarbimist.
2. Liikmesriik tagab, et tavaarvestit kasutaval maagaasi lõpptarbijal on kerge võtta arvesti lugemist kas otse või kaudselt võrguliidese või muu sobiva liidese kaudu.

Artikkel 21

Andmehaldus

1. Andmehalduse ja andmevahetuse alaste õigusnormide sätestamisel määrab liikmesriik, või määratud pädev asutus, kui liikmesriik on nii ette näinud, kindlaks õigustatud isikute poolset lõpptarbija andmetele juurdepääsu käsitlevad õigusnormid vastavalt käesolevale artiklile ja kohaldatavate liidu õigusraamistikule. Käesoleva direktiivi kohaldamisel hõlmavad andmed mõõtmise ja tarbimise andmeid ning

andmeid, mida on vaja, et tarbija saaks teenuseosutajat vahetada, ja muudeks teenusteks.

2. Liikmesriigid korraldavad andmehaldust, et tagada tõhus ja turvaline juurdepääs andmetele ja andmevahetus, samuti andmekaitse ja andmeturve.

Sõltumata liikmesriigis kasutatavast andmete haldamise mudelist annab andmehalduse eest vastutav isik igale õigustatud isikule lõike 1 kohaselt juurdepääsu lõpptarbija andmetele. Õigustatud isikutel peab olema nõutud andmetele mittediskrimineeriv ja üheaegne juurdepääs. Andmed peavad olema lihtsalt kättesaadavad ning asjaomane andmete juurdepääsu kord peab olema üldsusele kättesaadav.

3. Käesoleva direktiivi kohaldamisel andmetele juurdepääsu ja andmete säilitamist käsitlevad normid peavad olema kooskõlas liidu asjaomase õigusega.

Käesoleva direktiivi raames isikuandmete töötlemine peab toimuma kooskõlas määrusega (EL) 2016/679.

4. Liikmesriik, või määratud pädev asutus, kui liikmesriik on nii ette näinud, volitab ja sertifitseerib andmehalduse eest vastutavaid isikuid või asjakohasel juhul teeb nende üle järelevalvet, tagamaks, et kõnealused isikud täidavad käesoleva direktiivi nõudeid.

Ilma et see piiraks andmekaitseametnike ülesandeid määruse (EL) 2016/679 alusel, võivad liikmesriigid otsustada nõuda andmehalduse eest vastutavatel isikutelt, et nad määraksid järelevalveametnikud, kes vastutavad nende meetmete jälgimise eest, mida andmehaldusega tegelevad isikud võtavad selleks, et tagada mittediskrimineeriv juurdepääs andmetele ja käesoleva direktiivi nõuete järgimine.

Liikmesriik võib nimetada käesoleva direktiivi artikli 44 lõike 2 punkti d osutatud järelevalveametniku või -asutused, kes täidavad käesolevas lõikes sätestatud kohustusi.

5. Lõpptarbijalt ei võeta lisatasu tema andmetele juurdepääsu eest ega tema andmete kättesaadavaks tegemise taotluse eest.

Liikmesriikide ülesanne on kehtestada asjakohased tasud õigustatud isikute juurdepääsuks andmetele.

Liikmesriik, või määratud pädev asutus, kui liikmesriik on nii ette näinud, tagab, et andmeteenuseid osutavate reguleeritud üksuste nõutavad tasud on mõistlikud ja põhjendatud.

Artikkel 22

Koostalitlusvõime nõuded ja teabele juurdepääsu kord

1. Et edendada maagaasi jaemüügiturul konkurentsi ja mitte tekitada õigustatud isikutele liigseid halduskulusid, aitavad liikmesriigid saavutada liidus energiateenuste täielikku koostalitlusvõimet.
2. Komisjon võtab rakendusaktidega vastu koostalitlusvõime nõuded ning artikli 21 lõikes 1 osutatud andmetele mittediskrimineeriva ja läbipaistva juurdepääsu korra. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas määruse (EL) nr 182/2011 artiklis 4 osutatud nõuandemenetlusega.

3. Liikmesriigid tagavad, et maagaasiettevõtjad kohaldaksid lõikes 2 osutatud koostalitlusvõime nõudeid ja andmetele juurdepääsu korda. Nimetatud nõuded ja kord peavad tuginema liikmesriikide olemasolevatele tavadele.

Artikkel 23

Ühtsed kontaktpunktid

Liikmesriigid tagavad ühtsete kontaktpunktide loomise, et tarbijad saaksid kogu vajaliku teabe oma õiguste, kohalduva õiguse ja nende käsutuses olevate vaidluste lahendamise mehhanismide kohta. Ühtsed kontaktpunktid võivad kuuluda üldiste tarbijainfopunktide alla ja võivad olla sama üksused nagu elektrienergia ühtsed kontaktpunktid, millele on osutatud direktiivi 2019/944/EL [elektrienergia siseturu ühiste normide kohta] artiklis 26.

Artikkel 24

Õigus vaidluste kohtuvälisele lahendamisele

1. Liikmesriigid tagavad, et lõpptarbijatel on käesolevas direktiivis sätestatud õiguste ja kohustustega seotud vaidluste lahendamiseks juurdepääs lihtsale, õiglasele, läbipaistvale, sõltumatule, tõhusale ja tulemuslikule vaidluste kohtuvälisele lahendamisele sõltumatu mehhanismi kaudu, näiteks energiaombudsman või tarbijakaitseorgan, või reguleeriva asutuse kaudu. Kui lõpptarbijal on tarbija Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2013/11/EL⁽²³⁾ tähenduses, peab vaidluste kohtuväline lahendamise mehhanism vastama kõnealuses direktiivis sätestatud kvaliteedinõuetele ja nägema ette, kui olukord seda tingib, kulude ja kahju hüvitamise süsteemi.
2. Vajaduse korral tagavad liikmesriigid, et vaidluste kohtuvälise lahendamise üksused teevad koostööd, et võimaldada lihtsat, õiglast, läbipaistvat, sõltumatut, tõhusat ja tulemuslikku vaidluste kohtuvälist lahendamist kõikide vaidluste korral, mis on tingitud toodetest või teenustest, mis on seotud või kuuluvad ühte paketti käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluva toote või teenusega.
3. Gaasiettevõtjate osalemine kodutarbijatele suunatud vaidluste kohtuvälise lahendamise mehhanismis on kohustuslik, välja arvatud juhul, kui liikmesriik tõendab komisjonile, et muud mehhanismid on sama tulemuslikud.

Artikkel 25

Kaitsetumate tarbijate kaitse ja viimasena vastutavad tarnijad

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et kaitsta lõpptarbijaid, ning tagavad eelkõige kaitsetumate tarbijate piisava kaitse. Selles kontekstis määratleb iga liikmesriik kaitsetumate tarbijate mõiste, milles võidakse osutada energiaostuvõimetusele. Kaitsetumate tarbijate kaitsmise meetmed võivad muu hulgas sisaldada keeldu selliseid tarbijaid kriitilistel aegadel gaasivõrgust välja lülitada.

Eelkõige võtavad liikmesriigid asjakohaseid meetmeid, et kaitsta maagaasi- või vesinikuvõrguga ühendatud ääremaade lõpptarbijaid. Liikmesriigid võivad määrata viimasena vastutava tarnija kodutarbijatele ja, kui nad peavad seda asjakohaseks, väikestele ettevõtjatele, kes on ühendatud maagaasi- või vesinikuvõrguga. Neil tuleb tagada tarbijakaitse kõrge tase, eriti seoses lepingutingimuste läbipaistvuse, üldise teabe ning vaidluste lahendamise mehhanismidega.

↓ 2009/73/EÜ

~~Artikkel 45~~

Jaemüügiturud

~~Et soodustada hästi toimivate ja läbipaistvate jaemüügiturgude teket ühenduses, tagavad liikmesriigid, et ülekandesüsteemi haldurite, jaotussüsteemi haldurite, tarnettevõtjate ja tarbijate ning vajaduse korral ka teiste turuosaliste rollid ja kohustused määratakse kindlaks lepinguliste suhete, tarbijate ees võetavate kohustuste, andmevahetuse ja arvelduseeskirjade, andmete omandiõiguse ja mõõtmiskohustuse osas.~~

~~Need eeskirjad avalikustatakse, kusjuures nende koostamise eesmärk on hõlbustada tarbijatele ja tarnijatele juurdepääsu võrkudele, ning need vaadatakse läbi reguleerivate asutuste või liikmesriigi teiste asjaomaste ametiasutuste poolt.~~

↓ uus

IV peatükk

Kolmandate isikute juurdepääs taristule

I JAGU

JUURDEPÄÄS MAAGAASITARISTULE

Artikkel 26

Taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside turulepääs

Liikmesriigid võimaldavad taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside juurdepääsu turule ja taristule, olenemata sellest, kas taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside tootmisrajatised on ühendatud jaotus- või ülekandevõrku.

↓ 2009/73/EC (kohandatud)

⇒ uus

Artikkel 27~~32~~

Kolmandate isikute juurdepääs ☒ maagaasi jaotus- ja ülekandevõrgule ning veeldatud maagaasi terminalidele ☒

1. Liikmesriigid tagavad, et rakendatakse ülekande- ja jaotussüsteemidele ning maagaasi veeldusjaamadele kolmandate isikute juurdepääsu süsteemi, mis põhineb kõigile ~~vaba~~ tarbijatele, sealhulgas tarnettevõtjatele kohaldatavatel avaldatud tariifidel ning mida kohaldatakse objektiivselt ja võrgukasutajate vahel vahet tegemata. Liikmesriigid tagavad, et ~~artiklis 70 artikli 39 lõikes 1~~ osutatud reguleeriv asutus kiidab nimetatud tariifid või nende arvutamise aluseks oleva meetodika heaks

enne nende jõustumist vastavalt artiklile ~~724~~ ning et need tariifid ja metoodika, kui heaks kiidetakse üksnes metoodika, avaldatakse enne nende jõustumist. ⇒ Tariifseid allahindlusi võib teha ainult juhul, kui see on ette nähtud liidu õigusaktidega. ⇐

~~2. Ülekandesüsteemi halduritel peab olema juurdepääs teiste ülekandesüsteemi haldurite võrkudele, kui see on vajalik nende ülesannete, sealhulgas piiriülese gaasiülekandega seotud ülesannete täitmiseks.~~

~~23~~ Käesoleva direktiivi sätted ei takista ⇒ taastuvatest energiaallikatest toodetud ja väheste CO₂ heitega gaaside ⇐ pikaajaliste lepingute sõlmimist niivõrd, kuivõrd need ei ole vastuolus ühenduse ☒ liidu ☒ konkurentsioigusega ⇒ ning aitavad kaasa süsinikuheite vähendamisele. Pikaajalisi lepinguid sellise fossiilgaasi tarnimiseks, mida kasutatakse ilma kasvuhoonegaaside oluliselt vähendava tehnoloogiata, ei sõlmita kauemaks kui 2049. aasta lõpuni. ⇐.

↓ uus

3. Käesolevat artiklit kohaldatakse ka jaotusvõrke haldavate kodanike energiakogukondade suhtes.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

Artikkel ~~283~~

Juurdepääs ☒ maagaasi ☒ tootmisetapi torustikule

1. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, tagamaks et maagaasiettevõtjatel ja vabatarbijatel oleks käesoleva artikli kohaselt nende asukohast olenemata juurdepääs tootmisetapi torustikule, sealhulgas juurdepääsuga seotud tehnilisi teenuseid osutavatele rajatistele, välja arvatud need võrgu osad ja rajatised, mida kasutatakse gaasimaardlates kohapeal toimivas tootmises. Meetmetest teatatakse komisjonile artiklis ~~885~~ sätestatud korras.
2. Liikmesriigid otsustavad lõikes 1 nimetatud juurdepääsu tingimused kooskõlas asjakohaste õigusaktidega. Liikmesriigid püüavad tagada õiglase ja avatud juurdepääsu, saavutada konkurentsivõimelise maagaasituru rajamise ja vältida turgu valitseva seisundi kuritarvitamist, võttes arvesse varustuskindlust ja tarnete korrapärasust, olemasolevat või realselt saavutatavat tootmisvõimsust ning keskkonnakaitset. Arvesse võib võtta järgmisi asjaolusi ☒ vajadusi ☒ :
 - a) vajadus keelata juurdepääs, kui tehnilisi nõudeid ei ole võimalik mõistlikul viisil täita;
 - b) vajadus vältida raskusi, mida ei ole võimalik mõistlikul viisil ületada ning mis võivad ohustada süsivesinike praeguse ja planeeritava tootmise tõhusust, sealhulgas väheste rentaablusega maardlates;
 - c) vajadus arvestada tootmisetapi torustiku omaniku või halduri nõuetekohaselt põhjendatud mõistliku vajadusega gaasi transportimiseks ja töötlemiseks ning kõigi teiste tootmisetapi torustiku või sellega seotud töötlus- või käitlusrajatiste kasutajate huvidega, keda see võib mõjutada, ning

- d) vajadus kohaldada tootmiseks ja tootmisetappide arendamiseks lubade andmisel liikmesriigi seadusi ja haldusmenetlusi kooskõlas ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ õigusega.

3. Liikmesriigid tagavad vaidluste lahendamise korra ja osalistest sõltumatu asutuse, kellel on juurdepääs asjakohasele teabele, et lahendada kiiresti tootmisetapi torustikule juurdepääsuga seotud vaidlused, võttes arvesse lõikes 2 esitatud kriteeriume ja nende võrkude kasutamist käsitlevatel läbirääkimistel osalejate võimalikku arvu.

↓ 2019/692 artikli 1 lõige 4

4. Piiriülesed vaidlused lahendatakse selles liikmesriigis kehtiva vaidluste lahendamise korra kohaselt, kelle jurisdiktsiooni jääb tootmisetapi torustik, millele ei võimaldata juurdepääsu. Kui piiriüleste vaidluste korral jääb asjaomane torustik rohkem kui ühe liikmesriigi jurisdiktsiooni, konsulteerivad need liikmesriigid omavahel, et tagada käesoleva direktiivi järjekindel kohaldamine. Kui tootmisetapi torustik saab alguse kolmandast riigist ja on ühendatud vähemalt ühe liikmesriigiga, siis asjaomased liikmesriigid konsulteerivad üksteisega ning liikmesriik, kus asub liikmesriikide võrgu esimene ühenduspunkt, konsulteerib asjaomase kolmanda riigiga, kust tootmisetapi torustik alguse saab, et tagada asjaomase võrgu suhtes käesoleva direktiivi järjekindel kohaldamine liikmesriikide territooriumil.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

Artikkel ~~29~~³³

Juurdepääs ☒ maagaasi ☒ hoiustamisele

1. Selleks et korraldada juurdepääsu gaasihoidlatele ja torujuhtmete pakatile, kui see on tehniliselt ~~ja~~ või majanduslikult vajalik, et võimaldada tarbijate varustamisel tõhusat juurdepääsu võrgule, ning samuti selleks, et korraldada juurdepääsu abiteenustele, võivad liikmesriigid toimida kas ühe või mõlema lõigetes 3 ja 4 käsitletud menetluse kohaselt. Neid menetlusi rakendatakse objektiivsete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel.

↓ uus

Käesoleva artikli kohasele hoiustamisele juurdepääsu menetluse valimisel võtavad liikmesriigid arvesse määruse (EL) 2017/1938 artikli 7 kohaselt tehtud ühiste ja riiklike riskihindamiste tulemusi.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

Reguleerivad asutused ~~, kui liikmesriigid on nii sätestanud, või liikmesriigid~~ sõnastavad ja avaldavad kriteeriumid, mille alusel määratakse kindlaks gaasihoidlatele ja torujuhtmete pakatile kohaldatav juurdepääsu kord. Nad

avalikustavad või kohustavad gaasihoidlate ja ülekandesüsteemide haldureid avalikustama, milliseid gaasihoidlaid või nende osi või torujuhtmete pakette lõigetes 3 ja 4 osutatud erinevate menetluste kohaselt pakutakse.

~~Teise lõigu teises lauses märgitud kohustus ei piira liikmesriikidele esimeses lõigus antud valikuõigust.~~

2. ~~Lõike~~ 1 sätteid ei kohaldata abiteenuste ja ajutise hoiustamise suhtes, mis on seotud maagaasi veeldusjaamadega ning on vajalikud taasgaasistamisel ja seejärel gaasi ülekandesüsteemi toimetamisel.
3. Läbirääkimistel põhineva juurdepääsu korral võtavad reguleerivad asutused ~~liikmesriigid või reguleerivad asutused, kui liikmesriik on nii sätestanud,~~ vajalikud meetmed, et ühendatud võrgu territooriumil või sellest väljaspool paiknevad ~~maagaasi~~ ettevõtjad ja vabatarbijad võiksid pidada läbirääkimisi gaasihoidlatele ja torujuhtmete paketele juurdepääsu saamiseks, kui see on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik, et võimaldada tõhusat juurdepääsu võrgule ning samuti selleks, et korraldada juurdepääsu muudele abiteenustele. Läbirääkimiste pidamisel gaasihoidlatele, torujuhtmete paketele ja teistele abiteenustele juurdepääsu saamiseks peavad osalised toimima heauskselt.

Gaasihoidlate, torujuhtmete paketi ja muude abiteenuste kasutamise lepingute üle peetakse läbirääkimisi asjaomase hoidlate ~~võrgu~~ halduri ~~või maagaasi~~ ettevõtjatega. Reguleerivad asutused ~~, kui liikmesriigid on nii sätestanud, või liikmesriigid~~ nõuavad, et hoidlate ~~võrgu~~ haldurid ja maagaasi ettevõtjad avaldaksid oma põhilised gaasihoidlate, torujuhtmete paketi ja abiteenuste kasutamist käsitlevad kaubandustingimused 1. jaanuariks 2005 ning seejärel kord aastas.

☒ Kõnealuste ☒ ~~Teises lõigus osutatud~~ tingimuste väljatöötamisel konsulteerivad hoidlate ~~võrgu~~ haldurid ja ~~maagaasi~~ ettevõtjad võrgu kasutajatega.

4. Reguleeritud juurdepääsu korral võtavad reguleerivad asutused ~~, kui liikmesriigid on nii sätestanud, või liikmesriigid~~ vajalikke meetmeid, et anda ühendatud võrgu territooriumil või sellest väljaspool paiknevatele maagaasi ettevõtjatele ja vabatarbijatele niisugune juurdepääsuõigus gaasihoidlatele, torujuhtmete paketele ja muudele abiteenustele, mis põhineb avaldatud tariifidel ja/või muudel nende gaasihoidlate ja torujuhtmete kasutamise tingimustel ja kohustustel, kui see on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik, et võimaldada tõhusat juurdepääsu võrgule ning samuti selleks, et korraldada juurdepääsu muudele abiteenustele. Reguleerivad asutused ~~, kui liikmesriigid on nii sätestanud, või liikmesriigid~~ konsulteerivad võrgu kasutajatega kõnealuste tariifide või tariifide arvestamise meetodika väljatöötamisel. Vabatarbijatele võib anda juurdepääsuõiguse selle kaudu, et neil võimaldatakse sõlmida tarnelepinguid konkureerivate ~~maagaasi~~ ettevõtjatega, kes ei ole võrgu või sidusettevõtte omanikud ja/või haldurid.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel ~~30~~ 30a

☒ Maagaasi ☒ otsetorud

1. Liikmesriigid võtavad asjakohaseid meetmeid, et:

- a) vabatarbija territooriumil asutatud maagaasiettevõtja tarniks neile gaasi otsetoru kaudu ja
 - b) kõik sellised oma territooriumil asuvad vabatarbijad saaksid maagaasiettevõtjalt gaasi vastu võtta otsetoru kaudu.
2. Kui otsetorude ehitamiseks ja kasutamiseks on vaja luba, ~~€~~ näiteks tegevusluba, luba, kontsessioon, nõusolek või heakskiit ~~3~~, sätestavad liikmesriigid või nende määratud pädevad asutused kriteeriumid, mille alusel antakse luba selliste otsetorude ehitamiseks või kasutamiseks nende territooriumil. Need kriteeriumid peavad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad.
 3. Liikmesriigid võivad otsetoru ehitamiseks anda loa, mis sõltub kas võrgule juurdepääsust keeldumisest artikli ~~3435~~ alusel või vaidluste lahendamise menetluse algatamisest vastavalt artiklile ~~7341~~.

↓ uus

II JAGU

JUURDEPÄÄS VESINIKUTARISTULE

Artikkel 31

Kolmandate isikute juurdepääs vesinikuvõrkudele

1. Liikmesriigid tagavad, et rakendatakse süsteemi kolmandate isikute reguleeritud juurdepääsuks vesinikuvõrkudele; selline süsteem põhineb avaldatud tariifidel ning seda kohaldatakse objektiivselt ja vesinikuvõrgu kasutajate vahel vahet tegemata.
1. Liikmesriigid tagavad, et artiklis 70 osutatud reguleeriv asutus kiidab nimetatud tariifid või nende arvutamise aluseks oleva metoodika heaks enne nende jõustumist vastavalt artiklile 72 ning et need tariifid ja metoodika, kui heaks kiidetakse üksnes metoodika, avaldatakse enne nende jõustumist.
3. Vesinikuvõrgu halduritel peab olema juurdepääs teiste vesinikuvõrgu haldurite võrkudele, kui see on vajalik nende ülesannete, sealhulgas vesiniku piiriülese transpordivõrguga seotud ülesannete täitmiseks.
4. Kuni 31. detsembrini 2030 võivad liikmesriigid otsustada lõiget 1 mitte kohaldada. Sellisel juhul tagab liikmesriik, et süsteemi kolmandate isikute läbiräägitud juurdepääsuks vesinikuvõrkudele rakendatakse vastavalt objektiivsetele, läbipaistvatele ja mittediskrimineerivatele kriteeriumidele. Reguleerivad asutused võtavad vajalikud meetmed, et vesinikuvõrgu kasutajad saaksid pidada läbirääkimisi vesinikuvõrkudele juurdepääsu üle. Lepinguosalisel on kohustatud pidama läbirääkimisi vesinikuvõrkudele juurdepääsu üle heas usus.
5. Läbirääkimistel põhineva juurdepääsu korral annavad reguleerivad asutused vesinikuvõrgu kasutajatele suuniseid selle kohta, kuidas kolmandate isikute reguleeritud juurdepääsu kehtestamine mõjutab kokkulepitud tariife.

Artikkel 32

Kolmandate isikute juurdepääs vesinikuterminalidele

1. Liikmesriigid tagavad, et rakendatakse süsteemi kolmandate isikute läbiräägitud juurdepääsuks vesinikuterminalidele; sellist süsteemi kohaldatakse objektiivselt, läbipaistvalt ja mittediskrimineerivalt ning reguleerivad asutused võtavad vajalikud meetmed, et vesinikuterminalide kasutajad saaksid pidada läbirääkimisi sellistele terminalidele juurdepääsu üle. Lepinguosalised on kohustatud pidama läbirääkimisi juurdepääsu üle heas usus.
2. Reguleerivad asutused jälgivad kolmandate isikute juurdepääsu tingimusi vesinikuterminalidele ja nende mõju vesinikuturgudele ning võtavad vajaduse korral konkurentsi kaitsmiseks meetmeid juurdepääsu parandamiseks kooskõlas lõikes 1 sätestatud kriteeriumidega.

Artikkel 33

Juurdepääs vesinikuhooldlale

Liikmesriigid tagavad, et rakendatakse süsteemi kolmandate isikute reguleeritud juurdepääsuks vesinikuhooldlale ja torujuhtmete pakatile, kui see on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalik, et pakkuda tarbijatele tõhusat juurdepääsu võrgule ning korraldada juurdepääsu abiteenustele; selline süsteem põhineb avaldatud tariifidel ning seda kohaldatakse objektiivselt ja vesinikuvõrgu kasutajate vahel vahet tegemata. Liikmesriigid tagavad, et kõnealused tariifid või nende arvutamise aluseks olev metoodika on enne nende jõustumist kiidetud heaks reguleeriva asutuse poolt vastavalt artiklile 72.

III JAGU

JUURDEPÄÄSU VÕIMALDAMISEST JA ÜHENDAMISEST KEELDUMINE

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel ~~34~~³⁵

Juurdepääsu võimaldamisest ☒ ja ühendamisest ☒ keeldumine

1. Maagaasi- ☒ ja vesinikuettevõtjad ☒ võivad ~~võrgule~~ ☒ maagaasi- või vesinikuvõrgule ☒ juurdepääsu võimaldamisest ☒ või sellesse ühendamisest ☒ keelduda, kui neil puudub vajalik võimsus ~~või kui taotleja juurdepääs võrgule takistaks neid täitmast neile pandud artikli 3 lõikes 2 nimetatud avaliku teenuse osutamise kohustusi või kui neil on tõsiseid majanduslikke ja rahalisi raskusi seoses võtta või maksa lepingutega, võttes arvesse artiklis 48 sätestatud kriteeriume ja menetlusi ning liikmesriigi poolt vastavalt kõnealuse artikli lõike 1 kohaselt tehtud valikut.~~ Sellist keeldumist tuleb nõuetekohaselt põhjendada.
2. ☒ Võttes arvesse liikmesriikide ja liidu CO₂ heite vähendamise eesmärke, ☒ ☒ peavad ☒ liikmesriigid ~~võivad~~ võtma ~~võtte~~ asjakohaseid meetmeid, tagamaks, et maagaasi- ☒ või vesiniku ☒ ettevõtja, kes on võimsuse või ühenduse puudumise tõttu ☒ maagaasi- ☒ ☒ või vesinikusüsteemile ☒ ~~võrgule~~ juurdepääsust ☒ või sellesse ühendamisest ☒ keeldunud, teeks vajalikud parandused, kui need on

majanduslikult otstarbekad või kui võimalik tarbija on nõus nende eest maksuma. Liikmesriigid peavad võtma nimetatud meetmed juhul, kui nad kohaldavad artikli 4 lõiget 4.

↓ uus

3. Taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside süsteemile juurdepääsu võimaldamisest võib keelduda üksnes vastavalt [uuesti sõnastatud gaasimääruse, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] artiklitele 18 ja 33.

↓ 2009/73/EÜ

~~Artikkel 36~~

~~Uus infrastruktuur~~

1. ~~Maagaasi uue olulise infrastruktuuri, st ühendustorude, maagaasi veeldusjaamade ja gaasihoidlate suhtes võidakse vastava taotluse korral määratud aja jooksul jätta kohaldamata artiklid 9, 32, 33 ja 34 ning artikli 41 lõiked 6, 8 ja 10, kui on täidetud järgmised tingimused:~~

- ~~a) investeering suurendab gaasivarustuse konkurentsi ning parandab varustuskindlust;~~
- ~~b) investeeringul on niisugune riskitase, et seda ei tehtaks, kui nimetatud vabastus ei kehtiks;~~
- ~~c) infrastruktuuri omanik peab olema füüsiline või juriidiline isik, kes on vähemalt õigusliku vormi poolest eraldatud nendest süsteemihalduritest, kelle võrgus seda infrastruktuuri ehitatakse;~~
- ~~d) infrastruktuuri kasutajatelt võetakse tasu; ja~~

↓ 2019/692 artikli 1 lõike 5 punkt a

- ~~e) vabastus ei tohi kahjustada konkurentsi asjaomastel turgudel, mida investeering tõenäoliselt mõjutab, maagaasi siseturu tõhusat toimimist, asjaomaste reguleeritud võrkude tõhusat toimimist ega liidu maagaasi varustuskindlust.~~

↓ 2009/73/EÜ

2. ~~Lõiget 1 kohaldatakse ka olemasoleva infrastruktuuri võimsuse olulise suurenemise korral ning sellise infrastruktuuri ümberhituse korral, mis võimaldab uute gaasi tarneallikate kasutuselevõttu.~~

↓ 2019/692 artikli 1 lõike 5 punkt
b

~~3. VIII peatükis osutatud reguleeriv asutus võib teha igal üksikjuhul eraldi otsuse lõigetes 1 ja 2 osutatud vabastuse kohta.~~

~~Enne vabastust käsitleva otsuse vastuvõtmist konsulteerib riiklik reguleeriv asutus või kohasel juhul kõnealuse liikmesriigi muu pädev asutus~~

~~a) nende liikmesriikide riiklike reguleerivate asutustega, kelle turge uus infrastruktuur tõenäoliselt mõjutab, ning~~

~~b) kolmandate riikide asjakohaste asutustega, kui asjaomane infrastruktuur on ühendatud liidu võrguga liikmesriigi jurisdiktsiooni alusel ning see saab alguse ühest või mitmest kolmandast riigist või lõpeb ühes või mitmes kolmandas riigis.~~

~~Kui konsulteeritavad kolmanda riigi asutused konsulteerimiskutsele mõistliku aja või ettenähtud kuni kolme kuu pikkuse tähtaja jooksul ei vasta, võib asjaomane riiklik reguleeriv asutus vajaliku otsuse vastu võtta.~~

↓ 2009/73/EÜ

~~4. Kui kõnealune infrastruktuur asub rohkem kui ühe liikmesriigi territooriumil, võib amet esitada asjaomaste liikmesriikide reguleerivatele asutustele nõuandva arvamuse, mida võib kasutada nende otsuse alusena, kahe kuu jooksul alates kuupäevast, mil saadi vabastustaotlus viimaselt nimetatud reguleerivalt asutuselt.~~

↓ 2019/692 artikli 1 lõike 5 punkt
c

~~Kui kõik asjaomased reguleerivad asutused jõuavad kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil saadi vabastustaotlus viimaselt nimetatud reguleerivalt asutuselt, vabastustaotluse osas kokkuleppele, teavitavad nad ametit oma otsusest. Kui asjaomane infrastruktuur on liikmesriigi ja kolmanda riigi vaheline ülekandetoru, võib riiklik reguleeriv asutus või kohasel juhul selle liikmesriigi, kus asub liikmesriikide võrgu esimene ühenduspunkt, muu pädev asutus konsulteerida enne vabastusotsuse vastuvõtmist kõnealuse kolmanda riigi asjakohase asutusega, et tagada asjaomase infrastruktuuri suhtes käesoleva direktiivi järjekindel kohaldamine kõnealuse liikmesriigi territooriumil ja kui see on kohaldatav, kõnealuse liikmesriigi territoriaalmeres. Kui konsulteeritav kolmanda riigi asutus konsulteerimiskutsele mõistliku aja või ettenähtud kuni kolme kuu pikkuse tähtaja jooksul ei vasta, võib asjaomane riiklik reguleeriv asutus vajaliku otsuse vastu võtta.~~

↓ 2009/73/EÜ

~~Amet täidab käesoleva artikliga asjaomaste liikmesriikide reguleerivatele asutustele pandud ülesandeid:~~

a) siis kui kõik reguleerivad asutused ei ole jõudnud kokkuleppele kuue kuu jooksul alates kuupäevast, mil saadi vabastuse saamise taotlus viimase nimetatud reguleeriva asutuse poolt või

b) asjaomaste reguleerivate asutuste ühise taotluse alusel.

Kõik reguleerivad asutused võivad taotleda ühiselt, et kolmanda lõigu punktis a viidatud ajavahemikku pikendataks kõige rohkem kolme kuu võrra.

5. Enne otsuse tegemist konsulteerib amet asjaomaste reguleerivate asutuste ja taotlejatega.

6. Vabastus võib kehtida uue infrastruktuuri või märkimisväärselt suurendatud võimsusega olemasoleva infrastruktuuri kogu võimsuse või selle osa suhtes.

Vabastusotsuse tegemisel kaalutakse iga juhu puhul eraldi, kas on vaja kehtestada vabastuse kestuse ja infrastruktuurile mittediskrimineeriva juurdepääsu tingimused. Kõnealuste tingimuste üle otsustamisel võetakse eelkõige arvesse ehitatavat lisavõimsust ja olemasoleva võimsuse muutmist, projekti tähtaega ja liikmesriigis valitsevaid tingimusi.

Enne vabastuse andmist teeb reguleeriv asutus otsuse võimsuse juhtimise ja jaotamise eeskirjade ja mehhanismide kohta. Nende eeskirjadega nähakse ette, et kõiki potentsiaalseid infrastruktuuri kasutajaid kutsutakse üles teatama enne uue infrastruktuuri võimsuse jaotamist oma huvist võimsust omandada, sealhulgas oma tarbeks. Reguleeriv asutus nõuab, et ülekoormuse juhtimise eeskirjades sätestataks kohustus pakkuda kasutamata võimsust turul ning et infrastruktuuri kasutajatel oleks õigus omandatud võimsusega järelturul kaubelda. Käesoleva artikli lõike 1 punktides a, b ja e osutatud kriteeriumide hindamisel võtab reguleeriv asutus arvesse võimsuse jaotamise menetluse tulemusi.

Vabastusotsust, sealhulgas kõigi käesoleva lõike teises lõigus nimetatud tingimuste kehtestamist tuleb nõuetekohaselt põhjendada ning otsus tuleb avaldada.

7. Liikmesriigid võivad lõikest 3 hoolimata sätestada, et vastavalt olukorrale esitab reguleeriv asutus või amet ametliku otsuse tegemiseks liikmesriigi asjaomasele asutusele oma arvamuse vabastustaotluse kohta. See arvamus avaldatakse koos otsusega.

8. Reguleeriv asutus edastab komisjonile kõikide vabastustaotluste koopiad kohe pärast nende saamist. Pädev asutus teatab otsusest viivitamata komisjonile, lisades kogu otsust käsitleva asjakohase teabe. Selle teabe võib komisjonile esitada kokkuvõtlikul kujul, et komisjon saaks teha põhjendatud otsuse. Eelkõige peab teave sisaldama järgmist:

a) üksikasjalikud põhjendused, millele tuginedes reguleeriv asutus või liikmesriik andis vabastuse või ei andnud vabastust, koos viitega lõikele 1, kaasa arvatud selle lõike asjakohasele punktile või asjakohastele punktidele, millel selline otsus põhineb, sealhulgas finantsteave, mis põhjendab vabastust;

b) analüüs, mis on tehtud vabastuse andmise mõju kohta konkurentsile ja maagaasi siseturu tõhusale toimimisele;

c) vabastuse tähtaja põhjendus ja vabastuse saanud maagaasi infrastruktuuri tervikvõimsuses osalemise ulatus;

d) ühendustoruga seotud vabastuse puhul asjaomaste reguleerivate asutustega konsulteerimise tulemused; ning

e) infrastruktuuri panus gaasivarustuse mitmekesistamisse.

9. Kahe kuu jooksul alates teatise saamisele järgnevast päevast, võib komisjon võtta vastu otsuse, millega nõutakse, et reguleeriv asutus muudaks või tühistaks vabastusotsuse.

Seda kahekuulist ajavahemikku võib pikendada veel kahe kuu võrra, kui komisjon soovib lisateavet. See täiendav ajavahemik algab lõpliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Algset kahekuulist ajavahemikku võib pikendada komisjoni ja reguleeriva asutuse ühisel nõusolekul.

Kui taotletud teavet ei esitata taotluses ettenähtud aja jooksul, loetakse teatis tagasivõetuks, välja arvatud juhul, kui enne selle ajavahemiku lõppu on seda tähtaega komisjoni ja reguleeriva asutuse ühisel nõusolekul pikendatud või kui reguleeriv asutus on komisjonile teatanud nõuetekohaselt põhjendatud teadaandes, et ta käsitleb teatist lõplikuna.

Reguleeriv asutus täidab komisjoni otsuse vabastusotsuse muutmise või tühistamise kohta ühe kuu jooksul ja teatab sellest komisjonile.

Komisjon säilitab tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Komisjoni heakskiit vabastusotsusele lõpeb kaks aastat pärast otsuse vastuvõtmist, kui selleks ajaks ei ole infrastruktuuri ehitamist alustatud, ja viis aastat pärast otsuse vastuvõtmist, kui selleks ajaks ei ole infrastruktuuri kasutusele võetud, välja arvatud juhul, kui komisjon otsustab, et mis tahes viivitus on tingitud olulistest takistustest, mis ei allu vabastuse saanud isiku kontrollile.

10. Komisjon võib võtta vastu suunised käesoleva artikli lõikes 1 osutatud tingimuste kohaldamiseks ja sätestada menetluse, mida tuleb järgida käesoleva artikli lõigete 3, 6, 8 ja 9 kohaldamisel. Kõnealused meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 51 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.

↓ uus

V peatükk

Maagaasi ülekandesüsteemi haldurite, hoidlate haldurite ja maagaasi veeldusjaamade haldurite suhtes kohaldatavad eeskirjad

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel ~~35~~³³

Ülekandesüsteemi, hoidlate võrgu ja/või maagaasi veeldusjaamade haldurite ülesanded

1. Iga ülekandesüsteemi, hoidlate võrgu ja/või maagaasi veeldusjaamade haldur peab:
 - a) kasutama, hooldama ja arendama majandustingimustele vastavalt turvalist, töökindlat ja tõhusat ülekande- võrku - ja/või hoidlate võrku ja/või maagaasi veeldusjaamu, et kindlustada avatud turg, võttes nõuetekohaselt arvesse keskkonnakaitset, ⇒ [määruses (EL) 2022/ ... (metaanimäärus)] sätestatud kohustusi ⇐ ning tagama piisavad vahendid teenuse osutamise kohustuse täitmiseks;

- b) ~~hoiduma vahetegemisest kindlasti~~ ☒ vältima vahetegemist ☒ võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel, ~~ja~~ ☒ eriti ☒ sidusettevõtjate eelistamist;
- c) andma kõigile teistele ülekandesüsteemi halduritele, hoidlate ~~võrgu~~ halduritele, maagaasi veeldusjaamade halduritele ~~ja~~ või jaotussüsteemi halduritele küllaldast teavet, et tagada maagaasi transport ja hoiustamine kooskõlas ühendatud võrkude turvalise ja tõhusa kasutamisega; ~~ja~~
- d) andma võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurepääsuks vajalikku teavet.
2. Iga ülekandesüsteemi haldur loob piisava piiriülese võimsuse, et integreerida üleeuroopaline ülekandetaristu ~~infrastruktuur~~, mis rahuldab kõik majanduslikult mõistlikud ja tehniliselt teostatavad võimsusvajadused ning võtab arvesse gaasi varustuskindlust.
-

↓ uus

3. Ülekandesüsteemi haldurid teevad koostööd jaotussüsteemi halduritega nende võrku ühendatud turuosaliste tõhusaks osalemiseks jae- ja hulgimüügiturgudel ning tasakaalustamisturul.
4. Ülekandesüsteemi haldurid tagavad oma rajatistes gaasi kvaliteedi tõhusa juhtimise kooskõlas kehtivate gaasi kvaliteedi standarditega.
-

↓ 2009/73/EÜ

53. Ülekandesüsteemi haldurite vastuvõetavad gaasi ülekandesüsteemi tasakaalustamise eeskirjad peavad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning sisaldama eeskirju, mis maksustavad nende võrkude kasutajaid energia tasakaalustamata tarvitamise eest. Ülekandesüsteemi haldurite teenuste osutamise tingimused, sealhulgas eeskirjad ja tariifid, kehtestatakse artikli 724 lõike 7 kohase metoodika alusel mittediskrimineerival ja kulusid kajastaval viisil, ning need avaldatakse.
64. Reguleerivad asutused, kui liikmesriigid on nii sätestanud, või liikmesriigid võivad nõuda ülekandesüsteemi halduritelt ülekandesüsteemi hooldamise ja arendamise, sealhulgas gaasivõrkude vastastikuse ühendamise võimsuse miinimumstandardite järgimist.
-

↓ uus

7. Liikmesriigid võivad ette näha, et üks või mitu lõikes 1 loetletud ülesannetest määratakse täitmiseks ülekandesüsteemi haldurile, kelle oma ei ole ülekandevõrk, mille suhtes tuleks asjaomaseid kohustusi muidu kohaldada. Ülekandesüsteemi haldur, kellele on ülesanded määratud, peab olema sertifitseeritud kas omandisuhte poolest eraldatud, sõltumatu süsteemihalduri või sõltumatu ülekandesüsteemi halduri mudeli kohaselt, ning ta peab vastama artiklis 54 sätestatud nõuetele, kuid ta ei pea olema selle ülekandevõrgu omanik, mille eest ta vastutab.
8. Ülekandesüsteemi haldur peab vastama IX peatükis sätestatud nõuetele ja olema sertifitseeritud vastavalt artiklile 57. See ei piira selliste ülekandesüsteemi haldurite,

kes on sertifitseeritud kas omandisuhte poolest eraldatud, sõltumatu süsteemihalduri või sõltumatu ülekandesüsteemi halduri kohaselt, võimalust omal algatusel ja oma järelevalve all delegeerida teatavaid ülesandeid teistele ülekandesüsteemi halduritele, kes on sertifitseeritud kas omandisuhte poolest eraldatud, sõltumatu süsteemihalduri või sõltumatu ülekandesüsteemi halduri mudeli kohaselt, kui kõnealune ülesannete delegeerimine ei ohusta delegeeriva ülekandesüsteemi halduri tegeliku ja sõltumatu otsustamise õigusi.

9. Maagaasi veeldusjaamade ja hoidlate haldurid teevad ühe liikmesriigi piires ja piirkondlikult koostööd, et tagada rajatiste võimsuse kõige tõhusam kasutamine ja koostoime nende rajatiste vahel, võttes arvesse süsteemi terviklikkust ja toimimist.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

- 105 Ülekandesüsteemi haldurid hangivad oma ülesannete täitmiseks vajalikke energiakandjaid läbipaistva, mittediskrimineeriva ja turupõhise korra alusel.

Artikkel ~~36~~ 46

Ülekandesüsteemi omanike ja ülekandesüsteemi haldurite konfidentsiaalsusnõuded

1. Ilma et see piiraks artikli ~~68~~ 30 kohaldamist või muude teabe avalikustamist nõudvate seaduslike kohustuste täitmist, peab iga ülekandevõrgu, hoidlatevõrgu ja/või maagaasi veeldusjaamade haldur ning ülekandesüsteemi omanik säilitama oma äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ja takistama oma tegevuse kohta käiva, äriliselt kasuliku teabe diskrimineerivat avalikustamist. Eelkõige mitte avalikustama mis tahes tundlikku äriteavet äriühingu ülejäänud osalistele, kui see ei ole vajalik äritehingu tegemiseks. Selleks et tagada teabe eristamise eeskirjade täielik järgimine, tagavad liikmesriigid, et ülekandesüsteemi omanik, sealhulgas jaotussüsteemi haldur ühendhalduri puhul, ja äriühingu ülejäänud osad ei kasuta ühisteenuseid, nt ühiseid õigusteenuseid, välja arvatud üksnes haldus- või infotehnoloogiaalased teenused.
2. Ülekandesüsteemi, hoidlatevõrgu ja/või maagaasi veeldusjaamade haldurid ei tohi sidusettevõtjate kaudu maagaasi müümisel ega ostmisel kuritarvitada tundlikku äriteavet, mida nad on saanud kolmandatelt isikutelt võrgule juurdepääsu korraldamisel või pidades läbirääkimisi selle saamiseks.
3. Tõhusaks konkurentsiks ja turu tõhusaks toimimiseks vajalik teave avalikustatakse. See kohustus ei piira tundliku äriteabe kaitset.

↓ uus

Artikkel 37

Õigus teha otsuseid uute taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside tootmisrajatiste ülekandesüsteemi ühendamise kohta

1. Ülekandesüsteemi haldurid peavad kehtestama ja avaldama selged ja tõhusad menetlused uute taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega

gaaside tootmisrajatiste mittediskrimineerivaks ülekandesüsteemi ühendamiseks. Nimetatud menetlused esitatakse heakskiitmiseks reguleerivatele asutustele.

2. Ülekandesüsteemi halduritel ei ole õigust lükata tagasi majanduslikult mõistlikke ja tehniliselt teostatavaid ühendustaotlusi uute taastuvatest energiaallikatest toodetud ja väheses CO₂ heitega gaaside tootmisrajatiste kohta.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel 38~~23~~

Volitused teha otsuseid gaasihoidlate, veeldatud maagaasi taasgaasistamisrajatiste ja tööstustarbivate ülekandesüsteemi ☒ ja vesinikuvõrku ☒ ühendamise kohta

1. Ülekandesüsteemi haldurid ☒ ja vesinikuvõrgu haldurid ☒ peavad kehtestama ja avaldama selged ja tõhusad menetlused ☒ maagaasi- ja vesinikuhooldate ☒, veeldatud maagaasi taasgaasistamisrajatiste ☒, vesinikuterminalide ☒ ja tööstustarbivate mittediskrimineerivaks ülekandesüsteemi ☒ ja vesinikuvõrku ☒ ühendamiseks ning asjaomased tariifid. Menetlused esitatakse heakskiitmiseks reguleerivale asutusele.
2. Ülekandesüsteemi haldurid ☒ ja vesinikuvõrgu haldurid ☒ ei tohi keelduda uue ☒ maagaasi- või vesinikuhooldla ☒, veeldatud maagaasi taasgaasistamisrajatise ☒, vesinikuterminali ☒ või tööstustarbija võrku ühendamisest põhjendusega, et tulevikus võivad võrgu kasutatavad võimsused olla piiratud või et vajaliku võimsuse suurendamisega seoses tekivad lisakulud. Ülekandesüsteemi haldur ☒ ja vesinikuvõrgu haldur ☒ peavad uue ühenduse jaoks tagama piisava sisse- ja väljavooluvõimsuse.

Artikkel 6

Piirkondlik solidaarsus

1. ~~Maagaasi siseturul varustuskindluse tagamiseks teevad liikmesriigid koostööd, et edendada piirkondlikku ja kahepoolset solidaarsust.~~
2. ~~Selline koostöö hõlmab olukordi, mis lühiajaliselt tulenevad või võivad tuleneda liikmesriigi tõsisest varustushäirest. See peab sisaldama järgmist:~~
 - a) ~~nõukogu 26. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/67/EÜ, mis käsitleb maagaasitarnete kindluse tagamise meetmeid,³⁵ artiklis 8 osutatud riiklike eriolukorra meetmete kooskõlastamine;~~
 - b) ~~vastastikuste elektri- ja maagaasiühenduste määratlemine ja vajaduse korral väljaarendamine või ajakohastamine ja~~
 - c) ~~vastastikuse abi andmise tingimused ja praktiline kord.~~
3. ~~Komisjoni ja teisi liikmesriike teavitatakse sellest koostööst.~~
4. ~~Komisjon võib piirkondliku solidaarsuse vaimus koostöö kohta vastu võtta suunised. Kõnealused meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi~~

³⁵ ELTL L 127, 29.4.2004, lk 92.

~~sätteid, täiendades seda, võetakse vastu artikli 51 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetluse kohaselt.~~

VI peatükk

~~Jaotamine ja tarnimine~~ ☒ Maagaasi jaotussüsteemi haldurid ☒

Artikkel ~~39~~24

Jaotussüsteemi haldurite määramine

Liikmesriigid määravad või nõuavad, et maagaasiettevõtjad, kellele kuuluvad jaotussüsteemid, määraksid kas ühe või mitu jaotussüsteemi haldurit ajavahemikuks, mille liikmesriigid kehtestavad olenevalt tõhususest ja majandusliku tasakaalu näitajatest, ning tagavad, et need haldurid tegutseksid vastavalt artiklitele ~~40~~25, ~~42~~26 ja ~~43~~27.

Artikkel ~~40~~25

Jaotussüsteemi haldurite ülesanded

1. Iga jaotussüsteemi haldur peab vastutama selle eest, et tagatakse süsteemi pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust gaasi jaotamise järele ning et tema piirkonnas kasutatakse, hooldatakse ja arendatakse majandustingimustele vastavalt turvalist, töökindlat ja tõhusat võrku, võttes nõuetekohaselt arvesse keskkonnakaitset ☒, [määruses (EL) 2022/ ... (metaanimäärus)] sätestatud kohustusi ☐ ja energiatõhusust.

↓ uus

2. Kui reguleerivad asutused nii otsustavad, võivad jaotussüsteemi haldurid vastutada tõhusa gaasikvaliteedi juhtimise tagamise eest oma rajatistes kooskõlas kehtivate gaasi kvaliteedi standarditega, kui see on vajalik süsteemi haldamiseks seoses taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside võrku juhtimisega.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

- ~~32~~ Jaotussüsteemi haldur ei tohi kunagi teha vahet võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel ega eelistada sidusettevõtjaid.
- ~~43~~ Iga jaotussüsteemi haldur annab mis tahes teisele jaotussüsteemi ja/või ülekandesüsteemi ja/või maagaasi veeldusjaama ja/või hoidlate võrgu haldurile küllaldast teavet, et tagada maagaasi transport ja hoiustamine kooskõlas ühendatud võrgu turvalise ja tõhusa kasutamisega.
- ~~54~~ Iga jaotussüsteemi haldur annab võrgukasutajatele võrgule tõhusaks juurdepääsuks, sealhulgas kasutamiseks vajalikku teavet.
- ~~65~~ Kui jaotussüsteemi haldur vastutab gaasi jaotussüsteemi tasakaalustamise eest, peavad tema vastuvõetud sellealased eeskirjad olema objektiivsed, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad ning sisaldama eeskirju, mis maksustavad võrgu kasutajaid energia tasakaalustamata tarvitamise eest. Jaotussüsteemi haldurite teenuste

osutamise tingimused, sealhulgas eeskirjad ja tariifid, kehtestatakse artikli ~~724~~ lõike 7 kohase metoodika alusel mittediskrimineerival ja kulusid kajastaval viisil, ning need avaldatakse.

↓ uus

7. Jaotussüsteemi haldurid teevad koostööd ülekandesüsteemi halduritega, et tagada nende võrku ühendatud turuosaliste tõhus osalemine jae-, hulgi- ja tasakaalustamisturul sisend-väljundsüsteemis, kuhu jaotusvõrk kuulub.
8. Jaotussüsteemi haldurid peavad kehtestama ja avaldama selged ja tõhusad menetlused uute taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside tootmisrajatiste mittediskrimineerivaks ülekandesüsteemi ühendamiseks. Nimetatud menetlused esitatakse heakskiitmiseks reguleerivatele asutustele.
9. Jaotussüsteemi halduritel ei ole õigust lükata tagasi majanduslikult mõistlikke ja tehniliselt teostatavaid ühendustaotlusi uute taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside tootmisrajatiste kohta.

Artikkel 41

Õigus teha otsuseid uute taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside tootmisrajatiste jaotussüsteemi ühendamise kohta

Reguleerivad asutused kohustavad jaotussüsteemi haldurit avaldama läbipaistvad ja tõhusad menetlused uute taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside tootmisrajatiste mittediskrimineerivaks ühendamiseks. Nimetatud menetlused esitatakse heakskiitmiseks reguleerivatele asutustele.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel ~~42~~6

Jaotussüsteemi haldurite sõltumatuse tagamine

1. Kui jaotussüsteemi haldur moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, peab ta olema vähemalt õigusliku vormi poolest, organisatsiooniliselt ja otsuste tegemises sõltumatu muust gaasijaotusega mitteseotud tegevusest. See nõue ei tähenda kohustust eraldada jaotussüsteemi vara vertikaalselt integreeritud ettevõtja omandist.
2. Lisaks lõikes 1 nimetatud nõuetele peab vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaks olev jaotussüsteemi haldur olema sõltumatu nii organisatsiooniliselt kui ka otsuste tegemises muust gaasijaotusega mitteseotud tegevusest. Selleks peab ta vastama järgmistele miinimumnõuetele:
 - a) jaotussüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ei tohi olla tegevad vertikaalselt integreeritud maagaasiettevõtja äriühingustruktuuris, mis kas otseselt või kaudselt vastutab ~~maa gaasi~~ ⇒ gaaside ⇒ tootmise, ülekande ⇒, transportimise ⇒ ja tarnimise igapäevase juhtimise eest;

- b) tuleb võtta vajalikud meetmed jaotussüsteemi halduri juhtimise eest vastutavate isikute kutsehuvidega arvestamiseks nii, et neil oleks võimalik tegutseda iseseisvalt;
- c) jaotussüsteemi halduril peavad olema tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud integreeritud maagaasiettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka võrgu arendamise suhtes; ~~n~~ Nende ülesannete täitmiseks peavad jaotussüsteemi halduri käsutuses olema vajalikud ressursid, sealhulgas inim-, tehnilised, rahalised ja füüsilised ressursid; ~~s~~ See ei ~~tohi~~ ☒ tohi ☒ takistada selliste asjakohaste koordineerimismehhanismide olemasolu, mis tagavad emaettevõtja õiguste kaitse seoses majandusliku ja juhtimisalase järelevalvega tütarettevõtja varalise tasuvuse üle, mida tehakse kaudselt vastavalt artikli ~~7241~~ 7241 lõikele 7; ~~e~~ Eelkõige peab see võimaldama emaettevõtjal kiita heaks jaotussüsteemi halduri iga-aastast eelarvet või mis tahes samaväärset dokumenti ning määrata kindlaks oma tütarettevõtja võlgade ülempiiri; ~~s~~ See ei tohi võimaldada emaettevõtjal sekkuda tütarettevõtja igapäevategevusse ega konkreetsetesse jaotusliinide ehitamise ega uuendamisega seotud otsustesse, mis ei ületa heakskiidetud rahastamiskava ega muude samaväärsete dokumentide tingimusi, ~~ja~~
- d) jaotussüsteemi haldur peab kehtestama nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagab, et järelevalve selle täitmise üle oleks piisavalt range; ~~n~~ Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse kõnealuse eesmärgi saavutamiseks töötajatele konkreetsed kohustused; ~~n~~ Nõuetele vastavuse programmi eest vastutav isik või organ (jaotussüsteemi halduri järelevalveametnik) esitab võetud meetmete aastaaruande artikli ~~7039~~ 7039 lõikes 1 osutatud reguleerivale asutusele ning see avaldatakse; ~~j~~ Jaotussüsteemi halduri järelevalveametnik on täiesti sõltumatu ning tal on juurdepääs kõikidele oma ülesande täitmiseks vajalikele jaotussüsteemi halduri ja tema sidusettevõtjate andmetele.
3. Kui jaotussüsteemi haldur moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, tagab liikmesriik, et tema tegevust jälgiksid reguleerivad asutused või muud pädevad organid, et ta ei kasutaks oma vertikaalset integreeritust konkurentsi moonutamiseks. Eelkõige ei tohi vertikaalselt integreeritud jaotussüsteemi haldurid oma suhtlemise ja kaubamärkidega tekitada segadust seoses vertikaalselt integreeritud ettevõtja tarneharu eraldiseisvusega.
4. Liikmesriigid võivad otsustada, et lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata integreeritud maagaasiettevõtjate suhtes, kes teenindavad vähem kui ~~100000~~ 100 000 võrku ühendatud tarbijat.

Artikkel ~~4327~~

Jaotussüsteemi halduritele esitatavad konfidentsiaalsusnõuded

1. Ilma et see piiraks artikli ~~6830~~ kohaldamist või muude teabe avalikustamist nõudvate seaduslike kohustuste täitmist, peab iga jaotussüsteemi haldur säilitama oma äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ja takistama oma tegevuse kohta käiva, äriliselt kasuliku teabe diskrimineerivat kasutamist.
2. Jaotussüsteemi haldurid ei tohi maagaasi müümisel ega ostmisel sidusettevõtjate poolt kuritarvitada tundlikku äriteavet, mida nad on saanud kolmandatelt isikutelt võrgule juurdepääsu korraldamisel või pidades läbirääkimisi selle saamiseks.

Artikkel ~~4428~~

☒ Maagaasi ☒ suletud jaotusvõrgud

1. Piiramata lõike 4 kohaldamist, võivad liikmesriigid sätestada, et ~~riiklikud~~ reguleerivad asutused või teised pädevad asutused liigitavad võrgu, mis jaotab ⇒ maa ⇐ gaasi geograafiliselt piiratud tootmiskoha, ärirajatise või ühisteenuste koha piires ega varusta kodutarbijaid, suletud jaotusvõrguks, kui:
 - a) konkreetsetel tehnilistel või ohutusega seotud põhjustel on selle võrgu kasutajate tegevus või tootmisprotsess ühendatud või
 - b) kõnealune võrk jagab ⇒ maa ⇐ gaasi peamiselt võrgu omanikule või haldurile või nende sidusettevõtjatele.
2. Liikmesriigid võivad sätestada, et ~~riiklikud~~ reguleerivad asutused annavad ⇒ maagaasi ⇐ suletud jaotusvõrgu haldurile vabastuse artikli ~~2732~~ lõikest 1 tulenevast nõudest saada tariifidele või nende arvestamise aluseks olevale metoodikale enne nende jõustumist heakskiit vastavalt artiklile ~~7241~~.
3. Lõike 2 alusel vabastuse andmise korral vaadatakse kohaldatavad tariifid või nende arvutamise aluseks olev metoodika läbi ja kiidetakse artikli ~~7241~~ kohaselt heaks ⇒ maagaasi ⇐ suletud jaotusvõrgu kasutaja taotluse alusel.
4. Kui võrku kasutavad aeg-ajalt vähesed kodumajapidamised, kes on jaotusvõrgu omanikuga töösuhtes või sarnases suhtes ning kes asuvad suletud jaotusvõrgu teeninduspiirkonnas, ei välista see lõike 2 alusel vabastuse andmist.

↓ uus

5. Suletud jaotusvõrke käsitatakse käesoleva direktiivi tähenduses jaotusvõrkudena.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

Artikkel ~~4529~~

Ühendatud ettevõtja

Artikli ~~2644~~ lõige 1 ei takista ülekandesüsteemi, jaotussüsteemi, gaasihoidla ja veeldusjaama ühendhalduri tegevust tingimusel, et ☒ kõnealune ☒ haldur vastab artikli ~~549~~ lõikes 1 või ☒ artiklites ☒ ~~5514~~ ja ~~5615~~ või ~~IXIV~~ peatükis IX sätestatud nõuetele ~~või tema suhtes kohaldatakse artikli 4982 lõiget 6.~~

VII PEATÜKK

Spetsiaalsete vesinikuvõrkude suhtes kohaldatavad eeskirjad

Artikkel 46

Vesinikuvõrgu, -hoidla ja -terminali halduri ülesanded

1. Kõik vesinikuvõrgu, -hoidla ja -terminali haldurid peavad vastutama selle eest, et:
 - a) kasutatakse, hooldatakse ja arendatakse majandustingimustele vastavalt turvalist ja töökindlat vesiniku transportimise või hoiustamise taristut, võttes nõuetekohaselt arvesse keskkonda ning tehes tihedat koostööd ühendatud ja naabruses asuvate vesinikuvõrkude halduritega;
 - b) tagatakse vesinikusüsteemi pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust vesiniku transpordi ja hoiustamise järele;
 - c) tagatakse oma kohustuste täitmiseks kohased vahendid;
 - d) antakse võrguga ühendatud kõikide teiste võrkude või süsteemide halduritele piisavat teavet, et tagada turvaline ja tõhus toimimine, kooskõlastatud areng ning ühendatud võrgu koostalitlusvõime;
 - e) ei tehta vahet võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel ega eelistata sidusettevõtjaid; ja
 - f) antakse võrgukasutajatele taristule tõhusaks juurdepääsuks vajalikku teavet;
 - g) võetakse kõik mõistlikud meetmed, et oma tegevuses vesinikuheidet vältida ja minimeerida, ning viiakse korrapäraste ajavahemike järel läbi kõigi halduri vastutusalasse kuuluvate asjakohaste komponentide kontroll vesinikulekke avastamiseks ja kõrvaldamiseks;
 - h) pädevatele asutustele esitatakse vesinikulekke avastamise aruanne ja vajaduse korral parandus- või asendusprogramm.
2. Kõik vesinikuvõrgu haldurid loovad piisava piiriülese võimsuse, et integreerida üleeuroopaline vesinikutaristu, mis rahuldab kõik majanduslikult mõistlikud ja tehniliselt teostatavad võimsusvajadused ning võtab arvesse vesiniku varustuskindlust.
3. Vesinikuvõrgu haldurid võivad olla vastutavad tõhusa vesiniku kvaliteedijuhtimise tagamise eest oma võrkudes kooskõlas kehtivate vesiniku kvaliteedi standarditega, kui see on süsteemi haldamiseks vajalik ja reguleeriva asutuse heakskiidul.

Artikkel 47

Olemasolevad vesinikuvõrgud

1. Liikmesriigid võivad otsustada teha erandi käesoleva direktiivi artiklite 31, 62, 63 ja 64 ning [uuesti sõnastatud gaasimääruse, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] artiklite 6 ja 47 nõuetest vesinikuvõrkudele, mis kuulusid vertikaalselt integreeritud

ettevõtjale [jõustumise kuupäev]. Erandi kohaldamisala piirneb võrgu läbilaskevõimega, mis on kasutuses [jõustumise kuupäev].

2. Erand peab olema ajaliselt piiratud ja see kaotab kehtivuse:

- a) kui vertikaalselt integreeritud ettevõtja esitab reguleerivale asutusele taotluse erandi lõpetamiseks ja reguleeriv asutus kiidab sellise taotluse heaks;
- b) kui erandist kasu saav vesinikuvõrk on ühendatud teise vesinikuvõrku;
- c) kui erandist kasu saavat vesinikuvõrku või selle võimsust suurendatakse;
- d) hiljemalt 31. detsembril 2030.

Artikkel 48

Geograafiliselt piiratud vesinikuvõrgud

1. Liikmesriigid võivad ette näha, et reguleerivad asutused võivad teha erandi artiklist 62 vesinikuvõrkude puhul, mis transpordivad vesinikku ühest sisendpunktist piiratud arvu väljundpunktideni geograafiliselt piiratud alal, tööstus- või kaubanduspiirkonnas.

2. Lõike 1 kohaseid erandeid kohaldatakse vähemalt kuni 31. detsembrini 2030. Alates 1. jaanuarist 2031 kaotab erand kehtivuse, kui on täidetud üks järgmistest tingimustest:

- a) kui konkureeriv taastuvallikatest toodetud vesiniku tootja soovib juurdepääsu võrgule;
- b) kui erandiga hõlmatud vesinikuvõrk ühendatakse teise vesinikuvõrku.

Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed tagamaks, et käesoleva lõike punktis a osutatud juurdepääsutaotlustest teatatakse reguleerivale asutusele.

Artikkel 49

Vesiniku ühendustorud kolmandate riikidega

1. Liikmesriikide ja kolmandate riikide vaheliste vesiniku ühendustorude suhtes kohaldatakse vesinikuvõrkudele kehtivaid eeskirju, mis on sätestatud käesolevas direktiivis ja [uuesti sõnastatud gaasimääruses, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx]. Liikmesriigid tagavad, et kõnealuste eeskirjade jõustamisel võetakse arvesse nende tõhusat kohaldamist liidu territooriumil ja ühendustorude integreeritud olemust.

2. Lõikes 1 sätestatud nõuete rakendamiseks sõlmib liit iga vesinikuühendustoru kohta enne selle käitamist valitsustevahelise kokkuleppe ühendatud kolmanda riigiga või kolmandate riikidega; selles kokkuleppes sätestatakse asjaomase vesinikuühendustoru käitamiseeskirjad, kui komisjon on kindlaks teinud, et selline kokkulepe on vajalik lõikes 1 osutatud eeskirjade järgimise tagamiseks.

3. Selline valitsustevaheline kokkulepe võib vajaduse korral sisaldada eeskirju, millega täpsustatakse kolmandate isikute juurdepääsu, tariifikorralduse ja vesiniku ühendustoru halduri eraldamise nõuete rakendamist, samuti taastuvallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega vesiniku sertifitseerimise eeskirju, sealhulgas eeskirju, millega tagatakse nõutavate andmete kogumine ja elektrist toodetud

vesiniku kui taastuvallikatest toodetud vesiniku arvestamise kriteeriumide kohaldamine.

Artikkel 50

Vesinikuvõrkude, -hoidlate ja -terminalide haldurite konfidentsiaalsusnõuded

1. Ilma et see piiraks teabe avalikustamist nõudvate seadusest tulenevate kohustuste täitmist, peavad kõik vesinikuvõrgu, hoidlate või vesinikuterminali haldurid ning vesinikuvõrgu omanikud säilitama oma äritegevuse käigus saadud tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse ja takistama oma tegevuse kohta käiva, äriliselt kasuliku teabe diskrimineerivat avalikustamist. Eelkõige juhul, kui vesinikuvõrgu, -hoidla või -terminali haldur või vesinikuvõrgu omanik moodustab osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast, ei avalda ta tundlikku äriteavet äriühingu ülejäänud osadele, välja arvatud juhtudel, kui sellise teabe avaldamine on vajalik äritehingu sooritamiseks.
2. Vesinikuvõrgu, -hoidla või -terminali haldur ei tohi sidusettevõtjate kaudu vesiniku müümisel ega ostmisel kuritarvitada tundlikku äriteavet, mida nad on saanud kolmandatelt isikutelt võrgule juurdepääsu korraldamisel või pidades läbirääkimisi selle saamiseks.
3. Tõhusaks konkurentsiks ja turu tõhusaks toimimiseks vajalik teave avalikustatakse. See kohustus ei piira tundliku äriteabe kaitset.

VIII peatükk

Võrgu integreeritud kavandamine

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel 51~~22~~

Võrkude arendamine ja volitused teha investeerimisotsuseid

1. ⇒ Hiljemalt ⇐ ~~p~~ärast konsulteerimist kõikide asjaomaste sidusrühmadega esitavad ⇐ kõik ⇐ ülekandesüsteemi haldurid ~~iga aastal~~ ⇒ iga kahe aasta järel ⇐ ⇐ asjaomasele ⇐ reguleerivale asutusele võrgu kümneaastase arengukava, mis põhineb olemasoleval ja prognoositaval nõudlusel ja pakkumisel. ⇒ Iga liikmesriigi kohta peab olema vähemalt üks võrgu arengukava. Taristуетtevõtjad, sealhulgas maagaasi veeldusjaamade haldurid, hoidlate haldurid, jaotussüsteemi haldurid ning vesinikуетtevõtjad, kaugküttetaristu käitajad ja elektriетtevõtjad peavad jaotussüsteemi halduritele esitama ja vahetama kogu asjakohast teavet, mis on vajalik ühtse kava väljatöötamiseks. ⇐ Võrgu arengukava sisaldab tõhusaid meetmeid, et tagada ⇒ maagaasi ⇐ süsteemi piisav võimsus ja tarnekindlus. ⇒, eelkõige määruse (EL) 2017/1938 kohaste taristustandardite järgimine. Kümneaastane võrgu arengukava avaldatakse ja tehakse kättesaadavaks veebisaidil ⇐.
2. Võrgu kümneaastane arengukava eelkõige:
 - a) ~~esitleb turuosalistele~~ ⇒ sisaldab ⇐ peamist ~~ülekandeinfrastruktuuri~~ taristut, mida tuleb järgmise kümne aasta jooksul ehitada või uuendada;

- b) loetleb kõik otsustatud investeeringud ja määrab kindlaks uued investeeringud, mida tuleb teha järgmise kolme aasta jooksul, ~~ja~~

↓ uus

- c) sisaldab teavet taristu kohta, mida saab või kavatsetakse kasutusest kõrvaldada; ja

↓ 2009/73/EÜ

⇒ uus

de) esitab investeerimis ⇒ - ja dekomisjoneerimis ⇐ projektide ajakava; z

↓ uus

- e) põhineb asjaomaste taristuettevõtjate, sealhulgas asjaomaste jaotussüsteemi haldurite vahel välja töötatud, vähemalt gaasi ja elektrit hõlmava ühise stsenaariumi alusel;
- f) peab olema kooskõlas määruse 2017/1938 artikli 7 kohaste ühiste ja riiklike riskihindamiste tulemustega;
- g) peab olema kooskõlas lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ja selle ajakohastatud versioonidega ning määruse (EL) 2018/1999 kohaselt esitatud lõimitud riiklike energia- ja kliimaaruannetega ning toetama määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimanetraalsuse eesmärki.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

3. Võrgu kümneaastase arengukava väljatöötamisel ⇒ võtab ülekandesüsteemi haldur täielikult arvesse süsteemi laiendamise alternatiivide potentsiaali, näiteks tarbimiskaja kasutamist, samuti eeldatavat tarbimist pärast energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtte kohaldamist, kaubandust teiste riikidega ja liiduülest võrgu arengukava. Ülekandesüsteemi haldur hindab, kuidas tegeleda võimaluse korral elektri- ja gaasisüsteemides esineva vajadusega, sealhulgas teabega energia salvestamise optimaalse asukoha ja suuruse ning elektri jõul gaasi tootmise kohta. ⇐ ~~kasutab ülekandesüsteemi haldur tootmise, tarnimise ja tarbimise ning teiste riikidega toimuva kaubanduse mõistlikke prognoose, võttes arvesse piirkondlikesse ja ühenduseülestesse võrkudesse, samuti gaasihoidlatesse ja veeldatud maagaasi taasgaasistamisrajatistesse tehtavate investeeringute kavasid.~~
4. Reguleeriv asutus konsulteerib võrgu kümneaastase arengukava osas selgel ja läbipaistval viisil kõikide tegelike või võimalike süsteemi kasutajatega. Isikutelt või ettevõtetelt, kes väidavad enda olevat võimalikud võrgu kasutajad, võib nõuda oma väite põhjendamist. Reguleeriv asutus avaldab konsulteerimise tulemused, eelkõige võimalikud investeerimisvajadused.

5. Reguleeriv asutus analüüsib, kas võrgu kümneaastane arengukava hõlmab kõiki konsultatsioonide käigus tuvastatud investeerimisvajadusi ja kas see on kooskõlas ⇒ kõige hiljutisemate Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku (ENTSOG) poolt määruse (EL) 2017/1938 artikli 7 kohaselt tehtud tarne- ja taristuhäirete stsenaariumide liiduüleste simulatsioonide tulemustega ning piirkondlike ja riiklike riskihindamistega ning ⇐ mittesiduva ühenduse ☒ liidu ☒ ülese võrgu kümneaastase arengukavaga (ühenduse ☒ liidu ☒ ülese võrgu arengukava), millele osutatakse määruse (EL) 2019/943 artikli 30 lõike 1 punktis ~~b~~ määruse (EÜ) nr 715/2009 artikli 8 lõike 3 punktis b. Kui tekib kahtlus kooskõla suhtes mittesiduva ühenduse ☒ liidu ☒ ülese võrgu kümneaastase arengukavaga, konsulteerib reguleeriv asutus ☒ ACERiga ☒ ametiga. Reguleeriv asutus või nõuda ülekandesüsteemi haldurilt võrgu kümneaastase arengukava muutmist.

↓ uus

Pädevad ametiasutused analüüsivad, kas võrgu kümneaastane arengukava on kooskõlas määruse (EL) 2018/1999 kohaselt esitatud riikliku energia- ja kliimakavaga ning selle ajakohastatud versioonidega ja lõimitud riiklike energia- ja kliimaalaste aruannetega.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

6. Reguleeriv asutus jälgib ja hindab kümneaastase võrgu arengukava rakendamist.
7. Kui ~~ülekandesüsteemi haldur~~ ⇒ sõltumatu süsteemihaldur või sõltumatu ülekandesüsteemi haldur ⇐ ei tee võrgu kümneaastases arengukavas ettenähtud investeringut, mis oleks tulnud teha järgneva kolme aasta jooksul, muudel kui väljaspool tema kontrolli olevatel ülekaalukatel põhjustel, tagavad liikmesriigid, et reguleeriv asutus peab võtma vähemalt ühe järgmistest meetmetest, et tagada kõnealuse investeringu tegemine, kui kõnealune investering on endiselt oluline viimase võrgu kümneaastase arengukava kohaselt:
- a) nõudma ülekandesüsteemi haldurilt kõnealuse investeringu tegemist;
 - b) korraldama kõnealuse investeringu tegemiseks kõigile investoritele avatud pakkumismenetluse ~~või~~
 - c) kohustama ülekandesüsteemi haldurit suurendama kapitali vajaliku investeringu rahastamiseks ja lubama sõltumatutel investoritel kapitalis osaleda.
- Kui reguleeriv asutus on oma volitusi esimese lõigu punkti b alusel kasutanud, võib ta kohustada ülekandesüsteemi haldurit nõustuma ühe või mitme järgmise tingimusega:
- a) rahastajaks on kolmas isik,
 - b) ehitajaks on kolmas isik,
 - c) vastavad uued varad hangitakse ise; või

d) vastavat uut vara kasutatakse ise.

Ülekandesüsteemi haldur annab investoritele kogu vajaliku teabe investeeringu tegemiseks, ühendab uued varad ülekandevõrku ja teeb oma parima investeerimisprojekti elluviimise hõlbustamiseks.

Asjakohase rahastamiskorra kiidab heaks reguleeriv asutus.

8. Kui reguleeriv asutus on oma volitusi lõike 7 ~~esimese lõigu~~ alusel kasutanud, katab asjaomane tariifikorraldus kõnealuse investeeringu kulud.

↓ uus

Artikkel 52

Vesinikuvõrgu arendamise aruanded

1. Vesinikuvõrgu haldurid esitavad reguleerivale asutusele selle asutuse määratud korrapäraste ajavahemike järel ülevaate vesinikuvõrgu taristust, mida nad kavatsevad arendada. Kõnealune ülevaade
 - a) sisaldab teavet võimsusvajaduste kohta nii mahu kui ka kestuse osas, nagu võrgukasutajad ja vesinikuvõrgu haldurid on kokku leppinud.
 - b) sisaldab teavet selle kohta, mil määral kasutatakse vesiniku transportimiseks kohandatud maagaasitorustikke;
 - c) on kooskõlas lõimitud riikliku energia- ja kliimakava ja selle ajakohastatud versioonidega ning määruse (EL) 2018/1999 kohaselt esitatud lõimitud riiklike energia- ja kliimaaruannetega ning toetab määruse (EL) 2021/1119 artikli 2 lõikes 1 sätestatud kliimaneutraalsuse eesmärki.
2. Vesinikuhooldlate ja -terminalide haldurid esitavad vesinikuvõrgu halduritele ülevaate koostamiseks vajaliku asjakohase teabe ja vahetavad seda üksteisega. Vesinikuvõrgu haldurid vahetavad ülevaate koostamiseks vajalikku teavet teiste vesinikuvõrgu halduritega.
3. Reguleeriv asutus vaatab ülevaate läbi. Seejuures võetakse arvesse vesinikuvõrgu üldist energiamajanduslikku vajadust ning artikli 51 lõike 2 punkti e alusel välja töötatud ühise stsenaariumi raamistikku.
4. Reguleeriv asutus võtab ülevaate läbivaatamist arvesse sihtotstarbeliste tasude heakskiitmisel [uuesti sõnastatud gaasimääruse, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] artikli 4 tähenduses.
5. Vesinikuvõrgu haldurid avaldavad korrapäraselt ühisaruande vesinikusüsteemi arendamise kohta, mis põhineb reguleerivale asutusele esitatud ülevaatel. Nad võtavad arvesse reguleeriva asutuse kontrolli vastavalt lõikele 3.
6. Liikmesriigid võivad otsustada kohaldada artiklis 51 sätestatud nõudeid vesinikuvõrgu haldurite suhtes.

Artikkel 53

Piiriülese vesinikutaristu rahastamine

1. Kui liikmesriigid kohaldavad süsteemi kolmandate isikute reguleeritud juurdepääsuks vesinikuvõrkudele vastavalt artikli 31 lõikele 1 ja kui vesiniku ühendustoru projekt on lisatud kogu ELi hõlmavasse kümneaastasest võrgu arengukavasse, millele on osutatud [uuesti sõnastatud gaasimääruse (ettepanek dokumendis COM(2021) xxx)] artiklis 29 või artiklis 43, ja kui kõnealune projekt ei ole ühist huvi pakkuv projekt, nagu on osutatud [määruse xxx (üleeuroopalise energiataristu suuniste kohta)] II peatükis ja I lisa punktis 3, koostavad külgnevate ja mõjutatud vesinikuvõrkude haldurid projektikava, sealhulgas taotluse kulude piiriüleseks jaotamiseks, ning esitavad selle ühiselt asjaomastele reguleerivatele asutustele ühiseks heakskiitmiseks.
2. Projektikavale ja kulude piiriülese jaotamise taotlusele lisatakse projektipõhine kulude-tulude analüüs, milles võetakse arvesse kasu väljaspool asjaomaste liikmesriikide piire, ning äriplaani, milles on hinnatud projekti rahalist elujõulisust, mis sisaldab rahastamislahendust ja milles täpsustatakse, kas asjaomased vesinikuvõrgu haldurid lepivad kokku põhjendatud ettepanekus kulude piiriülese jaotamise kohta.
3. Asjaomased reguleerivad asutused võtavad pärast vesinikuvõrgu halduritega konsulteerimist vastu kooskõlastatud otsused projekti iga võrguhalduri kantavate investeerimiskulude jaotamise kohta.
4. Kui asjaomased reguleerivad asutused ei jõua kuue kuu jooksul taotluse osas kokkuleppele, teeb ACER otsuse määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõike 10 kohast menetlust järgides.
5. Pärast 31. detsembrit 2030 peavad kõik mõjutatud vesinikuvõrkude haldurid pidama läbirääkimisi rahalise hüvitise süsteemi üle, et tagada piiriülese vesinikutaristu rahastamine. Selle väljatöötamisel viivad vesinikuvõrgu haldurid läbi ulatusliku konsulteerimise, millesse on kaasatud kõik asjaomased turuosalised.
6. Asjaomased vesinikuvõrgu haldurid lepivad rahalise hüvitamise süsteemis kokku kolme aasta jooksul ja 31. detsembriks 2033. Kui selle aja jooksul kokkuleppele ei jõuta, teevad asjaomased reguleerivad asutused kahe aasta jooksul ühise otsuse. Kui asjaomased reguleerivad asutused ei jõua kahe aasta jooksul ühisele kokkuleppele, teeb ACER otsuse määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõike 10 kohast menetlust järgides.
7. Rahalise hüvitamise süsteemi rakendatakse kooskõlas artikli 72 lõike 1 punktiga b.
8. Rahalise hüvitamise mehhanismile üleminekul ei mõjuta kehtestatud rahalise hüvitamise mehhanism olemasolevaid lepinguid seoses võimsusega.
9. Käesolevas artiklis sätestatud protsessi rakendamiseks vajalikud täiendavad üksikasjad, sealhulgas nõutavad protsessid ja tähtajad ning hüvitamismehhanismi läbivaatamise ja vajaduse korral muutmise protsess, mis võimaldab võtta arvesse tariifide muutumist ja vesinikuvõrkude arengut, sätestatakse võrgueeskirjas, mis on koostatud [uuesti sõnastatud gaasimääruse, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] artikli 54 alusel.

IX peatükk

⊠ Ülekandesüsteemi haldurite eraldamine ⊠

1. JAGU

⊠ OMANDISUHETE ERALDAMINE ⊠

Artikkel 549

Ülekandesüsteemide ja ülekandesüsteemi haldurite eraldamine

1. Liikmesriigid tagavad, et ~~alates 3. märtsist 2012:~~
 - a) kõik ülekandesüsteemi omavad ettevõtjad tegutsevad ülekandesüsteemi halduritena;
 - b) sama isik või samad isikud ei või:
 - i) otseselt ega kaudselt kontrollida tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat ning otseselt ega kaudset kontrollida ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi, või teostada nende üle mis tahes õigusi, ega
 - ii) otseselt ega kaudselt kontrollida ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi ning otseselt või kaudset kontrollida tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat, või teostada selle üle mis tahes õigusi;
 - c) ei tohi samal isikul või samadel isikutel olla samaaegselt õigust määrata tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja kui ka ülekandesüsteemi halduri või ülekandesüsteemi nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liikmeid ega otseselt ega kaudselt kontrollida tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvat ettevõtjat või teostada selle üle mis tahes õigusi; ~~ja~~
 - d) ei ole samal isikul õigust olla nii tootmis- või tarneülesandeid täitva ettevõtja kui ka ülekandesüsteemi haldurit või ülekandesüsteemi nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liige.
2. Lõike 1 punktides b ja c osutatud õigused on eelkõige järgmised:
 - a) hääleõigus;
 - b) õigus nimetada ametisse nõukogu, juhatuse või ettevõtjat seadusejärgselt esindava organi liikmeid; või
 - c) enamusosaluse omamine.
3. Lõike 1 punkti b kohaldamisel ~~hõlmab~~ ⊠ tähendab ⊠ väljend ⊠ mõiste ⊠ „tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitev ettevõtja“ väljendit „tootmis- või tarneülesandeid täitev ettevõtja“ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi

~~2009/72/EÜ~~ (EL) 2019/944 ³⁶ ³⁷ (13. juuli 2009. aasta direktiivi, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju) ³⁸ tähenduses ning terminid „ülekandesüsteemi haldur“ ja „ülekandesüsteem“ ~~hõlmavad~~ ☒ tähendavad ka ☒ termineid „edastusvõrgu haldur“ ja „edastusvõrk“ selle direktiivi tähenduses.

~~4. Liikmesriikidel on lubatud teha lõike 1 punktides b ja c erandeid kuni 3. märtsini 2013, tingimusel, et ülekandesüsteemi haldurid ei moodusta osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjast.~~

~~54.~~ Käesoleva artikli lõike 1 punktis a sätestatud kohustus loetakse täidetuks, kui kaks või rohkem ülekandesüsteemi omavat ettevõtjat on loonud ühissettevõtte, mis tegutseb asjaomaste ülekandesüsteemide haldurina kahes või rohkemas liikmesriigis. Mitte ükski teine ettevõtja ei tohi ühissettevõttesse kuuluda, välja arvatud juhul, kui ettevõtja on artikli ~~55~~ alusel heaks kiidetud sõltumatu süsteemihaldurina või sõltumatu ülekandesüsteemi haldurina ~~3. jaos~~ 3. peatüki IV tähenduses.

~~65.~~ Käesoleva artikli rakendamisel, juhul kui lõike 1 punktis b, c ja d osutatud isik on liikmesriik või avalik-õiguslik asutus, ei tohi kaks erinevat avalik-õiguslikku asutust, kes teostavad kontrolli ühelt poolt ülekandesüsteemi halduri või ülekandesüsteemi üle ja teiselt poolt tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitva ettevõtja üle, olla sama isik või samad isikud.

~~76.~~ Liikmesriigid tagavad, et vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaks olnud ülekandesüsteemi halduri käsutuses olevat artiklis ~~36~~ osutatud tundlikku äriteavet ei edastata tootmis- ja tarneülesandeid täitvatele ettevõtjatele ning sellise ülekandesüsteemi halduri töotajaid ei viida üle tootmis- ja tarneülesandeid täitvasse ettevõttesse.

↓ 2019/692 artikli 1 lõike 2 punkt a

~~87.~~ Kui 3. septembril 2009 kuulus ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võib liikmesriik otsustada lõiget 1 mitte kohaldada. Kui tegemist on liikmesriiki ja kolmandat riiki ühendava ülekandesüsteemi osaga, mis asub kõnealuse liikmesriigi piiri ja kõnealuse liikmesriigi võrgu esimese ühenduspunkti vahel ning kui 23. mail 2019 kuulub ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võib liikmesriik otsustada lõiget 1 mitte kohaldada.

↓ 2009/73/EÜ

Sellisel juhul asjaomane liikmesriik kas

- a) määrab sõltumatu süsteemihalduri vastavalt artiklile ~~55~~ või
- b) järgib ~~3. jaos~~ 3. peatüki sätteid.

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (ELT L 158, 14.6.2019, lk 125).

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/72/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju (ELT L 211, 14.8.2009, lk 55).

³⁸ Vt käesoleva Euroopa Liidu Teataja lk 55.

↓ 2019/692 artikli 1 lõike 2 punkt
b

98. Kui 3. septembril 2009 kuulus ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale ning on olemas kord, mis tagab ülekandesüsteemi halduritele suurema sõltumatuse kui ~~3. jao IV peatüki~~ sätteid, võib liikmesriik otsustada käesoleva artikli lõiget 1 mitte kohaldada.

Kui tegemist on liikmesriiki ja kolmandat riiki ühendava ülekandesüsteemi osaga, mis asub kõnealuse liikmesriigi piiri ja kõnealuse liikmesriigi võrgu esimese ühenduspunkti vahel ning kui 23. mail 2019 kuulub ülekandesüsteem vertikaalselt integreeritud ettevõtjale ning on olemas kord, mis tagab ülekandesüsteemi halduritele suurema sõltumatuse kui ~~3. jao IV peatüki~~ sätteid, võib kõnealune liikmesriik otsustada käesoleva artikli lõiget 1 mitte kohaldada.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

109. Enne ettevõtja heakskiitmist ja ülekandesüsteemi halduriks määramist ☒ vastavalt ☒ lõikele 9 ~~kohaselt~~, peab ta olema sertifitseeritud käesoleva direktiivi artikli ~~65~~ 40 lõigetes 4, 5 ja 6 ning määruse (EÜ) nr 715/2009 artiklis 3 sätestatud korras, ~~mille kohaselt~~ ☒ Pärast seda ☒ komisjon kontrollib, et olemasolev kord tagab ülekandesüsteemi haldurile selgelt suurema sõltumatuse kui ~~3. jao IV peatüki~~ sätteid.
110. Igal juhul ei takistata vertikaalselt integreeritud ettevõtjaid, kes omavad ülekandesüsteemi, võtmast lõikes 1 sätestatud nõuete täitmiseks vajalikke meetmeid.
121. Tootmise või tarnimisega seotud ülesandeid täitvatel ettevõtjatel ei tohi mingil juhul olla võimalik otseselt või kaudselt kontrollida eraldatud ülekandesüsteemi haldureid või teostada nende üle mis tahes kontrolli lõiget 1 kohaldavates liikmesriikides.

2. JAGU

☒ SÕLTUMATUD SÜSTEEMIHALDURID ☒

Artikkel ~~55~~ 44

Sõltumatud süsteemihaldurid

↓ 2019/692 artikli 1 lõige 3
(kohandatud)
⇒ uus

1. Kui ülekandesüsteem kuulus 3. septembril 2009 vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võib liikmesriik otsustada artikli ~~56~~ 49 lõiget 1 mitte kohaldada ja määrata ülekandesüsteemi omaniku ettepaneku alusel sõltumatu süsteemihalduri.

Kui tegemist on liikmesriiki ja kolmandat riiki ühendava ülekandesüsteemi osaga, mis asub kõnealuse liikmesriigi piiri ja kõnealuse liikmesriigi võrgu esimese ühenduspunkti vahel ning kui 23. mail 2019 ~~kuulub~~ ☒ kuulus ☒ ülekandesüsteem

vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võib kõnealune liikmesriik otsustada artikli ~~599~~ lõiget 1 mitte kohaldada ja määrata ülekandesüsteemi omaniku ettepaneku alusel sõltumatu süsteemihalduri.

Sõltumatu süsteemihalduri määramine esitatakse heakskiitmiseks komisjonile.

2. Liikmesriik võib sõltumatu süsteemihalduri heaks kiita ja määrata ainult järgmistel juhtudel:
 - a) haldurikandidaat on tõendanud, et ta vastab artikli ~~549~~ lõike 1 punktides b, c ja d sätestatud nõuetele;
 - b) haldurikandidaat on tõendanud, et tema käsutuses on artiklis ~~354~~ sätestatud ülesannete täitmiseks piisavad rahalised, tehnilised, füüsilised ja inimressursid;
 - c) haldurikandidaat kohustub järgima võrgu kümneaastast arengukava, mille üle teostab järelevalvet reguleeriv asutus;
 - d) ülekandesüsteemi omanik on tõendanud, et ta suudab täita käesoleva artikli lõikes 5 sätestatud kohustused. ~~Selleks~~ Selleks esitab ta kõik kandideeriva ettevõtja ning teiste asjaomaste isikutega sõlmitavate kokkulepete projektid; ~~ja~~
 - e) haldurikandidaat on tõendanud, et ta suudab täita määrusest ~~(EÜ) nr 715/2009~~ ☒ [uuesti sõnastatud gaasimäärus, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] ☒ tulenevaid kohustusi, sealhulgas kohustusi seoses ülekandesüsteemi haldurite koostööga Euroopas ja piirkondlikul tasandil.
3. Liikmesriigid kiidavad heaks ja määravad sõltumatuteks süsteemihalduriteks ettevõtjad, kelle reguleeriv asutus on sertifitseerinud artiklis ~~664~~ ja käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud nõuetele vastavana. Kohaldatakse kas käesoleva direktiivi artikli ~~654~~ ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artiklis 3 sätestatud sertifitseerimismenetlust või käesoleva direktiivi artiklis ~~664~~ sätestatud sertifitseerimismenetlust.
4. Iga sõltumatu süsteemihaldur vastutab kolmandatele isikutele võrgule juurdepääsu võimaldamise ja haldamise eest, sealhulgas juurdepääsutasude ja ülekoormustasude kogumise eest, ülekandesüsteemi haldamise, hooldamise ja arendamise eest, samuti selle eest, et investeerimiskavade abil tagatakse võrgu pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust. Sõltumatu süsteemihaldur vastutab ülekandesüsteemi arendamisel uue taristu ~~infrastruktuuri~~ kavandamise (sh vastavate lubade väljastamise korra väljatöötamise), väljaehitamise ja kasutuselevõtmise eest. Selleks tegutseb sõltumatu süsteemihaldur käesoleva peatüki kohaselt ülekandesüsteemi haldurina. Ülekandesüsteemi omanik ei vastuta kolmandatele isikutele juurdepääsu võimaldamise ja haldamise ega investeeringute kavandamise eest.
5. Kui sõltumatu süsteemihaldur on määratud, peab ülekandesüsteemi omanik täitma järgmisi ülesandeid:
 - a) pakkuma sõltumatule süsteemihaldurile tema ülesannete täitmiseks vajalikku koostööd ja tuge, sealhulgas eelkõige kogu vajalikku teavet;
 - b) rahastama investeeringuid, mille tegemise on otsustanud sõltumatu süsteemihaldur ja heaks kiitnud reguleeriv asutus, või andma nõusoleku nende rahastamiseks mõne huvitatud isiku poolt, kelleks võib olla ka sõltumatu süsteemihaldur; ~~r~~ rahastamiskorra peab heaks kiitma reguleeriv asutus; ~~e~~ eEnne sellist heakskiitmist konsulteerib reguleeriv asutus ülekandesüsteemi omanikuga ja teiste huvitatud isikutega;

- c) tagama katte kohustustele, mis on seotud võrgu varadega, välja arvatud sellele osale kohustustest, mis on seotud sõltumatu süsteemihalduri ülesannetega, ja
 - d) tagama, et lihtsustatakse võrgu laiendamise rahastamist, v.a need investeeringud, mille puhul ta on vastavalt punktile b andnud nõusoleku rahastamise kohta huvitatud isiku, sealhulgas sõltumatu süsteemihalduri poolt.
6. Asjakohase liikmesriigi konkurentsiasutusele antakse tihedas koostöös reguleeriva asutusega kõik vajalikud volitused, et ta saaks tõhusalt jälgida lõikes 5 sätestatud kohustuste täitmist ülekandesüsteemi omaniku poolt.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel ~~56~~⁵⁵

Ülekandesüsteemi omanike, ~~ja hoidlate võrgu~~ ja vesinikuhooldate ~~haldurite~~ eraldamine

~~1.~~ Kui sõltumatu süsteemihaldur ⇒ või sõltumatu vesinikuvõrgu haldur ⇐ on määratud, peavad ülekandesüsteemi ⇒ ja vesinikuvõrgu ⇐ omanikud, hoidlate ~~võrgu~~ haldurid ⇒ või vesinikuhooldla haldurid, ⇐ kes moodustavad osa vertikaalselt integreeritud ettevõtjatest, olema vähemalt õigusliku vormi poolest, organisatsiooniliselt ja otsuste tegemises sõltumatud muudest ⇒ gaaside ⇐ ülekande, jaotamise ⇒ , transportimise ⇐ ja hoiustamisega mitteseotud tegevustest.

Käesolevat artiklit kohaldatakse üksnes ⇒ maa ⇐ gaasihooldatele, mis on tehniliselt ja/või majanduslikult vajalikud, et tagada tarbijate varustamiseks tõhus võrgule juurdepääs vastavalt artiklile ~~29~~³³.

~~2.~~ Et tagada ülekandesüsteemi ⇒ või vesinikuvõrgu ⇐ omaniku ja hoidlate ~~võrgu~~ ⇒ või vesinikuhooldla ⇐ halduri esimeses lõigus ~~lõikes 1~~ osutatud sõltumatus, peavad täidetud olema järgmised miinimumnõuded:

- a) ülekandesüsteemi ⇒ või vesinikuvõrgu ⇐ omaniku ja hoidlate ~~võrgu~~ ⇒ või vesinikuhooldla ⇐ halduri juhtimise eest vastutavad isikud ei ole tegevad vertikaalselt integreeritud maagaasiettevõtja äriühingustruktuuris, mis kas otseselt või kaudselt vastutab ~~maagaasi~~ ⇒ gaaside ⇐ tootmise ja tarnimise igapäevase korraldamise eest;
- b) võetakse vajalikud meetmed ülekandesüsteemi ⇒ või vesinikuvõrgu ⇐ omaniku ja hoidlate ~~võrgu~~ ⇒ või vesinikuhooldla ⇐ halduri juhtimise eest vastutavate isikute kutsehuvidega arvestamiseks selliselt, et neil oleks võimalik tegutseda iseseisvalt,
- c) hoidlate ~~võrgu~~ ⇒ või vesinikuhooldla ⇐ halduril peavad olema tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud integreeritud maagaasiettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka võrgu arendamise osas; ~~S~~; see ei tohi takistada vajalike kooskõlastusmehhanismide toimimist, mis tagavad ematettevõtja õiguste kaitse seoses majandusliku ja juhtimisalase järelevalvega tütarettevõtja rentaabluse üle, mida teostatakse kaudselt vastavalt artikli ~~72~~⁷⁴ lõikele 7; ~~Eelkõige~~ ⇐ ; see ⇐ peab ⇐ eelkõige ⇐ võimaldama ematettevõtjal kiita heaks hoidlate ~~võrgu~~ ⇒ või vesinikuhooldla ⇐ halduri iga-aastase eelarve või mis tahes samaväärne dokumendi ning määrata kindlaks oma tütarettevõtja võlgade ülempiir; ~~S~~ See ei tohi lubada ematettevõtjal sekkuda tütarettevõtja igapäevategevusse ega konkreetsetesse

gaasihoidlate ehitamise ja ajakohastamisega seotud otsustesse, mis ei ületa heakskiidetud rahastamiskava ega muude samaväärsete dokumentide tingimusi, ja

- d) ülekandesüsteemi ⇒ või vesinikuvõrgu ⇐ omanik ja hoidlatevõrgu ⇒ või vesinikuhooldla ⇐ haldur kehtestavad nõutele vastavuse programmi, milles sätestatakse ☒ tuleb sätestada ☒ meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ning tagavad, et järelevalve selle täitmise üle oleks piisavalt range. Programmis ☒ ; selles ☒ sätestatakse ☒ ka ☒ töötajate konkreetsed kohustused nende eesmärkide saavutamiseks; Nõutele vastavuse programmi eest vastutav isik või asutus esitab võetud meetmete aastaaruande reguleerivale asutusele ning see avaldatakse.

3. Komisjonil võib ⇒ on õigus ⇐ võtta ⇒ kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva direktiivi täiendamiseks, millega kehtestatakse ⇐ vastu suunised, et tagada käesoleva artikli lõike 2 täielik ja tõhus järgimine ülekandesüsteemi ⇒ või vesinikuvõrgu ⇐ omaniku ja hoidlatevõrgu ⇒ või vesinikuhooldla ⇐ halduri poolt. Kõnealused meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu artikli 51 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetluse kohaselt.

IV PEATÜKK

3. JAGU

SÕLTUMATUD ÜLEKANDESÜSTEEMI-HALDUR ☒ HALDURID ☒

Artikkel 57

Varad, seadmed, töötajad ja identiteet

1. Ülekandesüsteemi halduritel on käesolevas direktiivis sätestatud kohustuste täitmiseks ja gaasi ülekandega seotud äritegevuseks vajalikud inim-, tehnilised, füüsilised ja rahalised ressursid, eelkõige:
 - a) gaasi ülekandega seotud äritegevuseks vajalikud varad, sh ülekandevõrk, kuuluvad ülekandesüsteemi haldurile;
 - b) gaasi ülekandega seotud äritegevuseks, sh organisatsiooniliste ülesannete täitmiseks vajalikud töötajad on ülekandesüsteemi halduri teenistuses;
 - c) töötajate rentimine ning teenuste osutamine ja tarbimine vertikaalselt integreeritud ettevõtja mõnelt muult osalt või mõnele muule osale on keelatud. Ülekandesüsteemi haldur võib siiski osutada teenuseid vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, kui
 - i) kõnealuste teenuste osutamisel ei tehta süsteemi kasutajatel vahet, teenuste osutamine on kättesaadav kõigile süsteemi kasutajatele samadel tingimustel ning sellega ei piirata, moonutata ega takistata konkurentsi gaasi tootmisel ja tarnimisel, ning
 - ii) kõnealuste teenuste osutamise tingimused on kiitnud heaks reguleeriv asutus;
 - d) ilma et see piiraks artikli 60 kohaselt nõukogul otsuste tegemist, tehakse rahalised ressursid tulevaste investimisprojektide jaoks ja/või olemasolevate varade asendamiseks vertikaalselt integreeritud ettevõtja poolt ülekandesüsteemi halduri asjakohase taotluse alusel ülekandesüsteemi haldurile õigeaegselt kättesaadavaks.

2. Gaasi ülekandega seotud äritegevus hõlmab lisaks artiklis ~~3513~~ loetletud ülesannetele vähemalt järgmist:
- a) ülekandesüsteemi halduri esindamine ning kolmandate osaliste ja reguleerivate asutustega ühenduse pidamine;
 - b) ülekandesüsteemi halduri esindamine Euroopa ülekandesüsteemi haldurite võrgustikus;
 - c) kolmandatele isikutele võrgule juurdepääsu võimaldamine ja haldamine, tegemata vahet võrgukasutajate või kasutajarühmade vahel;
 - d) ülekandesüsteemiga seotud kõikide tasude kogumine, sh juurdepääsutasud, kõrvalteenuste eest võetavad tasakaalustavad tasud, näiteks gaasi töötlemine ja teenuste ostmise (tasakaalustuskulud, kadude energia);
 - e) turvalise, tõhusa ja ökonoomse ülekandesüsteemi haldamine, hooldamine ja arendamine;
 - f) investeeringute planeerimine, et tagada süsteemi pikaajaline võime rahuldada mõistlikku nõudlust ja tagada tarnekindlus;
 - g) asjakohaste ühisettevõtete asutamine, sh koos ühe või mitme ülekandesüsteemi halduritega, gaasibörsiga ning muud asjakohased näitajad, et saavutada eesmärk toetada piirkondlike turgude rajamist või hõlbustada liberaliseerimise protsessi, ~~ja~~
 - h) kõik korporatiivteenused, sh õigusabi-, raamatupidamis- ja IT teenused.
3. Ülekandesüsteemi halduritel on õiguslik vorm, nagu on osutatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1132 II lisas~~nõukogu direktiivi 68/151/EMÜ³⁹ artiklis 1.~~
4. Ülekandesüsteemi haldur ei tohi oma äriidentiteedi, suhtlemise, kaubamärkide ja ruumidega seotult tekitada segadust seoses vertikaalselt integreeritud ettevõtja või mis tahes selle osa eraldiseisvusega.
5. Ülekandesüsteemi haldur ei jaga IT süsteeme ega seadmeid, hooneid ja turvasüsteeme ühegi vertikaalselt integreeritud ettevõtja osaga ega kasuta samu konsultante ega välistöövõtjaid IT süsteemide või seadmete ning turvasüsteemide jaoks.
6. Ülekandesüsteemi halduri aruandeid auditeerib audiitor, kes ei auditeeri vertikaalselt integreeritud ettevõtjat ega tema ükskõik millist osa.

Artikkel ~~5818~~

Ülekandesüsteemi halduri sõltumatus

1. Ilma et see piiraks järelevalveasutuse liikmete otsuseid vastavalt artiklile ~~6020~~, on ülekandesüsteemi halduril:

³⁹ ~~Nõukogu 9. märtsi 1968. aasta esimene direktiiv 68/151/EMÜ tagatiste kooskõlastamise kohta, mida liikmesriigid äriühingu liikmete ja kolmandate isikute huvide kaitseks EMÜ asutamislepingu artikli 58 teises lõigus tähendatud äriühingutelt nõuavad, et muuta sellised tagatised ühenduse kõigis osades võrdväärseteks (EÜT L 65, 14.3.1968, lk 8).~~

- a) tõhusad otsuste tegemise õigused, mis on sõltumatud vertikaalselt integreeritud ettevõtjast nii hallatavate ja hooldatavate varade kui ka ülekandesüsteemi arendamise osas, ~~ja~~
 - b) volitused hankida raha kapitaliturult, eelkõige laenamise ja kapitali suurendamise teel.
2. Ülekandesüsteemi haldur peab tegutsema kogu aeg selliselt, et ta tagab selliste vahendite olemasolu, mida ta vajab, et teostada ülekandeid nõuetekohaselt ja tõhusalt ning arendada ja hooldada tõhusat, turvalist ja ökonoomset ülekandesüsteemi.
 3. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja tütarettevõtetal, mis täidavad tootmise või tarnimise ülesandeid, ei tohi olla otseseid ega kaudseid osalusi ülekandesüsteemi halduri aktsiakapitalis. Ülekandesüsteemi halduril ei tohi olla otsest ega kaudset osalust vertikaalselt integreeritud ettevõtja ühegi sellise tütarettevõtte aktsiakapitalis, mis täidab tootmise või tarnimise ülesandeid, ning ta ei saa selliselt tütarettevõttelt dividende ega mingit rahalist kasu.
 4. Ülekandesüsteemi halduri üldine juhtimisstruktuur ja organisatsiooniline kord tagab ülekandesüsteemi halduri tõhusa sõltumatuse kooskõlas käesoleva peatükiga. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja ei määra otseselt ega kaudselt ülekandesüsteemi halduri konkurentsikäitumist seoses ülekandesüsteemi halduri igapäevase tegevuse ja võrgu juhtimisega ega seoses artikli ~~5122~~ kohaselt arendatava võrgu kümneaastase arengukava ettevalmistamiseks vajalike tegevustega.
 5. Ülekandesüsteemi haldurid ei tee oma käesoleva direktiivi artiklis ~~3513~~ ja artikli ~~5747~~ lõikes 2 ☒ loetletud ☒ ülesannete täitmisel ning määruse (EÜ) nr ~~715/2009~~ ☒ [uuesti sõnastatud gaasimäärus, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] ☒ artikli ~~1513~~ lõike 1, artikli ~~514~~ lõike 1 punkti a, artikli ~~916~~ lõigete 2, 3 ja 5, artikli ~~3018~~ lõike 6 ja artikli ~~1221~~ lõike 1 järgimisel vahet eri isikutel ja üksustel ning ei piira, moonuta ega takista konkurentsi maagaasi tootmisel ja tarnimisel.
 6. Kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri vahelised äri- ja finantssuhted, sh ülekandesüsteemi halduri laenud vertikaalselt integreeritud ettevõtjale peavad vastama turutingimustele. Ülekandesüsteemi haldur peab üksikasjalikku dokumentatsiooni selliste äri- ja finantssuhete kohta ja teeb selle reguleerivale asutusele taotluse korral kättesaadavaks.
 7. Ülekandesüsteemi haldur esitab reguleerivale asutusele heakskiitmiseks kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtjaga sõlmitud kaubandus- ja finantslepingud.
 8. Ülekandesüsteemi haldur teatab reguleerivale asutusele artikli ~~5747~~ lõike 1 punktis d osutatud rahalised vahendid, mis on kättesaadavad tulevaste investeerimisprojektide jaoks ~~ja~~ või olemasolevate varade asendamiseks.
 9. Vertikaalselt integreeritud ettevõtja hoidub mis tahes tegevusest, mis tõkestaks või takistaks ülekandesüsteemi halduril oma käesoleva peatüki kohaste kohustuste täitmist, ning ei nõua, et ülekandesüsteemi haldur taotleks kõnealuste kohustuste täitmiseks luba vertikaalselt integreeritud ettevõtjalt.
 10. Asjaomane liikmesriik kiidab heaks ja määrab ülekandesüsteemi halduriks ettevõtja, kelle reguleeriv asutus on sertifitseerinud käesolevas peatükis sätestatud nõuetele vastavana. Kohaldatakse kas käesoleva direktiivi artikli ~~6540~~ ja määruse (EÜ) nr 715/2009 artiklis ~~133~~ sätestatud sertifitseerimismenetlust või käesoleva direktiivi artiklis ~~6644~~ sätestatud sertifitseerimismenetlust.

11. Ülekandesüsteemi haldur avalikustab määruse (EL) 2015/703 artiklite 16 ja 17 alusel üksikasjaliku teabe oma võrkudes transporditavate gaaside kvaliteedi kohta.

Artikkel ~~59~~⁴⁹

Ülekandesüsteemi halduri töötajate ja juhtkonna sõltumatus

- Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavate isikute ~~ja~~ või haldusorganite liikmete ametisse nimetamist ja selle pikendamist, töötingimusi, sh ette nähtud tasu ja ametist vabastamist käsitlevad otsused teeb ülekandesüsteemi halduri nõukogu, mis nimetatakse ametisse kooskõlas artikliga ~~60~~²⁰.
- Ülekandesüsteemi halduri tegevjuhtimise eest vastutavate isikute ja/või haldusorganite liikmete ametisse nimetamise ja selle pikendamise eest vastutava nõukogu poolt ametisse nimetatud isikute nimed ja nende ametiajal kehtivad tingimused, ametiaja kestus ja ametist vabastamine ning iga sellise kavandatava ametist vabastamise põhjused teatatakse reguleerivale asutusele. Lõikes 1 osutatud tingimused ja otsused on siduvad ainult siis, kui reguleeriv asutus ei ole kolme nädala jooksul pärast teavitamist vastuväiteid esitanud.

Reguleeriv asutus võib esitada lõikes 1 osutatud otsustele vastuväited, kui:

- ametisse nimetatud juhtimise eest vastutavate isikute ja/või haldusorganite liikmete ametialane sõltumatus tekitab kahtlusi või
 - ennetähtaegse ametist vabastamise puhul on kahtlusi selle põhjendatuses.
- Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ~~ja~~ või haldusorganite liikmed, kelle suhtes käesolevat lõiget kohaldatakse, ei tohi kolme aasta jooksul enne ametisse nimetamist omada ametikohta või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid, otseselt või kaudselt, vertikaalselt integreeritud ettevõtjas või selle osas või seda kontrollivas aktsionäris, välja arvatud nimetatud ülekandesüsteemi halduris.
 - Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ja/või haldusorganite liikmed ja töötajad ei tohi omada mingeid muid ametikohti või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid, otseselt või kaudselt, muus vertikaalselt integreeritud ettevõtja osas või seda kontrollivas aktsionäris.
 - Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ~~ja~~ või haldusorganite liikmed ja töötajad ei tohi omada mingeid huvisid, otseselt või kaudselt, vertikaalselt integreeritud ettevõtja osas (v.a kõnealune ülekandesüsteemi haldur) või saada sellest rahalist kasu. Nende töötasu ei sõltu vertikaalselt integreeritud ettevõtja (v.a kõnealune ülekandesüsteemi haldur) tegevusest ja tulemustest.
 - Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavate isikute ~~ja~~ või haldusorganite liikmete kaebuste suhtes, mis käsitlevad nende ennetähtaegset ametist vabastamist, tagatakse tõhus reguleerivale asutusele kaebamise õigus.
 - Pärast ametist vabastamist ei tohi ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ~~ja~~ või haldusorganite liikmed vähemalt nelja aasta jooksul omada mingeid

ametikohti või ametialast vastutust, huvisid või ärisuhteid vertikaalselt integreeritud ettevõtja osas (v.a kõnealune ülekandesüsteemi haldur) või seda kontrollivas aktsionäris.

8. Lõiget 3 kohaldatakse enamiku ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavate isikute ~~ja~~ või haldusorganite liikmete suhtes.

Ülekandesüsteemi halduri juhtimise eest vastutavad isikud ~~ja~~ või haldusorganite liikmed, kelle suhtes lõiget 3 ei kohaldata, ei tohi vähemalt kuue kuu jooksul enne nende ametisse nimetamist olla täitnud juhtimisfunktsiooni või muud olulist funktsiooni vertikaalselt integreeritud ettevõtjas.

Käesoleva lõike esimest lõiku ja lõikeid 4 kuni 7 kohaldatakse kõikide tegevjuhtkonda kuuluvate isikute ning neile otseselt alluvate selliste isikute suhtes, kes vastutavad võrgu haldamise, hooldamise ja arendamise eest.

Artikkel ~~60~~²⁰

Nõukogu

1. Ülekandesüsteemi halduril on nõukogu, mis vastutab otsuste eest, millel on oluline mõju ülekandesüsteemi halduri aktsionäride vara väärtusele, eriti otsuste eest, mis käsitlevad iga-aastaste ja pikemaajaliste eelarvete või finantsplaanide heakskiitmist, ülekandesüsteemi halduri võlgnevuse taset ja aktsionäridele jaotatavat dividendisummat. Nõukogu pädevusse kuuluvate otsuste hulka ei kuulu need, mis on seotud ülekandesüsteemi halduri igapäevase tegevuse ja võrgu juhtimisega ning artikli ~~51~~²² kohaselt arendatava võrgu kümneaastase arengukava ettevalmistamiseks vajalike tegevustega.
2. Nõukogu koosneb vertikaalselt integreeritud ettevõtjat esindavatest liikmetest, kolmanda poole aktsionäre esindavatest liikmetest, ja juhul kui liikmesriigi õigusaktides on sätestatud, teisi huvitatud pooli, näiteks ülekandesüsteemi halduri töötajaid esindavatest liikmetest.
3. Artikli ~~59~~⁴⁹ lõike 2 esimest lõiku ja artikli ~~59~~⁴⁹ lõikeid 3 kuni 7 kohaldatakse vähemalt poolte nõukogu liikmete, miinus üks, suhtes.

Artikli ~~59~~⁴⁹ lõike 2 teise lõigu punkti b kohaldatakse kõigi nõukogu liikmete suhtes.

Artikkel ~~61~~²¹

Nõuetele vastavuse programm ja järelevalveametnik

1. Liikmesriigid tagavad, et ülekandesüsteemi haldurid kehtestavad ja rakendavad nõuetele vastavuse programmi, milles sätestatakse meetmed diskrimineeriva käitumise vältimiseks, ja tagatakse, et järelevalve selle programmi üle oleks piisavalt range. Nõuetele vastavuse programmis sätestatakse töötajate konkreetsed kohustused nende eesmärkide saavutamiseks. See esitatakse heakskiitmiseks reguleerivale asutusele. Ilma et see piiraks riikliku reguleeriva asutuse volitusi, jälgib järelevalveametnik programmi nõuetele vastavust sõltumatult.
2. Järelevalveametniku nimetab ametisse nõukogu reguleeriva asutuse heakskiidul. Reguleeriv asutus võib järelevalveametniku heakskiitmisest keelduda ainult sõltumatus või kutsealase suutlikkuse puudumise tõttu. Järelevalveametnik võib olla füüsiline või juriidiline isik. Järelevalveametniku suhtes kohaldatakse artikli ~~59~~⁴⁹ lõikeid 2 kuni 8.

3. Järelevalveametnik vastutab
 - a) nõuetele vastavuse programmi järelevalve eest;
 - b) aastaaruande, milles esitatakse nõuetele vastavuse programmi rakendamiseks võetud meetmed, koostamise ja esitamise eest reguleerivale asutusele;
 - c) nõukogule aruandmise eest ning nõuetele vastavuse programmi ja selle rakendamise kohta soovitude andmise eest;
 - d) reguleeriva asutuse teavitamise eest nõuetele vastavuse programmi rakendamisega seotud olulistest rikkumistest; ~~ja~~
 - e) reguleeriva asutuse teavitamise eest kõikidest vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri vahelistest rahalistest ja ärisuhetest.
4. Järelevalveametnik esitab reguleerivale asutusele kavandatavad otsused võrkudesse tehtavate investeeringute kava või üksikinvesteeringute kohta. See toimub hiljemalt siis, kui ülekandesüsteemi halduri juhatus ~~ja~~ või pädev haldusorgan esitab need nõukogule.
5. Kui vertikaalselt integreeritud ettevõtja üldkoosolekul või selle poolt ametisse nimetatud nõukogu liikmete hääletusel takistatakse otsuse vastuvõtmist, mille tulemusena takistatakse või lükatakse edasi võrkudesse investeerimist, mis võrgu kümneaastase arengukava kohaselt oleks tulnud teostada järgneva kolme aasta jooksul, teatab järelevalveametnik sellest reguleerivale asutusele, mis tegutseb seejärel artikli 5122 kohaselt.
6. Järelevalveametniku volitusi või töötingimusi reguleerivad tingimused, sealhulgas tema ametiaja kestus tuleb esitada heakskiitmiseks reguleerivale asutusele. Need tingimused tagavad järelevalveametniku sõltumatuse, sealhulgas näevad talle ette kõik vajalikud vahendid tema kohustuste täitmiseks. Oma volituste täitmise ajal ei oma järelevalveametnik otseselt või kaudselt muud ametikohta või ametialast vastutust või huvisid vertikaalselt integreeritud ettevõtjas või selle osas või seda kontrollivas aktsionäris.
7. Järelevalveametnik annab korrapäraselt, kas suuliselt või kirjalikult aru reguleerivale asutusele ning tal on õigus anda korrapäraselt, kas suuliselt või kirjalikult aru ülekandesüsteemi halduri nõukogule.
8. Järelevalveametnik võib osaleda ülekandesüsteemi halduri juhatuse või haldusorganite kõikidel koosolekutel, nõukogu koosolekutel ja üldkoosolekul. Järelevalveametnik võib osaleda kõikidel koosolekutel, millel käsitletakse järgmisi küsimusi:
 - a) võrkudele juurdepääsu tingimused, nagu on sätestatud määruses ~~määruses (EÜ) nr 715/2009~~ ☒ [uuesti sõnastatud gaasimäärus, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] ☒ , eelkõige seoses tariifide, kolmandatele isikutele juurdepääsu teenuste, võimsuse jaotamise, ülekoormuse juhtimise, läbipaistvuse, tasakaalustamise ja järelturuga;
 - b) ülekandesüsteemi juhtimise, hooldamise ja arendamise eesmärgil algatatud projektid, sh investeeringud uutesse transpordihendustesse, võimsuse laiendamisse ja olemasoleva võimsuse optimeerimisse;
 - c) ülekandesüsteemi juhtimiseks vajalikud energia müügi- või ostutehingud.

9. Järelevalveametnik jälgib ülekandesüsteemi halduri vastavust artiklis ~~3646~~ esitatud nõuetele.
10. Järelevalveametnikul on juurdepääs ülekandesüsteemi halduri kogu asjakohasele teabele ja ruumidele ja kogu teabele, mis on talle vajalik oma ülesannete täitmiseks.
11. Nõukogu võib järelevalveametniku ametist vabastada, kui reguleeriv asutus on selle eelnevalt heaks kiitnud. Nõukogu vabastab järelevalveametniku reguleeriva asutuse nõudel sõltumatuse või ametialase suutlikkuse puudumise tõttu.
12. Järelevalveametniku juurdepääs ülekandesüsteemi halduri ametiruumidele tagatakse etteteatamiseta.

↓ uus

4. JAGU

SPETSIAALSETE VESINIKUVÕRKUDE HALDURITE ERALDAMINE

Artikkel 62

Vesinikuvõrgu haldurite eraldamine

1. Liikmesriigid tagavad, et alates [ülevõtmisperioodi lõpp + 1 aasta] eraldatakse vesinikuvõrgu haldurid artikli 54 lõigetes 1–3 sätestatud maagaasi ülekandesüsteemi haldurite eeskirjade kohaselt.
2. Käesoleva artikli, käesoleva direktiivi artiklite 42 ja 54 ning direktiivi (EL) 2019/944 artiklite 35 ja 43 kohaldamisel hõlmab mõiste „tootmine või tarnimine“ vesiniku tootmist ja tarnimist ning „ülekandmine“ vesiniku transporti.
3. Kui [jõustumiskuupäeval] kuulus vesinikuvõrk vertikaalselt integreeritud ettevõtjale, võib liikmesriik otsustada lõiget 1 mitte kohaldada. Sellisel juhul määrab asjaomane liikmesriik sõltumatu vesinikuvõrgu halduri, kes on eraldatud vastavalt artiklis 55 sätestatud maagaasi sõltumatuid süsteemihaldureid käsitlevatele eeskirjadele. Vesinikuvõrgu haldurid ja artikli 54 lõike 1 kohaselt eraldatud maagaasi ülekandesüsteemi haldurid võivad tegutseda sõltumatu vesinikuvõrgu haldurina, kui artiklis 63 sätestatud nõuetest ei tulene teisiti.
4. Kuni 31. detsembrini 2030 võivad liikmesriigid määrata integreeritud vesinikuvõrgu halduri, kes on eraldatud vastavalt IX peatüki 3. jaos sätestatud maagaasi sõltumatuid ülekandesüsteemi haldureid käsitlevatele eeskirjadele. Selline määramine kaotab kehtivuse hiljemalt 31. detsembril 2030.
5. Vesinikuvõrgu haldurite suhtes kohaldatakse artiklis 66 sätestatud ülekandesüsteemi haldurite suhtes kohaldatavaid eeskirju.

Artikkel 63

Vesinikuvõrgu haldurite horisontaalne eraldamine

Kui vesinikuvõrgu haldur on osa ettevõtjast, kes tegeleb maagaasi või elektrienergia ülekandmise või jaotamisega, peab ta olema vähemalt õigusliku vormi poolest sõltumatu.

Vesinikusüsteemi haldurite raamatupidamisarvestuste eristamine

Liikmesriigid tagavad, et vesinikusüsteemi haldurite raamatupidamisarvestust peetakse kooskõlas artikliga 69.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

5. JAGU

⊗ MAAGAASI- JA VESINIKUVÕRGU HALDURITE MÄÄRAMINE JA SERTIFITSEERIMINE ⊗

Artikkel ~~65~~40

Ülekandesüsteemi haldurite ⊗ ja vesinikuvõrgu haldurite ⊗ määramine ja sertifitseerimine

1. Enne ettevõtja heakskiitmist ja ülekandesüsteemi ⇒ või vesinikuvõrgu ⇐ halduriks määramist peab ta olema sertifitseeritud käesoleva artikli lõikes 4, 5 ja 6 ning ~~määruse (EÜ) nr 715/2009~~ ⊗ [uuesti sõnastatud gaasimääruse, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] ⊗ artiklis ~~133~~ sätestatud korras.
2. Liikmesriigid tunnistavad ja määravad ülekandesüsteemi halduriks ⇒ või vesinikuvõrgu halduriks ⇐ ettevõtjad, ~~kes omavad ülekandesüsteeme ja~~ kelle riiklik reguleeriv asutus on kooskõlas sertifitseerimismenetlusega artiklis ~~549~~ ⇒ või 62 ⇐ sätestatud nõuetele vastavana sertifitseerinud. Ülekandesüsteemi ⇒ ja vesinikuvõrgu ⇐ haldurite määramine tehakse teatavaks komisjonile ning avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.
3. ~~Ülekandesüsteemi haldurid~~ ⇒ Sertifitseeritud ettevõtjad ⇐ teavitavad reguleerivat asutust igast kavandatavast tehingust, mille puhul võib tekkida vajadus üle vaadata selle ettevõtja vastavus artiklis ~~549~~ ⇒ või artiklis 62 ⇐ sätestatud nõuetele.
4. Reguleerivad asutused jälgivad pidevalt ~~ülekandesüsteemi haldurite~~ ⇒ sertifitseeritud ettevõtjate ⇐ vastavust artiklis ~~549~~ ⇒ või artiklis 62 ⇐ sätestatud nõuetele. Nad algatavad sellise vastavuse tagamiseks sertifitseerimismenetluse:
 - a) ~~ülekandesüsteemi halduri~~ ⇒ sertifitseeritud ettevõtja ⇐ poolt lõike 3 kohaselt esitatud teate alusel;
 - b) omal algatusel, kui neile on teada, et õigustega seotud kavandatud muudatus või mõju ~~ülekandesüsteemi omanikule või ülekandesüsteemi halduritele~~ ⇒ sertifitseeritud ettevõtjatele või ülekandesüsteemi omanikele ⇐ võib kaasa tuua artikli ~~549~~ ⇒ või artikli 62 ⇐ rikkumise, või kui tal on alust uskuda, et selline rikkumine on toimunud, või
 - c) komisjoni põhjendatud taotluse alusel.
5. Reguleerivad asutused võtavad vastu otsuse ⇒ maagaasi ⇐ ülekandesüsteemi halduri ⇒ või vesinikuvõrgu halduri ⇐ sertifitseerimise kohta ~~nelja kuu~~ ⇒ 100 tööpäeva ⇐ jooksul pärast seda, kui ⇒ maagaasi ⇐ ülekandesüsteemi haldur ⇒ või

vesinikuvõrgu haldur ⇐ on teda teavitanud või komisjon taotluse esitanud. Pärast selle tähtaja möödumist loetakse sertifikaat väljaantuks. Reguleeriva asutuse otsene või kaudne otsus jõustub alles pärast lõikes 6 sätestatud menetluse lõpetamist.

6. Reguleeriv asutus edastab selgesõnalise või vaikiva otsuse ülekandesüsteemi halduri sertifitseerimise kohta koos nimetatud otsusega seotud asjakohase teabega viivitamata komisjonile. Komisjon tegutseb määruse (EÜ) nr 715/2009 [uuesti sõnastatud gaasimääruse, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] artiklis 133 sätestatud korras.
7. Reguleerivad asutused ja komisjon võivad taotleda ülekandesüsteemi haldurilt ⇐, vesinikuvõrgu haldurilt ⇐ ja tootmis- või tarneülesandeid täitvatelt ettevõtjatelt mis tahes teavet, mis on vajalik nende käesolevas artiklis sätestatud ülesannete täitmiseks.
8. Reguleerivad asutused ja komisjon tagavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.

Artikkel 66~~11~~

Sertifitseerimine seoses kolmandate riikidega

1. Kui kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolt kontrollitav ülekandesüsteemi omanik, või ülekandesüsteemi haldur ⇐, vesinikuvõrgu haldur või vesinikuvõrgu omanik ⇐ taotleb sertifitseerimist, teavitab reguleeriv asutus sellest komisjoni.

Reguleeriv asutus teavitab samuti viivitamatult komisjoni mis tahes asjaoludest, mis võivad tuua kaasa selle, et kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isik või isikud omandaksid kontrolli ülekandesüsteemi, või ülekandesüsteemi halduri ⇐, vesinikuvõrgu või vesinikuvõrgu halduri ⇐ üle.

2. Ülekandesüsteemi haldur ⇐ või vesinikuvõrgu haldur ⇐ teavitab reguleerivat asutust mis tahes asjaoludest, mis võivad tuua kaasa selle, et kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isik või isikud omandaksid kontrolli ülekandesüsteemi või ülekandesüsteemi halduri ⇐, või vesinikuvõrgu või vesinikuvõrgu halduri ⇐ üle.
3. Reguleeriv asutus võtab ülekandesüsteemi halduri ⇐ või vesinikuvõrgu halduri ⇐ sertifitseerimise otsuse eelnõu vastu nelja kuu ⇐ 100 tööpäeva ⇐ jooksul alates ülekandesüsteemi halduri ⇐ või vesinikuvõrgu halduri ⇐ teatise kuupäevast. Reguleeriv asutus keeldub sertifitseerimisest, kui ei ole tõendatud:
 - a) et asjaomane isik täidab artiklis 549 ⇐ või artiklis 62 ⇐ sätestatud nõudeid ning
 - b) reguleerivale asutusele või muule liikmesriigi määratud pädevale asutusele, et sertifitseerimise võimaldamine ei sea ohtu liikmesriigi ja ühenduse ⇐ liidu ⇐ energiavarustuse kindlust. Kõnealuse küsimuse kaalumisel võtab reguleeriv asutus või muu määratud pädev asutus arvesse:

i) neid õigusi ja kohustusi, mis ühendusel ⇐ liidul ⇐ on kõnealuste kolmandate riikide suhtes ja mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas ühe või rohkema kolmanda riigiga sõlmitud lepingust, mille osaline on ühendus ⇐ liit ⇐ ning mis puudutab energiavarustuse kindluse küsimust;

ii) neid õigusi ja kohustusi, mis liikmesriigil on kõnealuste kolmandate riikide suhtes ja mis tulenevad kõnealuste kolmandate

riikidega sõlmitud lepingutest, niivõrd kui need on kooskõlas ~~ühenduse~~
☒ liidu ☒ õigusega, ning

iii) muid konkreetse juhtumi või asjaomase kolmanda riigiga seotud fakte ja asjaolusid.

4. Reguleeriv asutus teavitab otsusest viivitamata komisjoni, lisades kogu otsusega seotud asjakohase teabe.
5. Liikmesriigid näevad ette, et reguleeriv asutus ja/või lõike 3 punktis b osutatud määratud pädev asutus esitab enne reguleeriva asutuse poolt sertifitseerimisotsuse vastuvõtmist taotluse komisjoni arvamuse saamiseks seoses järgneva, kas:

- a) et asjaomane isik täidab artiklis ~~549~~ ☒ või artiklis 62 ☒ sätestatud nõudeid ning
- b) sertifitseerimise võimaldamine ei sea ohtu ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ energiavarustuse kindlust.

6. Komisjon vaatab lõikes 5 osutatud taotluse läbi kohe pärast selle kättesaamist. Komisjon esitab oma arvamuse ☒ 50 tööpäeva ☒ ~~kahe kuu~~ jooksul taotluse kättesaamisest ~~riikidele~~ reguleerivale asutusele või määratud pädevale asutusele, kui taotluse esitas kõnealune asutus.

Arvamuse koostamisel võib komisjon taotleda ☒ ACERi ☒ ~~amet~~, asjaomase liikmesriigi ja huvitatud poolte seisukohti. Juhul kui komisjon teeb sellise taotluse, pikendatakse ~~kahakuulist~~ ☒ 50 tööpäeva pikkust ☒ ajavahemikku veel ☒ 50 tööpäeva ☒ ~~kahe kuu~~ võrra.

Kui komisjon ei ole esimeses ja teises lõigus nimetatud tähtaja jooksul arvamust esitanud, siis loetakse, et komisjon ei esita reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväiteid.

7. Selle hindamisel, kas kolmandast riigist või kolmandatest riikidest pärit isiku või isikute poolne kontroll seab ohtu ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ energiavarustuse kindluse, võtab komisjon arvesse:

- a) konkreetseid asjaolusid ja asjaomast kolmandat riiki või kolmandaid riike ning
- b) kõnealuse kolmanda riigiga või kõnealuste kolmandate riikidega seotud ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ õigusi ja kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelisest õigusest, sealhulgas ühe või rohkema kolmanda riigiga sõlmitud lepingust, mille osaline on ~~ühendus~~ ☒ liit ☒ ning mis puudutab varustuskindluse küsimust.

8. ~~Riiklik~~ reguleeriv asutus võtab ☒ 50 tööpäeva ☒ ~~kahe kuu~~ jooksul pärast lõikes 6 osutatud ajavahemiku lõppu vastu oma lõpliku otsuse sertifitseerimise kohta. ~~Riiklik~~ reguleeriv asutus arvestab oma lõpliku otsuse vastuvõtmisel võimalikult suurel määral komisjoni arvamusega. Igal juhul jääb liikmesriikidele õigus sertifitseerimisest keelduda, kui sertifitseerimise võimaldamine seab ohtu liikmesriigi energiavarustuse kindluse või mõne teise liikmesriigi energiavarustuse kindluse. Kui liikmesriik on määranud muu pädeva asutuse teostama hindamist lõike 3 punkti b kohaselt, võib ta taotleda, et ~~riiklik~~ reguleeriv asutus võtaks oma lõpliku otsuse vastu vastavalt kõnealuse pädeva asutuse hinnangule. Reguleeriva asutuse lõplik otsus ja komisjoni arvamus avaldatakse koos. Kui lõplik otsus erineb komisjoni arvamusest, siis peab asjaomane liikmesriik koos otsusega esitama ja avaldama sellise otsuse põhjenduse.

9. Käesolev artikkel ei mõjuta kuidagi liikmesriikide õigust teostada riigisiseseid seaduslikke kontrolle, et kaitsta avaliku julgeoleku õigustatud huve, vastavalt ~~ühenduse~~ ☒ liidu ☒ õigusele.
10. Komisjonil ~~võib~~ ☒ on õigus ☒ võtta vastu ☒ delegeeritud õigusakte kooskõlas artikliga 83, et anda ☒ suuniseid, milles sätestatakse käesoleva artikli rakendamise korra üksikasjad. ~~Kõnealused meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu artikli 51 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetluse kohaselt.~~
11. ~~Käesolevat artiklit, v.a lõike 3 punkti a, kohaldatakse ka nende liikmesriikide suhtes, kellele kohaldatakse erandit vastavalt artiklile 49.~~

Artikkel 67~~42~~

~~Hoidlahaldurite ja maagaasi veeldusjaama~~ ☒ Maagaasi ☒ hoidlate ☒ , vesinikuhooldlate, ☒ ja ☒ maagaasi veeldusjaamade ja vesinikuterminalide ☒ haldurite määramine

Liikmesriigid määravad või nõuavad, et ~~maagaasi~~ ettevõtjad, kellele kuuluvad ☒ maa ☒ gaasihoidlad ☒ , vesinikuhooldlad, ☒ või maagaasi veeldusjaamad ☒ ja vesiniku terminalid ☒ , määraksid ☒ sellistele taristutele ☒ kas ühe või mitu ~~süsteemi~~ haldurit ajavahemikuks, mille liikmesriigid kehtestavad olenevalt tõhususest ja majandusliku tasakaalu näitajatest.

VIPEATÜKK

6. JAGU

ERISTAMINE JA RAAMATUPIDAMISE LÄBIPAISTVUS

Artikkel 68~~39~~

Raamatupidamisele juurdepääsu õigus

1. Liikmesriikidel või kõigil nende määratud pädevatel asutustel, sealhulgas artikli ~~70³⁹~~ lõikes 1 osutatud reguleerivatel asutustel ja artikli ~~24³⁴~~ lõikes 3 osutatud vaidlusi lahendavatel asutustel on oma ülesannete täitmise piires õigus tutvuda maagaasi- ☒ ja vesiniku ☒ ettevõtjate artikli ~~71³¹~~ kohaselt korraldatud raamatupidamisega.
2. Liikmesriigid ja kõik määratud pädevad asutused, sealhulgas artikli ~~70³⁹~~ lõikes 1 osutatud reguleerivad asutused ja vaidlusi lahendavad asutused säilitavad tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse. Liikmesriigid võivad sätestada erandeid nimetatud teabe avalikustamiseks, kui seda on vaja pädevate asutuste ülesannete täitmiseks.

Artikkel 69~~31~~

Raamatupidamisarvestuste eristamine

1. Liikmesriigid võtavad vajalikud meetmed, et tagada maagaasi ettevõtjate ☒ ja vesiniku ettevõtjate ☒ raamatupidamise vastavus ~~käesoleva artikli~~ lõigetele 2 kuni 5. ~~Kui maagaasi ettevõtjatele tehakse artikli 49 lõigete 2 ja 4 alusel erand nimetatud~~

~~sättest, peab vähemalt nende sisemine raamatupidamine vastama käesolevale artiklile.~~

2. Maagaasi- ⇨ ja vesiniku ⇨ ettevõtjad, olenemata nende omandivormist või õiguslikust vormist, koostavad, esitavad auditeerimiseks ja avaldavad oma raamatupidamise aastaaruanded vastavalt siseriiklikele õigusnormidele piiratud vastutusega äriühingu raamatupidamise aastaaruannete kohta, mis on vastu võetud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2013/34/EL⁴⁰ ~~nõukogu 25. juuli 1978. aasta neljandale direktiivile 78/660/EMÜ,⁴¹ mis põhineb asutamislepingu artikli 44 lõike 2 punktil g ja käsitleb teatavat liiki äriühingute raamatupidamise aastaaruandeid⁴².~~

Ettevõtjad, kellel ei ole seaduslikku kohustust avaldada oma raamatupidamise aastaaruandeid, hoiavad ühe aruandeksemplari oma peakontoris avalikkusele kättesaadavana.

3. ~~Maagaasi-~~Ettevõtjad peavad oma sisemises raamatupidamises eraldi arvestust tegevuste kohta, mis on seotud ülekandega, jaotamisega, veeldatud maagaasiga ⇨, vesinikuterminaliga, maagaasi ja vesiniku hoiustamisega ⇨ ~~seotud ja hoiustamistegevuse~~ ⇨ ning vesiniku transpordiga ⇨, nagu seda nõutakse eri ettevõtjate tegevuse puhul, et vältida diskrimineerimist, ristsubsideerimist ja konkurentsi moonutamist. Nad peavad arvestust ka teiste ~~gaasialaste~~ tegevuste kohta, mis ei ole seotud ülekande, jaotamise, veeldatud maagaasi ⇨, vesinikuterminali, maagaasi ja vesiniku ⇨ ~~ega~~ hoiustamisega ⇨ ega vesiniku transpordiga ⇨, mis võib olla konsolideeritud. Kuni 1. juulini 2007 peavad nad eraldi arvestust tarnete kohta ~~väiketarbijatele ja tarnete kohta väiketarbijatele.~~ Ülekande-, või jaotus- ⇨ või vesiniku ⇨ võrgu omanikutulu peab olema raamatupidamises eraldi kajastatud. Vajadusel peavad nad konsolideeritud arvestust muu, gaasiga mitteseotud tegevuse kohta. Sisemises raamatupidamises koostatakse kõigi tegevuste puhul bilanss ja kasumiaruanne.
4. Lõikes 2 nimetatud auditeerimise käigus tuleb eelkõige kindlaks teha, kas lõikes 3 nimetatud diskrimineerimise ja ristsubsideerimise vältimise kohustus on täidetud.
5. Ilma et see piiraks liikmesriigis kohaldatavaid raamatupidamiseskirju, kehtestavad ettevõtjad oma raamatupidamise sise-eeskirjad varade ja kohustuste ning kulude ja tulude jaotamise ning amortisatsiooni kajastamise kohta, mida nad järgivad lõikes 3 nimetatud eraldi raamatupidamisarvestuses. Neid sise-eeskirju võib muuta ainult erandjuhul. Muudatused tuleb ära märkida ja nõuetekohaselt põhjendada.
6. Aastaaruande lisas tuleb esitada kõik teatava suurusega tehingud sidusettevõtjatega.

⁴⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/43/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiivid 78/660/EMÜ ja 83/349/EMÜ (ELT L 182, 29.6.2013, lk 19).

⁴¹ Direktiivi 78/660/EMÜ pealkirja on kohandatud, et võtta arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklite numeratsiooni muutumist vastavalt Amsterdami lepingu artiklile 12; algselt viidati artikli 54 lõike 3 punktile g.

⁴² EÜT L 222, 14.8.1978, lk 11.

~~VHX~~ peatükk

Riiklike reguleerivad asutused

Artikkel ~~7039~~

Reguleerivate asutuste määramine ja sõltumatus

1. Iga liikmesriik määrab siseriiklikul tasandil ühe riikliku reguleeriva asutuse.
2. ~~Käesoleva artikli~~ Lõige 1 ei piira teiste reguleerivate asutuste nimetamist piirkondlikul tasandil mõningates liikmesriikides, tingimusel et on olemas üks staažikas esindaja esindusfunktsioonide täitmiseks ja ühenduse ☒ liidu ☒ tasandil ühenduse pidamiseks ☒ ACERi ☒ reguleerivate asutuste nõukogus kooskõlas ~~määruse (EÜ) nr 713/2009~~ ☒ määruse (EL) 2019/942 ☒ artikli ~~714~~ lõikega 1.
3. Erandina ~~käesoleva artikli~~ lõikest 1 võib liikmesriik määrata reguleerivad asutused väikeste gaasisüsteemide jaoks, mis paiknevad geograafiliselt eraldi aladel, mille tarbimine moodustab 2008. aastal alla 3 % asjaomase liikmesriigi kogu tarbimisest. Nimetatud erand ei piira ühe staažika esindaja nimetamist esindusfunktsioonide täitmiseks ja ühenduse pidamiseks ühenduse ☒ liidu ☒ tasandil ☒ ACERi ☒ reguleerivate asutuste nõukogus kooskõlas ~~määruse (EÜ) nr 713/2009~~ ☒ määruse (EL) 2019/942 ☒ artikli ~~714~~ lõikega 1.
4. Liikmesriigid tagavad reguleeriva asutuse sõltumatuse ning kannavad hoolt, et ta teostab oma volitusi erapooletult ja läbipaistvalt. Selleks peavad liikmesriigid tagama, et reguleeriv asutus, täites käesoleva direktiiviga ja sellega seonduvate õigusaktidega talle määratud reguleerimisvolitusi ja -ülesandeid:
 - a) on õiguslikult eraldiseisev ja funktsionaalselt sõltumatu kõikidest teistest avalik-õiguslikest ja eraõiguslikest isikutest,
 - b) tagab, et tema töötajad ja juhtimise eest vastutavad isikud
 - i) tegutsevad turuhuvidest sõltumatult ~~ning~~
 - ii) reguleerimisülesandeid täites ei küsi ega võta vastu otseseid juhiseid üheltki riigiasutuselt ega muult avalik-õiguslikult või eraõiguslikult isikult. Nimetatud nõue ei piira vajadusel tihedat koostööd teiste asjaomaste riigiasutustega ega valitsuse poliitilisi üldsuuniseid, mis ei ole seotud artikli ~~7241~~ kohaste regulatiivülesannetega.
5. Reguleeriva asutuse sõltumatuse kaitsmiseks tagavad liikmesriigid eelkõige, et:
 - a) reguleeriv asutus saab vastu võtta kõikidest poliitilistest organitest sõltumatuid otsuseid ja tal on eraldiseisvad eraldised aastaeelarves ja iseseisvus eraldatud eelarve täitmisel ning oma ülesannete täitmiseks vajalikud inim- ja rahalised ressursid; ~~ning~~

↓ uus

- b) reguleerival asutusel on kõik oma ülesannete ja volituste tulemuslikuks ja tõhusaks täitmiseks vajalikud inim- ja rahalised ressursid;

- c) reguleeriva asutusele eraldatakse igal aastal omaette eelarveeraldised ja ta on eraldatud eelarve täitmisel iseseisev;
- d) reguleeriva asutuse juhatuse liikmed või juhul, kui juhatus puudub, siis reguleeriva asutuse tippjuhtkond nimetatakse ametisse tähtajaliselt, viieks kuni seitsmeks aastaks, mida võib pikendada üks kord.

↓ 2009/73/EÜ

⇒ uus

- ~~(e)~~ reguleeriva asutuse juhatuse liikmed või juhul, kui juhatus puudub, siis reguleeriva asutuse tippjuhtkond nimetatakse ametisse ⇒ objektiivsete, läbipaistvate ja avalikustatud kriteeriumide alusel ning sõltumatus ja erapooletus menetluses, millega tagatakse, et kandidaatidel on vajalikud oskused ja kogemused reguleeriva asutuse asjakohasel ametikohal tegutsemiseks; ~~⇒ viieks kuni seitsmeks aastaks, mida võib pikendada üks kord;~~

↓ uus

- f) on kehtestatud huvide konflikti käsitlevad normid ja konfidentsiaalsuskohustused, mis kehtivad kauem kui kõnealuste reguleeriva asutuse juhatuse liikmete ametiaeg või juhul, kui juhatus puudub, siis reguleeriva asutuse tippjuhtkonna ametiaeg;
- g) reguleeriva asutuse juhatuse liikmed või juhul, kui juhatus puudub, reguleeriva asutuse tippjuhtkonna võib ametist vabastada üksnes kindlaks määratud läbipaistvate kriteeriumide alusel;
- h) liikmesriigid võivad ette näha, et reguleeriva asutuse raamatupidamise aastaaruande järelekontrolli teeb sõltumatu audiitor.

↓ 2009/73/EÜ

Seoses esimese lõigu ~~punktiga b~~ punktiga d tagavad liikmesriigid juhatuse või tippjuhtkonna asjakohase rotatsiooni korra. Juhatuse liikmeid või juhul, kui juhatus puudub, siis tippjuhtkonna liikmeid tohib selle aja jooksul ametist vabastada ainult juhul, kui nad enam ei vasta käesolevas artiklis sätestatud tingimustele või on vastavalt siseriiklikule õigusele süüdi üleastumises.

↓ uus

6. Hiljemalt 5. juuliks 2022 ja seejärel iga nelja aasta tagant esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande selle kohta, kuidas on riigiasutused järginud käesolevas artiklis sätestatud sõltumatuse põhimõtet.

Artikkel 7140

Reguleeriva asutuse üldeesmärgid

Käesolevas direktiivis täpsustatud reguleerimisülesannete täitmisel võtab reguleeriv asutus kõik mõistlikud meetmed, et tihedas koostöös teiste asjaomaste riiklike ametiasutustega, kaasa arvatud konkurentsiasutustega ⇒ ja naaberriikide, sh kolmandate riikide ametiasutustega, ⇐ ning piiramata nende pädevust, saavutada artiklis 7241 sätestatud ülesannete ja volituste raames järgmised eesmärgid:

- a) edendada tihedas koostöös ~~amet~~, teiste liikmesriikide reguleerivate asutuste, ning komisjoni ☒ ja ACERiga ☒ konkurentsivõimelist, ⇒ paindlikku, ⇐ turvalist ja keskkonnasäästlikku maagaasi ⇒, taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside ja vesiniku ⇐ siseturu ühenduses ☒ liidus ☒ ning ~~turu tõhusat avamist kõikidele tarbijatele ja tarnijatele ühenduses~~ ning tagada asjakohased tingimused ⇒ maa ⇐ gaasi ⇒ - ja vesiniku ⇐ võrkude tulemuslikuks ja usaldusväärseks toimimiseks, võttes arvesse pikaajalisi eesmärges ⇒, aitades seega kaasa liidu õiguse järjepidevale, tõhusale ja tulemuslikule kohaldamisele, et saavutada liidu kliima- ja energiaeesmärgid ⇐ ;
- b) arendada ühenduses ☒ liidus ☒ konkurentsivõimelisi ja nõuetekohaselt toimivaid piirkondlikke ⇒ piiriüleseid ⇐ turge, et saavutada punktis a nimetatud eesmärgid;
- c) kaotada liikmesriikidevahelised maagaasiga ⇒ ja vesinikuga ⇐ kauplemise piirangud, sealhulgas ⇒ kõrvaldada piirangud, mis tulenevad gaaside kvaliteedi erinevustest või maagaasisüsteemi segatud vesiniku mahu erinevusest või vesiniku kvaliteedi erinevustest vesinikusüsteemis, ⇐ arendada nõudluse rahuldamiseks ja siseriiklike turgude integratsiooni tugevdamiseks vajalikke piiriüleseid ülekande ⇒ - ja/või transpordi ⇐ võimsusi, ⇒ et tagada ELi maagaasisüsteemi või liidu vesinikusüsteemi ühendatud võrgu koostalitlusvõime, ⇐ mis võib hõlbustada maagaasivoogude kulgemist kogu ühenduses ☒ liidus ☒;
- d) aidata saavutada kõige kulutõhusamal viisil turvaliste, usaldusväärsete ja tõhusate mittediskrimineerivate võrkude arendamist, mis on tarbijale orienteeritud, ning edendada võrgu piisavust ja vastavalt energia ⇒ - ja kliima ⇐ poliitika üldesmärkidele energiatõhusust, nagu ka taastuvatest energiaallikatest saadava gaasi väikese ja suure ulatusega tootmist ning hajutatud tootmist nii ülekande- kui ka jaotusvõrkudes ⇒ ning hõlbustada nende võrkude toimimist koos gaasi- ja soojusvõrkudega ⇐ ;
- e) soodustada juurdepääsu võrgule uute tootmisvõimsuste jaoks, eelkõige kõrvaldades tõkked, mis takistavad uusi turulesisenejaid ja taastuvatest energiaallikatest saadavat gaasi ⇒ ja vesinikku ⇐;
- f) tagada, et süsteemi halduritele ja süsteemi kasutajatele pakutakse nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis asjakohaseid stiimuleid süsteemi jõudluse, ⇒, eeskätt energiatõhususe ⇐ tõhustamiseks ja turgude integreerimise soodustamiseks;
- g) tagada kasu tarbijatele oma riigi turu tõhusa toimimise abil, edendades tõhusat konkurentsi ja aidates tagada tarbijakaitset ⇒ tihedas koostöös asjaomaste tarbijakaitseasutustega ⇐;

- h) aidata kaasa avalike maagaasiteenuste kõrge taseme saavutamisele, kaitsetumate tarbijate kaitsele ja tarbijatele tarnija vahetuseks vajalike andmesideprotsesside ühilduvusele.

Artikkel ~~724~~

Reguleeriva asutuse ülesanded ja volitused

1. Reguleerivatel asutustel on järgmised ülesanded:

- a) läbipaistvate kriteeriumide alusel kehtestada või kinnitada reguleeritud ülekande ja jaotamise tariifid või nende arvestamise meetoodika ⇒ või mõlemad ⇐ ;

↓ uus

- b) alates 1. jaanuarist 2031 või käesoleva direktiivi artikli 31 lõike 1 kohaldamise kuupäevast läbipaistvate kriteeriumide alusel kehtestada või kinnitada vesinikuvõrkudele juurdepääsu tariifid või nende arvestamise meetoodika või mõlemad;

- c) läbipaistvate kriteeriumide alusel kehtestada või kinnitada i) [uuesti sõnastatud gaasimääruse, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] artiklis 4 osutatud sihtotstarbelise tasu suurus ja kestus või nende meetoodika või mõlemad; ii) ülekantud varade väärtus ja selle tulemusel tekkida võiva kasumi ja kahjumi sihtkoht ning iii) osamaksete eraldamine sihtotstarbelise tasu jaoks;

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

- ~~(de)~~ tagada, et ülekandesüsteemi ⇒ haldurid ⇐ ja jaotussüsteemi haldurid ning vajaduse korral süsteemiomanikud ⇒ vesinikuvõrgu haldurid ⇐ ja samuti maagaasi ⇒ - ja vesiniku ⇐ ettevõtjad ⇒ ning teised turuosalised, sealhulgas kodanike energiakogukonnad ⇐ täidaksid oma käesolevast direktiivist ⇒ , [uuesti sõnastatud gaasimäärusest, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx], võrgueeskirjadest ja gaasimääruse artiklite 52 ja 53 kohaselt vastuvõetud suunistest, määrusest (EL) 2017/1938 ⇐ ja muudest ühenduse ⊗ liidu ⊗ õigusaktidest tulenevaid kohustusi, sealhulgas seoses piiriüleste küsimustega ⇒ ning ACERi otsustega ⇐ ;

↓ uus

- e) tagada tihedas koostöös teiste reguleerivate asutustega, et Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustik, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ja Euroopa vesinikuvõrguettevõtjate võrgustik (ENNOH) täidavad käesolevas direktiivis [uuesti sõnastatud gaasimääruse, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx], [uuesti sõnastatud gaasimääruse, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] artiklite 52 kuni 56 kohaselt vastu võetud võrgueeskirjades ja suunistes ning asjakohases liidu õiguses, sealhulgas piiriüleseid küsimusi käsitlevas

õiguses sätestatud kohustusi ja ACERi otsuseid, ning selgitada üheskoos välja juhtumid, mil Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustik, ELi jaotusvõrguettevõtjate üksus ja Euroopa vesinikuvõrguettevõtjate võrgustik ei täida oma kohustusi; kui reguleerivad asutused ei ole suutnud nelja kuu jooksul pärast kohustuste täitmata jätmise väljaselgitamiseks läbiviidavate konsultatsioonide alustamist kokkuleppele jõuda, pöörduakse otsuse tegemiseks kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikli 6 lõikega 10 ACERi poole.

- f) jälgida gaasi kvaliteedi arengut ja gaasi kvaliteedi juhtimist ülekandesüsteemi haldurite ja vajaduse korral jaotussüsteemi haldurite poolt, sealhulgas jälgida süsteemihaldurite poolt kantud kulude arengut seoses gaasi kvaliteedi juhtimisega ja vesiniku maagaasivõrku segamisega seotud arenguga;
- g) jälgida vesiniku kvaliteedi arengut ja vesiniku kvaliteedijuhtimist vesinikuvõrgu haldurite poolt, kui see on asjakohane, nagu on osutatud artiklis 46, sealhulgas vesiniku kvaliteedi juhtimisega seotud kulude arengu jälgimine;
- h) vaadata läbi ja hinnata vesinikuvõrgu haldurite poolt kooskõlas artikliga 52 esitatud ülevaadet vesinikutransporditaristu arendamise kohta, võttes arvesse vesinikuvõrgu üldist energia-majanduslikku vajadust ning artikli 51 lõike 2 punkti e kohast võrguarenduse kavandamist käsitlevat ühisstsenaariumi raamistikku;
- i) võtta [uuesti sõnastatud gaasimääruse, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] artikli 4 kohaste sihtotstarbeliste tasude heakskiitmisel arvesse punktis h nõutud vesinikutransporditaristu arendamise ülevaate läbivaatamist ja hindamist.

↓ 2019/692 artikli 1 lõige 6
(kohandatud)
⇒ uus

- j) teha piiriülestes küsimustes koostööd asjaomase liikmesriigi reguleeriva asutuse või reguleerivate asutustega ja ~~ametiga~~ ACERiga ~~ametiga~~ ⇒, eelkõige osaledes ACERi reguleerivate asutuste nõukogu töös vastavalt määruse (EL) 2019/942 artiklile 21. Kui tegemist on kolmandasse riiki viiva ja sealt tuleva taristuga ~~infrastruktuuriga~~, võib selle liikmesriigi, kus asub liikmesriikide võrgu esimene ühenduspunkt, reguleeriv asutus pärast konsulteerimist teiste asjaomaste liikmesriikide reguleerivate asutustega teha kolmanda riigi, sealhulgas energiaühenduse lepinguosaliste asjakohaste asutustega koostööd, et kohaldada kõnealuse taristu ~~infrastruktuuri~~ suhtes liikmesriikide territooriumil järjekindlalt käesolevat direktiivi;

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

- k) täita ja rakendada ACERi ~~amet~~ ja komisjoni kõiki asjakohaseid õiguslikult siduvaid otsuseid;

- ET

- ~~ye~~) aidata koos teiste asjakohaste asutustega tagada, et tarbijakaitsemeetmed, kaasa arvatud need, mis on sätestatud I lisas, oleksid tulemuslikud ja jõustatud;
- ~~wf~~) avaldada vähemalt kord aastas soovitusi tarnehindade vastavuse kohta artiklile ~~63~~ ning esitada need vajaduse korral konkurentsiasutustele;
- ~~xe~~) tagada $\Rightarrow$ mittediskrimineeriv $\Leftarrow$ juurdepääs tarbijate tarbimisandmetele, siseriiklikul tasandil vabatahtlikuks kasutamiseks tarbimisandmete kergesti arusaadava ühtlustatud vormi sätestamine ning kõikidele tarbijatele kiire juurdepääs sellistele andmetele $\Rightarrow$ vastavalt artiklitele 22 ja 23 $\Leftarrow$ I lisa punkti h kohaselt;
- ~~ye~~) jälgida ülekandesüsteemi haldurite, jaotussüsteemi haldurite, $\Rightarrow$ vesinikuvõrgu haldurite, $\Leftarrow$ tarnijate ja tarbijate ning teiste turuosaliste rollide ja vastutusega seotud eeskirjade rakendamist vastavalt ~~määrusele (EÜ) nr 715/2009~~ $\boxtimes$ [uuesti sõnastatud gaasimäärusele, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] $\boxtimes$;
- ~~ze~~) jälgida nende kriteeriumide õiget kohaldamist, millega määratakse kindlaks, kas $\Rightarrow$ maa $\Leftarrow$ gaasihoidla kuulub artikli ~~2933~~ lõike 3 või 4 alla, ja
- ~~aa~~) jälgida kaitsemeetmete rakendamist artiklis ~~7746~~ sätestatud korras;
- ~~bb~~) aidata kaasa tähtsaimaid turuprotsesse käsitlevate andmesideprotsesside ühilduvusele piirkondlikul tasandil;z

$\Downarrow$ uus

- ~~cc~~) rakendada määruse artikli 52 kohaselt vastu võetud võrgueeskirju ja suuniseid riiklike meetmete abil või, kui see on nii sätestatud, koordineeritud piirkondlike või liidu meetmete abil;
- ~~dd~~) tagada läbipaistev ja tõhus menetlus riikliku võrguarenduskava koostamiseks kooskõlas artiklites 51 ja 52 sätestatud nõuetega;
- ~~ee~~) kiita heaks ja muuta võrgu arengukava;
- ~~ff~~) jälgida gaasi kvaliteedi kontrollimist ja juhtimist ülekandesüsteemi haldurite, jaotussüsteemi haldurite, hoidlate haldurite ja maagaasi veeldusjaamade haldurite poolt;
- ~~gg~~) jälgida, kuidas rakendatakse hädaolukorras võetud meetmeid, mis on sätestatud määruses (EL) 2017/1938, sealhulgas selle artikli 13 kohaseid solidaarsusmeetmeid, ja riiklikus hädaolukorra lahendamise kavas sätestatud meetmeid;
- ~~hh~~) jälgida võrdlusveebisaitide, sealhulgas artiklis 12 sätestatud kriteeriumidele vastavate võrdlusvahendite kättesaadavust;
- ~~ii~~) jälgida taastuvatest energiaallikatest ise toodetud maagaasi tarbimise ja kodanike energiakogukondade arendamise tarbetute takistuste ja piirangute kõrvaldamist.

2. Juhul kui liikmesriigis on nii sätestatud, võivad lõikes 1 nimetatud jälgimisülesandeid täita ka muud asutused, kui reguleeriv asutus. Sellisel juhul tehakse nimetatud jälgimise käigus saadud teave reguleerivale asutusele kättesaadavaks niipea kui võimalik.

Säilitades oma iseseisvuse, ilma et see piiraks tema enda eripädevust ning kooskõlas parema õigusliku reguleerimise põhimõtetega, konsulteerib reguleeriv asutus lõikes 1 sätestatud ülesannete täitmisel vajaduse korral ⇒ maagaasi ⇐ ülekandesüsteemi ⇒ ja vesinikuvõrgu ⇐ halduritega ja teeb vajaduse korral tihedat koostööd liikmesriikide teiste asjaomaste ametiasutustega.

Mis tahes heakskiit, mille reguleeriv asutus või ~~amet~~ ⊗ ACER ⊗ annab käesoleva direktiivi kohaselt, ei piira reguleeriva asutuse nõuetekohaselt põhjendatud volituste kasutamist tulevikus vastavalt käesolevale artiklile või karistuste määramist teiste asjaomaste asutuste või komisjoni poolt.

3. Kui artikli ~~55~~ ⇒ või artikli 62 ⇐ alusel on määratud sõltumatu süsteemihaldur ⇒ või sõltumatu vesinikuvõrguhaldur ⇐, peab reguleeriv asutus lisaks talle käesoleva artikli lõikega 1 määratud ülesannetele:

- a) jälgima käesoleva artikli kohaste kohustuste täitmist ülekandesüsteemi omaniku ja sõltumatu süsteemihalduri ⇒ ning vesinikuvõrgu omaniku ja sõltumatu vesinikuvõrguhalduri ⇐ poolt ning määrama mittetäitmise eest karistusi vastavalt lõike 4 punktile d;
- b) jälgima sõltumatu süsteemihalduri ja ülekandesüsteemi omaniku ⇒ või vesinikuvõrgu omaniku ja sõltumatu vesinikuvõrguhalduri ⇐ vahelisi suhteid ja teabevahetust, tagamaks, et sõltumatu süsteemihaldur ⇒ või sõltumatu vesinikuvõrguhaldur ⇐ täidab oma kohustusi, ning eelkõige kiitma heaks lepingud ja tegutsema sõltumatu süsteemihalduri ja ülekandesüsteemi omaniku ⇒ või vesinikuvõrgu omaniku ja sõltumatu vesinikuvõrguhalduri ⇐ vahelisi vaidlusi lahendava asutusena nende poolt lõike 11 kohaselt esitatud kaebuste korral;
- c) ilma et see piiraks artikli ~~55~~ lõike 2 punktis c sätestatud menetluse kohaldamist, kiitma võrgu esimese kümneaastase arengukava osas heaks investeerimiskava ja võrgu mitmeaastase arengukava, mille sõltumatu süsteemihaldur ⇒ või sõltumatu vesinikuvõrguhaldur ⇐ igal aastal esitab;
- d) tagama, et sõltumatute süsteemihaldurite ⇒ või sõltumatute vesinikuvõrguhaldurite ⇐ kogutavad võrgule juurdepääsu tariifid sisaldavad võrgu omanikule või omanikele ette nähtud tasu, mille suurus on piisav võrgu vara ning neisse tehtavate igasuguste uute investeeringute eest tasumiseks, tingimusel, et need tariifid on majanduslikult põhjendatud ja tõhusalt koostatud, ~~ja~~
- e) omama volitusi teostada kontrolli, sealhulgas ette teatamata kontrolli ülekandesüsteemi omaniku ja sõltumatu süsteemihalduri ⇒ või vesinikuvõrgu omaniku ja sõltumatu vesinikuvõrguhalduri ⇐ valdustes.

4. Liikmesriigid tagavad, et reguleerivatele asutustele antakse volitused, mis võimaldavad neil lõigetes 1, 3 ja 6 osutatud ülesandeid tõhusalt ja kiiresti täita. Selleks peavad reguleerival asutusel olema vähemalt järgmised volitused:
- a) teha otsuseid, mis on maagaasi-⇒ ja vesiniku ⇐ettevõtjatele siduvad;
 - b) uurida ~~gaasi~~ ⇒ gaaside ⇐ turgude toimimist ja otsustada milliseid vajalikke ja proportsionaalseid meetmeid on vaja võtta tõhusa konkurentsi toetamiseks ja ⇒ gaaside ⇐ turu nõuetekohase toimimise tagamiseks ning kõnealuseid meetmeid kehtestada ☒ ja ☒, vVajaduse korral on reguleerival asutusel samuti volitus teha konkurentsiõiguse uurimismenetluses koostööd liikmesriigi konkurentsiastutusega ja finantsturgude reguleerivate asutustega või komisjoniga;
 - c) nõuda maagaasi-⇒ ja vesiniku ⇐ettevõtjalt mis tahes andmeid, mis on talle tema ülesannete täitmiseks vajalikud, kaasa arvatud põhjendust kolmandale osapoolale juurdepääsu andmata jätmise kohta ning teavet võrgu tugevdamiseks vajalike meetmete kohta;
 - d) määrata tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi maagaasi-⇒ ja vesiniku ⇐ettevõtjatele, kes ei täida käesolevast direktiivist ega reguleeriva asutuse või ~~amet~~ ☒ ACERi ☒ asjakohasest õiguslikult siduvast otsustest tulenevaid kohustusi, või taotleda pädevalt kohtult selliste karistuste määramist, ~~See hõlmab~~ ☒, sealhulgas ☒ volitust määrata käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste mittetäitmise eest ülekandesüsteemi haldurile ⇒ või vesinikuvõrgu haldurile ⇐ karistusi, mille suurus on kuni 10 % ⇒ ülekandesüsteemi või vesinikuvõrgu halduri ⇐ aastakäibest, või vertikaalselt integreeritud ettevõtjale karistusi, mille suurus on kuni 10 % tema aastakäibest, või taotleda selliste karistuste määramist, ~~ja~~
 - e) vajalikud õigused viia läbi uurimisi ja asjakohased õigused korraldada vaidluste lahendamisi vastavalt lõigetele 11 ja 12.

↓ uus

5. Selle liikmesriigi reguleerival asutusel, kus on Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku, vesinikuvõrguettevõtjate Euroopa võrgustiku või ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse asukoht, on õigus määrata neile üksustele, kes ei täida käesolevast direktiivist, [uuesti sõnastatud gaasimäärusest, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] või reguleeriva asutuse või ACERi asjakohasest õiguslikult siduvast otsustest tulenevaid kohustusi, tõhusaid, proportsionaalseid ja hoiatavaid karistusi või taotleda selliste karistuste määramist pädevalt kohtult.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

65. Lisaks lõigete 1 ja 4 alusel antud ülesannetele ja volitustele, kui ⇒ sõltumatu ⇐ ülekandesüsteemi haldur ⇒ või integreeritud vesinikuvõrgu haldur ⇐ on nimetatud kooskõlas IX peatüki ~~IV peatükiga~~, 3. jaoga, antakse reguleerivale asutusele vähemalt järgmised ülesanded ja volitused:

- a) määrata karistusi kooskõlas lõike 4 punktiga d diskrimineeriva käitumise eest vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides;
- b) jälgida ülekandesüsteemi halduri ⇒ või integreeritud vesinikuvõrgu halduri ⇐ ja vertikaalselt integreeritud ettevõtja vahelist teabevahetust tagamaks, et ülekandesüsteemi haldur ⇒ või integreeritud vesinikuvõrgu haldur ⇐ täidab oma kohustusi;
- c) tegutseda vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri ⇒ või integreeritud vesinikuvõrgu halduri ⇐ vaheliste lõike 11 kohaselt esitatud vaidluste lahendajana;
- d) jälgida vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri ⇒ või integreeritud vesinikuvõrgu halduri ⇐ vahelisi äri- ja rahandussuhteid, sealhulgas laenutegevust;
- e) kiita heaks kõik vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri ⇒ või integreeritud vesinikuvõrgu halduri ⇐ vahelised kaubandus- ja rahanduslepingud, tingimused, et need on kooskõlas turutingimustega;
- f) taotleda vertikaalselt integreeritud ettevõtjalt põhjendust, kui järelevalveametnik on seda märkinud kooskõlas artikli 64~~21~~ lõikega 4, ~~Nimetatud põhjendus peab sisaldama~~ ☒ nõudes ☒ eelkõige tõendeid, et vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides ei ole toimunud diskrimineerivat käitumist;
- g) teha kontrollid, sealhulgas ette teatamata kontrollid vertikaalselt integreeritud ettevõtja ja ülekandesüsteemi halduri ⇒ või integreeritud vesinikuvõrgu halduri ⇐ ruumides, ~~ja~~
- h) määrata ülekandesüsteemi halduri ⇒ või integreeritud vesinikuvõrgu halduri ⇐ kõik või konkreetsed ülesanded artikli 64~~14~~ kohaselt nimetatud sõltumatule süsteemihaldurile ⇒ või sõltumatule vesinikuvõrgu haldurile ⇐, kui ülekandesüsteemi haldur ⇒ või integreeritud vesinikuvõrgu haldur ⇐ ei täida süstemaatiliselt temale käesoleva direktiiviga antud kohustusi, eelkõige korduva diskrimineeriva käitumise korral vertikaalselt integreeritud ettevõtja huvides.

76. Reguleerivad asutused vastutavad tingimuste või vähemalt nende arvestamise või kehtestamise aluseks oleva meetodika määramise või heakskiitmise eest piisavalt vara enne tingimuste jõustumist järgmistel juhtudel:

- a) siseriiklike ⇒ maagaasi ⇐ võrkudega ühendamise ja juurdepääs neile, sealhulgas ülekande ja jaotamise tariifid, ning maagaasi veeldusjaamadele juurdepääsu tingimused ja tariifid ☒, kusjuures ☒ Kõnealusel tariifid või kõnealune meetodika peavad võimaldama teha võrkudesse ja maagaasi veeldusjaamadesse vajalikke investeeringuid nii, et need investeeringud tagaksid võrkude ja maagaasi veeldusjaamade rentaabluse;

↓ uus

- b) siseriiklike vesinikuvõrkudega ühendamise ja neile juurdepääs, sealhulgas alates 1. jaanuarist 2031 vesinikuvõrgu tariifid, kui see on asjakohane, ning vesinikuhooldatele ja -terminalidele juurdepääsu tingimused;

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

- ~~c)~~ tasakaalustamisteenuste osutamine, mida tuleb osutada kõige ökonoomsemal viisil ja mis peavad pakkuma võrgukasutajatele sobivaid stiimuleid nende gaasi sisse- ja väljavoolu tasakaalustamiseks. ~~Tasakaalustamisteenuseid pakutakse õiglaselt ja mittediskrimineerivalt ning objektiivsete kriteeriumide alusel; ja~~

↓ uus

- d) sihtotstarbeliste tasude heakskiitmine ja järelevalve kooskõlas [uuesti sõnastatud gaasimääruse, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] artikliga 4.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

⇒ uus

- e) piiriülesele taristule juurdepääs, sealhulgas võimsuse jaotamise ja ülekandevõime piiratuse juhtimise menetlused.

~~87.~~ Lõikes 7 osutatud meetodikad või tingimused avaldatakse.

~~98.~~ Tariifide või meetodika ja tasakaalustamisteenuste kehtestamisel või heaks kiitmisel tagavad reguleerivad asutused, et ülekandesüsteemi haldureid ja võrguhaldureid ⇒ ning alates 1. jaanuarist 2031 vesinikuvõrgu haldureid ⇐ stimuleeritakse nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis asjakohaselt, et tõhustada jõudlust, soodustada turgude integreerimist ja varustuskindlust ning toetada seonduvaid teadusuuringuid.

~~109.~~ Reguleerivad asutused teostavad järelevalvet ülekoormusega tegelemise üle riigi tasandi ~~gaasi~~ ülekandevõrkudes ⇒ ja vesinikuvõrkudes ⇐, sealhulgas võrkudevahelistes ühendustes, ja ülekoormusega tegelemise eeskirjade rakendamise üle. Sel eesmärgil esitavad ülekandesüsteemi haldurid ⇒, vesinikuvõrgu haldurid ⇐ või turul osalejad ~~riiklikele~~ reguleerivatele asutustele oma ülekoormusega tegelemise eeskirjad, kaasa arvatud võimsuse jaotamine. ~~Riiklikud~~ Reguleerivad asutused võivad taotleda kõnealuste eeskirjade muutmist.

Artikkel 73

⊠ Otsused ja kaebused ⊠

~~140.~~ Vajaduse korral on reguleerivatel asutustel õigus taotleda ⇒ maagaasi ⇐ ülekandesüsteemi, gaasihoidla, maagaasi veeldusjaamade ja jaotussüsteemi halduritelt ⇒, vesinikuhooldlate ja -terminalide halduritelt ning alates 1. jaanuarist 2031 vesinikuvõrgu halduritelt ⇐ tingimuste, sealhulgas käesolevas artiklis osutatud tariifide ja meetodika muutmist, et tagada nende proportsionaalsus ja mittediskrimineeriv kohaldamine. Kui gaasihoidlatele juurdepääsu kord määratakse kindlaks artikli ~~2933~~ lõike 3 kohaselt, ei sisalda käesolev ülesanne tariifide muutmist. ⇒ Maagaasi ⇐ ülekande ja jaotamise tariifide ⇒ ning vajaduse korral vesinikuvõrgu tariifide ⇐ kindlaksmääramisega viivitamise korral on reguleerivatel asutustel volitus kehtestada või heaks kiita esialgsed ülekande ja jaotamise tariifid või nende arvestamise meetodika ⇒ ning vesinikuvõrgu tariifide ja meetodika ⇐ ning juhul,

kui lõpptariifid või metoodika erinevad kõnealustest ajutistest tariifidest või metoodikast, teha otsus kompenseerivate meetmete kohta.

- ~~244~~ Iga osaline, kes soovib esitada kaebuse ⇒ maagaasi ⇐ ülekande-, jaotussüsteemi, gaasihoidla või maagaasi veeldusjaama halduri ⇒ või vesinikuvõrgu, -hoidla või -terminali halduri ⇐ kohta seoses käesolevast direktiivist kõnealusele haldurile tulenevate kohustustega, võib saata kaebuse reguleerivale asutusele, mis vaidlusi lahendava asutusena väljastab otsuse kahe kuu jooksul pärast kaebuse saamist. Seda tähtaega võib pikendada kahe kuu võrra, kui reguleeriv asutus nõuab lisateavet. Pikendatud ajavahemikku võib veel kord pikendada kaebuse esitaja nõusolekul. Reguleeriva asutuse otsus on siduv, kui ja kuni see ei kaota kehtivust seoses edasikaebamisega.
- ~~342~~ Kõik mõjutatud isikud ja isikud, kellel on õigus esitada kaebusi käesoleva artikli alusel rakendatud meetoditega seotud otsuse kohta, või kui reguleerival asutusel on kohustus tutvustada soovitatavaid tariife või meetodeid, võivad kahe kuu või liikmesriikide sätestatud lühema aja jooksul alates otsuse või otsuseettepaneku avaldamisest esitada läbivaatamiseks kaebuse. Kõnealune kaebus ei peata otsuse täitmist.
- ~~443~~ Liikmesriigid kehtestavad reguleerimiseks, kontrollimiseks ning läbipaistvuse tagamiseks sobivad ja tõhusad mehhanismid, et vältida turgu valitseva seisundi kuritarvitamist, mis kahjustab eelkõige tarbijaid, ja turuvallutuslikku käitumist. Nende mehhanismide puhul tuleb arvesse võtta ~~asutamislepingu~~ ⊗ ELi toimimise lepingu ⊗ sätteid ja eelkõige selle artiklit ~~82~~ ⊗ 102 ⊗.
- ~~544~~ Liikmesriigid tagavad kohaste meetmete võtmise, sealhulgas liikmesriigi õiguse kohaselt haldus- või kriminaalmenetluse algatamise füüsilise või juriidilise isiku suhtes käesolevas direktiivis kehtestatud konfidentsiaalsusnormide rikkumise korral.
- ~~645~~ Lõigetes ~~244~~ ja ~~342~~ nimetatud kaebuste esitamine ei tohi piirata edasikaebamise õigust ~~ühenduse~~ ⊗ liidu ⊗ ja/või liikmesriigi õiguse alusel.
- ~~746~~ Reguleerivate asutuste otsused peavad olema täielikult põhjendatud, et oleks võimalik rakendada kohtulikku läbivaatamist. Otsused peavad olema avalikkusele kättesaadavad, tagades samas tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.
- ~~847~~ Liikmesriigid tagavad, et liikmesriigi tasandil on olemas sobivad mehhanismid, mille kohaselt on reguleeriva asutuse otsusest mõjutatud isikul õigus otsus edasi kaevata asjaosalistest ja valitsusest sõltumatule organile.

Artikkel ~~744~~

⊗ Reguleerivate asutuste vaheline koostöö piiriülestes küsimustes ⊗ ~~Piiriülesteid küsimusi reguleeriv kord~~

1. Reguleerivad asutused peavad üksteisega ⇒, ja eeskätt ACERis, ⇐ tihedaid läbirääkimisi ja teevad omavahel koostööd ning annavad üksteisele ja ametile ⊗ ACERile ⊗ teavet, mis on vajalik nende käesolevast direktiivist tulenevate ülesannete täitmiseks. Vahetatava teabe puhul peab teavet vastu võttev asutus tagama sama konfidentsiaalsustaseme kui asutus, kust teave pärit on.
2. Reguleerivad asutused teevad koostööd vähemalt piirkondlikul tasandil, et:
 - a) toetada sellise töökorra väljakujundamist, mis võimaldab võrgu optimaalse haldamise, edendab ühiseid gaasi⇒ - ja vesiniku⇐börse ja piiriüleste

võimsuste jaotamist ning võimaldab saavutada piirkonnas ja piirkondade vahel vastastikuse ühendamise võimsuse piisava taseme, sealhulgas võrkude uute vastastikuste ühendamiste abil, et võimaldada tõhusa konkurentsi arengut ja varustuskindluse paranemist, vältides diskrimineerimist varustustevõtjate vahel eri liikmesriikides;

- b) koordineerida kõikide võrgureeglite väljatöötamist asjaomaste ülekandesüsteemi haldurite ⇨, vesinikuvõrgu haldurite ⇨ ja teiste turuosaliste jaoks; ja
- c) koordineerida ülekoormuse juhtimise reeglite väljatöötamist;

↓ uus

- d) tagada ülekandesüsteemi haldurite ja võrguhaldurite ülesandeid piiriülel või piirkondlikul tasandil täitvate juriidiliste isikute vastavus õigusnormidele.

↓ 2009/73/EÜ

⇨ uus

- 3. Riiklikele Reguleerivatele asutustele on õigus sõlmida vastastikuseid koostöölepinguid, et tugevdada reguleerimisalast koostööd.
- 4. Lõikes 2 nimetatud tegevus toimub vajaduse korral tihedates läbirääkimistes liikmesriikide teiste asjaomaste ametiasutustega ning ilma et see piiraks nende eripädevust.
- ~~5. Komisjon võib võtta vastu suunised reguleerivate asutuste kohustuste ulatuse kohta seoses nende omavahelise ja ametiga tehtava koostööga. Kõnealused meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 51 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.~~

↓ uus

- 5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva direktiivi täiendamiseks, et kehtestada suunised selle kohta, millises ulatuses on reguleerivad asutused kohustatud omavahel ja ACERiga koostööd tegema.

↓ 2019/692 artikli 1 lõige 7

⇨ uus

- 6. Reguleerivad asutused või kohasel juhul muud pädevad asutused võivad konsulteerida ja teha koostööd kolmandate riikide ⇨, sealhulgas energiaühenduse lepinguosaliste ⇨ asjakohaste asutustega seoses kolmandatesse riikidesse viiva ja sealt tuleva gaasi ⇨ - ja vesiniku ⇨ taristu infrastruktuuri käitamisega, et tagada käesoleva direktiivi järjekindel kohaldamine asjaomase taristu infrastruktuuri suhtes liikmesriigi territooriumil ja territoriaalmeres.

Artikkel 75~~43~~

☒ Kooskõla võrgueeskirjade ja suunistega ~~☒ Suunistele vastavus~~

1. Reguleeriv asutus ja komisjon võivad taotleda ~~ameti~~ ☒ ACERi ☒ arvamust selle kohta, kas reguleeriva asutuse tehtud otsus on vastavuses ☒ võrgueeskirjadega ja ☒ käesolevas direktiivis või määruses ~~(EÜ) nr 715/2009~~ ☒ [uuesti sõnastatud gaasimäärus, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] ☒ osutatud suunistega.
2. ~~Ameti~~ ☒ ACER ☒ esitab oma arvamuse vastavalt arvamust küsinud reguleerivale asutusele või komisjonile ja kõnealuse otsuse vastu võtnud reguleerivale asutusele kolme kuu jooksul pärast taotluse saamise kuupäeva.
3. Kui otsuse teinud reguleeriv asutus ei täida ☒ ACERi ☒ ~~ameti~~ ettekirjutusi nelja kuu jooksul alates nimetatud arvamuse kättesaamisest, teavitab ☒ ACER ☒ ~~ameti~~ sellest komisjoni.
4. Kui reguleeriva asutuse poolt vastu võetud otsus piiriülese kaubanduse suhtes ei vasta käesolevas direktiivis või määruses ~~(EÜ) nr 715/2009~~ ☒ [uuesti sõnastatud gaasimäärus, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] ☒ osutatud ☒ võrgueeskirjadele ja ☒ suunistele, on mis tahes reguleerival asutusel õigus teavitada sellest komisjoni kahe kuu jooksul alates otsuse vastuvõtmisest.
5. Kui komisjonil tekivad tõsised kahtlused seoses reguleeriva asutuse otsuse vastavusega ☒ võrgueeskirjadele ja ☒ käesolevas direktiivis või määruses ~~(EÜ) nr 715/2009~~ ☒ [uuesti sõnastatud gaasimäärus, ettepanek dokumendis COM(2021) xxx] ☒ sätestatud suunistele, on komisjonil õigus teha otsus juhtumit täiendavalt uurida ~~ameti~~ ☒ ACERilt ☒ lõike 3 alusel või reguleerivalt asutuselt lõike 4 alusel saadud teabe kättesaamisest kahe kuu ning omal algatusel kolme kuu jooksul alates otsuse tegemise kuupäevast. Sel juhul kutsub ta reguleerivat asutust ja reguleerivale asutusele esitatud menetluse osalisi üles esitama märkusi.
6. Kui komisjon teeb otsuse juhtumit täiendavalt uurida, teeb ta nelja kuu jooksul alates vastava otsuse tegemisest teatavaks lõpliku otsuse
 - a) mitte esitada vastuväiteid reguleeriva asutuse otsuse kohta või
 - b) nõuda asjaomaselt reguleerivalt asutuselt otsuse tühistamist, kui komisjon leiab, et otsus ei vasta ☒ võrgueeskirjadele ega ☒ suunistele.
7. Kui komisjon ei ole otsustanud juhtumit põhjalikumalt uurida ega ole kas vastavalt lõikes 5 või 6 sätestatud tähtaja jooksul lõplikku otsust teinud, tähendab see seda, et komisjon pole reguleeriva asutuse otsuse kohta vastuväidet esitanud.
8. Reguleeriv asutus täidab komisjoni nõude otsuse tühistamise kohta kahe kuu jooksul ja teatab sellest komisjonile.
9. ~~Komisjonile võib vastu võtta suunised, milles sätestatakse reguleerivate asutuste, ameti ja komisjoni järgitava menetluse üksikasjad seoses reguleerivate asutuste poolt võetud otsuste vastavusega käesolevas artiklis viidatud suunistele. Kõnealused meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 51 lõikes 3 osutatud kontrolliga~~

~~regulatiivmenetlusele.~~ ⇒ antakse õigus võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva direktiivi täiendamiseks, millega kehtestatakse suunised käesoleva artikli kohaldamise korra üksikasjade kohta. ⇐

Artikkel ~~76~~44

Andmete säilitamine

1. Liikmesriigid nõuavad tarneettevõtjatelt, et nad hoiaksid riiklike ametiasutuste, sealhulgas reguleeriva asutuse, liikmesriigi konkurentsiasutuse ja komisjoni jaoks nende ülesannete täitmise eesmärgil vähemalt viis aastat kättesaadavana kogu asjakohase teabe, mis on seotud kõikide tehingutega ⇐ maa ⇐ gaasi ja ⇐ vesiniku ⇐ tarnelepingute ja ⇐ maa ⇐ gaasi ⇐ ja vesiniku ⇐ tuletisinstrumentide osas hulgimüüjatega ja ülekandesüsteemi halduritega, ning samuti gaasihoidlate ja maagaasi veeldusjaamade halduritega ⇐ ning vesinikuvõrgu, -hoidlate ja -terminali halduritega ⇐.
2. See teave hõlmab tehingute üksikasjalikke andmeid, nagu tähtaeg, tarne- ja maksetingimused, maht, täitmise kuupäevad ja kellaajad, tehinguhinnad ja asjaomase hulgimüüja andmed, ning üksikasjalikke andmeid kõikide lõpule viimata ⇐ maa ⇐ gaasi ⇐ - ja vesiniku ⇐ tarnelepingute ja maagaasi ⇐ ja vesiniku ⇐ tuletisinstrumentide kohta. ⇐ ⇐
3. Reguleeriv asutus võib otsustada need andmed osaliselt turuosalistele kättesaadavaks teha, kui ei avaldata konkreetsete turuosaliste või konkreetsete tehingutega seotud tundlikku äriteavet. Seda lõiget ei kohaldata teabe suhtes, mis käsitleb direktiivi ~~2014/65/EL~~ ~~2004/39/EÜ~~ ~~reguleerimiskohaldamisalas~~ jäävaid finantsinstrumente.
4. ~~Käesoleva artikli ühetaolise kohaldamise tagamiseks võib K~~komisjonile ⇐ antakse õigus ⇐ ⇐ võtta kooskõlas artikliga 83 vastu delegeeritud õigusakte käesoleva direktiivi täiendamiseks, millega kehtestatakse ⇐ ~~vastu võtta~~ suunised, milles määratakse kindlaks andmete säilitamise meetodid ja kord, samuti säilitatavate andmete vorm ja sisu. ~~Kõnealused meetmed, mille eesmärk on muuta käesoleva direktiivi vähemolulisi sätteid, täiendades seda, võetakse vastu vastavalt artikli 51 lõikes 3 osutatud kontrolliga regulatiivmenetlusele.~~
5. Tarneettevõtjate ning hulgimüüjate ja ⇐ maagaasi ⇐ ülekandesüsteemi haldurite, ning samuti gaasihoidlate ja maagaasi veeldusjaamade haldurite ⇐ ning vesinikuvõrgu, -hoidlate ja -terminali haldurite ⇐ vaheliste maagaasi ⇐ ja vesiniku ⇐ tuletisinstrumentide tehingute suhtes kohaldatakse käesolevat artiklit alles siis, kui komisjon on vastu võtnud lõikes 4 osutatud suunised.
6. Käesoleva artikli sätteid ei tekita lisakohustusi lõikes 1 osutatud asutuste ees üksuste jaoks, mis jäävad direktiivi ~~2014/65/EL~~ ~~2004/39/EÜ~~ ~~reguleerimiskohaldamisalas~~.
7. Kui lõikes 1 osutatud asutused vajavad juurdepääsu andmetele, mida säilitavad direktiivi ~~2014/65/EL~~ ~~2004/39/EÜ~~ ~~reguleerimiskohaldamisalas~~ jäävad üksused, esitavad kõnealuse direktiivi alusel vastutavad asutused neile vajalikud andmed.

~~XXI~~ peatükk

Lõppsätted

Artikkel ~~77~~⁴⁶

Kaitsemeetmed

1. Kui energiaturul tekib ootamatu kriis või kui seatakse ohtu isikute, seadmete või rajatiste turvalisus või võrgu puutumatus, võib liikmesriik võtta asjakohaseid ajutisi kaitsemeetmeid ⇒ kuulutada välja hädaolukorra vastavalt määruse (EL) 2017/1938 artiklile 11 ja võtta riiklikus hädaolukorra lahendamise kavas ette nähtud meetmeid ⇐.
- ~~2. Need meetmed peavad võimalikult vähe häirima siseturu toimimist ega tohi olla laiemal ulatusel, kui on vältimatult vajalik ootamatute raskuste kõrvaldamiseks.~~
- ~~3. Asjaomane liikmesriik teatab nendest meetmetest viivitamata teistele liikmesriikidele ja komisjonile, kes võib otsustada, et see liikmesriik peab meetmeid muutma või need tühistama, kui need moonutavad konkurentsi ja mõjutavad kaubandust ühishuve kahjustaval viisil.~~

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

Artikkel ~~78~~⁴⁷

Võrdsed võimalused

1. Meetmed, mida liikmesriigid võivad võtta käesoleva direktiivi kohaselt võrdsete võimaluste tagamiseks, peavad olema kooskõlas ☒ ELi toimimise lepinguga ☒ ~~EÜ asutamislepinguga~~, eelkõige selle artikliga ~~30~~ ☒ 36 ☒, ning ühenduse ☒ liidu ☒ õigusaktidega.
2. Lõikes 1 osutatud meetmed peavad olema proportsionaalsed, mittediskrimineerivad ja läbipaistvad. Kõnealuseid meetmeid võib võtta üksnes pärast komisjoni teavitamist ja komisjoni heakskiitu.
3. Komisjon reageerib lõikes 2 osutatud teavitamisele kahe kuu jooksul alates kõnealuse teate kättesaamisest. Nimetatud ajavahemik algab täieliku teabe kättesaamisele järgnevast päevast. Kui komisjon ei ole kõnealuse kahe kuu jooksul reageerinud, siis loetakse, et komisjon ei ole teada antud meetmete kohta vastuväiteid esitanud.

Artikkel ~~48~~

~~Võta või maksa kohustustega seotud erandid~~

- ~~1. Kui maagaasiettevõtjal on tekkinud või tõenäoliselt tekivad tõsised majanduslikud või rahalised raskused seoses ühe või mitme gaasitarnelepingu raames võetud võta või maksa kohustusega, võib ta asjaomasele liikmesriigile või selleks määratud pädevale asutusele esitada taotluse ajutise erandi tegemiseks artiklist 32. Taotlused esitatakse üksikjuhtumite kaupa vastavalt liikmesriigi valikule kas enne või pärast võrgule juurdepääsu keelamist. Liikmesriigid võivad lasta ka maagaasiettevõtjal~~

~~valida, kas esitada avaldus enne või pärast võrgule juurdepääsu keelamist. Kui maagaasiettevõtja on võrgule juurdepääsu võimaldamisest keeldunud, esitatakse avaldus viivitamata. Avaldusele lisatakse kogu vajalik teave probleemi olemuse ja ulatuse kohta ning maagaasiettevõtja jõupingutuste kohta selle lahendamisel.~~

~~Kui teisi mõistlikke lahendusi ei leita, võib liikmesriik või määratud pädev asutus lõiget 3 arvestades otsustada erandit lubada.~~

~~2. Liikmesriik või määratud pädev asutus teatab komisjonile erandi lubamise otsusest viivitamata ja lisab kogu erandit käsitleva vajaliku teabe. Selle teabe võib komisjonile esitada kokkuvõtlikul kujul, et komisjon saaks teha põhjendatud otsuse. Komisjon võib kaheksa nädala jooksul pärast teate saamist nõuda liikmesriigilt või määratud pädevalt asutuselt erandi lubamise otsuse muutmist või tühistamist.~~

~~Kui liikmesriik või määratud pädev asutus ei täida nõudmist nelja nädala jooksul, tehakse lõplik otsus viivitamata vastavalt artikli 51 lõikes 2 osutatud nõuandemenetlusele.~~

~~Komisjon tagab tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse.~~

~~3. Otsuse tegemisel lõikes 1 osutatud erandite lubamise kohta võtab liikmesriik või määratud pädev asutus eelkõige arvesse järgmisi kriteeriume:~~

- ~~a) konkurentsivõimelise gaasituru rajamise eesmärk;~~
- ~~b) vajadus täita avalike teenuste osutamise kohustusi ja tagada varustuskindlus;~~
- ~~c) maagaasiettevõtja seisund gaasiturul ja tegelik konkurents sellel turul;~~
- ~~d) maagaasiettevõtjate ja ülekandetelevõtjate või vabatarbijate majanduslike ja rahaliste raskuste tõsidus;~~
- ~~e) kõnealuse lepingu või kõnealuste lepingute tingimused ja allkirjastamise kuupäev või kuupäevad, sealhulgas selles või nendes arvesse võetud turumuudatuste ulatus;~~
- ~~f) probleemi lahendamiseks tehtud jõupingutused;~~
- ~~g) millisel määral oleks ettevõtja võinud käesoleva direktiivi sätteid arvestades eeldada tõsiste raskuste tekkimist võta või maksa kohustuste võtmisel;~~
- ~~h) võrku ühendatuse tase teiste võrkudega ja nende võrkude koostalitlusvõime ning~~
- ~~i) erandi lubamise oletatav mõju käesoleva direktiivi korrektsele kohaldamisele, pidades silmas maagaasi siseturu tõrgeteta toimimist.~~

~~Enne 4. augustit 2003 võta või maksa lepingutega seotud eranditaotluste kohta tehtud otsus ei tohi põhjustada olukorda, kus ei ole võimalik leida teisi rentaableid turustusvõimalusi. Tõsisteks raskusteks ei peeta mingil juhul olukorda, mille puhul maagaasi müük ei lange allapoole võta või maksa gaasitarnelepingutes sisalduvat tarbimise garanteeritud miinimummäära või kui kõnealust võta või maksa gaasitarnelepingut saab kohandada või kui maagaasiettevõtja suudab leida teisi turustusvõimalusi.~~

~~4. Maagaasiettevõtjad, kelle suhtes ei lubata teha käesoleva artikli lõikes 1 nimetatud erandit, ei tohi gaasitarnelepinguga võetud võta või maksa kohustuste tõttu võrgule juurdepääsu keelata ega jätkata selle keelamist. Liikmesriigid tagavad asjakohaste sätete, nimelt artiklite 32–44 kohaldamise.~~

- ~~5. Kõiki eespool esitatud sätete alusel lubatud erandeid tuleb nõuetekohaselt põhjendada. Komisjon avaldab otsuse Euroopa Liidu Teatajas.~~
- ~~6. Komisjon esitab 4. augustiks 2008 aruande käesoleva artikli kohaldamisel saadud kogemuste kohta, et Euroopa Parlament ja nõukogu saaksid õigeaegselt kaaluda vajadust seda kohandada.~~

↓ 2019/692 artikli 1 lõige 8
(kohandatud)
⇒ uus

Artikkel 7948a

Tehnilised kokkulepped ülekandeturude ☒ kolmandate riikidega maagaasi- ja vesinikutorujuhtmete ☒ käitamise kohta

Käesolev direktiiv ei mõjuta ülekandesüsteemi haldurite ⇒, vesinikuvõrgu haldurite ⇐ või teiste ettevõtjate õigust jätta jõusse või sõlmida tehnilisi kokkuleppeid liikmesriigi ja kolmanda riigi vaheliste ülekandeturude ⇐ torujuhtmete ⇐ käitamise kohta, tingimusel et sellised kokkulepped on kooskõlas liidu õiguse ja asjaomaste liikmesriikide riiklike reguleerivate asutuste asjakohaste otsustega. Nendest kokkulepetest teavitatakse asjaomaste liikmesriikide reguleerivaid asutusi.

↓ 2009/73/EÜ

Artikkel 49

Tekkivad ja isoleeritud turud

- ~~1. Liikmesriigid, kes ei ole otseselt seotud mõne teise liikmesriigi ühendatud võrguga ja kellel on ainult üks põhiline välistarnija, võivad teha erandeid artiklitest 4, 9, 37 ja/või 38. Põhitarnijaks peetakse tarneettevõtjat, kelle turuosa ületab 75 %. Kõik sellised erandid kaotavad automaatselt kehtivuse siis, kui vähemalt üks käesolevas lõigus osutatud tingimus ei ole enam täidetud. Kõigist sellistest eranditest teatatakse komisjonile.~~

~~Küprosele võib teha erandeid artiklitest 4, 9, 37 ja/või 38. Selline erand kaotab kehtivuse kohe, kui Küprost ei käsitleta enam isoleeritud turuna.~~

~~Artikleid 4, 9, 37 ja/või 38 ei kohaldata Eesti, Läti ja/või Soome suhtes, kuni mis tahes kõnealustest liikmesriikidest on otseselt ühendatud muu liikmesriigi kui Eesti, Läti, Leedu ja Soome ühendatud võrku. Käesoleva lõigu kohaldamine ei piira käesoleva lõike esimese lõigu kohaste erandite kohaldamist.~~

- ~~2. Tekkiva turuna käsitletav liikmesriik, kellele käesoleva direktiivi rakendamine põhjustaks olulisi probleeme, võib teha erandeid artiklitest 4 ja 9, artikli 13 lõigetest 1 ja 3, artiklitest 14 ja 24, artikli 25 lõikest 5, artiklitest 26, 31 ja 32, artikli 37 lõikest 1 ja/või artiklist 38. Selline erand kaotab automaatselt kehtivuse siis, kui liikmesriiki ei käsitata enam tekkiva turuna. Kõigist sellistest eranditest teatatakse komisjonile.~~

Küprosele võib teha erandeid artiklitest 4 ja 9, artikli 13 lõigetest 1 ja 3, artiklitest 14 ja 24, artikli 25 lõikest 5, artiklitest 26, 31 ja 32, artikli 37 lõikest 1 ja/või artiklist 38. Selline erand kaotab kehtivuse kohe, kui Küprost ei käsitleta enam tekkiva turuna.

3. Lõike 2 esimese lõigus nimetatud erandite kehtetuks muutmise kuupäeval tuleb turg vabatarbija määratlusest tingituna avada vähemalt 33 % ulatuses siseriikliku gaasiturust aastast gaasi kogutarbimisest. Sellele järgneva kahe aasta jooksul kohaldatakse artikli 37 lõike 1 punkti b ja kolme järgneva aasta jooksul artikli 37 lõike 1 punkti c. Artikli 37 lõike 1 punkti b kohaldamise ajal võivad käesoleva artikli lõikes 2 nimetatud liikmesriigid otsustada mitte kohaldada artikli 32 kohaseid taasgaasistamise abiteenuseid ja ajutist hoiustamist ning sellele järgnevat ülekandesüsteemi toimetamist käsitlevaid sätteid.

4. Kui käesoleva direktiivi rakendamine põhjustaks olulisi, eelkõige ülekande ja tähtsama jaotusinfrastruktuuri arendamisega seotud probleeme liikmesriigi geograafiliselt piiratud alal, võib liikmesriik investeeringute soodustamiseks ja selle piirkonna arendamiseks taotleda komisjonilt ajutist erandit artiklitest 4 ja 9, artikli 13 lõigetest 1 ja 3, artiklitest 14 ja 24, artikli 25 lõikest 5, artiklitest 26, 31 ja 32, artikli 37 lõikest 1 ja/või artiklist 38.

5. Komisjon võib lubada lõikes 4 nimetatud erandite tegemist, võttes arvesse eelkõige järgmisi kriteeriume:

- a) vajadus selliste infrastruktuuriinvesteeringute järele, mis ei oleks konkurentsile rajatud turukeskkonnas majanduslikult tasuvad;
- b) vajalike investeeringute maht ja tasuvuse väljavaated;
- c) asjaomase piirkonna gaasivõrgu suurus ja arengutase;
- d) asjaomase gaasiturust tulevikuväljavaated;
- e) asjaomase ala või piirkonna geograafiline suurus ja omadused ning sotsiaalmajanduslikud ja demograafilised tegurid.

Muu gaasiinfrastruktuuri kui jaotusinfrastruktuuri puhul võib erandeid lubada üksnes juhul, kui sellel alal ei ole veel asutatud gaasiinfrastruktuuri või see on seal olnud vähem kui 10 aastat. Ajutine erand ei tohi kehtida kauem kui 10 aastat pärast esmakordset gaasi tarnimist sellele alale.

Jaotusinfrastruktuuri kohta tohib lubada erandit ajavahemikuks, mis ei ületa 20 aastat nimetatud infrastruktuuri kaudu gaasi esmakordsest tarnimisest sellele alale.

6. Artikli 9 lõike 1 punkti b ei kohaldata Küprose, Luksemburgi ja/või Malta suhtes.

7. Komisjon teatab liikmesriikidele taotlustest, mis on tehtud vastavalt lõikele 4, enne lõike 5 kohase otsuse tegemist, võttes arvesse konfidentsiaalsuse säilitamist. See otsus ning lõigetes 1 ja 2 nimetatud erandid avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

8. Kreeka võib teha erandeid käesoleva direktiivi artiklitest 4, 24, 25, 26, 32, 37 ja/või 38 nende geograafiliste alade suhtes ja tähtaegadega, mis on märgitud vastavalt direktiivile 98/30/EÜ enne 15. märtsi 2002 väljastatud riigi tegevuslubades teatavate geograafiliste alade arendamiseks ja jaotusvõrkude eksklusiivseks kasutamiseks.

Artikkel 80

Maagaasisüsteemi erandid

1. Liikmesriigid, kes ei ole otseselt seotud mõne teise liikmesriigi ühendatud võrguga, võivad taotleda komisjonilt erandeid artiklites 3, 7, 54 ja/või 27. Kõik sellised erandid kaotavad kehtivuse hetkest, mil esimene ühendustoru liikmesriigiga on valmis.
2. Liikmesriigid võivad taotleda komisjonilt erandeid artiklite 3, 7, 54 ja/või 27 kohaldamisest äärepoolseimate piirkondade suhtes ELi toimimise lepingu artikli 349 tähenduses või muude geograafiliselt eraldatud piirkondade suhtes. Iga selline erand kaotab kehtivuse, kui ühendus piirkonnast või alalt liikmesriigi ühendatud võrku on lõpule viidud.
3. Komisjon teavitab liikmesriike lõigetes 1 ja 2 osutatud eranditaotlustest enne otsuse tegemist, võttes arvesse põhjendatud taotlusi tundliku äriteabe konfidentsiaalsuse kohta.
4. Komisjoni tehtud erandid on ajaliselt piiratud ja nende suhtes kohaldatakse tingimusi, mille eesmärk on suurendada konkurentsi siseturul ja siseturu integratsiooni ning tagada, et erandid ei takistaks üleminekut taastuvenergiale ega energiatõhususe esikohale seadmise põhimõtte kohaldamist määruse (EL) 2018/1999 artikli 2 punkti 18 tähenduses.
5. Direktiivi 2009/73/EÜ kohased erandid, millel puudub kehtivusaeg, kaotavad kehtivuse 31. detsembril 2025. Liikmesriigid, kes käesoleva direktiivi jõustumise ajal neid erandeid ikka veel kasutavad, võivad taotleda komisjonilt uut erandit vastavalt käesolevas artiklis kehtestatud tingimustele.
6. Erandi tegemise otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel ~~81~~49-a

Erandid kolmandasse riiki viivate ja sealt tulevate ☒ maagaasi ☒ ülekandetorude suhtes

1. Kui tegemist on liikmesriigi ja kolmanda riigi vaheliste gaasi ülekandetorudega, mille ehitamine on lõpetatud enne 23. maid 2019, võib liikmesriik, kus asub ülekandetoru esimene liikmesriikide võrgus olev ühenduspunkt, otsustada teha erandi artiklites ~~549~~, ~~654~~, ~~664~~ ja ~~2732~~ ning artikli ~~72~~ ~~41~~ lõigetest 7, 9 ja artikli 73 lõikest 1 tema territooriumil ja territoriaalmeres asuva gaasi ülekandetoru lõikude osas objektiivsetel põhjustel, näiteks tehtud investeeringu tagasiteenimise võimaldamiseks või varustuskindluse kaalutlustel, tingimusel et erand ei kahjusta konkurentsi, maagaasi siseturu tõhusat toimimist ega gaasi varustuskindlust liidus.

Erand peab olema ajaliselt piiratud, kestusega kuni 20 aastat, objektiivselt põhjendatud, pikendatav, kui see on õigustatud, ning võib olla seotud tingimustega, mis aitavad kaasa ~~eespool~~ ☒ esimeses lõigus ☒ nimetatud tingimuste saavutamisele.

Erandit ei kohaldata ülekandetorudele liikmesriigi ja sellise kolmanda riigi vahel, kes on kohustatud käesoleva direktiivi oma õigusesse üle võtma ja kes kohaldab seda tõhusalt oma õiguskorras vastavalt liiduga sõlmitud kokkuleppele.

2. Kui asjaomane ülekandetoru asub rohkem kui ühe liikmesriigi territooriumil, otsustab kõnealuse ülekandetoru suhtes erandi tegemise üle pärast konsulteerimist kõigi asjaomaste liikmesriikidega see liikmesriik, kelle territooriumil asub liikmesriikide võrgu esimene ühenduspunkt.

Asjaomaste liikmesriikide taotluse korral võib komisjon otsustada osaleda vaatlejana selle liikmesriigi, kelle territooriumil asub esimene ühenduspunkt, ja kolmanda riigi vahelistel konsultatsioonidel, millel käsitletakse käesoleva direktiivi järjekindlat kohaldamist selle liikmesriigi territooriumil ja territoriaalmeres, kelle territooriumil asub esimene ühenduspunkt, sealhulgas erandite tegemist selliste ülekandetorude suhtes.

3. Lõigete 1 ja 2 kohased otsused tuleb võtta vastu hiljemalt 24. maiks 2020. Liikmesriigid teavitavad igast sellisest otsusest komisjoni ja avaldavad need.

Artikkel ~~82~~^{49b}

Volitamine

1. Ilma et see piiraks liidu õiguses sätestatud muude kohustuste täitmist ning mõjutamata liidu ja liikmesriikide vahelist pädevuse jaotust, võivad ülekandetoru või tootmisetapi torustiku käitamist käsitlevad liikmesriigi ja kolmanda riigi vahelised kehtivad lepingud jääda jõusse seni, kuni liidu ja sama kolmanda riigi vahel jõustub uus leping või kohaldatakse käesoleva artikli lõigete 2–15 kohast menetlust.
2. Ilma et see mõjutaks liidu ja liikmesriikide vahelist pädevuse jaotust, juhul kui liikmesriik kavatses alustada kolmanda riigiga läbirääkimisi, et sõlmida ülekandetoru käitamist käsitlev leping kolmanda riigiga küsimustes, mis kuuluvad täielikult või osaliselt käesoleva direktiivi kohaldamisalasse, või seda lepingut muuta, laiendada, kohandada või pikendada, teavitab ta oma kavatsusest kirjalikult komisjoni.

Teatele lisatakse asjakohased dokumendid ja märke sätete kohta, mille üle läbirääkimisi peetakse või mida uuesti läbi räägitakse, läbirääkimiste eesmärk ja muu asjakohane teave ning see teade edastatakse komisjonile vähemalt viis kuud enne kavandatud läbirääkimiste algust.

3. Lõike 2 kohase teate esitamise järel annab komisjon asjaomasele liikmesriigile loa alustada kolmanda riigiga ametlikke läbirääkimisi selles osas, mis võivad mõjutada liidu ühiseeskirju, välja arvatud juhul, kui ta on seisukohal, et selliste läbirääkimiste alustamine:
 - a) oleks vastuolus liidu õigusega, välja arvatud vastuolud, mis tulenevad liidu ja liikmesriikide vahelisest pädevuse jaotusest;
 - b) kahjustaks maagaasi siseturu toimimist, konkurentsi või varustuskindlust liikmesriigis või liidus;

- c) takistaks liidul kolmanda riigiga valitsustevaheliste kokkulepete üle peetavate läbirääkimiste eesmärkide saavutamist;
 - d) oleks diskrimineeriv.
4. Lõike 3 kohasel hindamisel võtab komisjon arvesse, kas kavandatud leping käsitleb ülekandetoru või tootmisetapi torustikku, mis aitab uute maagaasiallikate kaudu maagaasitarneid ja tarnijaid mitmekesistada.
 5. 90 päeva jooksul pärast lõikes 2 osutatud teate kättesaamist võtab komisjon vastu otsuse, millega ta annab liikmesriigile loa alustada läbirääkimisi, et sõlmida kolmanda riigiga leping või seda lepingut muuta, laiendada, kohandada või pikendada, või millega ta keeldub sellist luba andmast. Kui otsuse vastuvõtmiseks on vaja lisateavet, hakkab 90-päevane tähtaeg kulgema lisateabe laekumise kuupäevast.
 6. Kui komisjon võtab vastu otsuse, millega ta keeldub andmast liikmesriigile luba, et sõlmida kolmanda riigiga leping või seda lepingut muuta, laiendada, kohandada või pikendada, teavitab ta sellest asjaomast liikmesriiki ja põhjendab oma otsust.
 7. Otsus, millega antakse liikmesriigile luba alustada läbirääkimisi, et sõlmida kolmanda riigiga leping või seda lepingut muuta, laiendada, kohandada või pikendada, või millega keeldutakse sellist luba andmast, võetakse vastu rakendusaktiga kooskõlas artikli ~~835~~ lõikes 2 osutatud menetlusega.
 8. Kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsusega (EL) 2017/684⁴³ võib komisjon anda suuniseid ja nõuda kavandatavasse lepingusse teatavate tingimuste lisamist, et tagada kooskõla liidu õigusega.
 9. Komisjoni hoitakse lepingu sõlmimise, muutmise, laiendamise, kohandamise või pikendamise üle peetavate läbirääkimiste eri etappide jooksul kursis läbirääkimiste edenemise ja tulemustega ning komisjon võib taotleda osalemist liikmesriigi ja kolmanda riigi vahelistel läbirääkimistel kooskõlas otsusega (EL) 2017/684.
 10. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu lõike 5 kohaselt vastu võetud otsustest.
 11. Enne kolmanda riigiga lepingu allkirjastamist teatab asjaomane liikmesriik komisjonile läbirääkimiste tulemustest ning edastab komisjonile läbirääkimiste tulemusel koostatud lepingu teksti.
 12. Lõike 11 kohase teate saamisel hindab komisjon läbirääkimiste tulemusel koostatud lepingut vastavalt lõikele 3. Kui komisjon leiab, et läbirääkimiste tulemusel koostatud leping on kooskõlas lõikega 3, annab ta liikmesriigile loa leping allkirjastada ja sõlmida.
 13. 90 päeva jooksul pärast lõikes 11 osutatud teate kättesaamist võtab komisjon vastu otsuse, millega ta annab liikmesriigile loa allkirjastada ja sõlmida kolmanda riigiga leping või millega ta keeldub sellist luba andmast. Kui otsuse vastuvõtmiseks on vaja lisateavet, hakkab 90-päevane tähtaeg kulgema lisateabe laekumise kuupäevast.
 14. Kui komisjon võtab lõike 13 kohaselt vastu otsuse, millega ta annab liikmesriigile loa allkirjastada ja sõlmida kolmanda riigiga leping, teavitab asjaomane liikmesriik

⁴³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2017. aasta otsus (EL) 2017/684, millega luuakse liikmesriikide ja kolmandate riikide valitsuste vahelisi energiakokkuleppeid ja mittesiduvaid leppeid käsitlev teabevahetuse mehhanism ning tunnistatakse kehtetuks otsus nr 994/2012/EL (ELT L 99, 12.4.2017, lk 1).

komisjoni lepingu sõlmimisest ja jõustumisest ning kõnealuse lepingu staatuse hilisematest muudatustest.

15. Kui komisjon võtab lõike 13 kohaselt vastu otsuse, millega ta keeldub andmast liikmesriigile luba allkirjastada ja sõlmida kolmanda riigiga leping, teavitab ta sellest asjaomast liikmesriiki ja põhjendab oma otsust.

↓ 2009/73/EÜ

~~Artikkel 50~~

Läbivaatamise kord

~~Kui komisjon jõuab artikli 52 lõikes 6 nimetatud aruandes järeldusele, et arvestades võrkudele juurdepääsu läbiviimise tulemuslikkust liikmesriigis, mis on võrkudele täieliku, mittediskrimineeriva ja takistusteta juurdepääsu aluseks, ei ole teatavad käesoleva direktiiviga ettevõtjatele pandavad kohustused (sealhulgas jaotussüsteemi haldurite juriidilise eraldamisega seonduv) püstitatud eesmärgiga kooskõlas, võib asjaomane liikmesriik esitada komisjonile taotluse kõnealusest kohustusest vabastuse saamiseks.~~

~~Taotlusest teatab liikmesriik viivitamata komisjonile, lisades kogu asjakohase teabe, mis on vajalik tõestamiseks, et aruande järeldus tulemuslikust võrgule juurdepääsu tagamisest kehtib ka edaspidi.~~

~~Kolme kuu jooksul pärast teate saamist võtab komisjon vastu otsuse asjaomase liikmesriigi taotluse kohta ning teeb vajadusel ettepanekud Euroopa Parlamendile ja nõukogule direktiivi vastavate sätete muutmiseks. Käesoleva direktiivi muutmise ettepanekute hulgas võib komisjon teha ettepaneku vabastada asjaomane liikmesriik teatavatest nõuetest, kui kõnealune liikmesriik rakendab vajadusel teisi sama tulemuslikke meetmeid.~~

~~Artikkel 51~~

Komitee

- ~~1. Komisjoni abistab komitee.~~
- ~~2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikleid 3 ja 7, võttes arvesse selle otsuse artikli 8 sätteid.~~
- ~~3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse otsuse 1999/468/EÜ artikli 5a lõikeid 1 kuni 4 ja artiklit 7, võttes arvesse selle otsuse artikli 8 sätteid.~~

↓ 2018/1999 artikli 51 lõige 2

~~Artikkel 52~~

Aruandlus

~~Komisjon jälgib ja kontrollib käesoleva direktiivi kohaldamist ning esitab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/1999⁴⁴ artiklis 35 osutatud energialiidu olukorda käsitleva aruande lisana üldise eduaruande Euroopa Parlamendile ja nõukogule.~~

↕ uus

Artikkel 83

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artiklites 8, 56, 66, 74, 75 ja 76 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates [jõustumise kuupäev].
3. Euroopa Parlament ja nõukogu võivad artiklites 8, 56, 66, 74, 75 ja 76 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artiklite 8, 56, 66, 74, 75 ja 76 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavastegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväidet või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväidet. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 84

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab komitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 4.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

⁴⁴ ~~Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1999, milles käsitletakse energialiidu ja kliimameetmete juhtimist ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 663/2009 ja (EÜ) nr 715/2009, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 94/22/EÜ, 98/70/EÜ, 2009/31/EÜ, 2009/73/EÜ, 2010/31/EL, 2012/27/EL ja 2013/30/EL ning nõukogu direktiive 2009/119/EÜ ja (EL) 2015/652 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 525/2013 (ELT L 328, 21.12.2018, lk 1).~~

Artikkel 85

Läbivaatamine ja aruandlus

Komisjon vaatab käesoleva direktiivi 31. detsembriks 2030 läbi ning esitab Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande. Läbivaatamise käigus uuritakse eelkõige artikli 8 ja artiklis 2 esitatud vastavate määratluste kohaldamist, et hinnata, kas 1. jaanuaril 2031 tegevust alustavad rajatised peaksid kõnealuse artikli kohase sertifitseerimise saamiseks tõendama, et vähese CO₂ heitega kütuste ja vähese CO₂ heitega vesiniku kasutamisega saavutatakse suurem kasvuhoonegaaside heite vähenemine.

Artikkel 86

Direktiivi 2012/27/EL muutmine

Direktiivi 2012/27/EL muudetakse järgmiselt:

1) artiklid 9, 10 ja 11 jäetakse välja;

2) VII lisa jäetakse välja.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel ~~87~~⁵⁴

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad ~~käesoleva direktiivi~~ ⇒ artiklite 2–5, artiklite 7–25, artiklite 26, 27 ja 29, artiklite 31–34, artikli 35 lõike 1 punkti a ning lõigete 3, 4, 7, 8 ja 9, artiklite 37 ja 38, artikli 40 lõigete 1, 2, 7, 8 ja 9, artikli 41, artikli 42 lõike 2, artiklite 46–53, artikli 56, artikli 58 lõike 11, artiklite 62–69, artikli 70 lõigete 5 ja 6, artiklite 71–73, artikli 75 lõigete 1, 5, 6 ja 9, artiklite 76 ja 77, I ja II lisa ⇐ täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt 3. märtsiks 2011 ⇒ 31. detsembriks 2023 ⇐. Nad edastavad kõnealuste normide teksti ning kõnealuste normide ja käesoleva direktiivi vahelise vastavustabeli viivitamata komisjonile.

~~Liikmesriigid kohaldavad kõnealuseid meetmeid alates 3. märtsist 2011, välja arvatud artiklit 11, mida hakatakse kohaldama alates 3. märtsist 2013.~~

Kui liikmesriigid kõnealused meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näevad ette ☒ Sellise viitamise viisi ning sellise märkuse sõnastuse näevad ette liikmesriigid ☒.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetavate põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)
⇒ uus

Artikkel ~~88~~⁵³

Kehtetuks tunnistamine

Direktiiv ~~2003/55/EÜ~~ ☒ 2009/73/EÜ, mida on muudetud III lisa A osas loetletud õigusaktidega, ☒ tunnistatakse alates ~~3. märtsist 2011~~ ⇒ 1. jaanuarist 2023 ⇐ kehtetuks, ilma et see piiraks liikmesriikide kohustusi, mis on seotud ~~nimetatud direktiivi~~ ☒ III lisa B osas loetletud direktiivide ☒ siseriiklikku õigusse ülevõtmise ☒ tähtaegadega ☒ ja kohaldamise ☒ alguskuupäevaga ☒ ~~tähtaegadega~~.

Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile tõlgendatakse viidetena käesolevale direktiivile ja loetakse vastavalt ~~IV~~^{II} lisa vastavustabelile.

↓ 2009/73/EÜ (kohandatud)

Artikkel ~~89~~⁵⁵

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub ~~järgmisel~~ kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel ~~90~~⁵⁶

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
eesistuja*

FINANTSSELGITUS

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

1.3. Ettepanek/algatus käsitleb

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

1.4.2. Erieesmärgid

1.4.3. Oodatav(ad) tulemus(ed) ja mõju

1.4.4. Tulemusnäitajad

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.5.1. Lühiki- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

1.5.2. ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

1.5.5. Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viis(id)

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus

2.2.2. Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta

2.2.3. Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal)

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

3.2. Ettepaneku hinnanguline finantsmõju assigneeringutele

3.2.1. Hinnanguline mõju tegevusassigneeringutele – ülevaade

3.2.2. Tegevusassigneeringutest rahastatav väljund (hinnang)

3.2.3. Hinnanguline mõju haldusassigneeringutele – ülevaade

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

FINANTSSELGITUS – AMETID

1. ETTEPANEKU/ALGATUSE RAAMISTIK

1.1. Ettepaneku/algatuse nimetus

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside ja maagaasi ning vesiniku siseturu ühiseeskirjade kohta (uuesti sõnastatud).

Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside ja maagaasi ning vesiniku siseturu tingimuste kohta (uuesti sõnastatud).

1.2. Asjaomased poliitikavaldkonnad

Poliitikavaldkond: **energeetika**

Tegevusvaldkond: **Euroopa roheline kokkulepe**

1.3. Ettepanek käsitleb

X uut meetet

☐ uut meetet, mis tuleneb katseprojektist / ettevalmistavast meetmest⁴⁵

☐ olemasoleva meetme pikendamist

☐ ühe või mitme meetme ühendamist teise või uue meetmega

1.4. Eesmärgid

1.4.1. Üldeesmärgid

Euroopa rohelises kokkuleppes ja kliimamääruses seati eesmärk, et EL muutuks 2050. aastaks kliimaneutraalseks viisil, mis aitab kaasa Euroopa konkurentsivõimele, majanduskasvule ja töökohtade loomisele. Kasvuhoonegaaside heite 55 % vähendamise eesmärk viib hinnanguliselt taastuvate energiaallikate 38–40 % osakaaluni. Gaaskütused moodustavad 2050. aastaks energiaallikate jaotusest jätkuvalt olulise osa ja seetõttu tuleb konkurentsivõimeliste vähese süsinikuheitega gaasiturgude tulevikku suunatud korralduse abil gaasisektori süsinikuheidet vähendada. Käesolev algatus on ka paketi „Eesmärk 55“ osa. See hõlmab gaaside, sealhulgas vesiniku turu kujundamist. Kuigi selle abil ei vähendata otseselt CO₂ heidet, kõrvaldatakse sellega olemasolevad regulatiivsed tõkked ja luuakse tingimused, et see saaks toimuda kulutõhusal viisil.

1.4.2. Erieesmärgid

Järgmised erieesmärgid keskenduvad nendele, mida käsitletakse sätetes, mis nõuavad lisavahendeid ACERile ja energeetika peadirektoraadile.

Erieesmärk nr 1

Luuu õigusraamistik vesinikusektori ja vesinikuvõrkude turupõhiseks arendamiseks.

Erieesmärk nr 2

⁴⁵ Vastavalt finantsmääruse artikli 58 lõike 2 punktile a või b.

Parandada piiriülese maagaasikaubanduse tingimusi, võttes arvesse taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside kasvavat rolli, ning suurendada tarbijate õigusi.

Erieesmärk nr 3

Tagada, et võrguhaldurite üleeuroopalised üksused järgiksid ELi õigusakte.

1.4.3. Oodatav(ad) tulemus(ed) ja mõju

Märkige, milline peaks olema ettepaneku/algatuse oodatav mõju toetusesaajatele/sihtrühmale.

Lisavahendid võimaldavad ACERil ja energeetika peadirektoraadil täita ülesandeid, mis on vajalikud neile ELi õigusaktidega antud volituste täitmiseks kooskõlas käesoleva ettepaneku nõuetega.

1.4.4. Tulemusnäitajad

Täpsustage, milliste näitajate abil jälgitakse edusamme ja saavutusi.

Erieesmärk nr 1

Vesinikutaristu arendamine ja selle ühine kasutamine eri turuosaliste poolt.

Erieesmärk nr 2

Taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaasidega kauplemise tase ja nende turulepääs (nt kauplejate mahud ja arv, veeldatud maagaasi terminalide kasutamise määr ja saadud gaaside mahud).

Erieesmärk nr 3

Euroopa vesinikuvõrgu haldurite võrgustiku õigeaegne loomine ja maagaasi jaotussüsteemi haldurite õigeaegne kaasamine Euroopa jaotusvõrguettevõtjate üksusesse.

1.5. Ettepaneku/algatuse põhjendus

1.5.1. Lühi- või pikaajalises perspektiivis täidetavad vajadused, sealhulgas algatuse rakendamise üksikasjalik ajakava

Järgnevas hinnangus, niivõrd kui see puudutab ACERit, võetakse arvesse sõltumatu konsultandi hiljutises uuringus esitatud hinnanguid praeguste ülesannete jaoks vajalike ressursside kohta, et määrata kindlaks sarnaste, kuid lisaülesannete jaoks vajalikud ressursid, kohandades neid, et vältida ülehindamist. Olemasolevate ülesannete puhul esitatud täistööajale taandatud töötajate arvud on 2023. aastal vajalike töötajate arvu ümardatud hinnangud, kuid neid on üldiselt vähendatud 20 %, võtmaks arvesse, et konsultandi kasutatud meetodika võis tingida ülehindamist, nagu on selgitatud komisjoni 5. oktoobri 2021. aasta arvamuses C(2021)7024 Euroopa Liidu Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti programmdokumendi kavandi kohta aastateks 2022–2024 ning ACERi käsutuses olevate

rahaliste ja inimressursside piisavuse kohta. Käesolevas tööjõu-uuringus kasutatakse vajalike töötajate arvu kohta seega konsultandi kasutatud hinnangust konservatiivsemat hinnangut.

Kuigi ELi tarbijatele tarnitava maagaasi maht järk-järgult väheneb, ei vähenda see lähitulevikus ACERi töökoormust praeguste ülesannete täitmisel: näiteks jätkub maagaasi võrgueeskirjade rakendamine olenemata võrgu transpordimahust. Keerukus isegi suureneb, arvestades taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside segamise kasvavat rolli. Peale selle lisandub koos vesiniku võrgu ja turu loomisega ACERi ülesannete hulka uue sektori reguleerimine.

Erieesmärk nr 1 Luua õigusraamistik vesinikusektori ja vesinikuvõrkude turupõhiseks arendamiseks

- Nii nagu elektri ja maagaasi puhul, on ka turupõhise vesinikusektori arendamiseks vaja üksikasjalikumaid eeskirju võrgueeskirjade või suuniste kujul. Ettepanek sisaldab üheksat volitust võtta komisjoni määruste kujul vastu uued vesiniku võrgueeskirjad või suunised.

Praegu on olemas kuus võrgueeskirja või suunist, mis on võetud gaasimääruse (EÜ) nr 715/2009 alusel vastu komisjoni määrustena või lisatud sellele määrusele lisadena. Konsultandi hinnangul vajab ACER nende rakendamiseks seitset täistööajale taandatud töötajat. Maagaasi võrgueeskirjade ja suuniste väljatöötamisel ja rakendamisel saadud kogemusi saab kasutada sarnaste vesiniku võrgueeskirjade ja suuniste väljatöötamisel (nt võimsuse jaotamine, koostalitlusvõime).

Seetõttu on vesinikuga seotud uute võrgueeskirjade ja suuniste väljatöötamiseks ja seejärel rakendamiseks vaja hinnanguliselt viit täistööajale taandatud töötajat. Arvestades vesinikusektori järkjärgulist arengut, tuleks täiendavad täistööajale taandatud töötajad tööle võtta järk-järgult: alates 2023. aastast üks täistööajale taandatud töötaja aastas.

- ACER teeb ka otsuseid selle kohta, kuidas jaotada uue piiriülese vesinikutaristu ja vesiniku või muude gaaside erinevast kvaliteedist tulenevate piirangute kõrvaldamise lahendustest tulenevad kulud. Konsultandi hinnangul on selleks, et ACER saaks teha otsuse kulude piiriülese jaotamise kohta TEN-E määruse (EL) nr 347/2013 alusel juhul, kui liikmesriikide reguleerivad asutused ei jõua kokkuleppele, vaja umbes kolme täistööajale taandatud töötajat kuueks kuuks ning kui otsus edasi kaevatakse, on vaja lisapersonali. Eeldades, et otsus tehakse kord kahe aasta tagant, oleks ajal, mil see otsustusõigus vesiniku ja muude gaaside kui maagaasi tähtsuse suurenemise tõttu tõenäoliselt tekib (s.o 2026. aastal), selleks vaja täiendavalt ühte täistööajale taandatud töötajat.
- ACERi turuseire aruandele lisatakse 4. köide (lisaks elektrienergia hulгимүүгile, maagaasi hulгимүүгile ja jaemүүгile/tarbijatele) vesiniku kohta, mille tulemusena laieneb ACERi turujärelevalvealaste tegevuste ulatus. Praegu töötab nende kolme olemasoleva köitega seitse kuni kaheksa täistööajale taandatud töötajat. Kuna vesinik on ACERi jaoks uus valdkond, mille jaoks tuleb luua ettevõttesisene kompetents, on ettepanekute jõustumisest alates vaja lisaks ühte täistööajale taandatud töötajat ja veel ühte täistööajale taandatud töötajat, kui vesinikusektor hakkab eeldatavasti kujunema üleeuroopaliseks turuks (s.o 2027. aasta paiku).
- Arvestades vesiniku ja muude gaaside kui fossiilse gaasi kasvavat tähtsust, tuleb energia hulгимүүгiture terviklikkuse ja läbipaistvuse määrase kohaldamisala laiendada. Selleks on vaja viit täiendavat täistööajale taandatud töötajat: kahte alates 2024. aastast ja veel kolme, kui vesinikuturg hakkab arenema, seega alates 2027. aastast. Neid viit täistööajale

taandatud töötajat on võimalik rahastada tasudest.

Erieesmärk nr 2

Parandada piiriülese maagaasikaubanduse tingimusi, võttes arvesse taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside kasvavat rolli, ning suurendada tarbijate õigusi

- Kavas on võtta vastu uus komisjoni määrus **küberturvalisuse** kohta, mis on samaväärne elektrisektori jaoks vastu võetud määrusega. Lähtudes kogemusest, et ACER vajab keskmiselt ühte täistööajale taandatud töötajat võrgueeskirja või suunise kohta, on alates ettepaneku jõustumisest vaja ühte täiendavat täistööajale taandatud töötajat ka küberturvalisuse jaoks.
- Lisatakse uus säte, mille kohaselt peavad võrguhalduritel olema eraldi reguleeritud varabaasid maagaasi-, vesiniku- ja/või elektrivõrkude jaoks, et vältida ristsubsideerimist. ACERile tehakse ülesandeks anda **võrguhalduritele ja liikmesriikide reguleerivatele asutustele soovitusi varade väärtuse kindlaksmääramise ja võrgu kasutajatele kehtestatavate tasude arvutamise kohta** ning ajakohastada neid igal teisel aastal. ACERile tehakse samuti ülesandeks avaldada iga nelja aasta järel **uuring, milles võrreldakse ELi ülekandesüsteemi haldurite kulude tõhusust**. Praegu elektrimääruse (EL) 2019/943 artikli 18 lõike 9 kohaselt esitatava ülekande- ja jaotustariife käsitleva parimate tavade aruande jaoks hindas konsultant vajalikuks 0,4 täistööajale taandatud töötajat aastas, mis on veidi rohkem, kui on vaja praegu esitatava gaasi ühenduspunktide ülekoormuse aruande jaoks. Ettepanekuga vähendatakse viimati nimetatud aruande esitamise sagedust igalt aastalt põhimõtteliselt iga kahe aasta tagant esitamisele. Selle tulemusena peaks mõlema uue aruandlusülesande täitmiseks piisama alates 2024. aastast 0,5 täiendavast täistööajale taandatud töötajast.
- Võttes arvesse uuesti sõnastatud elektridirektiivi (EL) 2019/944 sätteid, tugevdatakse käesoleva ettepanekuga ka **gaasitarbijate** kohta käivaid sätteid. Nende sätetega peaks kaasnema ACERi suutlikkus jälgida tarbija õigusi ja jaeturge ning seega peaks ACERi igaaastase turuseire aruandega tegelevat meeskonda suurendama 0,5 täistööajale taandatud töötaja võrra alates ajast, mil liikmesriigid peavad need sätted üle võtma (st 2024. aastal).

Erieesmärk nr 3 _____ Tagada, et võrguhaldurite üleeuroopalised üksused järgivad ELi õigusakte

- Ettepanekuga parandatakse järelevalvet Euroopa maagaasi ülekandesüsteemi haldurite võrgustiku üle (võttes arvesse Euroopa elektri põhivõrguettevõtjate võrgustikuga seotud sätteid), laiendatakse ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse tegevusulatust maagaasi jaotussüsteemi halduritele ja luuakse uus Euroopa vesinikuvõrgu haldurite võrgustik.

Euroopa vesinikuvõrgu haldurite võrgustiku loomine ja ELi jaotusvõrguettevõtjate üksuse tegevusulatuse laiendamine tekitab ACERile esimesel aastal pärast ettepaneku jõustumist tippkoormuse, millele järgnevad korrapärased järelevalveülesanded ja võimalikud, kuigi harvad jõustamismeetmed. Piisama peaks ühest täistööajale taandatud töötajast, kes pärast esimest aastat tegeleks ka uue Euroopa vesinikuvõrgu haldurite võrgustiku peamise järelevalveülesandega: kogu liitu hõlmava uue võrgu arengukava hindamisega.

Eespool kirjeldatud täiendavate täistööajale taandatud töötajate arvud ei sisalda halduspersonali. Umbes 25 % halduspersonali suhtarvu (vähem kui praegu) kohaldamine tähendab, et vaja on veel viit täistööajale taandatud töötajat. See, et ACERi ametikohtade loetelu ei sisalda sätteid kantselei- või sekretäriülesandeid täitvate töötajate kohta ning et ACER tugineb selliste ülesannete täitmisel tõepoolest ajutistele töötajatele, on komisjoni varasemates arvamustes ACERi programmidokumentide kohta kahtluse alla seatud. Selleks et seda olukorda parandada ilma lisakoormuseta ELi eelarvele, peaksid need halduspersonali hulka kuuluvad täistööajale taandatud töötajad seega kuuluma AST/SC-kategooriasse, sest nad asendaksid ajutisi töötajaid.

Kokku 21 täistööajale taandatud töötajast kuni seitse rahastataks tasudest (kaks ajutist teenistujat AD ametikohal, kolm lepingulist töötajat IV tegevusüksuses ja kaks ajutist teenistujat AST/SC ametikohal sekretariaadiabidena kahe energia hulgimüügituru terviklikkuse ja läbipaistvuse määrase alusel tegutseva osakonna juhatajatele).

Kuigi suurem osa ELi asutuste täiendavast töökoormusest jääb ACERi kanda, suurendavad vesinikusektor, mis areneb järk-järgult üleeuroopaliseks turuks, ning maagaasivõrgu ja -turu üha keerukamaks muutumine, mis on tingitud muude gaaside kui fossiilse gaasi suurenevast tarnest, ka energeetika peadirektoraadi töökoormust. Konservatiivse hinnangu kohaselt on tugevdatud tarbijakaitsesätete nõuetekohase rakendamise tagamiseks vaja veel ühte täistööajale taandatud töötajat. Hulgimüügi valdkonnas töötab praegu kaheksa täistööajale taandatud töötajat gaasiturgudega (sealhulgas võrgu planeerimine ja gaasi kvaliteet). Vesinikuga seotud eeskirjade lisandumine ja maagaasisektori kasvav keerukus nõuavad personali 1,5-kordset suurendamist, seega nelja täiendavat täistööajale taandatud töötajat, kelle palkamine jaotatakse lähiaastatele kooskõlas vesinikusektori arenguga ja muude gaaside kui fossiilse gaasi turuosa suurenemisega.

- 1.5.2. *ELi meetme lisaväärtus (see võib tuleneda eri teguritest, nagu kooskõlastamisest saadav kasu, õiguskindlus, suurem tõhusus või vastastikune täiendavus). Käesoleva punkti kohaldamisel tähendab „ELi meetme lisaväärtus“ väärtust, mis tuleneb liidu sekkumisest ja lisandub väärtusele, mille liikmesriigid oleksid muidu üksi loonud.*

Praegu puuduvad ELi tasandil eeskirjad, millega reguleeritakse spetsiaalseid vesinikuvõrke või -turge. Pidades silmas praegu ELi ja liikmesriikide tasandil tehtavaid pingutusi, et edendada taastuvallikatest toodetud vesiniku kasutamist fossiilkütuste asendajana, oleks liikmesriikidel stiimul võtta riiklikul tasandil vastu eeskirjad vesiniku transportimiseks mõeldud spetsiaalse taristu kohta. See tekitab ELis killustunud õiguskeskkonna ohu, mis võib takistada riiklike vesinikuvõrkude ja -turgude integreerimist, pärssides või takistades seeläbi piiriülest vesinikukaubandust.

Vesinikutaristut käsitlevate eeskirjade ühtlustamine hilisemas etapis (st pärast riiklike õigusaktide kehtestamist) suurendaks liikmesriikide halduskoormust ning ettevõtjate regulatiivseid kulusid ja ebakindlust, eriti kui tegemist on pikaajaliste investeeringutega vesiniku tootmisel ja transporditaristusse.

Spetsiaalsete vesinikuvõrkude ja -turgude ELi tasandi õigusraamistiku loomine edendaks riiklike vesinikuturgude ja -võrkude lõimimist ning omavahelist ühendamist. Selliste

spetsiaalsete vesinikuvõrkude kavandamist, rahastamist ja haldamist käsitlevad ELi tasandi eeskirjad peaksid seda liiki pikaajalise taristu potentsiaalsete investorite jaoks pikaajalise prognoositavuse, eelkõige piiriüleste ühenduste puhul (mille suhtes võivad muidu kehtida erinevad ja võimalik et erineva sisuga riigisisised õigusaktid).

Biometaani puhul on tõenäoline, et ilma ELi tasandi algatuseta oleks õigusraamistik 2030. aastaks hulgimüügiturgudele juurdepääsu, ühenduskohustuste ning ülekandesüsteemi haldurite ja jaotussüsteemi haldurite koordineerimismeetmete vallas endiselt ebaühtlane. Samuti seisavad taastuvatest energiaallikatest toodetud ja väheste CO₂ heitega gaasi tootjad ilma mõningase ELi tasandil toimuva ühtlustamiseta ELi eri osades silmitsi väga erinevate ühendus- ja võrku suunamise kuludega, mis toob kaasa ebavõrdsed tingimused.

Ilma täiendavate ELi tasandi õigusaktideta kohaldaksid liikmesriigid jätkuvalt erinevaid gaasi kvaliteedistandardeid ja vesiniku segamise tasemeid käsitlevaid eeskirju, mis võivad kaasa tuua piiriüleste voogude piiramise ja turu killustumise. Gaasi kvaliteedistandardid määratletakse jätkuvalt peamiselt maagaasi kvaliteediparameetrite alusel, mis piiraks taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside võrku integreerimist.

Kõik need aspektid vähendavad tõenäoliselt taastuvatest energiaallikatest toodetud gaaside piiriülest kaubandust, mida võib kompenseerida fossiilse gaasi suurem import. Veeldatud maagaasi terminalide kasutamine ja import võib jääda piirduma fossiilse gaasiga hoolimata sellest, et veeldatud maagaasi terminale ei oleks vaja kohandada, kui väljastpoolt ELi pärit allikatest oleks kättesaadav konkurentsivõimeline biometaan või sünteetiline metaan.

1.5.3. Samalaadsetest kogemustest saadud õppetunnid

Varasemate seadusandlike ettepanekutega saadud kogemused on näidanud, et ACERI personalivajadusi on lihtne alahinnata. See kehtib eriti juhul, kui õigusaktid sisaldavad sätteid, mis annavad volitused üksikasjalikumate tehniliste eeskirjade, näiteks elektrimääruuse (EL) 2019/943 kohaste võrgueeskirjade ja suuniste vastuvõtmiseks. Selleks et vältida 2009. aastal vastu võetud kolmanda energiapaketiga saadud kogemuste kordumist, kui personalivajaduse alahindamine tõi kaasa struktuurse personalipuuduse (mida lahendatakse põhjalikult alles alates ELi 2022. aasta eelarvest), hinnatakse käesoleva ettepaneku puhul personalivajadust mitme tulevase aasta puhul ja võetakse arvesse tõenäolist tulevast arengut, nagu volituste kasutamine.

1.5.4. Kooskõla mitmeaastase finantsraamistikuga ja võimalik koostoime muude asjaomaste meetmetega

See algatus on Euroopa rohelise kokkuleppe ja paketi „Eesmärk 55“ osana lisatud komisjoni 2021. aasta tööprogrammi (COM(2020) 690 final) ning see aitab saavutada eesmärki vähendada kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks võrreldes 1990. aasta tasemega vähemalt 55 %, nagu on sätestatud Euroopa kliimamääruses, ning ELi eesmärki saavutada 2050. aastaks kliimaneutraalsus.

1.5.5. *Erinevate kasutada olevate rahastamisvõimaluste, sealhulgas vahendite ümberpaigutamise võimaluste hinnang*

Täistööajale taandatud töötajaid on vaja uute ülesannete täitmiseks, samal ajal kui olemasolevad ülesanded lähitulevikus ei vähene: vesinikusektor areneb paralleelselt sellega, et jätkuvalt kasutatakse maagaasisüsteemi, mis muutub veelgi keerulisemaks muude metaaniallikate kui fossiilse gaasi suureneva kasutamise tõttu. Seega ümberpaigutamine vajadust lisapersonali järele ei rahuldaks.

Niivõrd, kui see on õiguslikult võimalik, rahastatakse täiendavate täistööajale taandatud töötajate palkamist olemasoleva energia hulgimüügituru terviklikkuse ja läbipaistvuse määrase kohase tasusüsteemi kaudu, millega rahastatakse ACERi ülesannete täitmist.

1.6. Ettepaneku/algatuse kestus ja finantsmõju

☐ **Piiratud kestusega**

- ☐ Ettepanek/algatus hõlmab ajavahemikku [PP/KK]AAAA–[PP/KK]AAAA
- ☐ Finantsmõju avaldub ajavahemikul AAAA–AAAA

☒ **Piiramatu kestusega**

- Rakendamise käivitumisperiood hõlmab ajavahemikku AAAA–AAAA,
- millele järgneb täieulatuslik rakendamine.

1.7. Ettenähtud eelarve täitmise viis(id)⁴⁶

☒ **Otsene eelarve täitmine** komisjoni poolt

- ☐ rakendusametite kaudu

☐ **Eelarve jagatud täitmine** koostöös liikmesriikidega

☒ **Eelarve kaudne täitmine**, mille puhul eelarve täitmise ülesanded delegeeritakse järgmistele üksustele:

- ☐ rahvusvahelistele organisatsioonidele ja nende allasutustele (täpsustage);
- ☐ Euroopa Investeeringuspangale (EIP) ja Euroopa Investeeringufondile (EIF);
- ☒ artiklites 70 ja 71 osutatud asutustele;
- ☐ avalik-õiguslikele asutustele;
- ☐ avalikke teenuseid osutavatele eraõiguslikele asutustele, kuivõrd nad esitavad piisavad finantstagatised;
- ☐ liikmesriigi eraõigusega reguleeritud asutustele, kellele on delegeeritud avaliku ja erasektori partnerluse rakendamine ja kes esitavad piisavad finantstagatised;
- ☐ isikutele, kellele on delegeeritud Euroopa Liidu lepingu V jaotise kohaste ühise välis- ja julgeolekupoliitika erimeetmete rakendamine ja kes on kindlaks määratud asjaomases alusaktis.

Märkused

⁴⁶ Eelarve täitmise viise koos viidetega finantsmäärusele on selgitatud veebisaidil <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>.

2. HALDUSMEETMED

2.1. Järelevalve ja aruandluse eeskirjad

Täpsustage tingimused ja sagedus.

Kooskõlas oma finantsmäärusega peab ACER oma programmidokumendi raames esitama iga-aastase tööprogrammi, mis sisaldab iga tegevuse kohta nii rahaliste vahendite kui ka inimressurssidega seotud üksikasju.

ACER esitab energeetika peadirektoraadile kuuaruande eelarve täitmise kohta, sealhulgas kulukohustuste ja maksete kohta eelarvejaotiste kaupa ning vabade ametikohtade määra kohta töötajate liikide kaupa.

Lisaks on energeetika peadirektoraat otseselt esindatud ACERi juhtorganites. Haldusnõukogus olevate esindajate kaudu teavitatakse energeetika peadirektoraati eelarve kasutamisest ja ametikohtade loetelust selle igal aasta jooksul toimuval koosolekul.

Kooskõlas finantseeskirjadega kohaldatakse ACERi suhtes haldusnõukogu ja iga-aastase tegevusaruande kaudu ka iga-aastaseid nõudeid esitada aruanded tegevuse ja vahendite kasutamise kohta.

Energeetika peadirektoraadi poolt otse täidetavate ülesannete puhul järgitakse komisjonis ja rakendusametites rakendatavat iga-aastast kavandamise ja järelevalve tsüklit, sealhulgas esitatakse tulemused energeetika peadirektoraadi iga-aastases tegevusaruandes.

2.2. Haldus- ja kontrollisüsteem(id)

2.2.1. *Eelarve täitmise viisi(de), rahastamise rakendamise mehhanismi(de), maksete tegemise korra ja kavandatava kontrollistrateegia selgitus*

Kuigi ACER peab arendama uusi eksperditeadmisi, on siiski kõige kulutõhusam määrata käesoleva ettepaneku kohased uued ülesanded olemasolevale ametile, mis juba täidab sarnaseid ülesandeid.

Energeetika peadirektoraat töötab oma suhete haldamiseks ACERiga välja kontrollistrateegia, mis on osa komisjoni 2017. aasta sisekontrolliraamistikust. ACER vaatas oma sisekontrolliraamistiku läbi ja võttis selle vastu 2018. aasta detsembris.

2.2.2. *Teave kindlakstehtud riskide ja nende vähendamiseks kasutusele võetud sisekontrollisüsteemi(de) kohta*

Peamine oht on valed hinnangud käesoleva ettepanekuga kaasneva töökoormuse kohta, kuna ettepaneku eesmärk on luua hõlbustav õigusraamistik enne, mitte tagantjärele pärast riiklike lähenemisviiside kehtestamist ning uute osalejate ja uute kütuste (vesinik ja muud nn alternatiivsed gaasid) energiasektorisse ilmutumist. Selle ohuga tuleb tegeleda, sest nagu kogemused on näidanud, on juhul, kui esialgses ettepanekus ei ole lisavahendite vajadust arvesse võetud, väga raske seda olukorda hiljem parandada.

Seda ohtu leevendab see, et ettepanek sisaldab mitut uut ülesannet, sest kuigi mõne tulevase ülesande töökoormust võidakse alahinnata, võidakse teisi ülehinnata, mis võimaldab võimalikke tulevase ümberpaigutusi.

2.2.3. *Kontrollide kulutõhususe (kontrollikulude suhe hallatavate vahendite väärtusse) hinnang ja põhjendus ning prognoositav veariski tase (maksete tegemise ja sulgemise ajal)*

Eeldatakse, et ACERi olemasolevatele volitustele lisaülesannete määramine ei too ACERis kaasa täiendavaid erikontrolle, mistõttu kontrollikulude ja hallatavate vahendite väärtuse suhe jääb muutumatuks.

Samuti ei too lisakontrolle ega kontrollikulude suhte muutumist kaasa energeetika peadirektoraadile antud ülesanded.

2.3. Pettuse ja eeskirjade eiramise ärahoidmise meetmed

Nimetage rakendatavad või kavandatud ennetus- ja kaitsemeetmed, nt pettustevastase võitluse strateegias esitatud meetmed.

ACER kohaldab kooskõlas komisjoni lähenemisviisiga ELi detsentraliseeritud asutuste pettustevastaseid põhimõtteid.

2019. aasta märtsis võttis ACER vastu uue pettustevastase strateegia, millega tunnistati kehtetuks ACERi haldusnõukogu otsus 13/2014. Uus kolmeaastane strateegia põhineb järgmistel elementidel: iga-aastane riskihindamine, huvide konfliktide ennetamine ja haldamine, rikkumisest teatamise sise-eeskirjad, tundlike ülesannete haldamise põhimõtted ja kord ning eetika ja ausameelsusega seotud meetmed.

Energeetika peadirektoraat võttis samuti 2020. aastal vastu läbivaadatud pettustevastase võitluse strateegia. Energeetika peadirektoraadi pettustevastase võitluse strateegia põhineb komisjoni pettustevastase võitluse strateegial ja spetsiifilisel riskihindamisel, mis tehti asutuse sees, et selgitada välja pettuste suhtes kõige haavatavamad valdkonnad, juba kehtestatud kontrollid ja meetmed, mis on vajalikud, et parandada energetika peadirektoraadi suutlikkust pettusi ennetada, avastada ja kõrvaldada.

Nii ACERi määrus kui ka riigihangete suhtes kohaldatavad lepingusätted tagavad, et auditeid ja kohapealseid kontrolle saavad teha komisjoni talitused, sealhulgas Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF), kasutades Pettustevastase Ameti soovitatud standardsätteid.

3. ETTEPANEKU/ALGATUSE HINNANGULINE FINANTSMÕJU

3.1. Mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid ja kulude eelarveread, millele mõju avaldub

- Olemasolevad eelarveread

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriikide ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa.

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus			
	Nr	Liigendatud/liigendamata ⁴⁷	EFTA riigid ⁴⁸	kandidaatriigid ⁴⁹	kolmanda riigid	finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
02	02 10 06 ja 02 03 02	Liigendatud	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI

- Uued eelarveread, mille loomist taotletakse

Järjestage mitmeaastase finantsraamistiku rubriikide ja iga rubriigi sees eelarveridade kaupa.

Mitmeaastase	Eelarverida	Kulu liik	Rahaline osalus
--------------	-------------	-----------	-----------------

⁴⁷ Liigendatud = liigendatud assigneeringud / liigendamata = liigendamata assigneeringud.

⁴⁸ EFTA: Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon.

⁴⁹ Kandidaatriigid ja vajaduse korral Lääne-Balkani potentsiaalsed kandidaatriigid.

finantsraam istiku rubriik	Nr	Liigendatu d/liigendam ata	EFTA riigid	kandidaatrii gid	kolmanda d riigid	finantsmääruse artikli 21 lõike 2 punkti b tähenduses
	[XX.YY.YY.YY]		JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI	JAH/EI

3.2. Hinnanguline mõju kuludele

3.2.1. Hinnanguline mõju kuludele – ülevaade

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	2	Euroopa strateegilised investeeringud – ACER
---	----------	---

ACER			Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU
Jaotis 1	Kulukohustused	1)	0,690	0,994	1,380	1,614	1,918	6,596
	Maksed	2)	0,690	0,994	1,380	1,614	1,918	6,596
Jaotis 2	Kulukohustused	1a)						
	Maksed	2a)						
Jaotis 3	Kulukohustused	3a)						
	Maksed	3b)						
ACERi assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	= 1 + 1a + 3 a	0,690	0,994	1,380	1,614	1,918	6,596
	Maksed	= 2 + 2a +3b	0,690	0,994	1,380	1,614	1,918	6,596

Mitmeaastase finantsraamistiku rubriik	7	„Halduskulud“
---	----------	---------------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU
Energeetika peadirektoraat							
• Personalikulud		0,152	0,304	0,304	0,456	0,760	1,976
• Muud halduskulud							
Energeetika peadirektoraat KOKKU	Assigneeringud						

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7 KOKKU	(Kulukohustuste kogusumma = maksete kogusumma)	0,152	0,304	0,304	0,456	0,760	1,976
---	--	-------	-------	-------	-------	-------	-------

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

		Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU
Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIKIDE 1–7 assigneeringud KOKKU	Kulukohustused	0,842	1,298	1,684	2,070	2,678	8,572
	Maksed	0,842	1,298	1,684	2,070	2,678	8,572

3.2.2. Hinnanguline mõju ACERi assigneeringutele

- ☒ Ettepanek/algatus ei hõlma tegevusassigneeringute kasutamist
- ☐ Ettepanek/algatus hõlmab tegevusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

kulukohustuste assigneeringud miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Märkige eesmärgid ja väljundid			Aasta N		Aasta N + 1		Aasta N + 2		Aasta N + 3		Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)						KOKKU		
	VÄLJUNDID																		
	↓	Liik ⁵⁰	Keskmine kulu	€	Kulu	€	Kulu	€	Kulu	€	Kulu	€	Kulu	€	Kulu	€	Kulu	Väljundite arv kokku	Kulud kokku
ERIEESMÄRK nr 1 ⁵¹ ...																			
– Väljund																			
– Väljund																			
– Väljund																			
Erieesmärk nr 1 kokku																			
ERIEESMÄRK nr 2 ...																			
– Väljund																			
Erieesmärk nr 2 kokku																			
KULUD KOKKU																			

⁵⁰ Väljunditena käsitatakse tarnitud tooteid ja osutatud teenuseid (nt rahastatud üliõpilasvahetuste arv, ehitatud teede pikkus kilomeetrites jms).

⁵¹ Vastavalt punktile 1.4.2 „Erieesmärgid“

3.2.3. Hinnanguline mõju ACERi inimressurssidele

3.2.3.1. Kokkuvõte

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU
--	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	-------

Ajutised teenistujad (AD palgaastmed)	0,456	0,760	0,912	1,064	1,216	4,408
Ajutised teenistujad (AST palgaastmed)						
Ajutised teenistujad (AST/SC palgaastmed)	0,152	0,152	0,304	0,304	0,456	1,368
Lepingulised töötajad	0,082	0,082	0,164	0,246	0,246	0,820
Riikide lähetatud ekspertid						

KOKKU	0,690	0,994	1,380	1,614	1,918	6,596
-------	-------	-------	-------	-------	-------	-------

Personalivajadus (täistööajale taandatud töötajad):

	Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU
--	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	-------

Ajutised teenistujad (AD palgaastmed)	3	6	7	8	10	10
Ajutised teenistujad (AST palgaastmed)						
Ajutised teenistujad (AST/SC palgaastmed)	1	2	3	4	5	5
Lepingulised töötajad (IV tegevusüksus)	1	2	3	3	6	6
Riikide lähetatud eksperdid						

KOKKU	5	10	13	15	21	21
-------	---	----	----	----	----	----

Millest rahastatakse ELi toetusest⁵²:

	Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027	KOKKU
Ajutised teenistujad (AD palgaastmed)	3	5	6	7	8	8
Ajutised teenistujad (AST palgaastmed)						
Ajutised teenistujad (AST/SC palgaastmed)	1	1	2	2	3	3
Lepingulised töötajad (IV tegevusüksus)	1	1	2	3	3	3
Riikide lähetatud ekspertid						

⁵² Igal aastal määrab ACER kooskõlas komisjoni otsuse (EL) 2020/2152 artikli 3 lõikega 1 kindlaks need kulud, sealhulgas personalikulud, mis on rahastamiskõlblikud tasude kaudu, ning esitab tulemused oma programmidokumendi kavandis. Kooskõlas määruse (EL) 2019/942 artikliga 20 esitab komisjon arvamuse ACERi programmdokumendi kavandi kohta, sealhulgas ameti ettepanekute kohta, milliseid kulusid käsitatakse tasude kaudu rahastamiskõlblike kuludena ja mil määral on võimalik seeläbi vähendada koormust ELi eelarvele.

KOKKU	5	7	10	12	14	14
-------	---	---	----	----	----	----

Täistööajale taandatud töötajate kavandatav töölevõtmise kuupäev on vastava aasta 1. jaanuar.

3.2.3.2. Vastutava peadirektoraadi hinnanguline personalivajadus

- ☐ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist.
- ☒ Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

Hinnanguline väärtus täisarvuna (või kuni ühe komakohaga)

	Aasta 2023	Aasta 2024	Aasta 2025	Aasta 2026	Aasta 2027
• Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad (ametnikud ja ajutised teenistujad)					
20 01 02 01 ja 20 01 02 02 (peakorteris ja komisjoni esindustes)	1	2	2	3	5
20 01 02 03 (delegatsioonides)					
01 01 01 01 (kaudne teadustegevus)					
10 01 05 01 (otsene teadustegevus)					
• Koosseisuväline personal (täistööajale taandatud töötajad)⁵³					
20 02 01 (üldvahenditest rahastatavad lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud)					
20 02 03 (lepingulised töötajad, kohalikud töötajad, riikide lähetatud eksperdid, renditööjõud ja noored spetsialistid delegatsioonides)					
Eelarveread (täpsustada) ⁵⁴	– peakorteris ⁵⁵				
	– delegatsioonides				
01 01 01 02 (lepingulised töötajad, riikide lähetatud eksperdid ja renditööjõud kaudse teadustegevuse valdkonnas)					
10 01 05 02 (lepingulised					

⁵³ AC – lepingulised töötajad, AL – kohalikud töötajad, END – riikide lähetatud eksperdid, INT – renditööjõud, JPD – noored spetsialistid delegatsioonides.

⁵⁴ Tegevusassigneeringutest rahastatavate koosseisuväliste töötajate ülempiiri arvestades (endised BA read).

⁵⁵ Peamiselt ühtekuuluvuspoliitika fondid, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond (EAFRD) ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMKF).

töötajad, riikide lähetatud ekspertid ja renditööjõud otsese teadustegevuse valdkonnas)					
Muud eelarveread (täpsustage)					
KOKKU	1	2	2	3	5

Tegemist on uute ülesannetega, mille jaoks energia peadirektoraadis praegu töötajaid ei ole. Personalivajadused võidakse katta töötajate peadirektoraadisese ümberpaigutamise teel. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

3.2.4. Kooskõla kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga

- ☐ Ettepanek/algatus on kooskõlas kehtiva mitmeaastase finantsraamistikuga.
- ☒ Ettepanekuga/algatusega kaasneb mitmeaastase finantsraamistiku asjaomase rubriigi ümberplaneerimine.

Selgitage ümberplaneerimist, osutades asjaomastele eelarveridadele ja summadele.

- Paketi „Eesmärk 55“ algatusi ei võetud mitmeaastase finantsraamistiku rubriikide arvutamisel arvesse. Kuna see konkreetne algatus on uus, tuleb ümber planeerida nii ACERile antava toetuse eelarverida kui ka eelarverida, millega toetatakse energeetika peadirektoraadis tehtavat lisatööd. Niivõrd kui ACERi täiendavate inimressursside mõju eelarvele ei ole võimalik katta tasudest või ELi praegusest toetusest, kaetakse see juhul, kui tegemist on tasudest mitterahastatavate täiendavate täistööajale taandatud töötajatega, ümberjaotamisega teistelt energeetika peadirektoraadi hallatavatelt eelarveridadelt, eelkõige Euroopa ühendamise rahastu energeetikaprogrammi eelarvereadelt 02 03 02, ilma et loodaks pretsedenti Euroopa ühendamise rahastu vahendite kasutamiseks.
- ☐ Ettepanek/algatus eeldab paindlikkusinstrumendi kohaldamist või mitmeaastase finantsraamistiku muutmist⁵⁶.

Selgitage vajalikku toimingut, osutades asjaomastele rubriikidele, eelarveridadele ja summadele.

3.2.5. Kolmandate isikute rahaline osalus

- Ettepanek/algatus ei hõlma kolmandate isikute poolset kaasrahastamist.
- Ettepanek/algatus hõlmab kaasrahastamist, mille hinnanguline summa on järgmine:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

	Aasta N	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)			Kokku
Täpsustage kaasrahastav asutus								
Kaasrahastatavad assigneeringud KOKKU								

⁵⁶ Vt nõukogu 17. detsembri 2020. aasta määruse (EL, Euratom) nr 2093/2020 (millega määratakse kindlaks mitmeaastane finantsraamistik aastateks 2021–2027) artiklid 12 ja 13.

3.3. Hinnanguline mõju tuludele

- ☒ Ettepanekul/algatusel puudub finantsmõju tuludele.
 - ☐ Ettepanekul/algatusel on järgmine finantsmõju:
 - ☐ omavahenditele
 - ☐ muudele tuludele
 - ☐ palun märkige, kas see on kulude eelarveridasid mõjutav sihtotstarbeline tulu
- miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Tulude eelarverida:	Jooksva aasta eelarves kättesaadavad assigneeringud	Ettepaneku/algatuse mõju ⁵⁷						
		Aasta N	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Lisage vajalik arv aastaid, et kajastada kogu finantsmõju kestust (vt punkt 1.6)		
Artikkel								

Mitmesuguste sihtotstarbeliste tulude puhul täpsustage, milliseid kulude eelarveridasid ettepanek mõjutab.

Täpsustage tuludele avaldatava mõju arvutusmeetod.

⁵⁷ Traditsiooniliste omavahendite (tollimaksud ja suhkrumaksud) korral tuleb märkida netosummad, st brutosumma pärast 20 % sissenõudmiskulude mahaarvamist.

LISA FINANTSSELGITUSELE

Ettepaneku/algatuse nimetus:

Gaasidirektiiv

1. VAJALIKUKS PEETAV TÖÖTAJATE ARV JA TÖÖTAJATEGA SEOTUD KULUD

2. MUUD HALDUSKULUD

3. HALDUSKULUD KOKKU

4. KULUDE ARVUTAMISEKS KASUTATUD MEETODID

4.1. INIMRESSURSID

4.2. MUUD HALDUSKULUD

Käesolev lisa tuleb lisada finantsselgitusele pärast talitustevahelise konsulteerimise algatamist.

Andmetabeleid kasutatakse finantsselgituses sisalduvate tabelite allikana. Need on rangelt komisjonisiseseks kasutamiseks.

1. Vajalikuks peetavad personalikulud

☐ Ettepanek/algatus ei hõlma personali kasutamist.

☒ Ettepanek/algatus hõlmab personali kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistik u RUBRIIK 7		2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
		Täistöö aja ekvivalent	Assigneeringud	Täistöö aja ekvivalent	Assigneeringud	Täistöö aja ekvivalent	Assigneeringud	Täistöö aja ekvivalent	Assigneeringud	Täistöö aja ekvivalent	Assigneeringud	Täistöö aja ekvivalent	Assigneeringud	Täistöö aja ekvivalent	Assigneeringud	Täistöö aja ekvivalent	Assigneeringud
• Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad (ametnikud ja ajutised teenistujad)																	
20 01 02 01 – Peakorteris ja esindustes	AD	1	0,152	2	0,304	2	0,304	3	0,456	5	0,760						
	AS T																
20 01 02 03 – ELi delegatsioonides	AD																
	AS T																
• Koosseisuvälised töötajad ⁵⁸																	
20 02 01 ja 20 02 02 – Koosseisuvälised töötajad peakorteris ja esindustes	AC																
	END																
	INT																

⁵⁸ AC – lepingulised töötajad, AL – kohalikud töötajad, END – riikide lähetatud eksperdid, INT – renditööjõud, JPD – noored spetsialistid delegatsioonides.

20 02 03 – Koosseisuvälised töötajad ELi delegatsioonides	AC																
	AL																
	END																
	INT																
	JP D																
Muud personaliga seotud eelarveread (täpsustage)																	
Personalikulud kokku – RUBRIIK 7		1	0,152	2	0,304	2	0,304	3	0,456	5	0,760						

Tegemist on uute ülesannetega, mille jaoks energeetika peadirektoraadis praegu töötajaid ei ole. Personalivajadused võidakse katta töötajate peadirektoraadisese ümberpaigutamise teel. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7		2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030	
		Täistööaja ekvivalent	Assignee ringud	Täistööaja ekvivalent	Assignee ringud	Täistööaja ekvivalent	Assignee ringud	Täistööaja ekvivalent	Assignee ringud	Täistööaja ekvivalent	Assignee ringud	Täistööaja ekvivalent	Assignee ringud	Täistööaja ekvivalent	Assignee ringud	Täistööaja ekvivalent	Assignee ringud
• Ametikohtade loetelus sisalduvad ametikohad (ametnikud ja ajutised teenistujad)																	
01 01 01 01	kaudne	A D															

teadustegevus ⁵⁹		AS T															
01 01 01 11	otsene																
teadustegevus																	
Muu (täpsustage)																	
• Koosseisuvälised töötajad ⁶⁰																	
Tegevusassigneeringutest rahastatavad koosseisuväliste töötajate kulud (endised BA read).	– peakorteris	A C															
		E N D															
		I N T															
	– liidu delegatsioonides	A C															
		A L															
		E N D															
		I N T															
		J P D															
	01 01 01 02 teadustegevus	A C															
		E N D															
01 01 01 12	otsene																
teadustegevus																	

⁵⁹ Valida asjakohane eelarverida või märkida vajaduse korral teine; kui asjakohaseid eelarveridu on rohkem, tuleks eraldi esitada iga asjakohase eelarverea töötajad.

⁶⁰ AC – lepingulised töötajad, AL – kohalikud töötajad, END – riikide lähetatud eksperdid, INT – renditööjõud, JPD – noored spetsialistid delegatsioonides.

Muu (täpsustage) ⁶¹	IN T																
Muud personaliga seotud eelarvread (täpsustage)																	
Personalikulud kokku – RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud																	
Personalikulud kokku (kõik mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid)		1	0,152	2	0,304	2	0,304	3	0,456	5	0,760						

Tegemist on uute ülesannetega, mille jaoks energeetika peadirektoraadis praegu töötajaid ei ole. Personalivajadused võidakse katta töötajate peadirektoraadisisese ümberpaigutamise teel. Vajaduse korral võidakse personali täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

⁶¹ Valida asjakohane eelarverida või märkida vajaduse korral teine; kui asjakohaseid eelarveridu on rohkem, tuleks eraldi esitada iga asjakohase eelarverea töötajad.

2. Muud halduskulud

☒ Ettepanek/algatus ei hõlma haldusassigneeringute kasutamist

☐ Ettepanek/algatus hõlmab haldusassigneeringute kasutamist, mis toimub järgmiselt:

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7	Aasta N ⁶²	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Aasta N + 4	Aasta N + 5	Aasta N + 7	Kokku
<u>Peakorteris või ELi territooriumil:</u>								
20 02 06 01 – Lähetus- ja esinduskulud								
20 02 06 02 – Konverentside ja koosolekutega seotud kulud								
20 02 06 03 – Komiteed ⁶³								
20 02 06 04 – Uuringud ja konsultatsioonid								
20 04 – IT-kulud (ettevõtjad) ⁶⁴								
Muud personaliga mitteseotud eelarveread (vajaduse korral täpsustage)								
<u>Liidu delegatsioonides</u>								
20 02 07 01 – Lähetused, konverentsid ja esinduskulud								

⁶² Aasta N on aasta, mil alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist. „N“ asemel tuleb märkida esimene eeldatav rakendamise aasta (näiteks 2021). Sama tuleb teha ka järgnevatel aastatel.

⁶³ Täpsustage komitee liik ja rühm, millesse see kuulub.

⁶⁴ Vaja on informaatika peadirektoraadi IT-investeeringute rühma arvamust (vt IT rahastamise suunised, C(2020) 6126 final, 10.9.2020, lk 7).

20 02 07 02 – Töötajate täiendkoolitus								
20 03 05 – Taristu ja logistika								
Muud personaliga mitteseotud eelarveread (<i>vajaduse korral täpsustage</i>)								
Muu kokku – mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7								

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7	Aasta N⁶⁵	Aasta N + 1	Aasta N + 2	Aasta N + 3	Aasta N + 4	Aasta N + 5	Aasta N + 7	Kokku
Tegevusassigneeringutest (endised BA read) kaetavad tehnilise ja haldusabi kulud (<u>v.a</u> koosseisuvälised töötajad):								
– peakorteris								
– liidu delegatsioonides								
Muud teadustegevusega seotud juhtimiskulud								
Poliitikavaldkondade IT-kulud rakenduskavadele ⁶⁶								

⁶⁵ Aasta N on aasta, mil alustatakse ettepaneku/algatuse rakendamist. „N“ asemel tuleb märkida esimene eeldatav rakendamise aasta (näiteks 2021). Sama tuleb teha ka järgnevatel aastatel.

⁶⁶ Vaja on informaatika peadirektoraadi IT-investeeringute rühma arvamust (vt IT rahastamise suunised, C(2020) 6126 final, 10.9.2020, lk 7).

Ettevõtjatega seotud IT-kulud rakenduskavadele ⁶⁷								
Muud personaliga mitteseotud eelarveread (<i>vajaduse korral täpsustage</i>)								
Muu kokku – mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 RUBRIIK 7								
Muud halduskulud kokku (kõik mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid)								

⁶⁷ See punkt hõlmab kohalikke haldussüsteeme ja makseid ettevõtjate IT-süsteemide kaasrahastamiseks (vt IT rahastamise suunised, C(2020) 6126 final, 10.9.2020).

3. Halduskulud kokku (kõik mitmeaastase finantsraamistiku rubriigid)

miljonites eurodes (kolm kohta pärast koma)

Kokkuvõte	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Rubriik 7 – personalikulud	0,152	0,304	0,304	0,456	0,760			
Rubriik 7 – muud halduskulud								
Rubriik 7 kokku	0,152	0,304	0,304	0,456	0,760			
Rubriigist 7 välja jäävad kulud – personalikulud								
Rubriigist 7 välja jäävad kulud – muud halduskulud								
Muud rubriigid kokku								
KOKKU RUBRIIKI 7 kuuluvad ja RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud	0,152	0,304	0,304	0,456	0,760			

Need on täiesti uued ülesanded. Haldusassigneeringute vajadused võidakse katta eelarvest, mida võidakse peadirektoraadi sees ümber jaotada. Vajaduse korral võidakse haldusassigneeringuid täiendada iga-aastase vahendite eraldamise menetluse käigus, arvestades olemasolevate eelarvepiirangutega.

4.

4. Kulude arvutamiseks kasutatud meetodid

4.1 Personalikulud

Selles osas kirjeldatakse vajalikuks peetava personali arvutamise meetodit (töökoormuse prognoosid, sealhulgas konkreetsete töökohtade puhul (süsteemi Sysper 2 kohased töökohtade profiilid), töötajate liigid ja vastavad keskmised kulud).

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7
NB! Keskmised kulud peakorterit iga töötajaliigi kohta on esitatud veebisaidil BudgWeb: https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/pre/legalbasis/Pages/pre-040-020_preparation.aspx
- Ametnikud ja ajutised teenistujad 1–5 AD ametikohta määruse rakendamise jälgimiseks: - järelevalve ACERi üle ja temaga kooskõlastamine; - õigusraamistiku väljatöötamine vesinikusektori ja vesinikuvõrkude turupõhiseks arendamiseks; - vajaliku õigusraamistiku väljatöötamine, et parandada piiriülese gaasikaubanduse tingimusi, võttes arvesse taastuvatest energiaallikatest toodetud ja vähese CO₂ heitega gaaside kasvavat rolli, ning suurendada tarbija õigusi; - selle tagamine, et võrguhaldurite üleeuroopalised üksused järgiksid ELi õigusakte. Keskmised kulud tulenevad märgukirjast Ares(2020)7207955.
Koosseisuvälised töötajad

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud
Ainult ametikohad, mida rahastatakse teadusuuringute eelarvest
Koosseisuvälised töötajad

4.2 Muud halduskulud

Täpsustage arvutusmeetodit, mida iga eelarverea puhul kasutati, ja eelkõige aluseks võetud eeldusi (nt kohtumiste arv aastas, keskmised kulud jne).

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIK 7

--

Mitmeaastase finantsraamistiku RUBRIIGIST 7 välja jäävad kulud